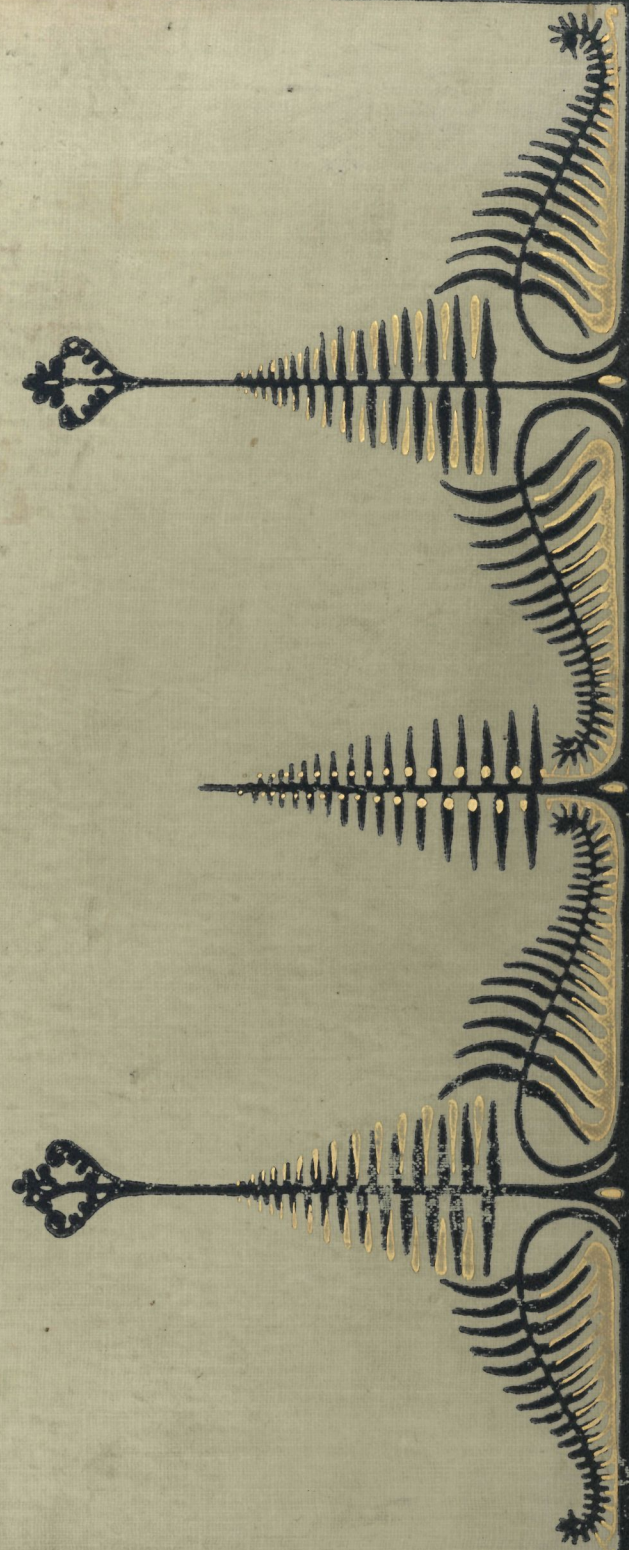

Kunstenaarsleven

door
Is. Querido

Kunstenaarsleven *

* door *

Is. Querido. *

Haarlem de Erven F. Bohn

Titel:

[Kunstenaarsleven](#) / door Is. Querido

Auteur:

[Israël Querido \(1872-1932\)](#)

Jaar:

1906

Uitgever:

Haarlem : Bohn

Omvang:

2 dl

Formaat:

21 cm

KUNSTENAARSLEVEN.

KUNSTENAARS-
== LEVEN ==
DOOR IS. QUERIDO,

SCHRIJVER VAN „MENSCHENWEE”, „ZEGEPRAAL” ENZ.

== EERSTE DEEL. ==

HAARLEM. — DE ERVEN F. BOHN. — 1906.

EERSTE HOOFDSTUK.

I.

— Weg d'r mee, weg, weg.... weg d'r mee, kerel! Niet dichterbij!

Ze gilde als 'n dolle in hallucinatie-stuip, de oude weduwe Hoenders. — Ontsteld duwde ze zich achteruit in haar leunstoel, en, de armen naar voren gestoken, graaiden haar magere, doorpeesde handen in gruwbaren angst en afschuw rond d'r heen.

Haar zoon Ko stond kalm vóór d'r. Naast de in den raamhoek geschoven tafel, z'n sarrend-leuk gezicht plooieloos-rustig, gebaarde hij komiekerig, telkens tartend-zacht 't egeltje op z'n hand verwiegelend. —

Wat beduusd van haar lawaai, struikelde hij 'n eindje achteruit, al schuwer en bedremmender door haar aansterkend gekrijsch.

— Stil toch lieve mins, schreeuw soo niet.... de bure salle denke, dat 'k m'n wijffe van jetje geef! Kijk 'reis an, 't is maar 'n onnoosel stekelmannetje.... niks meer as 'n groote tandeborstel....

Maurice Fleury, de buur-van-drie-hoog, stapte net de trap op, hoorde 't gegil en gekrijsch van de oude vrouw, kwam ontsteld, zonder kloppen de kamer inloopen, met bangen kijk vragend, wat er gebeurde.

— Niks an 't handje, amise! Aldegaar larie en apekool van

m'n moesie, m'n liefe moesie, lachte Ko ironiseerend.... 't is een doodnuchter, kaal beesie met 'n harretje van goud en hij heb beloofd m'n belasting te betale.... en 't is d'r 'n beesie, 'n schuinsmesjeerder die selfs mit geen vlieg hommeles maakt.... Soo! Soo!

— Nou maar kerel, als je moeder d'r nou zoo bang van is, smak 't ding dan weer wèg, zei goeiig Maurice, blij, dat 't zoo'n onbeduidend redentje was, waarvoor moeder Hoenders 't huis bij elkaar geschreeuwd had. Maar Ko bleef staan wiegelen 't dierke op z'n groote bloedlooze handen en schuw keek Fleury naar de wegkrimpemde angsthouding van de oude vrouw op d'r leunstoel in den hoek. Bévend hield ze d'r handen tegen 't gezicht gekneld, loerde ze telkens éven tusschen d'r krampig-verstuipde vingers naar iedere beweging van den joligen zoon, of dook haar hoofd heelemaal weg in d'r schoot, overhuiverd door àl sterkeren afschuw.

Maar toch keek ze, weer en weer.

Dat voelde Ko half als 'n verzoening, 'n klein stapje deed-ie dichter naar z'n moeder, zoete woordjes van fijne streeling over haar afwerende angstgebaren heenstrooiend, doend, of z'n bleeke handen heengleden lángs de stekels, als over fluweelen stof.

Nog 'n stapje naderde ie, maar toen plots krijschte de oude vrouw weer in doodsangst.

— Weg, weg, niet dichterbij! meneer Meries, meneer Meries! trek die vent van me àf, sleur 'em mee na bofe.... ik krijg 'n broerte van angst!

— Beroerte van àngst?.... Hei je nou ooit zoo'n schreeuwmormel gesien as me moesie?.... Dat seit t'r amise, dat se van beesies houdt.... God sal me 'n schaap geve! Hei je nou ooit zoo'n merakel hoore blerre!.... Wat 'n suurkoolvat!.... Moesie, moesie! Sie 't liefe beesie nou es in se bakkesie. 't Is d'r toch ook 'n loeresie, 'n poelepetanekie, 'n hartedief, 'n kokkelidikie, 'n lappedepirikie.... Kom, penneprikker, laat d'r je lijfie ereis beefe! Soo! Soo! maar geen slàbek van kuresou!

Maurice kreeg al meér meelij met de dolle angstoogen van

de moeder, trok Ko met 'n woesten ruk terug, dat ie over de kachelplaat struikelde.

— Verroest amise! Siene hou je stok vast... wie doet je wat?

— Kom geef dat dier nou maar hier kerel, je moeder sterft van benauwdigheid, zie-je dat dan niet? Kom, leg 't maar weer in z'n bakje.

Ko bromde wat verstoord, z'n naderig-geschonden pokdalig gezicht, waarin de putjes gaterig schemerden als in 'n verstopte zeef, bejeukend. —

— Kijk.... kijk.... as je nou mit 't beest heelemaal na de deur gaat.... heelemaal achter de kachel....

— Achter de kachel, soo, soo, herhaalde ironiseerend leukjes Ko, die al verder wegschoof, 't beestje meewiegelend op z'n hand. —

— Dan,.... dan, haperde weduwe Hoenders gejaagd en angstig, dan sal ik.... Wacht.... sien.... waar.... m'n bril leit.... sie je.... en dan sal ik.... ikke.... sal ikke van heel uit de verte.... sie je.... sie je.... dat is 'n saak, die seker is.... kijke.... wa f'r beest 't nou eigentlijk is....

Verhaspelend nog wat heesche schrikwoorden, grabbelde ze rónnd haar heen op de tafel, op de vensterbank, als 'n blinde, zonder naar d'r handen te zien, geen oog af van haar zoon en z'n stekelbeest. — Ko lachte en joolde, tikte met vinnige slagjes 't beestje op z'n schommelend snoetje, en z'n moeder duwde zich zenuwachtig-snel den blind-gegrepen bril op den neus, onder 't opdoen vooruit al krijschend, dat ie geen stap mocht naderen, geen vin verroeren.

— Weg, weg, niet dichterbij! zonder te zien, of Ko wel naar voren schoof. —

Ze wou haar afschuw verdringen, ze wóu zien, zien, omdat ze toch ook erg nieuwsgierig was. Ze worstelde met 'r angst. Haar hoofd schuw vooruitgestoken, de bril vlak op d'r oogen gedrukt, begon ze van uit de verte te monstereen met 'n hui-vertrek van afschuw en angst om den tandeloozen, scheeven ouderdomsmond.

D'r zoon, a's 'n klown, tikte 't nerveus-trillende dierke weer

op z'n neus, wonderspreukjes verrateland, gezwollen a's 'n degenslikkersspeech, streelde in schijn weer langs de steeksels en raketten poeszoete vleinaampjes om haar heen. Hij wachtte, wachtte, tot z'n moeder zou zeggen, dat ie naderen kon.

Plots kreeg ze heel duidelijk 't wiegelend, zwart snuitje in de gaten. 't Deed 'r weer zóó schrikken, dat ze 't sterker uitgilde dan te voren. Woest krijschte ze, dat 't weg moest, weg, dadelijk. Ze had zich den bril van d'r oogen gerukt, was weer achteruit gekrompen in d'r armstoel de beenen weg trampelend in angst van d'r stinkende aschstoof. Ze gruwde, huiverde.

Ko was weggehold, lei 't beest in z'n bakje op den overloop en kwam weer met leege handen de kamer in, alsof er niets gebeurd was.

— Potdorie, koud, koud, zei-ie, rillig zich de handen op elkaar heet wrijvend, kom, nog 'n paar scheppe op de kachel, dat s'n gortpens an 't gloeie gaat! Hè, Meries, gaan 'm nog nie smeere.... Kerel, wat sie-je d'r belabberd uit, soo stil, soo afgetrokke.... soo.... ik wee nie! alsof je 'n meleier met suurtjes hep motte opschrans.... Soo! Wat bi je slappies, hè? Adieu mignon, kourage! morege heb ik twee stalles Carré feur je.... wil je of wil je nie?....

Zonder antwoord af te wachten, draaide ie zich dadelijk naar z'n moeder:

— Nou moes, heb je weer rust in je pensie, hé? nou is de meneer mit s'n smoking en s'n opgepoetste neus fût! Hou nou je asem in! Angenaam kennis make hep ie geseid, enne de komplimente, maar je moeder, seit-ie, je moes is d'r niet snik... Die sien se vliege! Kom Meries, set d'r je eige neer, 'n mins is geen kattestaart, wat? god sal mijn 'n vrachie gefe!....

Z'n stem klonk hard en joolde schel, en telkens schoot ie kleine, stuiperige lachjes tusschen z'n woorden, alsof ie door iemand in z'n rug gekriebeld werd. Z'n moeder bleef hem be-gluren, keek wantrouwend naar z'n goochelaars-vlug gebarende handen; keek naar z'n zakken, alsof ie 't beestje ergens verborgen hield, maar wachtte op de gelegenheid om 't plots voor

den dag te halen, vlak voor d'r neus, dat ze gillen zou van schrikrazernij.

— Nee, siet u, meneer Meries, ik ben dol, letterlijk dol op beeste.... dat is 'n saak, die seker is, siet u.... Kijk, daar heb ik m'n loerepoesie, m'n kneutje, om te knuffele, te knuffele, siet u.... in se kooitje.... En dan, dán heb ik m'n hondjes; die binne m'n siel en m'n leve, siet u.... dat is 'n uitgemaakte saak, maar soo'n merakel as d'r Ko nou mee an komp seile.... dat mot 'k nie.... dat is geen beest.... dat is 'n....

— Maar kijk u nou ereis heel kalm moesie.... wat 'n pra....

In ééns de oogen fel dichtknijpend, gilte ze 't uit van den schrik, gooide ze zich weer achterover den leunstoel in, de handen in griezeligen angst, mager en krampig doorpeesd, vóóruit.

Ze had 't wel gedacht, dat de drommelsche kerel er inééns mee zou opdansen! Maar Ko's zwaar-zwaaiend gebaar naar z'n achterzak gold alleen z'n zakdoek, dien hij op z'n hand wiegelde, alsof 't het levende egeltje was.

— Hei je me ooit, god sal me 'n schaap gefe! giechellachte ie weer stuiperig.... 'n lefendig schepsel, bang voor 'n sà-doek! de wereld gaat d'r vooruit! dá gaat bofe me prik!

Luid barstte ie nu uit, schel van lach, en Maurice schaterde mee om de guitige komedie en de schijnbewegingen van Ko's bleeke handen, die den angst van 't oudje konden op- of wegtooveren, àl naar d'r zoon zelf wilde. Weduwe Hoenders schaamde zich 'n beetje voor Maurice, dat ze zich zoo had aangesteld. Ze krabbelde bij, wreef zich met de vuist verlegen over den uitgezakten mummelmond en bepruttelde, dat ze d'r eigenlijk niet bang, maar wel vies van was: zoo'n vuile snuit, die overal inwroet!.... En ze vertelde Maurice weer, met haar grollige stem, jolig soms als van een opgewonden student, dat ze zelf ook wel van 'n grap hield. 'n Mensch was geen kattestaart. En ze lachte als 'n wijsgeer in glans van bewijsvoering; praatte druk en gul, verbergend àchter die opgewondenheid schuw wantrouwen, nog vreezend weer door d'r zoon, „genomen” te worden. In spijtige, gejaagde verlegenheid befrommelde ze haar chenielje

mutts, strikte de eindlussen vast, maar trok ze dadelijk weer los, nerveus wild, en verummelde wat goeijs naar „meneer Meries.” — Plots, alsof ze 'n inval kreeg, klonk zwaarder haar stem op, richtte ze zich strak naar Ko.

— Enne nou, enne nou, potdorie.... is 't uit! uit! He-je firstaan? dat is 'n saak die seker is, wat? Nou is 't perdoes uit, dat lijkt d'r soo waar 'n kemedie, meneer Meries! En nou is 't uit, hè? Ze keek heel streng, en heftig sloeg ze met d'r peesstrakke knokels op 't tafelblad, dat 't kneutje wipperde op z'n stokje in de kooi. Uit d'r leunstoel was ze, half gebukt, overeind gestrand, stond ze scheefgezakt op d'r aschversmeulend stoofje. Aan 'n nijdigen rimpel, vlak onder 't kroontje van d'r kapselig hoog muttsje, zag Ko dat 't meenes werd, z'n moeder geen scherts meer verdragen wou.

— God sal me 'n schaaap gefe, dat is mijn ook 'n druif! stuiperig lachte ie, wat 'n gesicht.... 'n gesicht van 'n geschrokke spiering.... Hou je asem in! nou wordt 't meenes.... Ga toch sitte Meries! hier.... soo op 't bed.... mo-je niet uitvlakke!.... soo.... op de troon van moesie.... fis-e-fie de kachel.... kijk z'n gortpéns d'r al deurgloeie.... kom d'r nou op mit je perlage!

Maurice, duizelig van Ko's schelle joolstem, 't luidruchtig geklank en gezang erin, ging traag zitten, op 't gore, vlooiërige bed, dat voos naar vuil zeegras rook en waarop slonzig her en der lakens en dekens slierden. — Lekker gloeide 't kachelvuur tegen 'm op. Hij voelde zich nog zielig, doorsnerpt van straatkou, doorweekt van verkleumenden regen. 't Drensd in 'm. Hij verlangde naar boven te gaan, te zien wat z'n vrouw deed. Maar hij durfde niet goed. Vier uur nu; om drie uur was ie van z'n krantebureau gehold, dadelijk hier heen. — Nou draalde ie bij z'n buur, voelde ie zich lekker dommelig door de jeukende kachelhitte, al rammelde z'n maag van leege weeheid. Hoe lang achtereen at ie nu al niet dat vervloekte gore papbrood, dat niet voedde en 'm ellendig maakte! Brood, brood en weer brood. — Hij durfde niet naar boven gaan. 't Zou er koud, kil, akelig-leeg en hongerig zijn. Ze zouën 'm

vragen, de jongens, z'n vrouw, of ie nou nóg niks buiten z'n krantebureau gevonden had. Z'n vrouw zou 't minst zeggen. Die kon zoo stil droevig kijken, met zooveel meelij voor hém nog, maar de brutale honger-oogen van de zwagertjes zouden uitdagen, verwijten en venijnen, fel, fel! —

Even bleef er stilte zoemen door 't duffe, kleine krot van Hoenders. Ko plots rommelde de kachel vol, boorde een druischend gat in de stilte, schoof 't haarddeksel open en dicht, rumoerig, dat Maurice's gezicht òpgloeide en wegduisterde in 't schemerlicht van 't kamertje. Ineens hield Ko 't haarddeksel op en Maurice, vlak er voor, in gloei-rood, voelde de hitte pijn-schroeien op z'n beenen, z'n gezicht, brandend, zonder dat ie wijken wou. Er was iets lekker-kwellends in de pijnhitte, juist nu z'n leege maag zoo hongerig rammelde. Zoo, zoo, vlak-erop-blijven staren, net den gloeibek in, heerlijk dat vuur.... dat goddelijk-felle vuur.... Maar langer kon ie 't niet uithouden.... Z'n broek smeulde en 't bed.... Spijtig schoof ie naar achteren.

Ko, naast den haard staand in de zijlingsche vuur-uitstraling, smakte woest den vuurbek dicht, dat 't plots sterker duisterde, en de vieze, kolige armelui's-lucht dikker opwalmd in 't hok. Maurice huiverde. De verweerde rommelzooi leek niet eens zóó erg als bij hem, maar hier was nog bovendien armoestank, vervuilings-lucht, precies als bij den kunstschilder Graafstein in 't huis. Trager schoof ie nog wat achteruit op 't bed, toen ie plots van onder de dekens een nijdig gegrom hoorde. Hij schrok, sprong haastig op. Vlak naast de plek, waar ie op bed gezeten had, gingen spokerig-gek en uit-zich-zelf, 't laken en de rooie deken overeind, kromde puntig van vóór en van achter, een gestalte onder 't dek. En 't gromde donker en gesmoord.

Moeder Hoenders schaterde fel, sloeg zich slap de handen voor den buik, om Maurice's schrik.

— Dag m'n Bebie, dag m'n hartediefie, vleide ze van haar zitplaats zoetjes, soo, heb meneer Meries je wakker gemaakt? dag m'n zwartoog, m'n snollebolletje, m'n hoeniepoenie m'n engelierekie....

Maurice lachte nu om 't gesmoorde hondegebrom. Rechttop, onder de dekens, stroef bleef Bebie staan grommen, zonder zich aan de vleierende verkneuterinetjes van d' oude vrouw te storen.

— Kom, maar hier teemde ze door, in àl weeker teederheid, sprekend met klein-getrokken mondje, alsof ze 'n zuigeling op de wang tikte om 'm zoet te krijgen, — kom maar hier...., dat is d'r heel slecht van meneer Meries, dat ie je maffie gestoord heb.... hij zal 't nooit nie weer doen.... dat is 'n uitgemaakte saak.... stil maar.... soet maar!

Ko, dwars tegen z'n moeders teederheid in, stootte opjaag-sisjes naar 't bed, dat sterker weer gegrom dreigde achter de zoetigheidjes van d' aangedane oude vrouw, verward en rumoerig.

Maar z'n moeder werd weer nijdig, grolde met heftige stem, dat ie 't beest niet méér zou sarren! Traag sukkelde ze van d'r leunstoel naar 't bed, strooide ze lieverig haar woordjes over de nog spokig-opgerichte dekens, waaronder hondvorm nu duidelijker uitlijnde. Plots begon aan 't voetenend 'n nieuw gegrom, nog sterker dan van Bebie, en zóó onverwacht, dat d' oude vrouw weer inééns stuipte van 't lachen, haar knokels den schoot inborend, telkens opziend naar Maurice's verba-zingstronie.

— Kijk, kijk, lachte ze buiten adem.... meneer Meries, die rakker daar an 't voete-end is d'r jaloersch.... dat is d'r 'n saak die seker is, siet U! die hoort nou mijn stem, siet U en die ken d'r nou nie hebbe, dat 'k Bebie liefkoos.... siet U!

— Soo, geinigde droogjes Ko er tusschen, bejeukend z'n mottigen, krommen Münchhausen neus,.... amise, dat is d'r om je 'n veesiekte te lache.... god sal d'r mijn 'n vrachie gefe!

— Siet U, ging, sentimenteeltjes-streelend d'r liefdewoordjes, de weduwe voort, — Ziet U, nou brommert-tie, en as tie nou maar effetjes hoort, dat 'k....

— Maar lieve jesus, legge die beeste maar zoo onder de dekens te snurken? onderbrak Maurice. — Ook Stella, aan 't voete-eind

was nu opgerezen, hoog-spokerig boven Bebie uit, vreemd en plooi-grillig omljnd door de dekens, die mee opsleepten. En sterker vergromde haar jaloersche drift, gesmoord en woest toch.

Snauwend was de oude vrouw tegen Maurice uitgevallen :

— Snurreke ?, snurreke ? ! die beeste, die beeste, potdorie, binne d'r bestiger as menig mins ! dat is d'r 'n saak die seker is Snurreke ? Nee, m'n goeie meneer Meries mit sukke nietigheidjes mot je bij mijn nie ankomme Heb u d'r vlooiie van ? nee dat is 'n saak die seker is watte ? Se hebbe d'r sachs sooveul gevoel as as minse !

De hond-grommers stonden nog overeind, als bepleisterde standbeeldjes met rommel overdekt in schoonmaaktijd. Vrouw Hoenders bukte zich tusschen haar beesten in en terwijl ze sprak, haar stem verdoffend in stram gebuk, graaiden haar handen gretig dekens en rommel-kleeren weg, bleef ze door-dodderen, in heviger liefdes-passie, haar naampjeszoet naar Bebie en Stella. D'r beverige, uitgepeesde handen konden niet gauw genoeg 't warme nest losplooiën, de dieren opgraven uit hun broeiende diepte. Eindelijk had ze den kop van Bebie bloot. Hij gromde nog zacht, maar, nu ie de vrouw rook, gezellig-knorrig. Weer streelde ie zich neer, terwijl moeder Hoenders' peesknokelige handen strammig en moeilijk naar 't voeteneind grabbelden om Stella te verlossen uit 'r standbeeld-spokerij.

— Kom jellie maar hier, m'n schatjes, daar is de vrouw, geef jellie d'r maar soentjes ! Lui kwispelde Bebie, terwijl z'n staart stuitte tegen den dekenrommel en Stella, losgewurmd en naar d'r toegewaggeld, begon met d'r spitse tong dwars over haar neus, oogen en tandlooze mummelmond heen te slobberen.

Ze genoot, de oude vrouw, ze vond 't heerlijk, en met dicht-geknepen oogen liet ze zich in den blinde belikken, half bezwijmd van hun vriendschap. Ook Bebie was opgewaggeld en verlebberde z'n lik-zoenen. Op d'r gezicht kwastte z'n tong, en in d'r ooren en neus. Ze vervleide al inniger naampjes met lievigheid. Duizelig van genot, zei ze allerlei malligheidjes tegen de vertroetelde beesten, en als één even z'n streeling afbrak,

bedelde ze om nog 'n zoentje en nog 'n likje, smeekte haar grollige stem.

Bebie, 't terriërtje, met z'n zwarte vlek op de linkerwang, keek nu en dan verbaasd en dreigend naar Maurice en Ko, die bij de kachel 't heele tafreeltje stonden aan te gapen. Vooral Maurice! Zoo iets dol-grappigs en zoo iets liefdevol-mals had ie nog nooit 'n mensch met beesten zien doen. — En telkens schoot vóór 'm, 't innig-komisch oprijzen van de dieren, zoo plotseling onder de dekens, zonder dat ie wist wat er gebeurde. Stella keek sneu en verlegen, alsof ze 't ongegeneerd vond, dat de vrouw zich zoo intiem gaf, in tegenwoordigheid van dien vreemden snaak. Zij begon koeler te worden, likte niet meer mee, keek hooghartig over den naar haar toe gebukten kop van moeder Hoenders heen, alsof al d'r vertroetelingen en besmeekingen háár niet golden.

De weduwe hijgde naar adem, zij kon bijna niet meer, maar toch hield ze vol, half zakkend op 'r knieën naar steun. — Zij vergat alles in haar passie en Maurice stond versteld van zooveel vurigheid nog.

— Och, meneer Meries, ik hou toch soo dol, dol veel van m'n beesjes, m'n engele, m'n hartediefies.... As ik haarluu nie had.... had ik niks!.... dat is 'n saak die seker is.... wat?.... haarluu en me kneutje! nie, tjonge?.... nie.... m'n kleine poete.... och meneer Meries.... kijk ereis, nee kijk nou ereis.... dat is kasuweel.... nou bukt die d'r s'n eige nek.... kijk U d'r nou ereis da vlekke daar op se nek.. achter s'n oortje.... en.... kijk U nou ereis da stomme beest me ankijke.... sou je 'm nie.... sou je 'm nie f'rkneutere.... 't spreke mekeert 'm,.... siet U.... 't spreke.... dat is 'n saak die seker is.... siet U.

— Sòo.... sòo.... spotte Ko weer middenin; en toen, fijn treiterend.... en as 'k d'r nou es heel netjes me varrekeloesie tussche leg.... heel netjes.... mijn hartediefie!

— Vent, pas op, gilde de weduwe woest, in wilde verontwaardiging oprijzend uit 'r knie-verzakte houding, ik sla je perdoes in je snuit.

Dreigend balde ze d'r magere knokel voor z'n mottigen, krommen neus, en z'n wijd-uitstaande oogen lachten onverschillig en schrikloos. Moeder Hoenders' zwarte rok slobberde langs d'r lijf en d'r jak lei open tot aan d'r mager-kuilerige borst.

— Dat is 'n saak die seker is, spotte Ko na, lachend met kleine ironie-stuipjes, alsof ie weer gekitteld werd in z'n rug.

Zonder meer op d'r zoon te letten, ging de oude vrouw weer voort tot Maurice.

— Siet U nou, meneer Meries, dat is d'r nou me lust en me leve!.... siet U.... de beesies!.... as onse lieve Heer bestaan hep, dan is dátte.... die beesies.... 't mooiste, dat ie uitgevonde heef....

— En me stekeltje dan? sarde Ko er tegen in.

— Hou je bek, snauwde haar grollige stem, dat is d'r geen beest.... dat is d'r 'n dufelstoejager, 'n uitvinsel van de dufel, daar!....

— 'n Uitvinsel van de dufel, haha, gierde Ko, lollig dat ie 'r geraakt had, god sal me 'n schaap gefe! daar schiet me wat in me pet! Hou nou je asem in amise! — Hè-je nie effe 'n ouwe gulde teleen?

Vrouw Hoenders' driftwoorden verrochelden in 'n slijmige hoestbui. Maar zoodra haar stem uit de slijm losgewerkt was, ratelde ze weer door, vurig-jong, jolig en opgewonden, tegen Maurice. Ze vertelde, wat eigenlijk wel haar ideaal was.... Dat zou d'r zijn.... 'n heel groot huis met 'n heel grooten tuin, en 'n heel grooten kippeloop! en 'n heel groote duiventil! En dan allerlei vogeltjes en kippesoorten en vliegertjes, in hokken en folières.... en konijntjes.... en nog 'n hoop meer.

— Siet U, en dan de heele dag in 't sonnetje, uit 't venster maar stiekum sitte koekeloere.... watte? Siet U.... dat is leve.... dat is d'r 'n saak die seker is.... siet U! Want de beeste binne effectief veel bestiger as minse! siet U.... ikke bin d'r maar 'n dom mins bij uwert fergeleke.... maar dât is 'n uitgemaakte saak.... siet U....

Ze ratelde weer door, de jolige, levendige, vurige oude vrouw, met 'r stem zwaar en gebarsten van passie en praatdrang. Dan

zat, dan stond ze weer op, streelde ze telkens nerveus de kopjes en lijfjes van d'r beestjes op bed, stond ze buiten adem te hijgen. Haar goeïge, bruine oogen vonkten, haar uitgezakte mond met zware onderlip vertrok zenuwschokkend mee, bij iederen streel van d'r diertjes, en heel haar innig oude-vrouwehoofd met 't cheniële mutsje en 't grijze dunne haar bezij uitfladderend, lachte van geestdrift en innig diep genoeg.

Ze vertelde, hoeveel ze genoot 's zomers, van d'r buurmans duifjes, en van d'r eigen lieve kneutje, dat er als nuchter te luisteren stond in z'n kooitje op de tafel bij 't raam, en soms mallootig, zonder doel, van 'n stokje naar z'n drinkbakje sprong, telkens heen en terug.

— Och, meneer Meries, as U d'r nou toch es wist, wat 'n poelepétanikie dat kneutje is,.... dat lieve, soezepoezige kneutje. Siet U.... Hij is d'r nou nie an 't singe.... siet.... siet U.... hij is d'r 'n beetje verkouë....

— Soo, ironiseerde op den zelfden vertroeteltoon Ko er tusschen in, — ze hep 't op 'r borstrokkepoelie.... en d'r pooteloerie is d'r 'n beetje manketielepie.... snappelie?

— Hou je bek, d'r wordt je niks gevraagd, snauwde z'n moeder, die niet kon hebben, dat ze den draak met haar beestenliefde staken, en dat Ko d'r vleitoon teederlijk imiteerde.

Ze barstte uit, dat ie liever z'n wijf moest gaan halen bij Graafstein, den schilder in 't huis, dat ze al d'r tijd verleuterde met 'r droomuitleggingen en 't eten weer twee uur te laat zou klaar zijn.

Maurice werd al stiller in zich zelf, keek rond. O, hij haatte dat armelui's-hok met dat ééne raam, nu schemerend in den hoek. Hij haatte dien zurigen, vunzigen walm van vervuiling. Je rook de armoe als 'n stank van heete kastenmakerslijm die te smeulen staat op vuur. En 'n koollucht, die zoog van den overloop overal dóór. Alles vunsde hier dooréén, slaapstank, vuil, eetlucht en 't uitzweetsel van het petroleumstel. Hij kon wel braken van benauwing. Bij hem was leege kniezing, maar toch nog frischheid door z'n kraakzindelijke vrouw. Er was geen kool en toch walmde er benauwende koolstank in de

woning van Ko. En dan, wat 'n droeve kerel, die piasserige Hoenders en wat 'n voortvretende ellende overal! Alleen de oude vrouw, dat was 'n zonnige heerlijkheid, dat vurige, vroolijke, optimistische mensch met haar gulle overgave en ver-teederling. Afstooten kon hij ook d'r zoon niet. Hij kwam hier zoo zelden. Ze hadden hem, bij z'n vrouws bevalling, voor 'n vijf maanden zoo veel diensten bewezen, zooveel wel als, — neen, meer nog dan de Graafsteins uit 't huis. Wat 'n type, die Ko, heelemaal drijvend op d'energie van z'n oude moeder, wat 'n leugenaar en lichtzinnig belover, maar wat 'n zonderling. Nooit zag ie den vent eigenlijk iets uitvoeren. Hij wist vaagjes, dat ie met kunstmakers, circuslui en kleine impressario's scharrelde, maar óók, dat Ko zou doodhonger, met z'n bij-geloovige vrouw, als ie z'n goedhartige moeder niet had, die er leefde van haar pensioentje. Vrouw Hoenders had daarvan zelf rustig kunnen bestaan, maar dat wou ze niet. Ze had twaalf gulden per week. Tusschenhands verdiende Ko d'r nu en dan wat bij, en 't ging, wel arm en kaal, maar 't ging. Ze dacht altijd aan 'r goeie man. Hij had 't eerst de litografie in 't land gebracht en zich zoo verdienstelijk gemaakt, dat z'n weduwe de helft van z'n pensioen werd verzekerd. Waar kon ze nou beter zijn dan bij haar eenigen zoon? Zorgeloos en vroolijk in de bangste uren, spottend en lollig in den zwaarsten druk, bleef hij haar vreugde en haar zonlicht. Ze schold 'm wel uit, ze keven wel over de beestjes, ze wist, dat ie loog en opsneed, dat ie iedereen de zaligheid beloofde en nooit wat deed. Maar ook, dat ie één bonk opoffering kon zijn, 'n heel goed hart had, en dat ie, met al z'n lichtzinnigheid, tóch haar en z'n vrouw welletjes verzorgde. Dat had Maurice gehoord van 'r; daarom verzette hij zich ook nu tegen z'n walg, luisterde weer in de loome dommeligheid, die de kachelhitte in 't kamerke over hem liet heenkruipen, naar de verhaaltjes van d'oude vrouw half in slaap gesoezeld door de pufwarmte en 't raamschemeren

— Enne, siet U, meneer Meries, dat is d'r 'n saak die seker is, de eigenste vrouw van Ko is d'r sóó dol op beeste, net as ikke.... siet U.... nou.... omdat se geen kindere hep....

siet U.... dat is d'r 'n uitgemaakte saak.... Och, meneer Meries.... wil U wel geloove.... dat se 'r d'r eige onfetsoenlijk veur anstelt?.... dat as se 'n mooi beesie nie krije ken op straat, as dat se 't dan.... 't is waar!.... fierkant gapt?.... ja, siet U.... siet U.... dat is sterk, hè? en dan komt se stiekempies....

— Stiekempies, zei Ko, die altijd de laatste woorden van anderen herhaalde, voor ie zelf 'iets antwoordde,.... maar moeder, da lieg je.... ik sel d'r 'n lek in me soole krije, as 't waar is!.... Hou nou je asem in!

— Hou je bek, je moeder spreekt.... en.... jou wordt niks-niemendal gevraagd.... Meneer Meries.... dat is 'n saak die seker is.... nee.... nee.... je houdt je mond, je blijft d'r buite.... ikke zeg d'r nie van dat jij 't doet.... en.... en.... 'n mins van bij de tachtig.... as ik.... as ik.... die liegt d'r nie feur s'n pelsier....

— S'n pelsier.... god sal me 'n schaap gefe.... dat is wat hamer, apekool! apekool amise! barstte op zijn beurt Ko nijdig uit.

— Wat? wat? stotterde moeder Hoenders, voelend dat ze 'n beetje overdreven had en verzwegen, dat ze 'r schoondochter altijd sterkte in d'r diefstalletjes van beesten. En zonder haar verhaal te vervolgen, strompelde ze weer van 't bed naar d'r leuningstoel, smakkelde weer wat suikerzoete woordjes over de maffende hondekoppen.

Ko had gemorreld aan 't lampje, vlak boven de tafel, en 't met nijdige gebaren opgestoken. 't Kamertje dook weg in geligen schemer en vaal geschaduw.

— Och meneer Meries, kijk u nou es naar die oortjes, weest U maar nie bang, se doene niks.... lappies sij, kompleet sij! en voelt u nou ereis wat warm, as 'n pelsie.... enne voelt u nou ereis haarluu pootjes.... enne siet U nou ereis s'n oogies.... d'r is geen tweede beesie, met sukke oogies!.... soo'n pellesie!.... soo'n bakkesie!....

Ze sprak van haar stoel uit naar 't bed, zich half oprichtend en glimlachend naar de hondekoppen.

— Niks te rooke, amise! nee hè? docht ik wel, arm as de miere, rumoerde Ko. — Potdorie, as Graafstein s'n tweede doekie verkoop, die tuin en dat stadsgesicht.... en as 'k van de jacht terug kom.... ofermorge jaag 'k mit Beron Pallas van Rijswijck.... dan gane wullie schranse!.... wat 'n nakende boel.... Adieu, Mignon kourage!.... Wullie zijn nie jong genog om d'r uit te piepe amise!.... anders sou 'k segge.... ouë.... late we onse matte rolle en vrage of onse liefe Heer van óns vleesch nog engeltjes make wil.... Maar we binne te oud.... as je je scheert.... ken d'r geen engel meer van àf! Kom kerel, koekeloer d'r nie zoo beloorig!.... Suurkoolvat!.... Twee stalles Carré, seg.... oks, hé? Wat 'n dooie vissiesman, wat 'n sufkop bi-je soo! Sing d'r 'n deuntje, je leef d'r maar éénmaal.... en d'andre maal.... nou, dan la-je lefe!.... Enne fluit d'r een deuntje.... ikke heb d'r in Calcutta 'n oom.... die hep d'r 'n kenijn.... die d'r de marseljeise fluit.... nou jij? watte? en lá de wereld d'r maar kewauwe, soo!

Even blies hij uit, maar ratelde er dadelijk overheen:

— Kijk mijn d'r ens mager zijn.... se segge, dat ik de tering heb.... hou nou je asem in amise!.... nou, ik mot tweemaal binne komme, anders siet me vrouw me nie, sóó mager! Dat zal je oferkomme, rechts omkeer in 't lampeglas!....

Maurice lachte, traag, vervelend, uit àlle lolstemming.

— Kom, dans d'r 'n kedrieletje mee.... één rondetje! je hoef d'r geen pater te soene as je nie wil.... je lijkt d'r ook een van de kouwe aarde!.... Bi je bang, da je nie in de saligheid komp?.... Wacht, daar schiet me wat in me pet.... je gaat vlak achter de begage van de pestoor de hemel in, dan kom je goed, wat hamer!.... dat is 'n saak die seker is.... nie moe?....

Onder 't spreken begon hij al te dansen, met z'n hakken stampend op den grond. Z'n handen patste ie piasserig tegen z'n achterhoofd en kruiselings bemepte ie z'n ellebogen, alsof ie 'n tamboerijn bespeelde. Z'n pokputtige kop deinde dan in, dan uit 't lampjeslicht en z'n zware, uitgebilde Münchhausen-

neus leek apart te schateren van lichtzinnigheid en pret.

Maurice voelde zich als in 'n kermistent. Hij zou maar gaan. Nog wat zelf-gespot hoorde ie van Ko op diens eigen, gehavende pokkentronie. Maar toen hij daar met brutale scherts z'n moeder weer ging aanblaffen, wou Maurice niet langer hooren, holde ie, haastig groetend, naar boven.

Door de gebroken ruit van de keukendeur zag hij z'n vrouw, over emmers heengebukt, luiers uitspoelen. Haar tenger lichaam groezelde vaag in 't droef-geel vlammetjes-schijnsel van de keukenlamp die hoog hing aan den gorigen muur.

Wat triest, wat triest voelde ie dat allemaal; van ieder gebroken en verweerd voorwerp driedubbele ellende, en in elk verlamd en verslonsd armoe-meubel, heviger de wanhoop en naarheid van z'n eigen toestand.

Ze had hem niet hooren inkomen, Louise. Ze schrok, toen ze 'm zoo plots in 't kleine, kale keukentje zag staan.

— Dag Mau, ik kom dadelijk binne, kom niet hier.... 't ruikt hier zoo vies....

Haar zachte, zwakke stem vlonk innig, maar trillend van uitputting.

— Dag kind, maar heb je dan niets voor me te doen, geen boodschap of zoo?

Ze keek rond, aarzelend en bedenkend. Haar groote, droeve oogen, grooter en smartelijker schijnend in de diepe wallen van vermoeienis, monsterden even zijn gezicht. Ze zag in 't geel-schuwe licht, hoe vermoeid en down hij was. Nee, ze zou hem niets laten doen.

— Heusch niet vent, ga maar zoolang achter.... Ik vind 't naar, dat er geen licht is, maar je moet je maar behelpen, wil-je? En vóór is de kachel uit.... d'r waren geen kolen meer.... Zacht-loom trok ie de keukendeur achter zich dicht. Hij had haar een zoen willen geven, maar daar, tusschen die spoellemers, kon 't niet. En ze zei alles zoo zachtzinnig met dat zwakke, fijne stemmetje. 't Was altijd zoo stil, als ze wat gezegd had. Maar die luiers stonken zoo vreeselijk zurig en vies.

Op den zolder hoorde ie Dolf, Dorus en Frans, drie broers

van Louise, die bij hem inwoonden, stoeien en vechten, rumoerig en bonkerend. Die beroerlingen. Dachten ze nou heelemaal niet meer om 't kind, dat op dit uur altijd even sliep.

— Hei daar, kerels ! lummeles, heidaar ! kalm wat ! schreeuwde ie dol-driftig naar de zoldertrap. Plots werd 't, na wat verschrikt geschuif, muisstil, alsof 't bonkerend lawaai door z'n stemgerucht was weggestormd. Maurice voelde de kleume kilheid in de gang om z'n beenen zuigen. Hij huiverde koortsig, naar, met influenza-achtige rillingen. O ! die stank van burenkamers, één en twee hoog, en die stank van z'n eigen keuken, die Louise nu inzoog, in 'r hijgenden mond, waartusschen ze stond met 'r bleekzuchtig, afgetobd kopje, 't droef-ernstig gezichje, zoo mager en tener als van ivoor.

Als ie zich niet heel erg bedwong, kon ie uitsnikken van smart en beroerdigheid. Dat had ie altijd, wanneer ie haar zoo zag tobben in die vaalschemerende avondkeuken, en dat tengere, bijna teringachtig-fijn gezichtje gebukt over die walglijke spoelers. En dan telkens 'n droog, schurend kuchje, dat 'm den angst op 't lijf joeg. Hij wist zelf niet wat 't was, maar als ie dien kuchhoest hoorde, voelde ie zich dol driftig worden, en dadelijk daarna kroop angst in hem óp, angst en zachtheid, verlangen om 'r heel stil te koesteren zonder een woord verklaring. Z'n eerste drift was dulle angst, die 'n uitweg zocht zonder dat ie 't bange gevoel begreep.

Hij was door de duistere achterkamer naar 't raam geschuifeld. De alkoofdeuren, waarachter zijn Karelje sliep, waren dicht. Toch sloop ie als een kat zoo zacht. 't Was er kil, nattigkoud in de kamer. Maar zoo, in 't duister zag ie tenminste de verweerde rommelzooi van z'n paar manke stoelen en z'n vervuilden, kreunenden krapeau niet. Hij ging zitten op 'n kraakstoel, voorzichtig vlak voor 't raam. Diep naar beneden tastten bang z'n oogen de vage, vervloeiende dingen in 't duister, waar opschemerde de woeste, groote tuin van de bierbrouwerij.

Voor dát raam zat ie nu, in zijn armoetijd, zoowat iederen avond, moederziel alleen, terwijl z'n vrouw tobde over 't kind en de huishouding. Voor dát raam verhuilde ie, wrokkend en

zenuwschokkend, z'n dag-ellende, doorleefde ie weer z'n geluksroes van vroeger, z'n liefdedroomen, z'n verbijsteringen en z'n vernedering ; doorleefde ie de vertrappingen, die hij ondergaan had en nog onderging op z'n bureau. En starend, half gek van knagend verdriet, zag ie vaag den grooten, woesten, donkeren avondtuin in, waar 't boomgeruisch heimvol geruchtte. Dan bedacht ie met schaamte z'n val, z'n armoe ; dan vernielde hem 't denkbeeld, 't pijnbewustzijn, dat z'n liefde misschien dood was, z'n liefde verwoest door z'n passie, zijn ijdelheid. z'n blind begeeren van vroeger.

Fijne lichtjes, als goud-dwalende verhaaltjes, tinkelden op den duisteren achterkant van de groote brouwerij. Hij volgde de lichtjes, die dwaalden en stegen, tot ze te loor gingen achter stammen en bochtige hoeken, hij niets meer zien kon. Zóó, z'n handen diep in de broekzakken weggemoffeld, z'n winterjas over de beenen heengetrokken, bleef ie soms uren achtereen mijmeren voor 't raam. 't Gerucht van de jongens hoorde ie nog maar half. Dan bleef ie turen en suffen en stil schreien zonder tranen, tot z'n vrouw 'm eindelijk met haar zwakke, innige stem weglakte van den geheimvollen avondtuin, naar 't trieste, schrale voorkamertje, om wat brood en droge rijst te komen eten.

II.

Maurice Fleury was heel jong getrouwd, éven twintig. Hij had Louise Veldhuis, twee jaar ouder dan hij, met 'n vriend van hem voor 't eerst ontmoet, op een concert. Veel had hij al van haar gehoord, van haar sombere, stille, fijn-ernstige natuur, haar teederen ernst en veel vooral van haar muzikaal voelen. Na zijn eerste ontmoeting met Louise, was ie stapelgek van verrukking en aandoening. Zoo'n elegant schepseltje, zoo beslist en toch zoo lief, had ie nog nooit gezien. Zeker, hij was toen nog 'n broekje, 'n groentje van negentien jaar. Maar hij bleek in alles vroegrijp, en hij had heel goed gemerkt, dien avond, dat ze op veel oudere mannen, geroutineerde vrouw-kenners

'n even overstelpenden indruk maakte; dat zij onbewust zoo ieder fascineerde, die met 'r omging. Was ze goed, slecht, aanhalig, koket of dartel, schijn-melancholiek of somber? Hij wist 't niet, wist 't niet. Alleen zag ie, dat ze 'n goddelijk-mooi meisje was, met 'n figuur rank en slank als 'n vogel. En haar gezicht, dat klein, heel bleek en tenger was, gevat in fijn ovaal, leefde van zoo'n zwaarmoedigen ernst en voorname bekoring, dat hij er uren van ontroerd bleef. Den eersten avond, vlak naast Louise gezeten, voelde ie toch telkens den vriend en nog allerlei haar ontmoetende kennissen tusschen haar en hem. Ze sprak weinig, en hij in z'n broekjesachtige sloomerigheid voelde zich de handen verlamd, beschroomd, zwaar en log, verlegen en klein, alsof elk gebaar dat hij zelf deed, een karikatuur van hem wrong.

Ze was ruim 'n half hoofd groter dan hij, waardoor ze, als ze wat tot 'm zei, zoo fijntjes uit de hoogte op 'm kon neerkijken. Hij vond zich zelf dien avond 'n misselijken dwerg, 'n gnoom, en hij vervloekte z'n kleine, tengere gestalte. Gelukkig dat z'n kop wat was, anders leek ie heelemaal 'n mannetje-van-niks. Maar Louise had z'n angstige beschroomdheid en z'n niet-durven-bewegen dadelijk doorzien, en zacht, met innigen takt, hielp ze 'm op weg. Z'n onbeholpen plakkerig warrelen om 'r heen, bemerkte ze schijnbaar niet en ze deed hartelijk en natuurlijk, alsof ie, als een echt bal-gentleman, de voorkomendheid en oplettendheid zelve was. Dát voelde ie. Eerst maakte 'm dat nog meer verlegen, maar later zag ie 't toch als heel-fijn van helplust en meelevén. Hun vriend sprak veel, zij tweeën heel weinig. Nu en dan beet ze fijntjes even op 'r onderlip, wat haar prachtig stond.

Twee avonden later had ie 'r met z'n gloeienden kop, overborreld van verrukking, een opgewonden brief geschreven. Hij zei er in, hoe hij haar vond, wat ie voor heerlijkheid gevoeld had bij d'r eerste verschijning. Hij verontschuldigde zich honderdmaal om z'n vrijheid, dat alles nu maar te durven schrijven. Hij zei er in, dat ie soms niet spreken kon, erg onthutst was, maar dat ie, eenmaal aan den gang, de diepste en verborgenste

schakeering van zijn levensgevoel en zijn vereering voor haar wel kon uitzeggen. Hij had er z'n vriend van verteld, dat ie Louise schreef, zonder goed te zien, hoe verliefd deze zelf op haar was. 'n Week wachtte ie in koorts-spanning op antwoord. Toen kwam 'r eindelijk 'n klein briefje. Dàt moment! Bestond er een wereld buiten hem? Waren er menschen, die ademden als hij? die zagen, voelden, hoorden, leefden? Hij geloofde 't niet! Hij was 't leven, de wereld en zij.... zij.... Louise! Daar buiten was er niets! Alleen de lucht, de wolken, de avondsterren, de zon, en de boomen! Dàt moment! 't Was al een uitregening van bloemen boven z'n hoofd. Ze had 'm geantwoord, heel vriendelijk, kort en niet uit de hoogte, neggeend sijntjes z'n extase en liefde-gloeijing. Ze schreef 'm, dat ie maar eens aan huis moest komen, nu hij toch ook haar broer Frans kende; dat d'r moeder wel eens kennis met hem wilde maken, en dat ze 'm dan wel van zelf ontmoeten zou. O! 't waren zoo op 't oog doodgewone, vriendelijke zinnnetjes, maar Maurice voelde er iets begoochelends in, iets bedwelmends. Elk woordje zag ie dansen en springen voor z'n bevende oogen, en elk woordje hoorde ie fijn doorklankt van een zacht roepgeluidje: kom, kom, ik wil je zien! Dat briefje, dat eerste, kleine briefje was hem 'n zaligheid, waar zònder ie nooit meer zou zijn, als 'n flakkering van 'n hoogrooden geluksbrand voor z'n geschroeide oogen.

Hij was aangekomen en ze hadden elkaar dikwijls ontmoet. In die ontmoeting, naast de kamer van haar zieke moeder, leerde Louise zien, dat Maurice's extase geen leege opwinding was, maar dat ie haar begeerde in de volle, breede verrukking van 'n jonge, zelfbewuste, hevige liefde. Ze waren dan alleen, op die kamer, en heel haar ernst en zwaarmoedlgheid verzonk in z'n brandende passie en gevoelsuitstorting. Ze was veel stiller, zwijgender, minder hevig dan hij, maar haar zielevuur gloeide diep naar binnen. Ze wondde en schroeide zichzelf meer. Ze bezag hem als kind nog, maar soms van 'n doorrijptheid, die haar verstomde. Ze begreep 'n mensch met ziel te hebben ontmoet, met groot leven, al ging alles

nog woest en met stormvlagen uit hem ; al koortste en ziedde 't in die ziel, waarin alles overliep, aan allen kant.

Maurice's karakter was woest, kinderlijk, maar van 'n innige, diepe idealiteit. Z'n jonge, nog ongevormd lyrisme, z'n onbewust dichterschap en z'n ontembaar scheppingsbegeeren grepen eerst naar de vrouw, de liéfde-vrouw ; nog niét naar breed leven, maar zochten in hartsdrang alléén liefde, verrukking in d'oogen van een meisje dat ook hem begeerde. 't Kon hem niet schelen, of de menschen 'm voor 'n broekje hielden, en of ie sympathiek was of niet. Hij wou absoluut niet behagen. Hij wou alleen zichzelf zijn, de gelukken van z'n mooi uitzingen, en de smarten van wat ie zag lijden en in zich zelf leed, uitschreien. Als mensch kwam ie pas, voelde ie zich niets bijzonders. En ook haatte ie al jong elke vlucht van valsche levensverheerlijking ; haatte ie elke verheffing van daden-reinheid van één individu boven het zwaar-tragische en bloedende menschenbestaan uit.

Hij was 'n kunstenaar, met 'n ziel ópen voor alles ; in staat tot dolzinnige, innig-dwaze streken, als ie geprikkeld werd maar even vurig, geweldig met zwaar gebaar van zelfbewustzijn, overzwaaiend grandioze levensvoelingen, als z'n ziel geschokt trilde, doorschreid en doorstormd van emotie. Hij was jong, jong, heel jong, in z'n zonnejaren ; dat wist ie zelf, maar hij wist ook, dat de groote mengeling van idealistisch- en werkelijkheids-zien in hem van de meest hevige diepte en innigste zuiverheid leefde. Heel jong was ie begonnen te schrijven, en zonder te beseffen, of daaruit ooit iets groots zou groeien, wist hij toch wel, dat ie 't met dráng deed, wist hij, dat ie lief kon, neen, moest hebben. De vrouw was hem iets heiligs, droom-van-schoon, waarmee ie regelrecht 't azuur inging. Geen demonisch-aanstellerig cynisme van Nietzscheaansche studentvrienden, noch pafferig eigenwijs-praatsel van gebroken naturen en geroutineerde blasé-kerels, afgeleefd, verschunnigd en doorlekt van levensvuil, kon 'm van die vrouwvereering afbrengen. Zag ie dan den zinnedrang niet onder 't liefdesgekwel ? O, sterk, machtig-stuwend als een bloedstroom door 't levende, ademende, trillende mensch-lif ; maar daarin alleen voelde hij toch nooit

die duizelend-heerlijke uitzinnigheid ; een liefdesgevoel, dat hem de avondlaantjes, van goud laat licht doorgloried, liet aanbieden als wonderen ; een verrukking, die hem 't breede natuurleven deed drenken in een gevoel van weedom en zaligheid, zooals hij daarzonder nooit gekend had.

Dat gevoel was al heel jong over hem uitgestort, als 'n glans van zonnevuur tusschen wolkbanken.

Hij wist 't niet, hoe 't in 'm gekomen was. 't Leefde alleen in 'm, vreemd, woest, ontembaar, suggestief. 't Gaf 'm gouden nachtvisioenen en trok 'm maar de diepste diepte van overpeinzing en verbazing.

Voor zich zelf had ie, tusschen z'n kantoorwerk, altijd veel gestudeerd, had ie veel doorleefd en geleden. Z'n verbeelding in z'n jeugd-eenzaamheid, was naar allen kant uitgezworven, gaf z'n leven en gepeinzen een rijkdom van innerlijke verrukkingen, waarzonder ie niet meer leven kon. Door 't grootste, 't ontzaglijkste, werd ie altijd dadelijk meegesleurd, dat 't sidderingen en beroeringen bracht in z'n ziel, die 'm deden opstaren in hemelsch ontzag naar 't leven, als 'n Brahmaan naar z'n Vishnoe.

Een leven zonder iets groots te willen of te kunnen, leek 'm 'n miserabele leegte, een vernietigende walg. Want ook hij moest dat grootsche grijpen, dat grootsche doen, al spartelde 't nu nog om 'n uitweg in hem.

Dat grootsch levensvisioen zag ie 't zuiverst voor zich opdoemen, als hij de vrouw ontmoette, die iets had, iets heel fijns van zinnbekoring, maar toch vooral iets zacht-prachtigs en gevoeligs; die hem wél gaf 'n zoeten zinnedrang, een duizel, 'n schok van verrukking om lichaamsmooi ; met wie hij zóó, van uit geestelijk kontakt, bóven de hoofden van andere menschen dadelijk een samensmelting van zinnegeluk en aanraking met oogen en begeeren kreeg, terwijl 'n konversatie gewoon gaande was ; — maar die, buiten dien oranjebrand van zuiveren wellust, tegenover 't verdere leven stond als hij zelf. 't Moest zijn 'n vrouw, die als hij, 't wolken spel volgde met stille ontroering ; die de groote droom-tragedie in de luchtwerkingen be-

staarde, een vrouw, die de zomeravonden niet zuchteloos, doorwandelde, niet zonder dien heimvollen huiver te voelen van 't nachtzwijgende en groot-stille natuurleven. Zij moest voelen als hij de zachte kleuren der late tinten, 't ruischleven van boomen, en hooren den jubelklank van 't vogelenlied. Zij moest doorleven als hij 't kleurgetoover van de zonnedagen op daken en straten, op weien en zeespiegels. En ze moest meespieden met hem naar den geheimsten levensdrang der menschen. Die vrouw, ze zou z'n ontleden, z'n felle bestudeering van ziel en passies met hem moeten volgen, op den voet. Moest hij haar zeggen, dat hij eens de ridder-romantiek, de groote, rusteloze rooftochten, en de vrouwaanbidding in gouden zwijmel had doorleefd? En dat nu nog, overal waar ie 'n ruïne zag, een visioen van dat stoute, koene, sterke en gevaarlijke machtsleven weer voor 'm opgloeide als 'n bloeiend geluk?

Hij wou haar zeggen, dat ie 't leven zag, dàn als een verre, goudroode avondlucht over een immense stratenstad, als een schemer en diepe geheimenis van ver, kleurig-wisselend gebeuren; soms als 'n verweerde ruïne, in z'n zinrijken stilte-weemoed, symbool van vernietiging, — dàn weer als 'n abattoir, waar 't hakmes hamerde, de menschendriften bloed verspatten, alle oorden uit. Hij wou haar zeggen dat ie den witten vlinder van zijn droomen en zoet ijlen, zwaardronken van bloedstank, zag fladderen tusschen rood van rauw vleesch en verdwaald van bloemen-akker naar dreunende slachterij. Nee, nee, vooral moest hij geen vrouw, die met burgermans-theorietjes verheffing van zieleleven wou. Die verheffing was 'm 'n walg. Hij begreep niet, wat verheffing moest zijn. Hij voelde zich verheven, als ie de laagste drijfveeren van schunnige wellustdieren, van geldschrapers en roofschepsels tot in de fijnste vezels doorschouwde en blootlei, een spin-fijn geweven net van leven; als ie diep doordrong in 't karakter van veinzerij en valsheid, van sluw zinneluiden en innerlijke vervoozing. Dàn was ie verheven, zoo verheven als de hoogste idealist. Hij voelde zich verheven in z'n liefdes-verrukking, die de demonische bedwelming van zijn natuur, zijn mooheidsverlangen was. Dát

vond hij nu 't heerlijkste, 't verhevendste op aarde; 'n vrouw liefhebben, en in die liefdessfeer je groote, allergrootste werk doen. Er was 'n sterke idealiteit in hem, maar niet 'n idealisme dat persoonlijke verhevenheid zocht. Een schimper op en verminker van idealen, een in de modder sleurder van wat de menschen fatsoen en eerbaarheid noemden, stond bij hem als levensschepsel geen streepje onder allerlei zedelijke hoogvliegers. Hij wou beelden 't bloeden der hartstochten in alle mensche-lijke levenssferen en alle veroordeelingen van bestaansvormen zelf verdoemen.

En zou ie liefhebben en ontmoeten de vrouw, die 'm zóó begreep, in wie hij het zalige leven van z'n eigen ziel zag overvloeien, diep in haar leven, dan zou ie zich geven met z'n innigste begeeren, zou hij z'n vriendschap, z'n goedheid en z'n eerbied steeds onbaatzuchtiger en zuiverder zien worden.

Als hij die vrouw ontmoette, vrouw, die ook hem heelemaal in zich opnam, dan zou ie zoo z'n idealiteit heffen op 'n plan van onbewogenheid; zou ie *niets* verdoemen, niets meer haten, zou ie de vreeselijkste levensgedrochten door den zachten handstreek van z'n alles-meevoelend besef betasten.

Voor hem zouden er geen slechte, vervalschte menschen meer zijn, hij zou ze allen goed of allen slecht vinden, door ragfijn de drijfveeren van 't goede of van 't slechte te ontvezelen.

Maurice's droomleven gloeide tóen al 't hevigste vuur van minnepassie af. Al z'n begeeren, z'n snakken, ging uit naar de ontmoeting met een vrouw, in wier oogen hij z'n gouden dromen zag spiegelen, gloedrood omschenen. en varen door 't azuur van haar innerlijk verlangen-licht. In wier figuur hij z'n eigen verrukkingen zag gaan als levende hartstochten en in wier heele wezen trilden 't allerdiepst-ontroerde en 't hevig-aangedane voor de levens-schoonheid; wier handjes biddend vouwden, wier ziel snakte naar die groote ontroeringen. Hij moest een vrouw ontmoeten, die hem dadelijk teruggaf de verrukkingen en stille peinzingen van z'n jeugdbestaan. Ze moest 'n stemmetje verklanken, zèlf 'n minnelied, waar de

vurige lust van 'n troubadour doorheen brandde als 'n getemperde verheerlijking van 't minneleven.

Die liefdesstem, die vurige pracht van zinnebedwelming had ie al heel jong met z'n Shakespeare doorleefd, die hem alles zei van dat mingenot. Zóó, in die toov'ring van zomernachtdroomen, in die zilverende sfeer van nachtgeheimenis, met ál 't leed en den weemoed van 't wereldleven er doorheen geweven, wou ie minnen, wou ie de vrouw van z'n droomen tot zich zien zweven.

Hij zou met haar gaan, en luisteren in sidder van genot naar de zachte snaartokkeling en de bevende stem van z'n minnezangers. 't Zou de lichte stap van een dansliedje zijn; of de wijkende en smeltende weemoed van een serena; of 'n zang van droefnis, of de blijde naïveteit van een pastoretta, en overal zou meegalmen 't rythmus van 't minnelied, al vuriger en dieper, al snikkerder en dringender.

Hij wou er Shakespeare's lust- en liefde-waanzin in hooren, dien tijd, dien god'lijken tijd van verrukking en zachten zwijmel, van heröiek en moordende vernieling; en alles in den grooten, uitlaaienden kleurgloed van 'n woeste, overstelpende, toch werkelijke romantiek.

Maurice bleef droomen, verlangen naar z'n lief meisje. Hij voelde heilig, dat ze er eens zou zijn, in ééns voor 'm staan. Dat zou ie gewaar worden met 'n schok, met 'n smak naar dien tijd terug, toen hij 't eerst *Venus en Adonis* had gelezen en alles van 't heerlijk-hachelijke ridderleven. Dat zou hij voelen in een opleving weer van z'n wilde, heimvolle droompantheïsme. Hij zou weer luisteren naar 't natuurgeruisch, en hij zou die geheimzinnige zomernachten weer ingaan en hij zou weer waden in die wondersfeer van nachtblauw en van vreemd sterrevuur.

Maar meer eischte ie nog. Ze moest een breed-uitspannenden geest hebben, klaar tot denken en groot verbeelden, maar vooral 'n ziel, teeder en ontroerd als de stem van z'n schoonste minnezangers.

Hoe sterk had hij zich toen gevoeld in dat individualistisch liefde-begeeren, dat schoonheidsverlangen. Wat ie wou onder-

gaan toen, was alleen ontroering, machtig en subliem en z'n ziel doorstormend van passie. Hij begreep vaag zijn natuur, zonder nog goed te weten, dat ie in diepste wezen wou een opperste mengeling van idealiteit en realiteit. Toen nog wou ie 't leven in de eenzaamheid naar zich toe trekken, alles ondergaan wel van het groote bestaan, maar 't verwerken in diepste afzondering in kloosterstil bepeinzen, of in bijzijn van haar, de vrouw, die eens komen moest. Telkens keerde ie in tot zich zelf, befluisterde met z'n ziel z'n ongeduld en z'n wachten. Ze kwam niet, nog niet, en al gloeiender schroeide 't binnenin hem, eischte hij meer. Ze moest, dacht hij, schreien als hij, om een straatorgel, dat 'n gedempte melodie verweent in een regentrieste, donk're armoebuurt.

Dat wou ie en nog duizendmaal meer. Niet alleen moest hij haar blonde vleesch zien beven onder zijn minnaars-adem, maar haar woord moest zijn heele menschenvisie bezielen. 't Schuim van z'n hartstocht moest rillen in 't licht, en al wat er voor teeders uit 't diepste van z'n ziel kon optrillen moest gaan tot haar, tot háár, in een hemelsche overgave een zoete vervloeiing van samenzijn. Elke bloemgeur moest háár adem vangen, en iedere kleur moest éérs schitteren, dán sterven in háár oogendroom. 't Kon 'm niet schelen of ze schelden zouden, dat ie alleen zich-zelfen en zijn eigen begeeren zocht, dat ie romantiker was, of dat de zelfverheerlijking als 'n ziekte van den vereenzaamden geest hem te door-kankeren begon. Want dàt voelde ie als 'n leugen, 'n felle leugen. Hij aanbad de vrouwelijke teerheid, haar pracht en aanzijn, en de vurige sproken, die 't leven hem vóórtooverden, waren zóó tot in de diepste verrukking echt, dat hij alle verwijt van zelfverblindings afsloeg. Hij beminde z'n passies, onpersoonlijk, als 'n blauwen zomeravondhemel, met wolkpaleizen volgebouwd, en waarachter een brandend luchtlandschap vervloeide.

Niet veel begreep ie van z'n diepe neerslachtigheid, zoo dádelijk uitstroomend na een wilde en woeste gemoedsverrukking, wanneer z'n gedachten hadden gezworven rond de komende ontmoeting met haar. Soms kreeg ie door de kleinste

gebeurtenis een heftigen schok in dat geluksgedroom. Dan dacht ie 't van zich af te moeten smakken. 't Was 'n wilde, tartende begoocheling. Heel z'n buitensporige natuur, met de inwendige vulkaan-brandingen en de angstige, schuchtere teederheid moest ie vernuchteren, verstillen in sterken realiteitszin. Al de zoele zangstemmen in z'n doorstormd binnenste, die 'm lokten naar 'n bleekstil oversneeuwd woud van peinzen en verrukken, moesten gesmoord. 't Leek niets dan ziekelijkheid en 't verschrikkelijkste ervan was, dat ie rondslingerde met z'n passies en z'n dwalingen door 'n wereld van spot en nuchterheid.

Dan volgden er maanden, dat ie zich zelf klein hamerde, dat ie 't hysterie en weeheid, hol-zwetsurig nagesuf noemde, verpesting van slecht-doorwerkte lektuur. Dan lolde ie zelf met z'n romantieke apekool en doofe ie iedere passievlam, dat z'n hart zwart duisterde, en z'n gedachten in wanhoop rond dwaalden. Hij haatte, vervloekte zich zelf. Hij vond zich klein, nietig, en van laffen zoetigheidsdrang. Hij wou 'n kerel, 'n sterke, ruwe, hevige kerel worden en niets anders, niets, niets anders. Al dat zoete gevrij in gedachten was vuns en voos. Dat vonkend geknetter in hem moest dood, dood. Z'n oogen moesten klaar 't licht om 'm heen terugkaatsen, niet opvangen en tot fijne mist vernevelen.

Maar na maanden van zelfzucht begon z'n wrevel te ontcorsten en begon 't weer in 'm, nog veel heviger en dringender te snikken. Dan zag ie weer fel, duidelijk, dien zoeten Mariadienst van kruisridders tegen 't schitter-fond van z'n verbeelden. Nou had ie zichzelf gekastijd, gerost, gestriemd en gloeiender, feller dan ooit brandde z'n heimvol verlangen naar de vrouwliefde óp.

Neen, nou zag ie de kiem van dien hartstocht duidelijk. 't Was altijd geweest, een allerdiepst ingegroeide behoefte, een idealiseering en toch weer 'n demonische realiseering van 't leven in zijn natuur, ingegroeid met alles, wat er in hem stormde en weende en jubelde van ontroering. Niets, niemand

zou hem meer van dät verlangen afbrengen, geen hoon, geen schimp, noch zelfspot. — Shakespearsche Romeo-en-Julia-teederheid was geen klankendroom alléén, geen begoochelend zanggedein van sentimentaliteit. Die vrouwverrukking bracht avondzonne-goud in z'n ziel. Als hij haar zag en ze zou die teederheid in 'r fijne gebaren meedragen, dién drang, en haar stem zou zóó zoet van klankval zijn te midden van andere menschen, dat ie opkeek en zocht als naar een luidend klokje in avondtuin — dan zou hij haar móeten liefhebben. En herkennen zou hij dat meisje onder allen. Als hij haar zag, zou hij sidderen van stomme ontroering en voor haar staan, bevend als voor een kerkaltaar. Onder haar oogenschijn en haar gebaren, onder haar huivering en bescherming zou hij leven. — Zoo als uit een leeggeworpen net roodgloeiende vlinders, dwars door zonnegolven, over groene weien, een kleurenkrans flonkert, lijk een wemel van vliegende bloempjes, al wijder uit, wijder uit verfladderend, zoo zwirrelden z'n droomen op de lichtgolf van z'n geluksverbeelden, al verder de lucht en de wolken in.

Jaren waren voorbijgegaan en veel mooie meisjes had ie ontmoet en gesproken, met allen gedarteld en gestoeid. Maar nooit was met hem gebeurd, wat ie verwachtte. Nooit bij zoo'n ontmoeting, werd ie teruggeworpen met z'n herinneren naar 't verrukkings-verleden, naar z'n droomjeugd, toen ie opging in de ridder-romantiek, in het woest-heroïsche en 't avontuurlijke, met diep in zich, het bewustijn van die leefpoëzie. Hij wou zelf een gezang zijn, een brok dichtend leven. Zoo'n schok had ie verwacht, als ie met een of meer van die meisjes in zomeravondmist langs d'Amsteloever wandelde. Dan beluisterde hij den fijnsten en gedempsten klank van haar lachende of fluisterende stemmen, bekeek hij ieder gebaartje van hoofd en handen, bekeek hij ieder trekje van mond en oogen, verlangend dat 't nu plots over 'm zou uitstorten, dat dichtende wonder van liefhebben en zalig-zijn. Het schokgevoel dat ie had gekregen bij z'n inlevende lektuur, over den zang der reizende minnaars, bleef weg, en z'n begeeren hunkerde,

z'n stem heeschte van dorstig verlangen. — Hij hoorde niets dan 't kuischelijke gekir van bakvischjes-verliefderigheid, waaronder bedekt al brandden zinnelust en fijne zwijmeltjes. Die zoetige vrijagetjes sloegen 'm plat, hem en z'n denken. Van de Burgerschool, op z'n achttiende, teruggetrokken en dwaasernstig voor z'n jaren, was ie in den boekhandel aangeland. Hij moest veel werken en hij gloeide van genot, dat al wat verscheen dadelijk in z'n gretige handen viel. Maar lezen mocht ie nooit wat ! Toch voelde ie 't als 'n troost, zoo veel in aanraking te komen met allerlei menschen, vooral vrouwen. Wat zag ie al niet den winkel indwarrelen ! En hij wachtte, wachtte, stil, met gesmoord verlangen, op z'n ontmoeting met het meisje. Maar alles ging langs hem. Hij was klein, tenger. Z'n fijn gezicht leek zelf van 'n meisje met kort haar. En toch, in ééns soms, als ie keek en sprak, met gloed, week 't vrouwelijke in z'n trekken, stramde er kracht en passie doorheen. — Maar dáár negeerden hem de bezoekers. Moest ie nu en dan een dame te woord staan, en was ze mooi, dan werd ie onhandig, schutterig, hoorde niet goed wat ze zei, en bestaarde hij haar oogen, tot ie inééns tot herinnering kwam, en zich uitsloofde in voorkomende hulpvaardigheid. Zag ie dan lachjes van minachting schamperen op de lieve gezichten om z'n broekjesgedoe, z'n jongens-groenheid, dan werd ie kort af, korrekt, voelde ie zich daarna dood-ongelukkig. Kalverenliefde, jeugdpassie ! Maar niemand, die besepte, hoe allerdiepst 't in 'm leefde en dóórwortelde, hoe 't z'n ziel ombloesemde en z'n geest aangloeide.

Weer zag ie 't romantische zijner verbeeldingen langzamerhand van z'n innigste aandacht afzwerven en koel vernuchteren. Tot ie ook z'n betrekking begon te haten. — Steeds stroomden er nieuwe boeken in, die hij dolgraag lezen wou ; maar niet één ervan kon ie bemachtigen. Hij moest, voort voort, zonder omkijken, boeken-facturen schrijven, etaleeren. Op de Burgerschool had ie z'n dollen leeshartstocht kunnen uitwoeden, greep ie links en rechts, overal waar wat te pakken viel. Nou werd 't in kwelling, zàg ie alles en moest toch van

ieder werk afblijven. Daarom schreef ie maar zelf weer, 's nachts tot twee, drie uur, op z'n gezellig werkhokje thuis. — Door den plotselingen dood van z'n vader was er een verandering in z'n toestand ontstaan. — 'n Erfenisje van tienduizend gulden mocht ie deelen met z'n broer Arnold. Met z'n moeder en voogd overlegde ie, dat ie nou zelf 'n zaak moest gaan beginnen. Dan was ie uit die hatelijke slaafschheid van bediende-zijn verlost en z'n verdiensten werden grooter. Z'n moeder zou er zelf, als de zaak goed ging, ook 'n gedeelte van 't geldje, waarvan ze nu bestond, bijstorten. Ze wisten wel, dat ie met al z'n vurigheid en droomrige speelschheid toch ook 'n heel goed zakenman kon zijn, en Maurice suggereerde zichzelf, dat ie 't er best zou afbrengen. Hij was fiks en niet treuzelig, kloek en scherpzinnig, en vooral, hij had ervaring.

Op 'n mooien, maar duren stand was hij begonnen.

Alles werd al dadelijk veel te weelderig ingericht, maar hij idealiseerde erop los, begoochelde z'n onwetende moeder en z'n sulligen voogd met vurig gepraat, en ze geloofden hem, niets afwetend van boekenzaken. Zijn debiet zou heel groot wezen. Hij had veel kennissen in Amsterdam. Hij zou zich specialiseeren op 't moderne boek en alles moest van huis-uit degelijk en niet bekrompen aangepakt worden. Al dadelijk kwam er geld te kort, dat met veel over en weer gepraat z'n moeder bijstortte.

In zaken scherpziend voor korten tijd, ging Maurice de boel al gauw de keel uithangen, toen ie zag, hoe vreeslijk hij gebonden werd aan den nietigsten arbeid van boekhouding, administratie, faktuur-schrijven, onderhandeling met uitgevers-vertegenwoordigers, katalogiseeren en zoo meer. Hij had zich eerst voorgesteld 'n bediende te kunnen nemen, zoodat ie zelf weer veel lezen, studeeren en schrijven kon. Want dat was z'n groote, geweldige passie gebleven. Z'n vader had zich met hand en tand verzet tegen z'n studie, omdat dat te lang zou duren en de man 't niet wist uit te zingen. Dat had 'm rampzalig gemaakt. En nu was z'n voornemen geweest, onder den handel z'n studie in de literatuur weer door te zetten.

't Bleek, dat hij absoluut geen bediende kon aanstellen, die 't zware en toch nietige, luttele deel van den arbeid zou doen. Hij kreeg wel klantjes, maar ook veel wanbetalers, studenten en kredietvragers. Z'n vak eischte doorgaande, blijvende nuchterheid en strakke aandacht. En die aandacht wou hij alleen geven aan wat 't mooïst zong in z'n kunstenaarsziel. Hij werd er dol, woest en prikkelbaar onder. Z'n temperament was machtig, z'n geest zwervend en van duizelende fantasie, en z'n ziel vurig, wild en vol van trillend verlangen naar 't mooie. In zijn zaak kon hij geen beleefdheids-lachjes vergrinnekken naar klantjes, die wat degelijks gekocht hadden en hij kon geen praatjes over weer en fatsoen aanlengen met schijnlieve zedelijkheids-speeches. Kwamen er klanten, die hem z'n meening vroegen over 'n modern boek, dan diskusiseerde hij, onafhankelijk, scherp, genadeloos, wanneer hij in hun antwoorden dom vooroordeel of stomme spotzucht voelde. Dat gaf botsing en nooit zag ie ze weer in z'n winkel terug. Hij voelde dan zelfverwijt, nam zich voor geen enkel woord meer van z'n innigst denken met hen te wisselen. Den volgenden dag was 't weer precies zoo! Met de week ging ie achteruit. Hij werd baloorig, stil en melancholiek. — Toen juist, op dien concert-avond, had hij Louise Veldhuis ontmoet.

Daar voelde hij den schok, die 'm sidderen deed, heven tot in iederen vezel van zijn lichaam. Hij voelde zich stom, alsof hem z'n tong, de keel was uitgerukt. Daar geurde nu z'n jeugd inééns naar hem toe, zag ie roode pioenen uit tuintjes in z'n straat plots weer voor z'n oogen schemeren en 't bleef geuren rondom hem, of ie over 'n zomerochtendwei liep en langs boekweit-akkers ademde.

God, god, die zaligheid, daar was ze nu tóch over 'm uitgestort. Louise, Louise! Er blakerde koorts in z'n handen. Hij voelde zich verhit, alsof ie tegen 'n gloeikachel opstond. Daar had ie, nu ineens, z'n bedwelming-sensatie. Wat kwam er al niet aan geluksleven in z'n uitzwervende verbeelding terug. Daar zag ie weer z'n prairie-velden, hoorde ie Atala en René in fluisterende keuveling samen. Daar zag ie weer

z'n riddertijd en hoorde ie de verre weemoeds-muziek van den mid-summer-night-dream. Daar zag ie weer z'n teedre en galante vrijagetjes als jongetje van tien jaar, z'n hoffelijke oplettendheidjes en 't duizelend geluk als er iets lieflijks van die kleine, precieuze schoolnufjes tot 'm kwam. O! 't was 'n getoover om 'm heen van allerlei wonder-fijne dingen, alsof ie door kleine toestelletjes, zonnige vergezichtjes zag uit zijn verleden, tuinhoekjes en slingerweggetjes en laantjes, waar hij uren van geluk, van speelgenot en van verrukking had doorleefd.

Dat was het meisje nu, het wondre schepseltje, waarop ie gewacht had, dat 'm stom maakte van ontroering. Sprak ze wel? Zei ze wat? God, 't was om uit te snikken geweest, om iemand bij z'n lurven te pakken, om te dansen als 'n krank-zinnige. Maar hij bleef roerloos naast 'r, alsof er niets oproerigs in hem gebeurde.

Louise Veldhuis, hij had haar gezien, gesproken, de hand gedrukt. Hij had 'n heelen avond aan haar zij, muziek gehoord, melodie en toonzang, die hem verbrijzelde, weer opbouwde, dan weer sleepte naar oorden van woeste verrukking en roode zwelgerij, of verteederde in zalig gepeins. Hij had muziek gehoord, die hem zichzelf zoo machtig deed voelen, dat ie zich tot alles in staat achtte. Hij wou opstaan en tusschen den grooten ontzag-vollen, luisterenden menschengroep in de zaal, z'n weenende geluksontroeringen uitsnikken. Hij wou tasten naar z'n visioenen; hij wou alles, alles bovenmenschelijk mooi en heroïsch. Die verbijsterende muziek vergloeide en koloriseerde een al-wijkend tooverland voor z'n oogen. — Er waren momenten, dat hij voelde majestueus te kunnen heerschen over millioenen, maar niet wou; dat ie alle gedrukten zou opheffen, alle woestelingen en schurken 't leed, dat ze de wereld gedaan hadden, zou vergeven. — Hij schreide, rustig, geweldig, in de zoete stilte van zijn binnenste. 't Was 'n wonderwerking in hem, alsof ie 'n vreemd gif had ingeslurpt, dat hem nu de dingen woest, demonisch-vergroot, vér en vol lichtgeflits en gegloeï voor d'oogen tooverde. — Maar toch, hij zei geen stom woord. Want de stilte in hem groeide. Hij keek maar, keek maar, naar

dat prachtige meisje; langs 'r profiel met 't subtiel, aangescherpt neusje en 'r donkerbruin haar. Ze leek zóó op Marie Bashkirtsheff, ze had iets Slavisch, iets Boheemsch, en de losse kraag van haar mantel lei zoo fijn-rustig en zoo lief om 't blanke halsvel. — Er trilde daar 'n huiver van fijne kieschheid. En de muziek wonderde door! De zaal leek nu 'n amfioenkit, met verdwaasd-zwelgende menschen in lichtenden mist, waardoor heén weeke schittering van avondkleurige toiletten, mantels en japonnen. Opium snoof ie, slurpte ie, dampte ie in. — En de visioenbedwelming verdofte z'n hersens. Soms ging er iets als 'n tochtgolf over z'n handen en z'n gezicht, of ie een avondtuinkoeling voelde. Hoe ellendig klein en nietig was ie naast dat heerlijke, vogelranke, lange meisje. — Hij voelde, dat ie moest opstaan, dat z'n stem door de zaal zou golven als zingende akkoorden uit orgelmond; hij moest zeggen, hoe grootsch ie 't leven vond, hoe 't in 'm jubelde.... Maar hij deed niets, niets. Geen vin verroerde ie. Hij bleef, kleintjes en onbeduidend, in een sarrend-weeken schroom naast haar zitten, schuw op z'n stoel, in z'n gedachten tastend 't zuivergelijnde profiel, 't fijn gespitste neusje en de heerlijke haargolving.

Toen kwam 'n fragment uit Tristan en Isolde! — Nu rilde er kou in z'n gloei-hersens. In genotshuivering sloop de klanken- zang op 'm áán. Al de zangstemmen der geweldige instrumenten verklonken in z'n zingende ziel.

't Was nu 'n zwijmel van hoogste melodie-uitstorting, waarin hij heelemaal verzonk. Hij voelde zich in een doodvriezende verdooving. 't Was 'm, alsof ie zàg buiten z'n hoofd, en róók buiten z'n neus, alsof ie hóorde buiten z'n lichaam. 't Was 'n sensatie van zoo hevige geluksdiepte, dat ze 'm hadden kunnen trappen, zonder dat ie 't gevoeld zou hebben. Was ie krankzinnig, overspannen, ijlend? Stond ie daar niet in 't zenith van alle dingen, en was ie niet heelemaal onlichamelijk, en van 'n goddelijk rag weefsel, zijn en haar gezicht, zijn en haar handen? Waar bleven de menschen om hen? Mist, mist, gloeiende hitte, en instrumentenzang, die weende en snikte, uitbarstte en gloeiende melodieën verstortte over z'n bevende lijf.

Eindelijk snikte 't ook in hém uit, schroeide en klamde de koorts door z'n poriën. 't Kon zoo niet langer blijven. 't Schreide en bloedde inwendig zoo in 'm. Hij zou wegzinken. Hij moest eruit, eruit. Hij moest donderend gerucht uitstorten met z'n stem, of klagen en fluisteren. Want hoorde ieder in deze tragische uitsnikking den dooden zang van Isolde niet, 't demonische geschrei van de stervende ziel? Zag niet ieder de passie als 'n weerlicht door de zaal flitsen en omgloeiden de aangezichten van al de van schrik en ontsteltenis huiverenden? Hij luisterde niet naar 't hemelsch-wiegelend gevele van de kwijnend-teere vioolstemmen en Louise hoorde ie zacht zuchten. Kwam dan 'n aanzwelling van alle instrument-zielen tegelijk, stemmen van ongeluksvoorspelling en geheimdiepe huivering, van zware droefnisklanken en van godssmart, dan verdofte daar weer óm hem die vreeselijke mist, waardoorheen de liefde-waanzin van Tristan zich dood zong; — een schreitragédie, die zoo uitscheurend droef alle luisterenden omsidderde, dat de menschengroep één ontzettend wezen werd. Twee zielen, die elkaar gingen verliezen, na eerst nog den demonischen genotsduizel in zich te hebben laten uitrazen als één helschen driften-cycloon.

Niets hoorde hij meer. Eindelijk de rouw-roffels in doffe smart, al verder weg, al verder.

Láng daarna, meende ie, zag ie Louise weer naast zich. Haar mantelkraagje lei stil, maar er huiverde iets onzeggelijks droefs om 'r mond. Ze weende als hij, stil binnen in, en uiterlijk leek alles gewoon en rustig.

Maar nu wist Maurice dat hij haar toch al heel, heel lang kende!

't Was gedaan. Ze stonden op, de menschen, en Maurice begreep zich zelf niet. 't Klonk als een spotseltje, toen ie afscheid nam en beleefd zei: dag juffrouw Veldhuis, en terughoorde: dag meneer Fleury.

Waar en wanneer was ie dan toch zoo heelemaal intiem met haar geweest? In welken tijd? Hij kende haar toch zoo goed, meende ie, en hij wist, wat ze verlangde en voelde. Nou

gingen ze gewoontjes van elkaar weg, bracht de huisvriend 't heerlijke meisje naar haar woning.

'n Avond daarna was de bedwelming weer over 'm losgebroken en had hij Louise geschreven. Wat hij gevoeld had onder de Tristan en Isolde-tragiek, en hoe hij toen, op dat concert, één ademend schepsel met haar geweest was. Zij had geantwoord; ze waren bij elkaar gekomen en ze hadden elkaar begrepen en herkend.

Na die heele eerste bedwelming, dien allergoddelijksten roes naast haar zij, was er in hem een leven gewekt van niet wijkende verrukking. 't Scheen hel-goud binnen in z'n ziel, en 't was, alsof overal waar ie liep, hij stapte in zonnigheid, en of alles om 'm heen gloed afschijnselde. Hij voelde zich lichamelijk ook veel sterker; herkulische krachtstroom tintelde weer door z'n handen. Z'n heele jeugd lei weer vóór hem; de wonderdiepe sensatie-tijd van vreemd-geluk en van eigen eenzame verrukking, alsof ie weer staarde naar die bevende, al groeiend-schitterende tooverpoort van peinzen, waardoor heen toen alles tot 'm kwam.

Precies zoo brandde 't leven in z'n ziel weer óp, als hij even voor 't haardje van z'n moeders huiskamertje zat en in 't vuur tuurde, in geknetter en gerikketik weer sprookjes hoorde en 't stoomende keteltje er op, weer zong wonderlijk fijne wijsjes. — 't Was weer zoo vreemd en aangedaan in 'm, en alles weer voelde zoo jong.

Z'n zaken bestonden nog wel, maar toch alles leek ver van hem weg. Soms was 't net, alsof ie heel andere zintuigen had gekregen, en de dingen heel anders zag dan andere mensen. 't Was die heerlijke tooverij van zoet verrukken en gelooven en lieven om hem heen.

Wat men zoo spottend over z'n verliefdheid zei, liet 'm koud.

Ieder woord, iedere zin van Louise deed 'm al sterker voelen, dat zij de vrouw was, dat Ik, waaromheen z'n vurigste verlangens al zoo lang in woeste stoeten hadden rondgejaagd. 't Was toen altijd schim, visioen gebleven; nu had ie z'n droom vóór zich, lévend en werkelijk.

Ze was wel heel ernstig Louise, bijna somber, maar als hij alleen met haar leefde, buiten de ziektesfeer van 'r moeder, spartelde er telkens schalksch vernuft los, fijne guitigheid, kon haar woord plots kruimen tot een teederheid en innigheid, die 'm zóó aangreep, dat ie z'n eigen geluk niet meer op kon!

Hij voelde, dat ze alles doorleefde wat hij doorleefde. Alleen zij was veel ernstiger, fijnzinniger, dieper en ingetogener. En dàn haar hooge fierheid, nooit 'n klacht, nooit 'n schimp, noch 'n veroordeel. Die onzeggelijke fierheid, dat stil-hooghartige, met zachten zwier van voornaamheid beheerscht. Nooit hoorde hij iemand met zóó zwakke stem zooveel machtige en rake dingen zeggen.

Over positie of welstand werd door haar noch door hem ooit gesproken. De uitlaaiende gloed van z'n ziel vlamde zoo hoog op, dat hij in dat schijnsel geen zaken, geen gewoon dag-leven meer om zich zag. In zijn bedwelming lag juist voor hem die wondre bekoring van de dingen. Hij voelde een koorts van energie door zich heenschroeien; hij gaf zich met veel dieper genot weer over aan studie, peinzery en eigen werk. Hij probeerde zelf weer wat te schrijven, en haar zei hij zooveel van z'n werkliedje, maar dat hij z'n vak-droogheden eigenlijk haatte.

Eerst maanden later vernam hij ook van Louise, wat ie al vaag van kennissen en den huisvriend hoorde, dat haar vader heel rijk geweest was, 'n groot antiquair, maar dat hij in spekulaties al z'n geld in één jaar tijd verloren had. Nu net twee jaar was hij dood, zonder z'n groot gezin iets te hebben achtergelaten. Haar moeder en het gezin leefden nog van maandelijksche rente van huizen, tot 't ergste toe bezwaard met hypotheeken. 't Was 'n vreeslijke warboel thuis met de groote zoons, leegloopers en nietsnutters, en de kleintjes, die nog school gingen. Maurice had 'n paar maal Louise's moeder op de ziekekamer gezien. De dokter had hem als aanstaanden schoonzoon verklaard, dat ze 't niet lang meer zou maken. 't Was 'n stille, zwijgende vrouw, die hij wel heel sympathiek vond in haar

smartelijke vereenzaming, maar toch pijnlijk om te zien en te hooren gillen in haar lichaamslijden. Met 't gezin had hij zich nooit veel bemoeid. De groote broers vond hij bullebakken en vraatzuchtig rondazende kerels. De meisjes, Diewertje en Emilie, echte bakvischjes, leken hem leuk en de kleine jongens, Dorus en Dolf ook. Maar van de innerlijke huishouden-vervoozing en 't egoïstische gebras der lummels merkte ie niet veel, omdat hij daarin niet meeleeftde, en ook wijl Louise hem er nooit met 'n woord van sprak. Wel had hij gehoord van den huisvriend — die weg bleef, nu hij er kwam, — destijds, dat Louise gouvernante wou worden, als ze maar niet haar doodelijke moeder te verzorgen had, en niet wist, voor 'n zeker deel, de roofachtige streken der groote knapen en de heele huishouding-ontredning door haar aanwezigheid nog te beperken.

Na drie maanden gebeurde 't ergste, Louise's moeder overleed. Er was verdriet, overrompeling van eilendige dingen, en koppen-bij-elkaar-steking van de heele, zelf-arme familie, in angstig zelfbehoud. Frits, 'n kerel van zesentwintig, had nooit nog 'n slag werk verricht. Hij was altijd 'n zwakke, achterlijke jongen geweest, teringachtig, lichtzinnig en klein-verstandelijk, bijna ontoerekenbaar. Z'n vader had hem in alles z'n zin gegeven. Hij deed nooit iets, zwabberde van buurman naar familie, van familie weer naar buur, wavelend en achterklappend, stelend en geldverbrassend. Na den dood van z'n vader, moest 't heele gezin zich in alles beperken en teerde hij even gulhartig van z'n moeders rente-inkomentje der huizen. Verder zag hij naar niets om, dronk hij z'n biertje en scharrelde hij rond, druk, jolig, vol leugens en zwakhoofdige fantasie, soms zoo cynisch en woest-lichtzinnig, dat z'n kleine broertjes van tien en elf hem bespotten. Frans, van vierentwintig, deed sluer, wijzer en parasiteerde toch even hevig als Frits. Op z'n negentiende jaar kwam hij van de Burger-school op 'n handelskantoor, maar werd dadelijk bedankt als onbruikbaar door z'n fel-slechte oogen. Hij droeg 'n sterke bril, en als hij die afzette, scharrelde ie werkelijk rond als 'n driekwart blinde. 't Was 'n wonderlijk-ingewikkelde, dwarse natuur,

veinzend soms tot 't uiterste, en dan losbarstend inééns in brutale, in zich zelf opgewarmde beleedigings-gevoelens. Iedereen krenkte hem, hem alleen, op 'n bizondere, minne manier. Maar z'n veinzende boosaardigheid deed 'm gauw zoete broodjes bakken als ie zag, dat ie met z'n in-zich-zelf opgehitste verontwaardigings-manie te ver ging. Dan, in zich zelf moordend-cynisch, achterdochtig als 'n krankzinnige, ziek van overspannen ijdelheid en gekrenkte trotsjes, — hij had altijd dokter willen worden en z'n vader maakte 'n dood gewoon handelskantoor-mannetje van hem, — sluwde en huichelde hij weer, zoolang ie meende 't noodig te hebben. Zoo bleef ook hij eten van 't huishuurgeld, gapte dan hier, dan daar wat weg, waar Louise per ongeluk maar iets liet liggen, altijd kleinigheidjes, dat niemand 't bijna merkte, maar waarvan hij toch in warme kroegjes en gezellige bierknijpjes, z'n genotjes had, stil, grenzeloos-zelfzuchtig, tobbed over z'n zieke moeder voor zoover hij zelf voelde er slachtoffer van te worden, maar toch met groot-tragisch gebaar iedereen voorhoudend, dat hij leed, bang, luguber leed onder haar pijngegil en smarten.

In één ding was Frans echter z'n broer Frits ver voor,.... in verstand.

Hij had 'n wonderlijk goed leerbrein. Van ieder en alles nam hij in zich op, verwerkte 't in zich opgenomene tot 'n warklomp van denkbeelden en in gistende energie wou hij daaruit dan iets oorspronkelijks broeien. Iets intuïtief-doorschouwends en zeer fijn-geestelijk-speurends had hij stérk in zich, gedragen door een cynisch-humorisme soms. Abstrakte studie boeide hem hevig, en daarom kon 't hem ook geen lor schelen, of ie verdiende of niet, karakterloos en verachtelijk klapliep of niet, parasiteerde of niet. Als hij maar met z'n warklomp vreemde abstrakt-uitvinderige, filosofische gedachten bezig kon blijven, dan leefde hij gelukkig, al onderhield hem een zuigeling; — als hij maar tegen geleerdheid op kon klauteren als 'n tor op een mesthoop, waggelend, afvallend, struikelend, soms door windgevlaag half weggeschoven, maar toch altijd weer terugkrabbellend, dóórworstelend tegen dien berg op, hopen,

hopend ééns, van den top af, een grooten en nieuwen horizon te ontdekken. Maar woeste, gesmoorde, diep-innerlijk z'n rust en aandacht wegvretende eerezucht kwam er ook bij. Hij wou iedereen, z'n hooghartige zus, z'n broers, z'n familie, z'n vrienden en kennissen door z'n studieuze werken laten zien, wat voor 'n grootheid hij wel was. Nu, met 't intreden van z'n aanstaanden zwager had hij niet veel te zeggen. Hij moest zich klein houden en veinzen.

Voogden en familie hadden in hun zorgelijk-den-kop-bij-elkaar-steken niets nieuws uitgebroeid voor het gezin Veldhuis. De huizen waren dadelijk verkocht, de huurinkomsten hielden op, de notaris kwam nog 'n negenhonderd gulden te kort. Er bleef niet eens meer schoolgeld voor de jongens over.

In aangedaanheid had Maurice den toestand overzien. Z'n gul hart weende. Hij wou wel, dat er 'n wonder gebeurde, om Louise te toonen wat ie voor haar over had. Hij ging tot haar, in vurigen drang. Ze moesten heel gauw gaan trouwen. Meubilair was er, er bleef alleen over 'n woning te huren. Hij zou voorloopig 't heele gezin, zooals 't was, in huis nemen.

Heel zacht en zoo droef-ernstig hoorde hij Louise hem afweren en wat praten, om als gouvernante in betrekking te zullen gaan. Ze zou voor de meisjes en voor de kleine jongens bij de familie wat opscharrelen, hoewel ze die in heel haar leven nooit bezocht had.

Maar de dokter had Maurice gewaarschuwd en gezegd, dat Louise zich zeer moest ontzien, dat ze zeer zwak van borst en longen was, veel te teer. Hij had 't zoo zwaarmoedig gezegd, dat Maurice in doodelijken angst doorvroeg, maar de dokter stelde hem gerust. Zoo erg was 't niet. Handelend moest hij dus optreden en voorkomen, dat Louise iets deed, wat haar vreeslijk vernederde, te gaan rondbedelen, bij zure, gierige ooms en tantes, van wie ze altijd gewalgd had en die haar nog onverschilliger waren dan de vreemdste bureu. Hij vertelde haar toen, dat z'n zaken vrij goed gingen, dat ie best voor het heele gezin kon werken, vooreerst, en dat z'n moeder goedvond, dat ie trouwde, al was ie pas twintig. Louise bleef 't

vreeslijk vinden, dat zoo'n jong leven zich inééns vastbond aan 'n verwilderd gezin. Maar de koorts, waarmee hij wou, de angst in z'n oogen, als ze even iets aarzelends tegen zei, maakte haar stil van ontroering. Geen dag ging er voorbij, of ze kreeg van uit z'n zaak nog briefjes van hem, waarin hij haar triomfantelijk en klaar als kristal de waarheid tegenlichtte, dat z'n voorstel nog de eenige oplossing bracht. Z'n heerlijke, doorgloeide opgewondenheid overrompelde haar fijn-doordachte bezwaren. Hij wou alle vulgariteit in liefdebeloften van zich afwerpen, met 'n hevig gebaar, maar hij moest haar toch zeggen, zoo zuiver waar als de lucht en 't licht, dat z'n leven zonder haar de dood was, de grauwe, lugubre, aankruipende leegte, de Dood.

Hij voelde zelfstandig, hij dacht, leefde, besloot zelfstandig. Ze zou toch geen woest kind in 'm zien ; geen opgeschroefde lektuurliefde in z'n vereering ; maar z'n levende, snikkende ziel zou ze nemen, zooals hij haar nam als zij er was, naast hem.

Nog meer schreef ie 'r, al meer en eindelijk had ze toegegeven. Ze zouden heel gauw trouwen en alles vooreerst in 't gezin bleef, zooals 't was.

Hij leefde nog in z'n eerste bedwelming van liefde, in die kleurgloeierende tooverij, die fijne mengeling van verbeeldings- en werkelijkheidsgeluk. Het geheimzinnig-mooie van haar meisjes-zijn en haar vrouw-woorden overstelpten hem met sensaties.

Dat opgenomen worden in de witte kapel van haar kuischheid en dan haar telkens in alles te kunnen laten voelen, hoe hevig lief hij haar had, o, hij hunkerde naar die éénwording. Als ie alleen maar de fijne teerheid van haar profiel zich voorstelde, kwam er al dadelijk dat droom- en geluksleven van vroeger over hem. En dan de haar-golving, donker en lichtwiegelend, en dan de diepe, stille oogen, zoo droef en zoo zacht-van-licht ; de groote Goethe-oogen, zooals ie ze dadelijk genoemd had, want precies zoo staarde Louise. En wat was ze mooi gebouwd ; die ranke opgroei van haar leest en overal die losse, fijne charme. Hij bezwoer zich zelf, dat ie alles zou doen, om haar een rustig en kalm leven te geven, en de jongens lang-

zamerhand dwingen een betrekking te zoeken. De meisjes zou ie zoo spoedig mogelijk ergens voor opleiden, en de kleine kereltjes weer naar school sturen.

Dan zou er nog 'n innig vriend van hem, De Roevers, die 'n groote zaak dreef, bij hem komen inwonen om huurkosten te dekken. 't Was 'n mooie, flinke, blonde, frissche kerel, die veel bewondering voor Maurice's schrijverij voelde. Fleury had vreemde, grillige, wilde gedichten geschreven, die z'n vriend De Roevers heel mooi vond, en andere vrienden ook. Er was altijd gewarrel van vrienden om hem heen, die bewondering verkalden. Maar daar gaf ie niets om, wijl hij *in* hun bewondering voelde, dat ze 'm toch niet begrepen.

Hij wist van zichzelf, dat er iets heel oorspronkelijks in hem werkte en leefde. Z'n verzen wou hij rag-fijnste verklankingen doen zijn van muziektaal en tegelijk ook symbolische uitdrukking van aandoeningsleven. Hij wilde klánk-verzen, en niets van anderen lezen, want liever hakte hij zich een hand af, dan onpersoonlijk het hevige en teedre te uiten, dat er in hem zoo zuiver leefde.

Voor al Louise liet hem zoo nu en dan de opgeschroefde extase van al die vrienden zien. Zij deed hem voelen, hoe sterk ze'm geestelijk uitputten en niets teruggaven. Hij begreep, dat ze waarheid sprak en daarom juist verlangde hij zoo innig naar haar oordeel over z'n werkproeven. Er was geen schepsel in de schrijvers-wereld, dien hij kende, van wien hij 'n steuntje verwachten kon. Hij leefde op zichzelf, en áls ie wat deed, moest 't geheel door eigen innerlijke kracht waarde hebben en leven. Maar Louise sprak heel weinig over z'n arbeid. Dat greefte hem wel eens. Soms zei ze iets en in iedere trilling van haar stem verwachtte ie dan z'n lot. Ze zei hem ronduit, dat ie onmogelijke, grillige dingen wou, dat woordmuziek en taal-muziek geen klankverwantschap hadden, en dat de klank-suggestie van 't woord heel anders op de verbeelding en 't gevoel inwerkte, dan die van den toon. Hij rilde bij die kritiek. 't Was alles weer gezegd met zwakke, innige stem, nu en dan doorschokt van kleine kuchjes, maar zoo raak, zoo raak. Want

in zichzelf had ie al heel dikwijls dezelfde opmerking gemaakt. Ze had met haar stem z'n trillendste wanhoopsgedachte aangestooten en kalm-lief met hem afgerekend. Maar ze had zonder de kleinste meelij-vleierij, ook er toch bijgezegd, dat ze zijn bedoelen heel mooi vond, dat hij iets wou, dat haar trof als uiting. Die paar woordjes hadden hem weer heel goed gedaan, want hij voelde diep, dat er iets in 'm leefde, dat snakte naar een machtige levensaanraking, en dat had Louise hem ook gezegd.

Ze waren getrouwd, hadden 'n mooi bovenhuis gehuurd en 't heele gezin woonde bij Fleury in. Louise, schoon maar twee jaar ouder dan hij, voelde tóen toch al, hoe de levenskracht pas in Maurice pulseerde. Zij, met haar zwakke fijnheid en zachtzinnig stilte-natuur, leek in den ernst en de zwaar-moedigheid van haar geest, veel ouder dan hij. Ze kon 'm bekijken, heel dikwijls, alsof ie 'n zoon van haar was. En toch had ze hem juist innig lief in zijn jeugdheerlijke oprechtheid en woestfantastische onstuimigheid. Ze voelde zichzelf losgroeien van haar somberte in zijn zonnige uitstortingen. Ze voelde ook de diepe vibratie van z'n ontembare natuur, dat hooge, wilde, gelukschuimende, en, eenmaal in de branding van zijn passie gekolkt, ging ze mee, trok haar de geweldigheid van zijn vitale macht aan, vooral ook als hij zich slag op slag deed kennen als een heel diep levenspeiler.

Ze vond hem naïef als 'n bleu kind soms, en plots kon ie sarkastisch ironiseeren, spotten en met ontzaglijke zuiverte menschkundig oordeelen, zóó, dat ze 'r van ontstelde. Dikwijls lei hij haar in tien woorden de binnenste natuur van haar oudste kennissen bloot. Dan zat er een demonische superioriteit in hem, die 'r deed rillen van ontzag. Want tien minuten vóór zoo'n moment was ie te naderen geweest door 'n ieder, zou 'm elke schaapskop 'n rad voor d'oogen hebben kunnen draaien. Ze voelde in haar bezinnende liefde, dat ze 'm stellig nog op allerlei manieren naast haar zou zien uitgroeien. Zij had groote weelde gekend tot voor twee jaar nog. Zij had gezien, gereisd,

genoten en in haar was niet veel heimweeverlangen meer naar 't verre en onbekende. Ook hun vroegere rijkdom had haar zooveel al gegeven. Door den speculatie-slag van haar vader had zij zich 'n paar jaar reeds alle gemakken moeten ontzeggen. Eerst onthutst, was ze er aan gaan wennen en gaf ze er zelfs niet meer om. Als ze maar veel lezen en muziek hooren kon. Toen was haar moeder zwaar ziek geworden en dat geval had 'r erg beetgepakt. Ze leefde niet meer. Zorg en ellende om 'r heen verdoofden alles in 'r. Toch had ze 'n diep-vurige natuur, maar naar binnen brandend. Voor Maurice had ze dadelijk sympathie gevoeld. Z'n gezicht vond ze prachtig. Hij was wel klein van gestalte, maar slank, tenger en mooi gebouwd. Maar vooral z'n gezicht was vrouwelijk fijn en zeer bijzonder van expressie. Ze voelde in dien vrouwelijk-mooien kop kracht van een gigant, als ze door de eerste begoocheling van vrouw-fijnheid heen was. De subtiele lijnen van neus en wang-ovaal, z'n lang, donkerbruin haar, de schitterblankte van z'n vel vond ze mooi, maar vooral den hoofdbouw en de oogen. — Die konden zoo diep lichten en vól vloeien van verrukkingsglansen, dat ze 'r om lachte van geluk. Zoo iets levendigs en vurigs had ze nooit in lichte, groen-blauwe oogen gezien. Soms keek hij schuchter en aarzelend, zooals 'n kind kijkt in 'n groote kerk. En plots weer kon hij doorboren met sterken, strakken blik, als van 'n volgroeiden man, hevig van ernst, in innig kontrast met z'n teederheid en wijkende schuwheid, van even er vóór. In 't vrouwelijk-mooie van z'n heele wezen zat niets weeks, niets lievigs; dat had haar juist dadelijk met overstelpende zekerheid getroffen.

Na 'n avond met Maurice gesproken te hebben, wist ze hem een reus en een kind, een vechter en een beschermer, een woesteling en een peinzer, die misschien heel sterk en heel zwak kon doen.

Maar ze zei niets, want ze beefde van ontroering voor iedere uiting van z'n leven.

Zoo wist ze nu, dat hun bekrompen levenswijze hem hinderen moest. Hij wou haar met 'n heerlijke omgeving om-

bouwen. Ze zag z'n smart, dat ie geen geld had. En ze verbood hem te doen, wat z'n dwaas hoofd wilde en begeerde voor haar.

Maar Maurice kon 't niet zetten, dat ze tusschen 't zelfde meubilaire weer leefde, waarin haar moeder, haar vader geleefd hadden. Er morde iets in 'm : zoolang, die rommel om je heen staat, is ze nog niet heelemaal van jou !

En z'n verrukkingsroes was nog in volle kracht aan 't woelen in hem. Hij zou de gekste dingen hebben willen doen, om haar weelde en overvloed te geven. Wat was er voor zoo'n vrouwtje mooi genoeg ? Als ie maar die stille, goudlichtende, bruine oogen instaarde, en hij zag dat zware peinzen erin wolken, dan voelde hij zich al schuldig, dat ie 'r getrouwd had met zulke burgerlijke, bekrompen middeltjes. Hij wou met 'r reizen, trekken, de wereld rond. Hij wist, hoe ze genoot in 't opmerken van alles. En hij wist ook, dat ze afleiding moest hebben, om niet meer te denken aan 'r zwakke borst. O ! die zwakke stem met z'n wonderinnigen, zachten klank, zóó zacht soms, dat ie 'r van huilen kon, wat gaf ze 'm 'n droefnis.

Niets kon ie 'r geven voor genotsafleiding, nadat z'n zaken gedaan waren. Maar z'n passie stormde. 't Schittervonkte vóór hem van allerlei gelukjes, die konden uitgedacht.

Soms durfde Louise niet meer tegen hem ingaan. Ze kende de woest-stuwende kracht van zijn natuur, die in blinde energie doorging om te bereiken, wat ze bereiken wou. O ! ze wist wel, dat er diep in hem voor alle leed een groot meelij trilde, een meelij, hem dikwijls zóó geweldig aangrijpend, dat ie er alles naast vergat. — Als ie haar zag glimlachen, wel nog wat droefjes, zooals pas herstellenden lachen om eigen loop-gesukkel, en 'r Goethe-oogen keken niet zoo stil-fier, toch goudachtig, dan kon ie de gekste dingen doen van jubel in hem. — Hij wou iedereen van dienst zijn, zich voor iedereen geestelijk uitputten, hij wou schulden maken voor anderen, om nood te lenigen ; hij wou zelfs voor menschen die hij liefhad, met lui omgaan, voor wie hij niets voelde, als ze maar hielpen, hielpen.

En hij deed goed. Hij gaf zich zoo heelemaal aan ieder, die

hem 'r om vroeg, dat ie zelf met doodelijke moeheid overbleef, terwijl hij op anderen z'n innigste en diepste vitaliteit overbracht. Hij zette iedereen aan 't werk, leerde ze voelen voor dit, voor dat.... ze plunderden hem geestelijk. En de een al erger dan de ander. De fijnste vezel van hun natuur meende hij te kennen. Van hem alleen verlangden ze raad, hij moest steun geven, diep begrijpen, hij alleen moest allerlei geheimenissen aanhooren van verbroken en weer opstormende liefdelevens. Ze kwamen 'm biechten, op intieme wandelingen, van al hun passies en begeerten, alsof ie geen jonge man was, zelf vol gebreken en driften nog, al gaf ie ook uitingen van rijpheid en geluksrust. Hij leefde alleen voor hen. — Hij gunde zich zelf geen vrede meer, als hij ze treurend of ellendig zag.

De groote emotie van Louise's liefde voor hem, haar bij-zijn gaf hem zelf één overstortende geluksextase. — In zijn ontembare menschliefde voelde ie zichzelf levens-toovenaar, die maar te spreken had van eigen verrukking, om anderen gelukkig te zien worden.

't Was geen waan in hem, geen suggestie of valsche ideaal-dwang. 't Was de dadelijke belichaming van zijn uitgloeïend, opbruisend leven, de eerste brandingen van z'n scheppende werknatuur, die hij nog niet verstond, en die hem nu zich liet werpen op de vrouw-vereering, en de groote bedwelming van het leven rondom in bloei.

Iedereen kwam onder z'n invloed, onder de woeste bekoring van zijn vuurstralenden, fantastischen geest, een geest, die voor hén overal in doordrong, voor hén overal zich wondde en pijnde en toefde op de gevaarlijkste plekken van beschouwing en ontleding, als zij maar de resultaten kregen. Vooral de demonische ontledingskracht van zijn natuur had een zwijmelenden invloed. Bij hem was alles uitstorting. Al wat ze zei, was dadelijke aandoening, hevige ontroering. Hij verkwistte, bij een of bij twintig vrienden, dat was hem precies 't zelfde, op één avond 't diepste van zijn gedachtenleven, peinzingen, waarover hij zelf jaren gedaan had. Hij gaf zich aan ieder, zonder beperking en vol fijnste gevoelens. — Vriendinnen en

vrienden vergoedden hem, al hield ie van al zijn zinrijkste uitingen nooit wat vast in aantekeningen of studies. Er waren veel ouderen bij dan hij, die nauwelijks begon, pas de eerste lente-geuren van 't leven opsnoof. — En soms genoot ie van hun meeleving, voelde ie iets tinteltrots, rukte z'n levensenergie hem naar al hooger plan. — Maar van stonde af, gaf ie zich met al z'n gebreken, z'n gauw opgewekte heerschezucht, z'n prikkelbaarheid, z'n tyranniek opdringen van wat hij waar en schoon vond, z'n geweldige overredingskracht, z'n vlijmscherpe analyse, z'n spot en z'n soms groote genotzucht en durende wraakgierigheid, als hij werkelijk *diep* gekrenkt was. Hij offerde zich geestelijk en psychisch, zij moesten zich ook op hun manier kunnen geven. Iedere aarzeling in gulheid verafschuwde hij, voelde ie aan als 'n verraad, of vervalsching van dat groote overgaaf-gevoel.

Het hinderde hem, dat hij arm was en zooveel zorgen had, dat hij nog zoo moeilijk leefde, en niet zooveel tijd voor zijn werk kon nemen, als ie wou. Adriaan de Roevers, de inwonende vriend, had, in overleg met de anderen, hem voorgesteld zoo min mogelijk meer naar de zaak te gaan, een hulpbediende te plaatsen, zoodat ie zich vrijer aan z'n kunst en z'n studie kon wijden. — Hij mocht z'n prachtigen aanleg niet versnipperen, niet vermorsen, hij moest schrijven. Op heel z'n kinderlijk, onbezonnen geloof, sloeg dit in bij Maurice. Hij zou niets, niets liever doen. Hij juichte, verlost te worden van dien vreeslijken, uitputtenden en geestmoordenden, pietluttigen arbeid. Wel voelde ie even heel nuchter de spanning in den extasetoon van z'n vriend Adriaan, maar 't werd door hem en anderen zoo gul-vol en geestdriftig herhaald, dat zij „voor hem zouden werken”, zwoegen, ploeteren, als 't moest, dat ie weigeren 'n beleediging vond. Zoo sloeg z'n bedwelmingsinvloed op hem zelf terug, onderscheidde hij niet meer, wat voor geestdriftige, maar ziekelijke prikkels bij z'n vrienden werkten, om hem staande te houden.

Hij duizelde en hij geloofde innig, dat ie 't kon en mocht eischen. Telkens herhaalde hij de woorden van De Roevers :

jij hebt ons geestelijk en moreel zooveel gegeven, dat we nooit, met de grootste stoffelijke voordeelen niet, je iets kunnen aflossen. Wij werken voor jou en jij voor ons.

Hij werd geruster, vertrouwder met die idee van heerlijken gemeenschapszin en hij voelde zich vorst in z'n koninkrijkje.

Eén was er, die hij niet meer frank in de oogen durfde kijken Louise, zijn eigen vrouw. Zij had wel verwacht, dat 't jonge leven zoo vurig en brandend in 'm zou uitbruisen. Ze had 't gevoeld aan z'n kussen, z'n omhelzingen, z'n teederheid en innigheid voor haar. Maar met angst toch ook bekeek ze, hoe die menschenkring aan 'm vastgroeide. Iederen avond zat zijn studeerkamer vol vrienden en intimi en altijd werd er gesproken, luidruchtig, fel of zacht en voornaam, over kunst, literatuur en wijsbegeerte. Haar Maurice midden in, z'n fiere heerschskop begloed onder het kroonlicht, met z'n soms alles overweldigende redeneerkracht, z'n zware, gekompliceerde zinnen, die bliksem uitflitsen en gloed oplaaiden rondom. Hoe dikwijls luisterde ze niet zelf vol verbazing naar z'n vlijm-ironie, z'n demonische pracht van beeldende uitstorting? Als hij aan den gang was, stilden de rumoer-stemmen in de kamer, luisterde ieder, begoocheld en gebluft als zij zelf. Ze vergat z'n jeugd-jaren, z'n pas uitstormende levenskracht. En hij sloeg in, als 'n springkogel tusschen de menschen daar.

's Avonds, alleen met haar, was ie moe van opgewondenheid. Ze durfde dan niet 't schittergloeien van z'n oogen uitdooven met nuchtere opmerkingen. Maar in haar zwijgen voelde hij wat kregelen. Onrustig joeg er iets in 'm van binnen. Hij voelde zich ellendig, nu ze niets zei. Waarom liet ze hem toch altijd zoo uitrazen? Waarom beteugelde zij de woeste orgiën van z'n fantastische gelukken niet, nu hij, na haar zwijgen, de werkelijkheid zoo grauw en troebel ging zien als een hinderlijke vulgariteit.

Onder dien schrei-drang en 't bevend gesmeek van z'n stem liet Louise dan soms wat los en zei hem schuchter, dat haar dit leven zóó wat beangstigde.

Ze zag, dat hij alles droeg van die menschen, vooral hun tobberijen en smartjes en kleinheden. Of hij niet voelde, dat

zoo iets van zelf leidde tot een wegsleuring van hem uit háár aandacht en haar intieme omgeving. Ze zag z'n overgave, z'n warmte, z'n medelijden, z'n liefde, z'n uitstortingen aan al die menschen. Hij was de hooge poort, waaronder een ieder klein werd, die er onder doorging. Hij overwelfde iedereen met z'n levende gloeiziel, z'n geweldig woord, dat daverde of zong, dartelde of smeedde. Maar zij schuurden toch ook langs z'n muren.

Niet alleen zij voelde 't geschroei van z'n passievuur-uitstralende machtoogen. Altijd leefde een fluïdum om 'm heen, dat de menschen deed vastgroeien aan hun plaats in zijn aandachtskring.

Ze zei hem, nuchter en streng, dat ie zich te veel aan 'n ander gaf, en dat dit geven in 't eerst groote goedheid was, maar van zelf heerschzucht en ijdelheid werd; dat ie zich vernielen ging zóó, en dat hij eens heel wrang zou kijken naar al die vriendengestalten, die nu zoo lief en aanhankelijk deden. Als ie maar bleef zeggen precies waar 't op stond, dan zouden ze ook ééns van hem zelfs te veel krijgen. Ze liet hem zien, hoe klein ze nu al soms z'n gebreken bekeken, alsof ie niet ook 'n gewoon mensch was; hoe verdachtmakend ze z'n innigste daden soms verklaarden in gekonkel onderling. Dat hoorde ze als 'n terugslag uit Frans' geklap. — Ze zou 't ze best stuk voor stuk onder den neus durven duwen als hij 't maar goed zou vinden. O! hij moest tot haar alleen weer terugkeeren en zich losmaken van die vreemde kliek, die hem, ieder voor zich, opeischte en toch met felle berekeningszucht z'n daden volgde op den voet.

Ze zei weer alles heel zacht, maar nu toch met 'n stem lichtelijk doorschreid van droefnis en ontroering en telkens droog kuchend tusschen de zinnnetjes in.

Hij stikte van smart en schaamte dat ie nu al Louise zoo-veel verdriet gaf. Maar hij vroeg haar, of ze dan niet inzag, dat juist z'n liefde voor haar hem zoo wild-ontroerd deed zijn.

Zeker, dat had ze gezien, zei Louise, maar ook, dat z'n schepende verbeelding, buiten die aandoeningen, toch nog telkens

hevige of dramatische aanraking met 't leven eischte. Dat noemde zij z'n demonische kunstenaars-natuur, die van de liefdes-aandoening dadelijk een scheppingsbron maakt. Ze voelde wel in alles hoe hevig hij haar liefhad, maar toch ook, dat dit geluk Maurice werk-koncepties bracht, die hem telkens weer uit haar kring deden losbreken. Ze voelde al z'n fijne teederheid, z'n verrukking in hun samenzijn, in hun gesprekken, maar hij was toch niet heelemaal van haar. — Ze had dat altijd wel bang in hun liefde voorvoeld en ook, dat z'n gemoedsdrang zich 't eerst op de vrouw zou vastleven. Maar later zou 't losrukken beginnen, tusschen z'n liefde en z'n kunst, z'n werk. — Louise zei hem, dat ze zijn natuur en z'n innerlijk willen vooreerst beter begreep dan hij zelf. Hij zou anders nooit zoo enorme brokken van z'n beeldend kunnen, z'n denken en voelen maar verkwisten en rondstrooien in dien vriendenkring. —

Alles, wat ze zei, voelde Maurice als felle waarheid. Hoe lang had ie al niet de gaten in z'n zaak willen dekken, en z'n onrust over 't verloop begraven, juist voor Louise. Had ie niet z'n vrienden, die hem zalig gesproken hadden, dézen keer . . . om rijkdom van geest ? De Roevers, Johan van Reums, Bernoit, allen verbóden 'm letterlijk te werken in z'n zaak. Hij peinde over Louise's woord, en als ie dan weer, na twee, drie avonden van tempering en in-zich-zelf gekeerdheid, vurig was losgebarsten en hij hoorde weer hun jubel en voelde weer hun liefde op zich aanstormen, dan geloofde ie toch, dat Louise wat te somber dien groei van jong leven om zich heen bekeek. Had zij zelf dan geen genot in dien kring ? Had ze hem niet nog 'n paar dagen geleden, even alleen ontmoetend in de gang, de oogen dichtgezoend van verrukking om al wat ie zei dien avond ? Had Louise niet voluit erkend, dat ze 'm heerlijk, heerlijk vond, als ie zoo fier en toch zoo rustig-geestdriftig sprak en ontleedde 't menscheijk-groote en kleine in den mensch ?

Och, die geldzaken zouden wel losloopen, want z'n vrienden De Roevers en Van Reums meenden 't heel innig. Hun brieven waren van een liefde, zooals ie ze nooit nog gelezen had.

Over hun bewondering zweeg ie, want die was mal, ongehoord en wekte zoo dikwijls z'n woede. Louise hield zelf veel van Van Reums, dien prachtkerel, altijd vol attenties voor 't mooie schoonzustertje Diewertje, blond, fijn meisje van achttien, blank als 'n meeuwtje. Maar toch, met den dag voelde Maurice dat zijn toestand onhoudbaar werd. Hij kwam al dieper in z'n zaken- en huishoud-schulden. — Doordat z'n woning altijd stampvol vrienden was, die bij hem aten, dronken, rookten, verteerde hij veel meer dan hij ontving. Louise zei 't 'm schuchter met angstige schaamte, wijl ze 't zelf zoo klein en vulgair vond, zoo ontnuchterend, maar 't moest.

Maurice wist zelf geen raad meer. De beloften van de vrienden, die toch al in veel bijsprongen, durfde hij niet ophalen. Daar verzette zich zijn trots tegen. Z'n zaken waren zoo verwaarloosd en achteruit gegaan, dat 'n schandelijk failliet komen moest. Niet alleen z'n eigen geld, maar ook 'n deel van z'n moeders inkomentje had ie ingeslonken. Telkens was ze 'm met kleine bedragjes komen bijstaan. Dat liep op, heel hoog voor haar, en nu bezat ze nog maar heel weinig meer. Wou ze niet zelf zwaar gebrek lijden, dan moest ze ergens bij oude kennissen een onderkomen gaan zoeken, waar ze 'n klein weekgeldje kon verteren. — Z'n broer Arnold, die ook zooveel geerfd had als hij, zat er rustiger bij. Die had zich in een flink zaakje ingekocht, zonder dat hij echter over 'n sou meer beschikken kon. Ook die liet hem zien, dat er nog veel te kort was aan bedrijfskapitaaltje en dat hij hem met niets kon bijspringen.

Hij voelde zich gek worden van angst, zorgen en schaamte voor Louise. 't Heele gezin had hij nog in huis. Hoe kwam hij daar ooit af! Voor huishoudgeld en tot dekking van de allereerste schulden moest ie telkens bij De Roevers aankloppen, die buiten z'n kostgeld al trager en trager gaf.

Op de bedwelming voelde ie al de reactie aankillen. Maurice werd nuchter, prikkelbaar, licht geraakt en gejaagd. De scherpe ontleedkant van zijn geest kwam demonischer weer aan 't werk. —

Hij ging nuchterder zien in z'n eigen huis en koeler ontleedde hij de drijfveeren van het blijven zijner intieme vrienden. Nu zag ie ineens klaar, dat gloeiende zinnelijkheid hen naar de meisjes dreef. Een had de lieve, onnoozele, blonde Diewertje onder z'n invloed ; de oudere De Roevers spartelde rond met de perverse, al jong kokette, vrouwelijk-geraffineerde Emilie, vol branderige idealen over romantische avonturen, die juist h  ar te beurt zouden vallen. — Meer dan ooit stonden hem de schijnontwikkeling en leege ratel-welsprekendheid van De Roevers tegen. Hij begreep de manier, waarop ze misbruik hadden gemaakt van al z'n vrije-liefde-theorieën en opgewonden levens-verheerlijking. Fel, genadeloos zei hij nu dadelijk, waar 't op stond. Dat ze van z'n hooge verlangens vuile, besmoezelde karikaturen hadden gemaakt. O, hij zag wel de zware, schroeiende wellustigheid van Van Reums en 't verzinnelijke innerlijk der dol-gemaakte meisjes.

Op die uren beukte, vernielde Maurice alles wat hij in de grootste innigheid eerst met hen had opgebouwd. Bitter beschamperde, hoonde, vervloekte hij alles, wat er tusschen hen geweest was en klankzwaarder dreunden de woorden van waarschuwing in hem na, zoo zwaarmoedig-stil en zoo dikwijls door Louise herhaald. —

Ze lieten zich traag en wat ontsteld de tuchtigingen welgevallen, w  l ze wisten, dat Louise nog invloed op de meisjes had en maatschappelijk over ze heerschen kon als ze wou, honderdmaal meer dan haar suffe voogd. — Soms trof 't Maurice weer : hoe vooral De Roevers met groote offervaardigheid kon bijspringen. Dan bekoelde z'n wrevel wat, maar de   nderstroomende vernieling van z'n zorgleven ging door. Zelfs tegen Louise, voor wie hij één groot gevoel van teederheid bleef behouden, kon hij soms prikkelend uitvallen, hard en korzellig, met woorden, doorsleept van moeheid en doornijdigd van gejaagdheid. Dadelijk daarna had ie 'r de felste smart van, vooral, wanneer ie ineens de groote, stille schrikoogen van Louise inkeek, als hij zoo iets gezegd had. — Louise antwoordde dan weinig, soms heel raak, zonder kijfachtigheid, maar dagen erna

bleef haar stemming gedrukt, zwaarmoedig, weerde ze z'n innigheid hooghartig af.

Dan koelde Maurice z'n wrevel weer op z'n vroegere vergoders. De hekeling van al hun gebreken werd hem een demonisch genot, 'n wraak op hun verbijsterende ophemelingen en leege opwinding. — Hadden ze 'm niet stapelgek kunnen maken? Wat wàs hij al niet in hun oogen geweest! Ze hadden hem in zelfbedwelming kunnen vernielen als ie Louise niet naast zich wist en ten slotte z'n eigen demonische kritiek op zich en op anderen. — Hoe had ie zich laten meesleepen door hunne vurige illusies van werken zonder zorg, heelemaal voor z'n kunst. Moest ie herhalen, wat voor verschrikkelijke afgodsnamen, allemaal, allemaal zonder eenige uitzondering, ze 'm duizendmaal onder alle omstandigheden gegeven hadden? Nee, hij zou 't niet doen. Want de sterkste kwam dan te duizelen, te draaikolken van verblindende warring. Toen voor goed, werkelijk voor hem gewerkt moest worden, en 't noodig was in 't fond van hun karakter te diepen, toen stekelde de schetterpraat, walmden niets anders op dan laster, jaloerschheid, afgunst en wantrouwen.

In z'n eigen huis stiekemde smuigerig gekonkel over z'n failliet, z'n beheer, en z'n mooi-weer-spelen van 'n andermans duiten. Maar hij had zich zóó diep in de zuiverheid van hun pralerige illusies ingeleefd, dat hij — nu ze door z'n eigen ontleding, bleek en als schimmen rond hem dwaalden, al 't gedroomde geluk ontworteld en ontbonden, — toch nog niet gelooven kon, dat 't wàar was. Hij kon maar niet dóór-begrijpen, dat al zoolang om hem heen gewaveld en verdacht gemaakt werd en evenmin had ie gezien, dat achter iedere schijn-uiting van innigheid dadelijk opgroeide een nog fellere uiting van kritiek op al z'n doen, op z'n uitgaan, z'n verteren, z'n leven.

Nu zag ie 't duidelijk en onbewogen, vernield toch van binnen door woeste, opsnikkende smart. Z'n geldvragen werd, in de ontnuchterde sfeer van gespannen vijandschap, nu grove hebzucht, vunzig eigenbelang, en z'n sterke levensvreugd,

smakelooze genotzucht. Z'n meerderheid in alles vergroeide nu tot gemeene heerschzucht, offerend ieder en alles aan zichzelf, en z'n innigste overgave was ongetemde drang tot reklame en op den voorgrond dringen alleen van eigen persoon. Dingen, waartoe ze 'm vroeger met idealistische lichtzinnigheid hadden aangespoord, werden nu onkiesche begeerten. Ze vonden, dat ie schandelijk veel verteerde, onnoodig geld uitgaf, dat z'n air van zorgeloosheid ongehoord werd, onbeschaamd. —

Duidelijk hoorde Maurice 't makkend gegrom van vijandschap. Z'n zwagers, Frans en Frits, die niets uitvoerden, stonden aan den kant van z'n vrienden. Ieder bekeek 'm met 'n zekere triomfantelijke hatelijkheid. Er werd gevoeld, dat men dat opgeblazen heerschertje klein zou krijgen, nu hij opgejaagd stond tusschen zorgen en angsten. Zelfs de meisjes, altijd vol eerbied voor hem, nu begoocheld in zinneroes, negeerden Maurice in d'r handelingen, waar ze 'm vroeger juist bij iederen stap raad vroegen. — Er zat in hun aller doen een stijgender hooghartigheid, een snerpender toon, een grimmiger grijnzen. Ieder wou zelf 'n richtvaantje opsteken.

— Vijandigheid omsloep 'm, waar ie zich bewoog in huis. Hij zag dreigvingers, woeste oogen, verwrongen monden. Hij hoorde gemok en gespot. En onder elkaar vooral kronkelden zich vast een opgeschroefde gehechtheid en vriendschapsvertoon, die hem verbaasden. — Men spotte nu met Maurice's begane misslagen, z'n verkeerdheden en z'n uitbarstende natuur. — Zooals 'n uil-in-nood, op den dag in 't volle striemlicht gezet, omschaterd wordt door dansende, kleine vogeltjes, zoo vermaakte zich de heele vriendentroep met z'n verkarikatuurd Ik, sprongen ze om 'm heen, beukten, gierden, gilden en stuip-trokken ze hoon-lachend van wraakgierigheid.

Maurice was ook in dien afhankelijken toestand doorgegaan met z'n genadelooze kritiek en vlijmender dan ooit vlamde hij z'n demonische sarkasmen uit, sloeg ie terug in woesten strijdlust. — Z'n beeldend zeggen gloeide sterker áán, z'n vernielende wrevelwoorden knalden in 't bendetje los als kogel-

schoten en soms barstten er zulke scènes uit, dat de meisjes sidderden en Louise weenend naar d'r kamer liep.

Voor al z'n zwager Frans leerde ie toen juist als een schijnheiligen huichelaar kennen, die stookte tusschen hem en de vrienden, hem en de meisjes, zelfs tusschen hem en z'n vrouw. Maar dezen man hield hij z'n schunnigen maniakaard voor, de fijnste vezeling van z'n rampzalige parasietenatuur blootlegend.

Eens was, — en o! toen hij 't later hoorde, deed 't 'm weenen van geluk, — Louise tegen de heele kliek uitgebarsten. Ze schrokken van haar felle verontwaardiging, de kracht van haar zwakke stem en de sidderende ontroering daarin. Ze spuwde haar verachting uit over het gekonkel en verdachtgemaak van Maurice. Z'n grootste vleiers waren nu z'n gevaarlijkste vijanden. Neen, had ze gezegd, ik zie wel al de gebreken van Maurice, maar in z'n grootheid, in z'n innigheid staat ie ontzettend ver boven al jelui laag gepruts en karakterloos gewafl. Ze wist wel, dat ze zouden zeggen: natuurlijk haar man, dien zou ze niet achteruitduwen. Maar dan hadden ze 't glad mis. Want zij juist voelde, dat de heele toestand van nu gekomen was door al z'n gebreken, door z'n heerschezucht en z'n kinderlijkheid, z'n vernuft en z'n ontzettende niets ontziende scherpte.

Louise had wel gezien, eerder dan zij, dat z'n levenskracht alles zou overschuimen en dat ie gevreesd moest worden. Want niet één onder hen, die niet stikte van nijd, en niet één van hen, die hij niet z'n leelijkste natuur had blootgelegd. 't Moest 'n genot zijn eens te slaan, als je van boven tot onder zelf nog met blauwe pijnplekken liep. En dat zich nu niet één onder deze zinlijke aanbidders schaamde, hun eigen afgod zoo neer te halen, vond ze juist 't laagst in al hun doen.

Na dien hevigen aanval van Louise, zóó, dat ze door opwinding en ontroering bloed opgegeven en een hoest van jaren terug weer losgewerkt had, waren de vrienden stom gebleven, maar des te hardnekkiger stond hun vertrek vast. — Maurice's eerste verzen waren juist verschenen en de kritiek bespote hem fel, vernederend en vernietigend. — Z'n vroegere bewon-

deraars voelden hun haat groeien in deze afbreking, negatie of spot-vernieling. Juist de dingen, die zij boven alles hadden verheven, werden bemorst en ze grinnikten als apen in een lachspiegel. Die afstraffing zou 'm klein maken en als ie zich nu in z'n vers-aanstellerijen niet begon te schamen, dan was van alles 't end weg. — Wat 'n stumper, 'n hulpeloos braniebaasje leek nu de groote Maurice. Z'n zaken had ie vernietigd, laten verloopen en nu wist ie niets aan te vangen. In z'n geld-schraperige natuur had hij hen bijeengehouden. Goed waren ze, als ze 'm gaven. Kwam er niets, dan trapte ie ze de deur uit. Nou ja, 't was wel waar, dat ie met de armsten onder hen even innig had omgegaan als met de rijksten, maar ook alweer alleen uit reklame en heerschzucht. Hij had 'n hoop mooie woorden, waarmee hij iedereen lijmde, maar 'n vent-van-niks was 't, van 'n schunnige moraal en van groot gevaar voor ieder zwakkeling, dien hij overrompelde met woordgeschetter en kunstgreepjes.

Zoo hoorde ie 't weer om zich heen versmonzelen, gluiperig en toch niet recht op den man af. — Met Adriaan de Roovers had ie jàren van intieme vriendschap doorgemaakt. Hem en allen had hij gevormd, opgevoed, lesgegeven, met z'n zielsbloed besprenkeld. Avonden op avonden had hij zich in z'n diepste innigheid voor hen uitgestort. Al wat ze voelden, voelden ze door hem. Hij had in ze gewekt 'n machtig levenssentiment. Hun kritiek en hun wijsheid kwamen uit hem. Hij had ze niet alleen beïnvloed, maar gekneed, gevormd, 'n nieuw leven ingeblazen. Alles was hij voor hen geweest, alles alles voor hun ziel en hun geest. Hij droeg hun smarten en jubelingen. En nu lag hij onder hun voeten vertrap. Hoe nietig moest dan toch de opwekking van leven in hun vooze natuur geweest zijn. — Wat 'n schijn en valsheid.

Maurice, z'n gelaat tegen hén gekeerd, nog vol onvernielden trots en doorstramd van hooghartige trekken, schreide bij Louise als 'n kind. Hij vervloekte hun personen. Hij overdreef hun gebreken en op zijn beurt overzag ie 't mooie in hun innigste buien en 't gemeente soms in hun overgave niet

meer. — Alles bracht hij terug op hun bloed-heete zinnelijkheid, hun waggelijke vrijages met de meisjes.

Z'n eigen sensueele natuur overzag hij in al 'r brandende werkingen. Alleen merkte ie óp, wat voor goddelooze karikatuur zij allen van zijn vrije-liefde-moraal gewrongen hadden. — Louise deed 'm, nu de bom uitgebarsten was, geen verwijten meer. Hij zag zelf in, dat hij veel gesnaterd had, dat ie eigenlijk nog een broekje was, dat pas begon te leven. Wou ie nu al regereen, toornen, verdoemen? 't Martelde 'm, dat Louise droever keek dan ooit. De goudbruine gloed in haar oogen vochtigde dieper, geheimzinniger, alsof ze binnen in, doodstil, allerlei bange vragen bepeinsde. Hij schrok soms van haar bleeke, fijne, tengere gezicht en haar droge hoest kermde door z'n eigen keel als 'n verwoestende ziekte. — In haar fierheid deed ze geen enkele klacht. Maar haar zwaarmoedig spreken liet voelen, hoezéer ze gruwde van de ontbering, die ze tegemoet gingen. — En als ze even uit haar sombere stemming opleefde, dan streelde ze Maurice over z'n lange haren, en dempte nog haar zwakke, ontroerde stem de zelf-verwijten, die hij zich deed.

III.

Tenslotte wist Maurice niets meer aan te vangen.

Wat hem 't meest martelde, was 't gevoel, dat heel de ideale liefde van Louise voor hem, leek vermoord. Als z'n driftbuien uitbarstten, spaarde hij niemand, ook haar niet. Dan later vernielde hij zich in zelfsmart. O! hij wist wel heel goed, dat ie 'n gewoon mensch was, 'n menschje vol kleine passies, begeertetjes en hebzuchtjes. — Maar toch ook, dat er boven alles uit, iets in 'm hunkerde naar 't groote levensgeluk, naar 'n levensplan waar niets meer te besmoezelen viel. — Maurice voelde dat goudzonnige gevlam van z'n jeugd-idealisme nog niet gestorven in hem. Ondanks al z'n ontledend gedemoniseer bleef hij ontembaar idealist. Dat zag ie zelf niet in. Hij kon maar niet gelooven, dat Louise hem heel anders was gaan zien dan vroeger, toen ie aanstormde in z'n vurigste onbezonnenheid en

dat hij ook h  ar anders bekeek, nu hij veel van haar gebreken, haar apathie en konventioneele fierheidszin van heel nabij had leeren kennen. — Hij voelde wel, dat zij 't zou afleggen in zorgleven, dat ze te teer, te hooghartig leefde voor kleine kwesties en burgerlijk gezwendel. Maar wat was dan het groote, bevende verlangen, dat altijd als 'n vuurvlam in hem brandde en z'n ziel rondtongde zonder ooit te verzwakken in gloeiing? — Geloof, was in haar noch in hem. Beiden protestant, hadden ze nooit iets aan godsdienstleven gedaan. Als vrijgeesten waren ze opgevoed en nergens in hun ellende vonden ze steun in een warm geloofsgeluk. Had ie haar dan niet innig lief? Als ie nu toch eens werkelijk kunstenaar bleek en dat verlangen in hem de zengende begeerte was van den artist die hongert 't leven uit te beelden, groot, klein, zooals ie 't voelde en zag? Maar hij uitbeelden? Er leefde alleen bepeinzing in hem, felle zucht tot ontledende studie en uitzegging van droomen, gevoelens en gedachten. Levensschepper zou ie nooit zijn.

De spot over z'n verzen had hem niet gebroken, want 't hoogste in hem kon door geen sterveling aangetast worden. Dat was zijn hevig aangedaan gevoel voor 't Schoone. Die verrukkingen leefden zoo diep in hem, waren 'n geweldige realiteit als de zon in 't heelal, buiten hem. — Die goddelijke ontroeringen in hem konden geen begoocheling, geen zelf-suggestie zijn, want ongeroepen kwamen ze en onbewust gingen ze en dat leven van zijn ziel was zoo reëel als 't re  elste. Daar hield hij aan vast, ook nu in z'n ellende en vertrapping en met Louise besprak ie 't, en zij voelde 't óók zoo. Dat bracht hen weer nader tot elkaar. Inmiddels was de breuk met z'n vrienden volkomen uitgebild. Nu bleek 't dat Adriaan de Roovers finantieel zich zelf voor hem op vreeselijke wijze met eigen zaken erin had gewerkt. Al de vrienden, die Adriaan geld hadden gegeven, eischten dat weer van hem terug, stelden hem aansprakelijk. Tusschen hen was nu zelf felle ruzie uitgebarsten. Tenslotte moest De Roovers opdokken, iets dat hij alleen door leeningen in uitersten nood kon klaarspelen. — 't Was 'n slag voor den jongen kerel en bij

't afscheid nemen, droefde het in Maurice, dat op De Roevers alles was neergestort. — Nu zag hij in, dat ie veel van diens goeie dingen miskend had. Z'n andere vrienden bleven heelemaal weg, en toen Maurice, op een avond dat de jongens en meisjes uit waren, met Louise alleen zat in de groote eetkamer, kwam er een woelige, onrustige smart, een knaging van verdriet door hem heenrillen, die 'm bijna schreien deed. — In de leegte van 't avondvertrek voelde hij de hoonende zorgen, de schulden, z'n ondergang, nauwelijks twee jaar getrouwd, als een duistere ramp op 'm drukken, overal rondzwevend, alles aanrakend, niets sparend, geen meubelstuk, geen voorwerp, ook 't intiemste niet.

Z'n faillissement was uitgesproken en z'n boel zou tot het laatste meubel verkocht worden. 'n Vreeselijke dag, toen hij daar stuk voor stuk in de knuisten der pakknechts 't huis zag uitsjouwen, toen alles zoo langzamerhand, al leeger, grimmiger en ellendiger hem aangrijsde. Ook Louise's slaapkamer leegden de grove weghaal-knuisten en toen hij zag, hoe daar ieder ding van haar werd meegesjouwd, kromp ie in elkaar van ellende en akeligheid. Zoo droef van tragiek had hij zich dien heelen faillietrommel niet voorgesteld en zoo ellendig niet de misère der huiselijke onttakeling.

Zelfs Louise, in haar stille fierheid, die geen sterveling wou laten zien, hoe hevig ze leed, was op 'n brok bed, dat dwars tusschen ouën rommel op den grond achterbleef, in snikken uitgevlijmd, machteloos en doorschokt van 'n ellendig gevoel, dat ze niet langer kon insmoren.

Diewertje was met van Reums gaan samenwonen. 't Slap verzet van den toezienden voogd werd dadelijk door den bulbakkigen uitval van den forschen kerel overmand. Emilie zou in betrekking gaan. Haar gescharrel met Adriaan de Roevers was op zotternijspel uitgeloopen: dàn wou ze 'm niet, dan weer wel, dan weer niet, heelemaal niet, eindelijk weer 'n beetje wel, en toen weer inééns heelemaal niet. De jongens Dolf en Dorus konden niet meer naar school. Hun pakken waren versleten en geen schoen was er meer heel. Eerst maakten ze 'r

'n gezellig lolletje van, niet flauw vermoedend de verschrikkingen, die komen gingen. Frits zou een betrekking ergens op 'n plaatsje in Duitschland krijgen. Alleen Frans, de huichelaar, die zich ingeschrompeld klein en nietig had gemaakt, nu z'n lot weer van Maurice afhing en de vrienden 'm volslagen negeerden, zou vooreerst nog blijven. Z'n oogen werden al slechter en slechter en Maurice's kop stond er niet naar, om 'm te helpen zoeken naar 'n baantje.

't Eerst van alles moest hij nu omzien naar een goedkoop bovenwoninkje. Wat dagen zwierf Maurice de stad door en eindelijk vond hij in 'n achteraf-zijstraat van den Amstel 'n paar niet al te vunze kamers met 'n mooi gezicht op 'n woesten tuin van 'n brouwerij. — 't Verhuizen was 'n vernederende marteling geweest. Louise, stil, hooghartig en in zich zelf gekeerd, zei weinig en de kleine jongens, half in pret nog over den toestand, hielpen de oude restjes van 't boedeltje inpakken en versjouwen.

Toen Maurice 'n jaar op die armoe-woning omgehongerd had, geholpen tot 't uiterste door z'n broer Arnold, met 't heele gezin in verval en kommer, kwam er 'n kansje ergens voor 'n betrekkingje. Z'n schuldeischers, achterdochtig, denkend dat hij zelf nog wel wat zijde gesponnen had bij z'n faillissement, maakten 't hem vreeslijk lastig, maar 't ergste kwelden de kleine krediteurtjes in z'n straatje: bakker, melkboer, kruidenier, waarbij hij dadelijk had moeten poffen.

Louise zag hij de dingen doen als in 'n stommen schrik. Zij vermagerde met den dag. Bij iedere schel vreesde ze 'n plebeïschen uitval van 'n straat-krediteurtje, 'n woest stemgekrijsch en gevloek aan de trap beneden, 'n te pronk stellen als afzetters en zwendelaars, zoo fel en genadeloos, dat de beneden-buren in schijn-ontsteltenis de gang insprongen en gretig luisterden. Dan hield Louise in krampigen angst de deur dichtgekneld, wist ze zich niet te bergen van schaamte.

Op 'n middag kwam Maurice 'n beetje opgewekter thuis, zoende z'n vrouw op 'r droeve, stille oogen en zei, dat er nu

een echt werkkansje was. 'n Heel klein begin, maar 't kon beteren. Een zijner boekhandel-krediteuren zou 'm door zijn invloed op 'n redaktiebureau van 'n krant brengen. Die kende den directeur heel goed. 't Was wel geen voornaam dagblad, waar ie kwam, maar 't werd veel gelezen, en 't betrekkinkje was wel ondergeschikt, maar als ie bekwaam bleek, kon ie hooger op. Eén voorwaarde was er echter aan verbonden. Hij zou van de veertig gulden per maand salaris vooreerst, vast vijftien gulden den krediteur moeten afstaan. Anders zou ie geen hand voor 'm uitsteken. Zóó werden ze beiden geholpen. Hij was 'n klein uitgever en z'n schadepost in 't faillissement was zoo groot, dat ie zich op een of andere manier dekken moest. Maurice, heel blij dat er tenminste wát kwam, stemde toe, teekende gewillig z'n schuldbekentenissen. Z'n krediteur zou iedere maand met den directeur afrekenen, en die dan wel de vijftien gulden precies voor hem afhouden. Maurice kreeg de plaats en hij nam zich voor, om van negen tot drie op dat bureau z'n best te doen.

't Was wel allemaal heel nederig en van een verschrikkelijke peuterigheid, maar voor Louise zou ie den ellendigsten arbeid op zich genomen hebben. Weemoed over z'n vroeger leven en al de opgegloeide illusies leefde niet meer in 'm. 't Jaar na de breuk met z'n vrienden was van zoo'n hevige verandering en ellende geweest, dat de realiteit geen erger wonden meer in z'n ziel kon schrijven.

Op 't bureau keken de redaktie-leden met zure gezichten hem aan. Hij voelde, dat ie opgedrongen was door den directeur. Ze hadden wel 'n helpertje nodig, maar een, die er niet uitzag als hij met z'n lang haar en artistieken kop. Hij was te véél. Ze beschouwden hem als 'n indringer. Maar hij trok zich niets van hun stroef gekijk en nijdasbakkessen aan, en deed z'n plicht. Wel mocht niemand van die kleingeestige en afgunstige lui weten, hoe een schunnige armoe-boel 't bij hem thuis was, want voor 't fatsoen van 't redaktie-personeel zouden ze 'm stellig gebonjourd hebben. Hij schaamde zich verschrikkelijk voor z'n gelapte kleeen en z'n vuile, kale winterjas. Maar

ander goed bezat ie niet. Bij 't zitten en staan verborg hij z'n kapotte schoenen zooveel mogelijk, en als ie eens, gedachteloos, per ongeluk, z'n voeten vrij bewoog en z'n vervreten laarzen bloodschoten, schrok ie plots in bezinning terug, kleurde ie hevig en verstemde wat, als 'n kind, dat op snoepen betrapt wordt.

In huis was 't 'n groote verwoesting. Niet één van de drie jongens, die meer op straat kon. De flarden hingen hun aan 't lijf. Dolf en Dorus grdeiden door hun vodkleeren heen, en ze vloekten als mannen, dat ze geen eten kregen of half honger leden. Zonder toezicht, tucht of onderwijs, zwierven ze werkeloos den godganschelijken dag op den grooten zolder, liepen in de goten, haptten daar lucht, spotten en joolden met hun ellende, tot ze de zwakke stem van Louise hoorden, die hen riep. Dan stilden ze even hun galgenpret, vroegen wat ze wou, 't Was dan altijd helpen, emmers versjouwen, dit of dat leegspoelen.

Hadden ze 'n goeie bui, dan hielpen ze met spot en zelfschimp. Kwelde hen de honger te veel, dan weigerden ze botweg. Er dreigde 'n wrevelige opstand in de twee kereltjes, die aangestookt werd door de huicheltaal van Frans, zich in 't ongeluk enkanaljeerend met z'n broertjes van dertien en veertien jaar. Frans zat iederen dag middenin de vervuiling van z'n eigen morsig bed op den zolder de grollen en woedende uitvallen der verwaarloosde jochies aan te hitsen, bedekt en smuigerig. Op dien zolder zat ie te lezen, te schrijven met potlood op allerlei papiervodjes en traag keken z'n oogen rond naar wat besmoezelden rommel van de vroegere woning. Ze vochten, de jongens, om 'n korst droog brood meer of minder en Frans bleef gelaten als 'n melaatsche in z'n vergane en sjofele kleeren met Jobs geduld zitten wachten, tot ze 'm ook wat afval brachten.

Hij profeteerde, dat er 'n tijd van verandering moest komen, en dat, als Maurice maar eerst 'm van 'n paar laarzen en wat bovenkleeren kon voorzien, hij wel zelfstandig naar 'n betrekking zou gaan zoeken, al was ie half blind. Maar dieper dook

hij weg in zelfmijmerij en studie van ondoorgrondelijke denkingen.

Louise, zwak en uiterst teer van gestel, werd, als Maurice er niet was, overheerscht door 't brutale doen, 't overmannende gesnork der morrende jongens, en gehinderd, gepijnigd door 't huichelgeklets van Frans, die stookte en venijnde, waar ze soms zelf bij was, als ie niet „diep” te denken, emblemen te verzinnen had.

Louise zwoegde als 'n grove werkvrouw, die niet anders dan ploeteren kàn. Haar fijne handjes waren stukgestooten en vereelt van 't geboen, 't gespoel, 't gewasch. Ze wou in huis, al vrat er d'armoe nog zoo fel-knagend rond, geen stankboel hebben. Met Frans en de jongens vocht ze letterlijk, om hun vervuiling op zolder, van bed en ondergoed, dat ze niet van hun lijf kon krijgen en dat ze toch later zelf beredderen moest. Om 't zien van half-rotte stoelen, 'n paar pootlooze en manke crapeauds gaf ze niet veel, maar vervuiling deed 'r schreien als 'n kind. Soms stoof ze in woede naar den zolder, als ze zich beneden pas half-lam gewerkt had en smeet ze den vuilen boel, de opgehoopte en verschunnigde stankvodden van de jongens in 't open daglicht dooréén. Met bevende, zwakke stem, maar zoo hevig van ernst, dat ontzag in hun zielen terugkeerde, beval ze hun, dadelijk te doen, wat ze zei. Ze liet dan emmer op emmer warm en koud water halen. Op 'r knieën, van pijn kreunend soms, begon ze, met opgestroopte mouwen in woedenden boen, den heelen zolder langs te kruipen, dwong ze de kereltjes in haar bijzijn zich te verschoonen. Ook Frans, die eerst tegen-lollen wou, vernietigde ze met scherpe woorden dat ie afdroop en achter 'n opgehangen lompendeken deed, waartoe ze de kleintjes al gedwongen had. Met vuurrood, bezweet hoofd kwam Louise dan weer naar beneden en snikte en hoestte en kuchte ze den heelen avond door, zonder ophouden. Kwam Maurice thuis, dan overzag ie met één blik, wat er aan de hand was, en voelde ie heviger ná de kwellingen, die Louise van de kerels weer ondergaan had. Stil ging hij dan zitten in 't duister van de

achterkamer voor 't raam, en tuurde, god-weet-hoe-lang, den woesten, donkeren brouwerijtuin in.

't Moordende van alles was wel, dat ze allemaal gebrek leden. 't Was altijd kommer, honger en zorg, zorg, kommer en honger! Er was geen eten! Groote God, had hij zich dat ooit nuchter, fel nuchter kunnen indenken? Geen eten voor Louise! Als ie er aan dacht, voelde ie zich gek worden, in staat tot slaan, ranselen, moorden. Geen eten! Heel gewoontjes! Geen eten! Wat klonk 't mal, idioot, die paar woordjes! Van de vijf en twintig gulden inkomen moest dadelijk iedere maand z'n huur af, anders stond ie op straat. Dat was zeventien gulden! Goedkoopster kon ie niet wonen met zooveel menschen. Dan stierf Louise dadelijk, ze had nu al geen lucht genoeg! Verder geld voor petroleum, avondlicht, voor kookstellen en soms na hevige afdreiging 'n paar gulden op afbetaling. Want niemand, die meer borgen wou als niet, nu en dan, hoe weinig ook, wát inkwam. Melkboer gaf niet meer; groenteboer gaf niet meer; maar geen van tweeën verzuimden in duivelschen haat, achter elkaar, hun standjes te schoppen, onder aan de trap. Ze hadden er zelf lol in, dien naakthalzen de huid vol te schelden. En ze voelden, dat daar boven geschaamd werd! Dát maakte ze gemeener.

Met de grootste moeite gaf de bakker nog brood, onder hevige vervloeking en honend gepraat. Soms liepen de scheldpartijen zoo hoog en zag Maurice Louise zoo in schrik en schaamte verkwijnen, dat ie met ontstelde woorden inliep bij buur Hoenders, om daar 'n paar gulden af te bedelen. De oude vrouw had 't zelf heel arm, maar toch, als ze 't even kon missen, gaf ze of leende 't bij de vrouw van schilder Graafstein. Maar kon ie ook die paar gulden, als ze 'r om vroegen, niet terug geven, dan ging Maurice op den bedel bij kennissen van eertijds, kennissen van z'n vroegere vrienden. Uit de hoogte werd ie ontvangen, met 'n soort schuwheid. Men had zooveel leelijks van hem gehoord; hij was immers de man met 't verschrikkelijke failliet, 'n failliet van 'n paar procent. Koeltjes afgescheept dus! 't Vragen was 'm al zoo moeielijk gevallen. Als hij geld

vroeg aan 'n ander, kwam er altijd in z'n houding, z'n gebaren iets onnatuurlijk stroefs, iets onvrijs en belemmerends, alsof ie op 'n grove leugen betrappt was en niet wist waar zich te bergen. Liep zoo'n vraag uit op 'n weigering, dan voelde hij zich nog erger gekwetst, van schaamte uiteen gescheurd en misselijk vernederd. — Maar bij alles toch dacht ie aan Louise, z'n vrouw, die hij blindlief had, in wie hij nog dagelijks, als ie even maar zich uit zijn zorg kon heffen, dat prachtige meisjesleven zag, met die heerlijke, lenige losheid in gang en gebaar, 'n charme, die even sterk bleef in haar armoekleding. Dan schreef ie wat lui en soms gebeurde 't, dat er veertig of vijfentwintig gulden in huis kwam, als antwoord. — Dan werd 't 'n relletje en berekend, heel omzichtig, hoe 't bedrag te verdeelen onder de krediteurtjes, dat iedereen wát kreeg.

Maanden op maanden werd er niets geslikt dan droog brood. Soms was er rijst uit water, en wat pannekoek, zoeteloos en rauw. Bijna alle kleeren van Louise en twee pakken van Maurice waren naar den lombard gebracht en soms verkocht Ko Honders nog 'n oud lor voor 'n paar kwartjes, waarvoor gretig weer iets ingehaald werd. Als er geen geld voor groene zeep was en Louise 'r goed moest beredderen, werd ze nerveus en zwaarmoedig. Dan was er gisteren, eergisteren pas geleend bij de bureu en kon niet gevraagd worden. — Tot de eerste van de maand weer wachten; of de kruidenier mocht tòch willen geven. Er kwam dan angstige wanhoop in Louise. Maurice moest 's morgens weg naar z'n bureau, in de kou, leeg; ging zonder 'n slokje warm drinken, 'n uur ver. Z'n pak droog brood nam ie gemoedereerd onder z'n arm en soms had Louise er wat zoutkorrels op gestrooid. — Op 't bureau wist ie niet gauw genoeg z'n drooge boterhammen te verslikken, dat ze maar niet zouden zien, hoe 't bij hem iederen dag koekoek-een-zang bleef. Kwam ie 's middags thuis, dan werd 't weer brood en 's avonds wéér brood, soms met 'n stukje gesmolten vet, omdat vuile boter en gemeen knoeisel, zelfs al kon-ie 't gepoft krijgen, toch niet door z'n keel ging. Hij walgde, walgde. Z'n maag voelde ie als 'n zware pap-zak, en soms kreeg ie hevige duize-

lingen, en bloedsterretjes voor z'n oogen dansen. Z'n tong klefferde dik in z'n mond en z'n smaak was ziek. — Hij proefde niets meer. Was er 'n enkelen keer wat, dan bezwoer ie dat Louise 't moest gebruiken, zij, zij, die 't honderdmaal meer noodig had dan hij. Soms voelde hij zich kregel, woest, prikkelbaar, rammelig en zóó'n honger-leegte en flauwe weeheid knagen in z'n maag, dat ie, met hoe weinig lust ook, even bij z'n moeder opliep en daar vier, vijf kop koffie, lekkere, warme bakjes achtereen opslurpte. Dan volgde 'n eindeloos, zeurig gevraag van z'n moeder, die niet vermoedde, hoe arm hij 't werkelijk had, klaagde ze steen en been over haar eigen bekrimpingen, hilde ze, dat ze niet met fatsoen voor den dag durfde komen en wanneer of ie nu eindelijk dacht, wat aan haar terug te kunnen betalen. — Geen stom woord kon ie antwoorden en z'n moeder wrokte er beleedigd tegen in. Dan stormde 't naar z'n kop, dat hij haar gemeen er had laten inloopen, dat ie 'n branie was, 'n lichtzinnige kwant en zoo meer, tot ie eindelijk, doodop van ergernis en nerveuse zelf-kritiek, wegliep, zonder te groeten.

Louise thuis werd al schuwer en schuwer. Voor bijna niemand meer wou ze zich laten zien. De verwildering van 't gezin vermoordde haar innerlijke rust nog erger dan 't hongerslijden.

Haar fierheid was geknakt. Zij weende van schaamte en ellende, als met luidruchtige buurmans-gulheid de opdringerige veel-snaterende en altijd uit haar zak snoepende jonge vrouw Hoenders op de trap haar snapte en met handen in elkaar slaan haar onderhield over de misère. Ze hadden 't zelf ook heel slecht, maar of de juffer 'r de eer wou aandoen, dat pannetje soep ereis sebiet te gebruike, want ze kwam uit 'n goed hart....

Half schreiend van aandoening en schaamte, want ze kon geen meelij dulden, nam ze de soep „uit 't goed hart" van 't mensch aan, bedankte, half om de brave zielen niet te krenken. Maar zoodra ze in de woonkamer kwam, smeed ze 't pannetje neer op de kist met plank, die voor tafel diende, en begon ze te snikken, te kermen, alsof ze de grievendste beleediging had ondergaan. Als jonge honden met gretige snuffel-neuzen, zwir-

relden de jongens rond haar, zoodra ze 'n eetluchtje ergens geroken hadden in de kamer.

— Eet jij dat niet Lou?....

— Nee, nee, zwakte haar huilstem, achter de handen uit en dadelijk stormden Dolf en Dorus uitgehongerd erop af, ieder in vrede bedingend, om beurten een lepel te slurpen. —

Maurice wou den moed niet opgeven. Hoe vernield en vernietigd de boel ook om hem heen grijsde, soms voelde ie heel sterk, dat er wel eens 'n eind aan moest komen, als ie maar volhield, en werkte, werkte, tot ie er bij neerviel. Wat hem 't zwaarst drukte, was wel de melancholie van Louise. Nu en dan kwam ze in de schemerkamer voor 't raam bij hem zitten en dan praatten ze heel zacht en heel gelukkig : had ie zooveel invloed op haar, dat ze weer geloofde en meehoopte. Wat 'n zaligend gevoel was 't dan voor hem, als ie haar, te midden der huishoudverwoesting en de ellende, toch heel stil, onder haar keukenwerk iets hoorde zingen, heel zacht met 'n heel-ontroerd stemmetje, kristalrein, als een zangetje uit de lucht neer-ruischend. 't Tooverde dan even om 'm heen, 't bloesemde, 't geurde. Dan snoof ie iets van z'n jeugd weer, iets heel innigs maar 't bleef niet, 't bleef niet. Want kwam hij 's avonds thuis, dan hoorde ie weer van standjes en scheldpartijen en dreigementen van den bakker, over schuld van den melkboer, lag Louise's geluk weer vermorseld ; stonden haar goud-glanzige oogen weer vochtiger en grooter van ontsteltenis en schrik.

Een vreugd was 't altijd, als in d'armoe-omgeving z'n broer Arnold hem kwam bezoeken. Nooit bijna had hij Maurice opgezocht in z'n weelde-periode, in z'n illusie-bloei, omringd van z'n vriendenstaf en bewonderaars. Arnold hield razend veel van hem. Hij was met Louise de eenige, die nog innig geloofde aan zijn talent. Arnold kwam in z'n armoe-periode méér, bracht voor Louise en voor hem 'n klein lekkernijtje mee, al voelde ie zich droef, dat ie niets méér doen kon. Wel had ie geprobeerd door invloed van z'n compagnon, Maurice ergens aan 'n blad te krijgen, waarin hij nu en dan een letterkundig opstel kon

schrijven. Maar de vaste medewerkers leverden zelf zooveel kopie.

Dikwijls was Maurice's neerslachtigheid zóó groot, dat de komst van Arnold hem ook al geen vreugde meer gaf. 't Avonduur van zes tot zeven, waarin ie niets kon doen en er in huis voor bezuiniging nergens anders licht op was dan in de keuken, zat Maurice meestal in z'n donkre achterkamer. Soms hoorde ie zacht iemand inkomen en dadelijk herkende ie de warme stem van Arnold. Die wou hem niet storen in z'n stil gemijmer voor 't raam, staarde méé in den woesten tuin, waarin 't grilligde en avond-spookte, zei dan gedag, met 'n stem, doorsnikt van meegevoel, groette Louise en liep zacht, vol ontroering de trap weer af. Dat waren z'n stille innige bezoeken.

'n Paar maal had Maurice zich over z'n schaamte heen-gezet en geprobeerd den kerel, die hem iedere maand vijftien gulden afhiel, aan 't verstand te brengen, dat hij ze niet missen kon, dat ie honger leed thuis en alléén van 't kran-tenbedrag bestaan moest.

Maar de man werd woedend, voelde 't als 'n gemeene on-dankbaarheid en dacht zich gekrenkt. Al wat Maurice zei, noemde ie misselijke smoesjes en als ie nog langer op dien toon voortging, zou ie hem andere nootjes te kraken geven. Hij had maar een paar woordjes tot den directeur te spreken en hij ging d'r af! Wat dacht de snotaap wel! Wou ie hem wetten stellen? Maurice droop ontsteld af, bang, dat ie zelfs dàt ging verliezen en 't norsche gezicht van zijn directeur vertrouwde hij nu heelemaal niet meer.

Al radeloozer, vermoord van zelfverwijt, als ie 't bleeke, wonder-fijne, maar van smart verwrongen gezichtje van Louise zag, iederen dag valer en stroever, besloot ie z'n huur niet meer te betalen en van dat vrijgekomen geld wat af te doen, 't allernoodigste te koopen, kleine dingen, die ze in d'r huislijk leven 't ergst ontbeerden. Louise moest beter gevoed. Hij zou 't wel uithouden. Hij was jong en sterk, zij zwak en teer. En de jongens moesten 't ook uithouden. Wat ie met hen moest aanvangen, begreep ie niet. Dorus van veertien vooral werd ernstiger, drong brutaler bij hem aan op 'n werkkring.

Maar hij wist ze nauwelijks een korst brood in de maag te duwen, laat staan kleeren, schoeisel, benodigdheden voor 'n betrekking te geven. Hij liep er zelf gehavend, belachelijk bij. Toen, midden in de lente van z'n tweede ellende-jaar, werd hij plots overkoortst door een schrik, die hem huiveren deed. Louise was zwanger. Haar stem had geen klank meer, toen ze 'm zei, dat ze al in de vierde moest zijn. Ze kuchte droog, en 't vlijmde en pijnde in z'n eigen keel, alsof ie doorpriemd werd van stekels.

Louise durfde er niet aan denken. Had ze ooit kunnen vermoeden, dat ze in zoo'n vreeslijk gebreklijden 'n kindje zou krijgen? Dat ze 'n kindje droeg, waarvoor ze geen eten had?

Maurice vroeg niets. In haar goudvurig koortsoog voelde ie, wat in Louise omging. Dat leek 't ontzettendste van wat 'm had kunnen gebeuren. De ellende, verwarringen, twisten en heftige ruzie-uitvallen tusschen hem en de vloekende, morrende zwagertjes groeiden aan. Ze ontzagen Louise niet meer, ook in dien toestand niet. Was ie door 't dollen heen, Maurice, en hoorde hij, dat ze z'n vrouw hadden gesard en gehinderd in alles, dan nam ie de kereltjes op, ranselde hij ze beurt om beurt, en hield de vuisten gebald voor den langen, huichelenden Frans. Laf kroop die terug, vloekte met Maurice in schijn woest meé op 't verzet der jongens en dreinde, wel voorspeld te hebben, dat zoo iets zou uitbarsten. Maar die uitvallen vertrieften Louise nog heviger, maakten haar nog stiller en doodscher.

Toen kwam hij in de periode, waarin ie dacht, dat het met Louise en hem zelf zou afloopen. Voor de bevalling was nog niets in huis. Geen luiermant, geen bedje, geen baker.

Louise, versuft, leefde in sluimerige melancholie. Wát met haar gebeurde vond ze goed. Eerst had ze nu en dan, met hem, in vurig, zacht gekweel over 't kindje gesproken, dat 't misschien geluk zou brengen, als 't maar 'n jongen was.... 'n jongen.... vooral, vooral, anders was 't 'n beetje mis, had ze in angstig bijgeloof er aan toegevoegd. Den laatsten tijd sprak ze ook daar niet meer over. Ze kuchte, werkte nog,

keek, tuurde, schreide stil in zacht gesnik en sprak bijna niet meer. Ook niet tegen Maurice. Soms streelde z'm over z'n haren, snikte en liep weg.

Z'n moeder zou voor een luierland zorgen, was er eindelijk uitgedraaid. En de jonge vrouw Hoenders had hem op weg geholpen met 'n goedkoope baker. Die was hij gaan opscharrelen in 'n achterbuurt van de Jordaan. Zij wou wel meegaan, als ze vooruit kreeg; want vertrouwen hoefde ze niet te hebben bij wild-vreemden. Bedelend en smeekend had ie toen van een kennis tien gulden losgekregen. Met den dokter trof ie 't heel goed; 'n vriend van z'n vrouw, die haar vroeger in 'n rijke omgeving ontmoet had. Met fijnen takt en vol kiescheid zwenkte ie door den armoeboel heen; zette zich op 'n manken waggel-stoel, negeerde luchtigjes al wat er aan ongemak in huis was en onderzocht Louise serieus. Na 't onderzoek riep hij Maurice in de gang apart. Hij zei wat bedrukt, dat 't nog wel een week zou aanloopen; maar dat Louise heel, heel zwak was, dat ze zeer bloedarmoedig leek en dat 't hem wel verwonderen zou, als 't kindje 't er goed afbracht. Hij wou óók zeggen... en de moeder, maar dat durfde ie niet, toen hij het steenbleeke gezicht van Maurice zag, trillende en verwrongen van ontroering. Maurice schaamde zich hevig voor den dokter. Hij had wel vaag en bang gevoeld, dat er iets heel ergs met Louise gebeuren ging; en in z'n koortsige overspanning, bezag ie 't apart roepen door den dokter als 'n vreeslijk verwijt aan hem gedaan. Hij was oorzaak van alles! Hij, hij en niemand anders. Al 't gemartel, al de kwellingen en ontroeringen, die Louise onderging, waren door zijn stomme, ellendige eerezucht en walgelijke praalhanzerij ontstaan. En wat gaf nu weer dat zelfgekwel! Handelen, handelen moest ie, handelen! Waar kwam ie aan geld voor beter, versterkend voedsel? Weer schreef ie de kennissen, maar ze antwoordden niet eens meer. Een oogenblik had ie 'r aan gedacht, die oude vrienden nog ééns te zeggen, in welken vreeselijken ellende-toestand hij te stuiptrekken lag. Nee, ze zouden geen leedvermaak hebben. Daarvoor was alles te dreigend, te afgrijslijk. Maar hij durfde

durfde niet. Want 'n paar maal was ie langs Van Reums en De Roovers geloopt, die hem zoo honend en tartend negeerden, dat ie ze wel in 't gezicht had kunnen slaan. Hij snikte voor z'n raam in z'n duistere kamer. Of, uren ver liep ie den Amstel op, in 't stikdonker, alleen, alleen, wanhopend, om wat gekropt lag in z'n hart, uitgillend, uitstampend z'n smart. Dat luchtte hem soms op, al wist ie niet waar zich te wenden, waar zich te keeren. Overal ingesloten, omringd en gesard en tot woede opgejaagd door z'n kleine kredieteurtsjes in de straat, door ellende, afmatting en belediging.

Toch wou ie Louise niets laten merken, niets van z'n verschrikkingen en wanhoopsgevoelens. Ze leed al zoo hevig in de misère en in haar verzwijging van iets, wat eigenlijk hun grootste vernedering was: dat ze elkaar niet meer konden troosten in hun liefde. Tusschen hen in, hoonde, demoniseerde en harlekijnde te veel de gloeiende spot der kleinmakende, moordende realiteit, niets gaafs meer tusschen hen latend, ook niet 't liefdegevoel, dat ze meenden boven alles uit te kunnen heffen!

Nog eens had ie den toezienden voogd geschreven, schoon ie wist, dat de man zelf in zeer bekrompen omstandigheden leefde. 'n Woeste uitval naar Maurice's verdoembaren invloed en onzedelijke kwasterij was 't antwoord. Door hem was Diewertje in huis van die zondige smeerlappen geraakt. Zijn vrienden waren 't, en zoo meer. Een knetter van slecht geuite woede spatte die brief af en toch erkenning van machtelooosheid tegenover zooveel brutale, koppige kracht.

Op straat sprak Maurice Diewertje. Ze vertelde, dat ze van Van Reums wegging. Ze konden 't niet meer met elkander vinden, ze zou in betrekking gaan als kinderjuffrouw. Van Louise's toestand hoorde ze verbaasd op en als 't zoover was, zou ze komen, den avond voor de bevalling. Emilie liet niets van zich hooren; wentelde zich in egoïstische avontuurtjes met kerels van allerlei slag. Die was in 'n goede betrekking bij 'n rijken dokter met wien ze gruwelijk koketteerde, in wondre, kleurige verwachting wat er al met haar gebeuren ging.

Vijf dagen vóór de bevalling, op een avond, thuis komende,

vond Maurice een brief van den redacteur van een bekend weekblad, waarin hem op nog al voordeelige konditie werd aangeboden een literair opstel of kritiek te schrijven. Z'n broers' compagnon had hem dringend aanbevolen, men had wat werk van hem gelezen en dat beviel. Hij juichte, juichte ! Als Louise's voorspelling eens uitkwam, dat 't kindje geluk zou aanbrengen ! Hij zette zich dadelijk aan 't werk, na door de felle zomerhitte van z'n bureau in stormpas naar huis te zijn geloopt, en zwoegde tot diep in den nacht. Op de uren dat ie schreef, voelde ie geen zorgteistering, zag-ie geen vrouwkwijning, geen sar-zwagers en geen schuldeischers. Wel bemerkte hij nu en dan om hem heen Louise, uit apathie wat oplevend, een paar kleinigheidjes verzorgend, 't zware lichaam pijnlijk uitgezakt, toch nog in haar gang bewarend fijne gracie, 't innig-lieftallige van beweging, dat nooit in haar verdwijnen kon.

Z'n artikel was weggestuurd. Wellicht de volgende maand geplaatst en dan eerst wat geld.

Intusschen kwam de bevalling ophanden, in vollen kommer zonder 'n cent in huis.

Het popelde in Maurice van woeste onrust en sarrende gejaagdheid. Hij voelde, dat er iets heel naars ging gebeuren. Maar of 't met Louise, met 't kind of met hem zelf zou zijn, wist ie absoluut niet te onderscheiden. Hij werd schuw, zoo schuw, dat ie zelfs 'n beetje geloof sloeg aan zotte en verwarde droomerijen over Louise van Aaltje Hoenders, die ze kwam vertellen.

De alkoof werd voor 't komende kleintje ingericht. 't Was er vreeslijk kaal in dat donkere hokje, maar Louise had er, ondanks haar lusteloosheid, toch nog 'n paar oude brokjes zeil aaneengespijkerd om 't houten vloertje in z'n ongezellige hardheid weg te moffelen. Maurice's bed werd uit de alkoof naar vóór gesjouwd, en Louise zou alleen achter slapen.

Op 'n Augustusmiddag, in felle zondavering, waren bij Louise de eerste zwakke weeën losgevljimd. Maurice kreeg weer dat vreeslijke angstgevoel, niet wetend, of ie moest blijven staan of weglloopen. Hij voelde, dat beklemming hem wurgen zou.

't Drukte op z'n hart en er piepte luchtgekermd in z'n keel van angst, dien hij maar niet kon overheerschen. Telkens uit de voorkamer wipte ie naar 't keukentje, passeerde schuw de achterkamerdeur en ging suf zitten op de aanrecht. Dan, moed vattend, sloop ie toch naar de deur, ving z'n oor Louise's zacht gekreun op, dat leek heel van ver aan te jammeren. 't Beven van die smartstem achter de deur, maakte hem angstig, geschrikt en 't onverstaaubar, sussend gepraat van de baker, treuzelend tusschen 't hooge gekerm, kregelde hem hevig.

Maurice durfde niet naar binnen. Voor niets ter wereld wou ie Louise zóó zien. Weer liep ie naar voren, om tien minuten later weer naar 't keukentje te schuifelen de achterkamerdeur voorbij. Toen kwam er schaamte in 'm over z'n lafheid, ging ie weer luisteren, bang dat de jongens of bureu 'm zoo gejaagd in de gang zouden zien staan.

't Kreunde en steunde weer achter de deur. Kom, hij zou even instappen.

Louise zag ie gebukt in kramphouding, 'n stoel vastklemmend, die trilde onder haar hevige pijnschokken. Toen ze hem zag inkomen, lachte er even 'n bemoediginkje om haar pijnmond en de fijne lipjes, naar hem toe. Toel. lichtte er in haar groote, droeve oogen iets heel angstigs tegelijk. Nee, dat gemartel kon ie niet aanzien. Hij voelde zich stikken. Hij moest weg, weg, de trap af, en lucht happen.

Op z'n bureau zat ie den volgenden dag in vreeslijke gejaagdheid. Hij wist nauwelijks meer, wat ie deed. Alles liep verkeerd onder z'n handen. Ze belolden hem, en telkens kwam er loos alarm aan de telefoon, hoorde ie met deftige aankondigingsstem, dat z'n vrouw bevallen was van een welgeschapen zoon. Hij bleekte van schrik en woede, en toen de bureau-chef zag, hoe hevig hem dat laffe spelletje aangreep, verbood hij 't ten strengste.

Toen Maurice 's middags in één jacht z'n woning instormde, doorzweet en doodop van hitte, hoorde ie dat alles nog 't zelfde was bij Louise. Tusschen verhaal van pijn en ellende in, zanikte de sleperige bakerstem om vier-en-'n-halve cent groene zeep;

kegelde ze 'r bij, dat ze nog nooit in zoo'n kalen boel geweest was, waar d'r geen kommetje koffië temet afviel. Hij bezat geen sou. Driest ging ie naar 't kruideniertje op den hoek en dwong deze half, hem nog te poffen. Er zou wel gauw wat voor hem losschieten. Hij kreeg zijn half pondje klodderzeep, na heftig tegengestribbel mee, en stil overhandigde ie 't de baker. De jongens zag ie niet beneden. Ze schaamden zich helsch voor 't nieuwe mensch, de baker, en durfden in hun vodden niet voor den dag te komen.

Maurice zat weer in 't keukentje, sloop telkens nerveus naar de achterkamerdeur. 't Zachte klaag-geschrei, de kreun-smart en 't gesmoorde van pijnkreten, voelde ie als scheuren uit z'n eigen lijf en soms herkende hij uit 't steunend klagen de stem van Louise niet eens meer. 't Gromgezeur van de baker door 't zachte gesteun heen, irriteerde hem al erger. Een half uur later zat de dokter binnen. In 't keukentje op de aanrecht wachtte Maurice hem af. Dadelijk zag ie, dat de man 'n lang gezicht trok, toen ie van Louise's kamer kwam. De boel zat gekeerd, zei hij en goeïg teemde hij erbij, dat Maurice zich maar kalm moest houden. Kunstmatig ingrijpen durfde ie niet en mocht ie niet, dan alleen in uitersten nood. Als ze wat sterker was, zou ze 't beter kunnen uithouën, zonder zooveel pijn.

Maurice beefde, liet den dokter heelemaal uitspreken. Die zou heel gauw terugkomen en als er inmiddels wat gebeurde, moest Maurice hem dadelijk komen roepen.

De nacht ging om in ontzettende spanning, zonder dat er iets gebeurde. De weeën stierven en leefden weer op bij vlagen en telkens zag Maurice de vreemde baker de voorkamer insluipen en langs z'n bed naar 't raam schuifelen. Dan trok ze een geheimzinnig en verwilderd angstgezicht tegen de maan en verpruttelde onheilspellende zinnnetjes, dof en tooverkollig „als de maan maar wegtrok, ziet u meneer, dan kwam d'r 't kleintje sebiët.... en dan kwam d'r alles nog schoon in orde.... maar nou.... nou blijft 't hange.... enne dat is 'n leelijk teeke feur de kraamvrouw.”

Haar rimpelig, geel en fanatiek gezicht bestaarde de maan en in wilde geheimnis dwaalde haar bigotte blik zoekend en bang den nachthemel door. Maurice beefde. Die vrouw met haar kleine, wilde zagseltjes, joeg hem de stuip op 't lijf. Hij wist niet meer wat er met Louise gebeurde en telkens smeekte ie, dat 't toch uit mocht zijn, 't kindje toch mocht komen.

In z'n gejaagdheid stapte ie telkens op en af z'n bed, liep ie in z'n hemd, stikkend van hitte, keek mee met de baker naar den nachthemel en de maan, en stapte dan weer in schuwe schuifling op de achterkamerdeur af, om Louise toch even te zien. Zag ie haar dan weer over 't bed in kramphouding gekronkeld, 't hoofd in de dekens verwoelend, de fijne handjes stuiptrekkend in blind getast, en hoorde ie bij vlagen pijnkreunend geklaag door 't nachtduister als 'n stelpeloos geschrei van 'n opgesloten wezen, dan overhuiverde hem zóó'n meelij en angst, dat ie niet langer luisteren kon. Hij wou, wou Louise wat troostends zeggen, maar de woordjes; banaal en leeg, stierven op de lippen.

Ieder keer, wanneer de deur kraakte en piepte, sprong ie op van z'n bed, dacht ie den dokter te moeten halen, maar dan zag ie in 't nachtluchtjes-geschemer 't gerimpelde, kleurige gezicht van de baker, haar bemutsten kop, en de fanatiek-wilde oogen, naar z'n bed starend. Langzaam zag ie haar 't lijf uit de deur sleepen en weer 't alkoof insluipen. In zijn kamer keek ze weer den hemel door, of de maan nog niet wegtrok of verbleekte. Dan beefde Maurice en stapte ie in z'n heetgewoeld bed, met al schuwer gevoel, dat er iets vreeslijks gebeuren ging. Hij kreeg nu al wrevel tegen 't kindje, dat er nog niet eens was, maar z'n moeder toch al zóó kon pijnigen. O! als ie kalm dacht, wist ie wel, dat 't onzin was, zoo iets op 't kindje te gooien, maar wat kon 't hem schelen, of ie onzin dacht, als ie Louise zoo zag wegkrimpen van pijn. Woeste smart drong in z'n verlangen, dat 't gedaan zou zijn.

's Morgens, zonder dat ie 'n oog had toegedaan, ging ie naar z'n bureau. Louise's toestand bleef 't zelfde. Hij was uitgeput, verhit, ziek van angst en ellende. Hij kon niet werken.

De chef-redacteur zag 't en gaf hem verlof. Gejaagd holde ie terug, naar huis, waar ie hoorde, dat alles nog 't zelfde was en dat de dokter op groote rust en kalmte had aangedrongen. Hij begreep er niets meer van. Wat werd dat dan in 's hemels-naam voor 'n soort bevalling? Van zoo iets demonisch had ie nog nooit gehoord! Z'n moeder zat bij hem thuis, op zijn wanordelijk bed te wachten. Ze keek grimmig, verstoord, en naast haar zat z'n broer Arnold. Ze had wat versterkends meegebracht voor Louise en wist heelemaal niet, dat 't zoo ellendig ging. Ze voelde zich gekwetst, mevrouw Fleury, dat haar niemand was komen roepen en dat de lummels van jongens, van wier ellende ze weinig afwist; niets uitvoerend, toch best haar even hadden kunnen waarschuwen.

Maurice luisterde niet naar haar lichtgeraakt gekwebbel, want heviger hoorde ie uit de achterkamer gegil en gekerm. Hij was doodsbleek van ontroering. Toen z'n moeder z'n schrik zag, draaide ze 'n beetje bij, kwebbelde niet meer zoo dwars-egoïstisch over haar eigen kleine gekrenktheidjes, begon ze wat troostwoordjes uit te strooien. 't Zou wel zoo'n vaart niet loopen.... de eerste kraam ging altijd moeilijker dan de tweede.... dat zij voor twee en twintig jaar ook heelemaal an de dood gelegen had en dat Louise 'n kruidje-roer-mennetje was.... en dat d'r vrouwe ware, die met 'n handomme-draai verlost werde.... enne.... enne....

Maurice stampte op den grond van woede, dat z'n moeder, geschrikt en beleedigd, weer zweeg. Arnold zei niets, geen stom woord. Maurice dankte hem in stilte voor z'n kieschheid; hij begreep, dat z'n broer inzag, hoe vreeslijk de toestand van Louise was.

Tegen den middag kwam de dokter al ernstiger kijkend. Stil ging hij de kraamkamer in, zonder te spreken. — Wat buurvrouwen, die uit straatjes-gekonkel van de lange weeën gehoord hadden, kwamen optreuzelen, een met 'n melkkan boodschappend, 'n ander handen-op-de-heupen, nog 'n ander opgedirkt om uit te gaan, eerst schuw en aarzelend, telkens

driester en gemeenzamer. — Er waren vrouwen bij, die Maurice nooit gezien had, wier naam ie niet eens kende. Allen propten zich op in 't vunzige voorkamertje, waar zijn bed nog smoezelig en verwaarloosd slonsde. Er lag gretige nieuwsgierigheid in de listige, brutale oogen der buurmenschen die blij waren, dat ze wat te bekonkelen hadden, om ereis rustigjes te kunnen opnemen, nu de vrouw d'r toch niet was, wat er bij dien raren chinees met z'n lange haren eigenlijk wel stond en niet stond. Maurice kon ze niet allen verzoeken plaats te nemen, want er waren maar vier stoelen en op de manke, afgehaalde krapeau zat breeduit de baker te vertellen en te bedillen. Overal gluurd den buurvrouwenooogen heen, naar de schunnige gordijnen voor het raam, naar de afgevreten rommelzooi, den zeilloozen, kalen vloer, naar de gebarsten tafelp plank op de zwarte kist.

Maar Maurice kon haar gulzig oogengevreet niets schelen. Hij voelde nu zelf driedubbel de kale ellende van z'n hok. Er stonden wat vuile kopjes, zonder schotels, schots en scheef op de naakte plank-tafel, 'n gedeukt tuiltje ernaast, in smerige kringen van water en uitgeplonsd koffiedik. Nu de baker er was, moest er koffie gepoft. 'n Glas met een geklutst ei stond er ook nog. Dat was voor hem, had de baker kwaadaardig-ironisch gezegd; Louise had 't binnen gestuurd. Hij moest 't gebruiken, hij, hij; zij kon 't er niet doorkrijgen.

De baker lachte smalend om de zorg voor d'r mannetje. En tegen de jongens, die nu toch langzamerhand voor den dag kwamen in hun schunnige plunje, had ze gezegd, dat 't wel 'n kermiswagen leek, dit huis; dat er niks te eten viel en dat ze 'm als 't zóó bleef, vast smeren zou.

't Hinderde Maurice vreeselijk. Hij wist zich niet te roeren. Er was niets in huis. En de baker schimpte heftiger, dat ze nooit nog in zoo'n armoenest verzeild geraakt was.

Ook 't buurgekonkel maakte Maurice kregel. Ze hadden allemaal 'n smoesje voor hem klaar, sentimenteel en vleierig en gerekt, zoet-zuur en gemaakt, schoon ie van hun berekende bakkessen aflas, dat ze voor Louise's toestand koud bleven als steen.

— 't Was d'r heul sielig.... enne.... mit onse Heeres hulp sou 't wel na s'n endje loope.... enne.... 'n mins wikt en onse liefe Heer beschikt.... enne.... as de vroedmeester d'r nou maar vast wist, of die keere kon.... enne.... of die s'n saakjes wel frstond....

O! hij vloekte van binnen, hij stampvoette van ongeduld om hun babbeltjes en valsch gezeur.

In de alkoof hoorde hij al heviger gegil en gekerm losschieten. Hij had Louise wel willen opnemen en er tegen z'n hart drukken en haar zoenen, lang, lang, op 't heerlijk fijnsluitend mondje, de smarten uit 't lijf willen indrinken, zóó, dat zij niets meer voelde, niets meer. 't Leek hem 'n misdaad, dat hij zelf nu niet gespleten werd van krampen, dat ie daar machteloos stond, vol droefnis en ellende, maar toch zonder liefelijken pijnkronkel.

Niemand mocht meer bij haar toegelaten.

Ook Diewertje was opgelopen, bleek, en 't verzwakte gezicht vol schrik. Maurice zag 't blonde kopje nauwelijks.

Na 'n paar uur kwam de dokter uit de kamer en riep hem in d'alkoof. Hij mocht niet langer verhelen, dat Louise's toestand zeer ernstig was. Als 't tegen den avond nog niet van zelf kwam, zou ie, hoe ook, 't kind moeten halen. Dan kon hij de natuur niet langer laten uitwerken. Ze had nu al hevige vermoeieniskoorts.

Of ie geen goeie hulp wist, vroeg de dokter. Met de baker wist ie niets aan te vangen. Dat mensch lette alleen in gulzige hongerigheid op afval-hapjes van de kraamvrouw en keek verder alleen naar de lucht.

Maurice besloot dadelijk Aaltje Hoenders te vragen, de vrouw van Ko-buur, waarmee hij al vriendschappelijk omging. Maar toen ie weer z'n voorkamertje instapte, zag ie onder de bezoeksters Marie Hallersma, 'n Friesche meid, die vroeger bij Louise gediend had en van wie altijd met groote sympathie gesproken werd. Ze had van Diewertje gehoord, hoe 't met de jonge mevrouw gesteld was en nou kwam ze dadelijk hierheen hollen. Maurice vroeg of zij helpen wou en onmiddellijk

stond ze klaar. Ze zag er pootig en frisch uit en Louise zou heel blij zijn met haar hulp. Marie Hallersma had even geschreid, toen ze de verknaagde boedelkaalheid van de jonge mevrouw zag; geschreid ook, omdat zij de familie nooit anders dan heel rijk gekend had met vier dienstboden en een huisknecht. De jongens waren de trap opgevlucht in hun vodplunje en Marie had ook hen bijna niet meer herkend.

Dorus en Dolf bleven in hun duf zolderhoekje zitten, suf, paf van de hitte, zelfs negeerend de flauwe grapjes van Frans, die benauwd voor zichzelf werd in die nare, gedempte ellende. De jongens voelden bang mee met 't gekreun van hun zuster. Ze schrikten telkens op, als Maurice uit de voorkamer wegvluchtte naar den zolder en voor 't luik, waar hittelicht uitgolfde, in de brandende zon zich bleef roosteren, zonder goed te voelen wat er met hem gebeurde.

Tegen den avond vlijmden de weeën heviger uit.

In Maurice was meer rust, nu hij Hallersma, die trouwe meid, bij Louise wist. Ze lag nu niet meer zoo heelemaal tusschen vreemden te martelen. Soms praatte hij druk en zenuwachtig, om 't kermend gegil van Louise maar minder door eigen en anderer roezemoes heen te hooren. Tegen tien uur eindelijk zou dokter 't kind gaan halen met instrumenten. Er kwam angstig heen en weer geloop van baker en ook gejaagd gevraag van Marie om 't een of ander, en telkens, als een der twee vrouwen den kop maar even uit de deur bukte, werden ze overstormd met vragen door kennissen en buurmensen, die weer waren opgelopen en bijeen klusten in 't stofvuil, groezel avondkamertje. Er schuifelde stug geloop op den planken, houten vloer en 't stemmengonsde er als op 'n verlopen vergaderingetje van 'n vrije-vrouwenvereniging. Olga Graafstein, de vrouw van den kunstschilder uit 't huis, praatte gedempt-gejaagd met de jonge vrouw Hoenders, en Ko's moeder teemde wat met d' ouën, bigotten Graafstein, den bijbeltekstenverslinder over haar „beesies". De ouë Graafstein kwam wel eens bij Maurice, omdat hij hem zoo'n verstandig prater vond voor 'n ongeloovig mensch. Maar van avond kreeg ie geen

syllabe uit den mond van „meneer Meries”. Dat speet 'm, deed hem mokken, en nou teemde ie maar mee met 't goeig gezeur van de oue vrouw Hoenders, die hem anders zoo leelijk bespotten kon om z'n geloof. Ko loosde grappen, dood-ongevoelig voor Maurice's angst-stemming en de spanning van 't geval. Met vuur sprak ie over den schatrijken Soonbeek, 'n bankier, nog 'n echten achterneef van hem en Graafstein. In één jacht door vertelde ie Maurice, dat Soonbeek de twee artikelen van hem gelezen, en zoo mooi gevonden had. 't Waren de twee eenige, die Maurice had geschreven, voor 't eerst, met z'n vollen naam ondertekend in de krant. Ko zei, heel gewichtig, dat ie Soonbeek toch eens moest bezoeken, nou ie zoo'n beetje met hem pochte. Hij dweept met knappe lui en al was 't nog zoo'n rare kwibus, pestgierig, je wist nooit hoe lollig een rond stuivertje rollen kon in de wereld.

Maurice luisterde niet eens naar hem. 't Gepraat van Ko liet hem steenkoud. Z'n moeder, zwaarpuffend van vermoeienis, kwam weer opsjokken, wijd uitschommelend haar log lijf, hoofd rood van hitte en zweet. Ze zeurde weer, alsof ze beleedigd was, overal driftig rondkijkend naar een stoel. Maurice verzocht Ko op te staan en schoof z'n moeder de manke crapaud toe. Arnold was meegekomen, drukte Maurice lang en innig de hand. Al meer visite drong op, met wie d'ouë vrouw Hoenders gretig konkelde, ophalend allerlei benauwde kraamgevallen. Een buurmensch met vettige glij-stem beloofde, dat ze voor de kraamvrouw 'n lekker soepie zou klaarmaken, 'n ander wou dit, wéér 'n ander dat. 't Duizelde Maurice, want niet een die voelde wat er in z'n bewogen ziel omging, noch z'n ontroering en gejaagden angst merkte. Hij wou weten, fel-juist, zonder bedriegerijtjes, wat er nu met Louise gebeurde. En niemand mocht meer bij haar. Hij stikte van angst. Ja, iedereen zei 't dat 't kind d'r nou wel in 'n kwartier zijn zou, maar of Louise 't uithield! Telkens hoorde ie snerpender en uitscheurder gegis achter de deuren, deuren, die hij vervloekte, wel wegramijen wou in één trap. Hij moest vluchten, 't was niet langer zoo aan te hooren. Waar zou ie heen in den avond?

Wacht, op 't balkonnetje, dat kleine, uitgeknelde balkonnetje, waar ie net, met z'n voeten bijeen gestut, staan kon. In de kamer liet ie de menschen maar kluiten, zacht gesmoord gonzen, en ouë gebeurtenissen verkonkelen. Hij zou nu lucht, koele nachtlucht inzuigen, tot ie niet meer kon. Dwars vóór hem, kabbel-deinde nog 'n brokje Amstel-water, dat van maanvuur oversprankeld, vonkig schitterde.

Als ie dien vreeselijken jaagangst maar in zich kon stillen, dat 't allerergste met Louise gebeuren ging. Maar die bangheid viel niet te smoren, die kroop in hem óp en wurgde iedere gedachte aan goeien afloop. De angst zat dan buiten op, dan binnen in z'n keel.

Al woester en grilliger koortsten z'n gedachten áán. Als hij even maar ging merken, aan 'n stem, 'n gebaar van de menschen in de kamer, dat ze er niet meer was, dan zou ie van het balkonnetje afspringen. — Er vocht iets in hem, dat hem tartte, dat hem bespotte en zei dat ie zoo iets tóch niet durfde, dat ie te laf was, te week. — Maar dát zou ie eens zien. Hevig, onwrikbaar leefde 't in 'm, zoo hevig, dat ie de diepte van z'n val in 't duister al mat, zonder rilling en duizel. — 't Was een besluit, zooals ie dacht, koel-ontzettend er ingekomen, levend in obsessie dat ie 't doen móést. Zonder Louise was er niets meer, niets. Dat was toch geen sentimenteel gewavel in hem. Weg dus, dadelijk weg, en zóó dadelijk, dat niemand 't verhinderen kon:

Z'n oogen schroeiden weg uit z'n gezicht; er schokte een benauwings-trilling door z'n heele lijf. Hij proefde geen avondkoelte meer op z'n tong; de lucht was ook hier heet en ellendig en zware wolken zag ie over de maan heenvaren. Dan brak 't zweet hem kil de beverige handen uit en dan weer voelde ie zich als in tiendubbel flanel ingebonden, zoo heet en brandend sidderde er koortsangst langs z'n lijf. Hij vervloekte z'n bestaan. En snikken kon ie, snikken, als ie zóó koel nu eraan dacht, dat daar 'n paar stappen van hem af, zijn intieme, lieve Louise misschien wel lag te sterven, misschien, zonder dat ze kon zeggen, hoe ze verlangde naar hem, zooals hij hevig ver-

langde naar haar. — Nee, dat was niet uit te houden. — Even weer stapte ie de voorkamer in en dadelijk boorde feller op hem in 't barensgegil, maar nu met zoo'n zangerig-wild nagekerm, van zoo'n bevende klachtklank doortrild, dat 't hem leek alsof ie de stem van den dood zélf hoorde ijlen.

Nu kon hij 't langer in huis niet uithouden. Hij moest op straat, den Amstel langs. Arnold, die z'n opgewondenheid zag, liep mee. Ze spraken geen woord met elkaar. Hij stikte half; geen syllabe groeide los uit z'n onstuimige ontroering. Z'n huis wilde ie wel uit, maar toch ook weer niet te ver weg. Van minuut tot minuut wou ie ingelicht zijn, hoe 't ook ging.

Hij herinnerde zich gevallen bij familie en kennissen, waar 't kind uit de moeder losgesneden moest worden, om 't leven van de vrouw maar te redden. De vreeselijkste griezigheden van bizonderheid tot bizonderheid voelde ie weer opbloeden, overstormden z'n angst-denken. Als 't met Louise nu ook eens zoo ging. Hoe ze daar nu gemarteld lag, stervend, ellendig van pijn en schaamte, en rond haar alleen vreemde oogen, koele handen.... Nee.. toch.. want Marie, die goeie meid was er!

Toen ie terugkeerde met Arnold, durfde hij de trap niet op van angst. Arnold, die stil begreep, ging voor. Maurice sloop treedje voor treedje hooger, vast voornemens om weg te hollen, als 't gegil weer zoo hevig was. Maar niets hoorde ie. Dat maakte hem nog banger.

Schuw zag ie z'n voorkamertje in, waar de burgermensen en kennissen nog bijeenklusten en staande gedempt babbelden. In ééns viel 't over hem, 'n zicht op de vale armoe van z'n hok. Nooit had ie zoo triest en groezelig 't vuilgeel vlammetje van z'n slingerend avondlampje zien branden. Schaduw-groezelte schommelde door 't kamertje op de kale muren en telkens stootte een ander 't hoofd tegen z'n lampje, dat laag en scheef boven de plank-tafel uithing.

Wat zou ie nu gaan hooren van Louise? Hij durfde niet meer vragen. Telkens keek ie naar de balkondeuren, of ze wel goed openstonden, om dadelijk weg te springen als 't

moest. Maar al sterker satyrde de spotstem in hem, dat zoo iets toch aanstellerig in hem was, dat ie dat toch nooit deed en nooit durfde. Dat nuchtere tegengespartel van z'n eigen verstand maakte hem woedend op zichzelf, wjl ie voelde, dat hij 't niet deed, al wist ie, dat de dood van Louise hem neersplinteren zou, niets meer aan 'm heel laten. Hij wou zich zelf wel ranselen met haat en minachting, dat ie zoo misselijk laf was, behoudzuchtig, en angst voor pijn hem terughield. Al doller en dwarser giftte in hem 'n razernij van besluiten en tegenbesluiten. Dat was juist z'n kleine, geniepige lafheid, dat ie aarzelde, aarzelde, waar ie dadelijk te beslissen had als ie 't ergste hooren ging. Maar hij zou wachten tot 't moment er was. Dan zou ie doen, doen, zonder suggestie in koelen drang en hevigen wil.

En voor 't eerst doorsidderde hem schrik en toch geweldige vastheid van gevoel, dat in hem zei: je doet het, uit! uit!

Plotseling rumoerde er wat achter de deuren van de kraamkamer. De dokter, 't gezicht zweetend, pufrood van vermoeienis, riep lukraak de kamer in, dat 't kind er was, 'n flinke jongen, maar dat de patiënt doodelijke stilte moest hebben.

Plots was 't gedempt gebabbel in stommen schrik verzonken. — Maurice, eerst doodsbleek en hevig ontroerd, toen ie van ver in zoo'n woeste operatieplunje den dokter zag verschijnen en z'n stem zoo onverwacht hoorde schallen, voelde zich ver-ijzen. Een rilkou greep om hem en hij kreeg 'n gevoel, alsof ie bij stukken en brokken broos uit elkaar viel. Toen lachhulde ie en voelde ie plots 'n zaligheid op zich aanstroomen, die hem stom van bevende verrukking maakte.

Z'n angst brak in 'n snik-lach, 'n snik-huil door, en z'n mond kon ie niet meer dichtdrukken van zenuwachtige vreugde. — Er kwam zacht en getemperd gedrang om hem heen van gelukwenshende menschjes en daarmee een warrelende ontlading van gesmoorde profetieën, dat een dit en die weer wat anders gedacht had, maar dat 't toch prachtig afgeloopen was.

Z'n broer Arnold drong dokters verlangen vooruit en meende

ernstig, dat men weg moest gaan, hoe groot de belangstelling ook bleek. De kraamvrouw was doodelijk uitgeput na drie dagen vreeselijke weëën. Er moest nu groote rust volgen. —

De oude Graafstein drukte Maurice in geweldige armslingerbochten van aangedaanheid de hand en zei met haperende stem: 't Gesin, dat de Heere looft, krijgt de sege! Er spande bigotterie in z'n woorden en z'n donker-woeste, diepe oogen vuurden van felle geloofspassie. —

Maurice ontroerde door de woorden van den ouden man en drukte 'm lang de hand terug. Bij groepjes zakte de visite af en Maurice deed tegen 'n ieder niets dan lachen, stil-zalig, nederig lache.

Arnold had hem allang de hand gedrukt en was meegegaan met z'n onplezierig-mokkende moeder, die 't maar niet kon verkroppen, dat háár zoon niet eens 'n paar behoorlijke stoelen had voor de menschen, die met belangstelling kwamen oploopen. 't Was 'n schandaal na zooveel spats, zooveel misère.

Toen alles weg was, wist Maurice van overstelpende vreugde niet wat hij 't eerst doen zou. — Telkens woelde ie z'n handen in 't haar, en lachte, lachte tot zich zelf. Er rilde geschroei van vuur langs z'n ruggegraat en soms kroop er kilheid tegen 'm op. Maar al was ie nu nog zoo nerveus, hij voelde zich toch heerlijk opgelucht, en zoo veilig-licht, dat ie wel zingen wou, lange, lange tonen uitgalmen! Alles in hem was rillende ontroering en ontspanning. Hij hoorde gezang van tuinmerels om zich heen en hij lachte, lachte maar. — Louise, Louise, Louise, dát riep ie maar steeds in zich zelf en 'n hevig verlangen groeide in hem haar even te mogen zoenen. — Alleen was ie, moederziel alleen! —

't Vunzig, petroleum-stank-uitzweetende pitje droefde z'n gelig, bleek groezel-schijnsel op dezelfde tafelplank, die hij voor 'n paar uur zoo verwenscht had.

't Dofte op en knaagde aan de muren; 't smoezelde op den naakthouten vloer, maar niets meer zag ie ervan. Hij moest lucht scheppen, diep ademhalen, lucht, lucht! De balkondeurtjes stonden nog op 'n kier. Nu gierde 't in hem om z'n plan,

z'n armzalig springidee! Wat 'n mensch in angst toch voor dolheid uitkoortsen kon! Hij ging op 't voetbreed balkon-grondje staan, z'n knieën gekneld tusschen de pilaartjes van 't steenen hekwerk. O, 't koelde zoo heerlijk op z'n gloeiogen, op z'n beefhanden. En als 'n duistere diepte stroomde daar de Amstel, 't water midden in telkens na wolkuitzeiling oversprankeld van maanvurig geflonker. — 'n Zomerboot ging voorbij. Fijn, in de lucht zwevend, hing 'n rood seinlichtje als 'n brandende wijnvlam in 't verdoezelde mastwerk, en bij 't stuur, in de laagte, gloeide nog 'n groen roerlampje, als 'n tooverster glijend over 't water. Tusschen de met maanglans oversprankelde plek, duisterde de boot en kronkelend sloeg de reflex van 't stuurlicht een slang in het uitklotsende water, meegesleept in 't schuimende zog en in wondergroene gloeiingen afkrinkelend dwars door het licht-bleek golfgekabbel. —

Weg was de boot. — Hij zou ook maar weer naar binnen gaan. Hoor, hoe 't zong in z'n ziel. Mocht hij toch maar eens éven Louise zien. —

Weer kwam de dokter uit de alkoof naar hem toe en zei 'm goedig, dat 't zwaarste werk achter den rug was.

Als de nageboorte nu maar fluks kwam, dan was binnen 'n half uurtje z'n taak afgedaan. En dan moest hij ook wel gaan rusten. Maurice zag den dokter hijgen van vermoeienis en hitte en hij kon wel huilen, dat ie hem niets verkoelends wist aan te bieden. Hij stamelde wat verlegen terug, zei den dokter, dat ie tot z'n spijt niets in huis had en brak af, toen ie zag, dat de man daarvan niets hooren wilde. —

Dolf en Dorus waren dadelijk de voorkamer ingehold, toen ze hadden afgeloerd, dat de visite was weggegaan. Ze waren blij, even uit hun vervloekten zolderhoek te kunnen vluchten. Ze liepen op bloote voeten en door de gaten in hun boven- en ondergoed heen blankte hun bloote lijf. —

Zelfs Frans, in z'n smerig, groen jasje, óók op naakte voeten, leek 'n beetje vreugd in z'n glazerige en kippige oogen mee te dragen. Maurice sprak vriendelijk met hen. Hij voelde geen wrok, geen afschuw meer. —

De baker wou 'm 't kindje laten zien, dat al dadelijk kraaide. Maar hij wou niet kijken. Hij was al heel blij, dat 't 'n jongen was! Marie Hallersma kwam nog even bij 'm. Ze vertelde van haar angst die ze doorgestaan had en d'r goeiege, breede mond trilde nog van zenuwachtige na-ontroering. Wat had Louise zich kranig gehouen vond ze. De dokter had haar met cognac willen bedwelmen, maar ze wou, wou niet drinken . . . Ze bleef dan bij d'r positieve . . . ze wou d'r wete, waar ze bleef! Nooit had ze nog zoo'n martelkraam bijgewoond en anders toch wat gezien in d'r leven . . .

Maurice luisterde gretig naar de forsche man-meid. Even vroeg hij nog, als Louise stil lag, of ie dan niet 'n oogenblikje haar zien mocht. Ze zou 't dokter vragen, maar mevrouw was zoo doodelijk zwak, dat ze er niet voor kon instaan. —

Maurice begreep de plotse stilte om 'm heen niet goed. Geen geklaag, geen gekreun, geen gekerm meer . . . Nu maakte de stilte hem bang, zenuwachtig en gejaagd . . . Zou Louise wel slapen . . . ? en niet . . . niet . . . godallemachtig . . . ! Als ze eens zoo verzwakt was . . . dat ze 't niet meer uit kon houden! In hevige ontroering sloop ie naar de achter-kamerdeur, die kierde, en angstvol keek ie naar binnen. —

De dokter zag Maurice en wenkte hem te komen, maar doodstil, wees hij met den vinger op den mond. Maurice was zóó ontroerd en zoo doorsidderd van huilkramp, dat ie niet wist, waar zich te bergen. En in bed, in de snikheete kamer, doorscherpt van azijngeur, verduft van karbollucht, weer verflauwd door heet water en kraamspoelsel, zag ie op 't witte kussen 't tenger-mooie gezichtje van Louise, haar prachtbruin haar losgewarnet achter d'r hoofd; de groote, goddelijke oogen wijd open, in één vrede-staar hem aankijkend met 'n zachte zaligheid om haar mond en een rust in haar fijne trekken, die ie nog nooit zóó innig gezien had. Hij durfde niet naderen en haar bijna niet terug aankijken, wjl ie vreesde voor ontroering in haar zwakte. Ze had een hoog roode koortskleur. Wat ontzettend vreemd leek Maurice dat. Altijd had ie haar fijn-bleek gezien. Weer wenkte de dokter bemoedigend en toen ineens

kon ie zich niet langer bedwingen. Zacht, maar hartstochtelijk toch stapte ie op haar af en zoende Louise éven 't koortsige mondje dicht. Niets kon ie zeggen, niets, maar al z'n teederheid verinnigde hij in z'n kus. —

Hij zag even in de groote, bloeiende oogen 'n koortsige hitte, 'n opglanzing die hem bang maakte. — Toen sloeg Louise haar oogen neer, maar staarde dadelijk weer naar hem op, en plots zag ie de schoonheid van die neergeslagen leden en wimpers en 't wondre blik-op-slaan daarna, dat hem bij hun eerste ontmoeting al zoo hevig ontroerd had.

Nu was ze moedertje, moedertje, en haar bijgeloof leek versterkt, want 'n zoon zou 't zijn, en 'n zoon was 't. — Zacht sloop ie weer weg. Hij voelde niets meer van z'n armoe, z'n zorgen. 't Juichte nu alleen in 'm, dat ze 't er doorgehaald had.

Even daarna kwam de dokter ook sluip-zacht uit de kraamkamer, sprak hij Maurice weer aan over Louise zei dat hij haar niet sterk genoeg voeden kon!

Het vrouwtje had verschrikkelijk geleden, en hij moest zelf ook gaan rusten, zei hij doodop. — O! wat had ze zich knap gehouden, z'n vrouwtje, die drie dagen lang. Hij had nog zelden zooveel wilskracht in zoo'n tener mensch zien leven.

Elk goed woord over Louise deed hem groeien van trots en geluk. Z'n lief, heerlijk vrouwtje, o, als ze weer beter was, hoe zou ie 'r vertroetelen, wat zouden ze veel samen zijn.

De dokter sprak nog wat, maar hij luisterde alleen naar zijn eigen ziels-zang. Wel hoorde Maurice vaag, dat de dokter, eerlijk gezegd, gedacht had, dat 't om de moeder of om 't kind ging tenslotte. — Marie kwam aansluipen met 't kleintje. Hij vond 't een leelijk, rood ouemannetjes-snoetje hebben, de trekjes groeverig verplooid en vlasserig-behaard 't weeke kopje. Nee, hij moest eerlijk bekennen, dat ie nog geen zier voelde voor dat kind. Hij had zich iets heel vaderlijk-gevoelerigs ingedacht, maar er was niets bizonders in hem voor dat krijschende wurmpje.

En toch wist ie dol veel van kinderen te houden. Hij zou er maar niet over tobben. Misschien wrokte er nog iets in hem tegen 't schepseltje, omdat 't Louise zoo lang gemarteld had.

Maurice, die stil-gelukkig in z'n voorkamertje zat te soezen op z'n manke crapaud, z'n beenen tegen den bedrand, half in sluimer van ontspannende vermoeienis en opwinding, keek nog, maar met loome oogen, in 't geel-duisterend geschemer van het lampje, dat zakte en stonk. Een fijn herinneringsspel verroerde iets zaligs van z'n eerste ontmoeting met Louise. — Plots ving ie gerucht op van het onrustig geschuif in de kraamkamer en hoorde ie 't bange geroep van den dokter naar Marie, die in 't keukentje wat warrelde. — Ook de baker liep weer gejaagd heen en weer door de alkoof, haar handen de zij ingekneld en 't rimpelig gezicht geheimzinnig in onrust verplooid.

Maurice voelde 'n bonkstoot, pal op z'n hart, en 'n klopping naar de keel die hem deed opspringen. — Wat nou, wat nou, bangde 't in 'm. — Godskristus — begon daar 't gekerm weer?

Met één slag lei al z'n vreugde gesmoord in z'n hart. Hij hoorde maar half. Hoe woest van uitzinnige smart, begreep ie, dat 't met Louise moest afloopen. — Wat, waarvoor, rumoerde 't in hem, had die kerel hem dan toch bedrogen? Godskristus, Louise! Louise! moest ze nou toch van 'm af! En ze had toch pas voor 'n uurtje nog zoo goddelijk-vredig gekeken, zoo stilzalig, met dat licht-van-geluk in haar koortsige oogen. 't Snikte, scheurde en schreide in 'm, woest, dol, razend.

En de angst, nu naakt en fel vóór hem, dat ze 't nooit zou, nooit kon uithouden. De dokter noemde 't straks nog 'n wonder, dat ze't er doorgehaald had. O! o! hoe de vreugde nu in hem weggesmoord was; z'n zonnige illusie, z'n dolle, heerlijke jubel, dat Louise weer zou opleven en zonder pijn zou zijn. — Z'n smart vernielde zóó hevig z'n bewustzijn, dat ie energieloos op 'n stoel ineens zakte, waggelend en duizelig en alle kracht uit z'n lijf voelde wegvloeien. — De wanhoop in z'n ziel begon stelpeloos te bloeden, de wanhoop en de angst, de vreeselijke, naakte angst, dat nu de dood vlak bij Louise was, vlak bij, en dat z'n lieveling niet meer ontkomen kòn. In alles voelde ie haar sterven nabij, hij hoorde 't in de beklemde en gejaagde stem van den dokter; hij ving 't in ieder gerucht op en nu werd haar gegil zóó rauw van loeing.

Z66 koud verrilde 't langs z'n rug, dat ie zich zelf betastte. Wekken? wekken? moest ie wekken? Buren? wat burenen, waar burenen?.... was er hulp noodig?.... En z'n visite dan?... z'n visite?.... o, nee.... die was al lang weg.... z'n broer Arnold ook?.... Wat zei ie eigenlijk? — Werd ie gek, al heelemaal gek?....

Aal Hoenders, gewekt door 't plotselinge gegil, was weer opgestormd, in 'r nachtpou.

Maurice merkte 't niet en ze kon geen woord uit 'm krijgen. Ze zag 'm van z'n stoel opwaggelen en doodsbleek voor de planktafel blijven staan. Vaal duisterde ál triestiger 't kwijnende lampjeslicht in 't vertrek. — De baker had 't willen vullen, maar er was geen druppel petroleum meer in huis. — Aaltje, koud en rillig van slaap, nam 't mee en vulde 't in haar keukentje.

In 't stikdonker stond Maurice nu tegen den muur en de dokter hoorde ie uit de alkoof vragen naar nog 'n kalmte hulp. Nu schoot ie in 't duister naar de gang, en riep Aal, die juist kwam opdrentelen met 't aangestoken lampje in d'r hand. —

Na 'n half uur, waarin ie geen gekerm meer hoorde, kwam de dokter weer op hem af. Maurice kon 'm bijna niet te woord staan van hevig gebeef en ontroering. Hij zag wel, dat 't gevaar groot was, en de dokter zèlf ook veel van z'n kalmte verloren had. — Gejaagd sprak ie tot Maurice, dat ie 'n kollega moest halen, die dadelijk zou mee komen, dadelijk.

Maurice staarde den dokter in 't angstig-verwongen gezicht. Hij hørde alles wel, maar toch voelde ie zich zèf onbeweegbaar-zwaar en ellendig. Toen, na 'n minuut, bonkte de schrik weer hartslag op hartslag in hem op, de schrik, dat ie daar tijd liet voorbijgaan. Hij kon 't wel uitsnikken, uitgillen om z'n stomheid. — Nu was er geen gedachte meer in hem aan zelfmoord. Wat ie alleen hørde, was 't gekerm nu en dan van Louise en wat ie zág, waren haar stervende oogen, groot-open naar hèm gericht, en daarin dat koortsige gegloei en een stomme vraag, waarom zij zoo moest martelen, waarom hij haar niet

dadelijk, dadelijk verlost uit die woelende, onkiesche en pijnigende handen.

Maurice sidderde onder zijn obsessies en angstvisioenen. Z'n adem hokte en half-schreiend vroeg ie den dokter om 'n briefje, 'n dringend briefje vooral.... dat ie dadelijk kon toonen, als de helper soms niet met hem mee wou. Wat woorden, gejaagd, krabbelde Wiegering op 'n recept-papier.

Maurice wist nauwelijks, waar 'n dokter op de Weesperzijde woonde. Er was wel stellig daar een, maar 'n aandoening moest ie nog hebben.

Aaltje kwam uit de kraamkamer gejaagd naar hem toe, probeerde hem uit te leggen, waar hij wezen moest.

Maar hij vertrouwde zich niet alleen. Frans moest mee, om te helpen zoeken. Eerst wou ie Ko Hoenders wekken, maar hij durfde niet, nu Aal zelf 't niet aanbod. Frans deed 'n chagrijnigen uitval en vroeg, of Maurice niet wist, dat ie op bloote voeten liep. — 't Kon 'm niet schelen. Zoo, in den nacht, zou niemand z'n gehavende plunje zien en dan moest ie maar de laarzen van Marie aantrekken. Zacht riep ie de Friesche meid even weg, en dadelijk gaf ze d'r schoenen, die Frans, vol wrevel, nog warm en met hevige moeite zich in knel en spanning aan de voeten wong.

't Sloeg twee uur van een toren. —

Maurice rilde op straat. Frans stapte naast 'm, wat mankig in 't heet geknel der vrouw-laarzen, sprak geen woord. Op de Weesper-zij, waar Aaltje 'm zoo wat uitgelegd had, dat de dokter woonde, hielden ze halt en zochten. Maurice knielde, bukte of kroop tegen deuren en steenen om te zien, vloekte en zuchtte als 't verre lantaarngeflakker slechts vaag aanlichtte op bordjes en dwarsposten. Telkens riep ie angstig naar Frans, of die al wat vond, en maande gejaagd, toch vooral gòed te lezen. —

Z'n zwager duwde vinniger zich de lorgnet op den neus, stamelde namen en zag zoo gebrekkig, dat ie meevloekte en opkroop en zich 't lijf schurend verwrong, om al maar beter te zien, vooral op hooge stoepen. —

Geen van tweeën vonden ze wat. Maurice vloekte van woede, dat de maan telkens achter duister wolkgestapel wegschool. Alles was tégen hem. Hij voelde zich sterven van angst. Hij begreep, dat iedere minuut länger zoeken dan noodig was, Louise's dood kon zijn. De jaagstem van haar dokter klonk hem nog in d' ooren en z'n eigen angstgeroep, dat ie niet vond, wat dadelijk gevonden moest worden, rauwde van wanhoop. Geen agent, geen sterveling, die voorbijkwam om te vragen. In razernij half liep ie te lezen, stoep op, stoep af, dan hier, dan daar. — O ! hij wou wel zich tot kalmte dwingen, maar 't bonkte zoo in 'm. — Eindelijk, 'n paar huizen van 'm af, verklonk van 'n hoogen stoep 'n krijsch van Frans. Hij had hem !... daar stond 't in 't halfduister van 'n lantaarnvlam : Dr. Langewaal, arts. — Maurice holde er heen. Hij beefde en in 'n geweldigen zenuwruk haalde ie de bel over. Zwaar gegalm dreunde ná in de nachtsille gang en 't geluid zangsuide z'n ooren in, als van 'n hevigen gongslag. — Hij hoorde geen gestommel van ontwakende menschen. Er werd niet opengedaan. Maurice durfde niet dadelijk weer aanschellen, maar eer hij 't zelf goed wist, had z'n hand alweer den belknop gegrepen en overgehaald. — Ruk-ring !... daar gong-galmde 't weer, als 'n hevig alarm, zóó zwaar, dat hij er zelf van schrok en op den stoep inéénkrampte. Na 'n minuut wachters, in zóó tergend ongeduld, dat ie 't wel uitgillen wou, zag ie, van beneden uit, 'n licht aangloeien, dat verzweeftde in de diepe gang ; toen zag ie 'n schaduw opgroeien naar de deur, en eindelijk 'n hel-verlichten, slaperigen mannekop, die, achter 'n opengeknipt luikje en ijzer-ornamentje, norsch vroeg wat ie wou en of ie heelemaal stapel was, 't heele huis in rep en roer te brengen met z'n onbehouën geschel. —

Maurice, beklemd 't deurluikje inkijkend, verontschuldigde zich zoo goed en zoo kwaad als 't ging, erkende z'n lompe gedrag en begon toen gejaagd en wild te vertellen, waarvoor ie den dokter kwam roepen. Aan z'n stem kon iedereen dadelijk de hevige agitatie merken, maar Dr. Langewaal was woedend uit den slaap gestoord te zijn, en vóór Maurice nog uitgesproken had,

snauwde de man achter 't opengeknipt luikje, dat ie met al dat verwarde gezanik niets te maken had en hoe hij eigenlijk de onbeschaamdheid bezat om hem juist op te bellen. Verschrikt stamelde Maurice, klein en nietig opstarend achter de deur, iets naar den langen kerel terug, maar heftiger bralde de man verontwaardigings-woorden uit over Maurice's onbeschaamd bellen en z'n heele huis in rep en roer brengen. Van Maurice's verhaal noemde ie, droog en nijdig, 't meeste larie en zenuwachtige drukte van 'n mannetje, wiens vrouw voor 't eerst beviel. Hij moest maar ophoepelen en elders troost zoeken. — Maurice, eerst verstomd, wist niet zoo gauw wat te antwoorden op zoo'n smerige ontvangst. Den dokter zag ie alweer 't luikje dichtknippen. En plotseling viel hem in, dat ie nog 't briefje van zijn arts in den zak had, waarin, zooals ie meende, om dringende hulp gevraagd werd. Weer tot bezinning, klopte ie eerst bedeesd, toen al hamerender en gejaagder op 't deurruitje, na-schreeuwend, dat ie 'n briefje van den dokter bij zich had en dat z'n vrouw werkelijk in levensgevaar verkeerde. — Z'n stem, wild en smeekend, werd toch niet dreigend: Maurice was wel geschrikt en gebluft van de uitvallen van den bultebak, maar hij voelde zelf schuld en alles zou ie aan beleediging en afstraffing dulden, als de man maar meeging naar zijn Louise; dan was hem elk venijn-woord minder zwaar dan 'n vliegenvracht. Door 't even schuw geopend deorraampje wrong ie met spitsige vingers 't briefje van den dokter en nu zag ie in wrevel den man zich bijlichten, de krabbelwoordjes lezend. — Toen, ineens barstte nieuwe woede uit. Daar stond met geen syllabe gerept van levensgevaar en nergens zag ie z'n naam staan. Wie zei 'm, dat dit kattenbelletje voor hem bestemd was? Hij had 't wel gedacht dat 't kouë drukte zou zijn en smoesies, en norsch schreeuwde ie, dat ie beslist niet meeging. — Snel nu knipte 't luikje dicht weer en draaide de lange man z'n gezicht de gang in, den lichtgloed van de lamp voor zich uitvurend. —

Maurice's schrik, woede en angst grepen inéén tot 'n gehuil zóó smartelijk, dat Frans naar hem toeliep en wou tot be-

daren brengen. Hij voelde zich in razernij losbreken. Met z'n volle vuisten kr mping dichtgeknepen, trommelde ie op het ornament, hevig als 'n dondergerucht wekkend in den nacht. Hij gilde, schold, smeekte. Hij vloekte, en trapte met z'n voeten in bonkerkracht tegen de onderdeur. Hij wou, hij kon maar niet gelooven, dat op de huiverende smeekingen van 'n machteloos mensch, een jongen kerel, wiens vrouw in 't kraambed lag te sterven, een dokter zou weigeren mee te gaan. Het leek hem 'n sar-droom, 'n demonisch spel, en heftiger rukte ie weer aan de bel, dat de zware klank in gong-dreun weer vergalmde door de nachtgang.

De man moest hem verkeerd verstaan hebben, hij zou hem pardon vragen voor alles, alles wat ie lomps gedaan had, maar mée moest ie. — Weer zag ie een omlichte schaduw op zich afgroeien. Achter de deur bukte 'n lichaam, dat iets neerzette, en 'n hand knipte 't raampje weer open. — En eer de man iets zeggen kon, viel Maurice in, dat de dokter hem blijkbaar niet begrepen had, niet voelde den doodsangst van zijn ziel, dat hij in niets overdreef en dat de toestand inderdaad zoo schrikkelijk was. Als 't niet zóó op 't briefje stond, was dat, wjl de dokter het zeker liever toonen wou, vast er op rekenend, dat de kollega meekwam. — Maar woester achter 't raampje braakte dokters mond uit, dat het nu mooi genoeg was. De man dreigde, dat, als Maurice 't hart nog had langer te bellen en te bonzen, hij hem met een stok van den stoep zou afranselen en dat ie er niet aan dacht mee te gaan.

Maurice kon nog maar alleen schreeuwen van ontzetting... wat? ga je niet mee? — waarop in koel-mokkende hooghartigheid weer 'n norsch „neen” terugklankte. — Toen, in een zóó hevige woede-vlaag barstte Maurice uit, dat Frans in schrik hem poogde van den stoep af te sleuren. Hij schold den arts voor moordenaar, schoft, ellendeling, die voor den dag moest komen, als ie durfde, met 'n stok; dan zou ie hem in z'n smerige tronie spuwen. Sarrend-gemeen lachen hoorde ie achter 't ornament en koel knipte 't luikje dicht. —

Maurice had zich de vuisten in de pennetjes wond-bloedend

gestooten, hij rukte aan de deur als 'n gesarde mandril aan de spijlen van z'n hok. Hij schold en gilde.... En boven alles uit de angst, toen ie daar voor zich dien man in 't gang-duister zag wegzakken en 't lichtje verder, al verder van hem af.

Geen geluid klonk meer op uit 't doktershuis. —

Daar stond ie nu, in den nacht, voor de woning van een kerel, die z'n vrouw kon redden en die niet mee wou om 'n gril, 'n chagrijn. Dood òp van overspanning en wroegende, scheurende smart, barstte ie uit in 'n smeekend, gillend geschrei. Frans poogde hem te sussen en drong er op aan, dadelijk verder te zoeken. Er moesten nog meer artsen zijn in de buurt. Hij meende bij de Mauritskade en verder nog 'n endje; als ie zich goed herinnerde, vlak bij 'n hoek ergens. —

In snik en gesmoord woede-gehuil, halfblind van smart, begon Maurice weer te zoeken, stoep op, stoep af, en Frans lichtte met lucifers bij, overal waar 't te donker was om namen te lezen. In z'n kippigheid las Frans weer telkens verkeerd en ook Maurice verhaspelde de namen, zag alles wemelig en in 'n nevel. Z'n oogen zelfs voelde ie beven en 't inspannend zien gaf 'n nerveuze trilling in z'n wimpers, die hem den boel deed schemeren. Hij durfde niet denken aan 't gebeuren bij 'm thuis. Zou ie er nog zien? Zou Louise 'm niet juist nù, voor 't laatst nog verlangen te zien? Zou ze gissen, dat hij daar nu in 't duister liep te zwerven, te zoeken als 'n gek naar 'n dokter? Z'n ziel stuipte zoo smartelijk, dat ie op iederen stoep wel had kunnen neerzinken. Er leefde in den nacht zoo'n vijandschap voor hem. Alles stugde tegen 'm aan en in alles droefde een weedom, die hem stikken deed. —

Maar wacht,.... hij zou niet denken, niet zich voorstellen, wat er gebeurde. Eèrst 'n dokter, 'n dokter, want als ie bedacht, dat elk moment van langer zoeken Louise's leven kon kosten, dan werd ie razend, stapelgek van angst en benauwing, dan kon ie niet meer kruipen stoep op, stoep af, dan zakte er duizelleegte in z'n beenen. — Hij moest, mòcht niet denken, maar doen, dōen, anders niets en niet denken aan dien ellendigen, dien verschrikkelijken, dien afgrijselijken, lagen kerel,

die geweigerd had, mee te gaan. Nee, dat moest ie uitgillen over de heele buurt, dat daar zoo'n monsterlijke, cynische kerel woonde, die op z'n gesmeek en op 'n roep van een kollega niet mee wou. — Maar wat deed ie nou? Hij zou niet denken, niets, niets,.... niéts! —

Wat? golfde daar de Amstel?... donker... diep... wat? niét denken.... niet denken.... weemoed wèg, smart wèg!.... trap 't uit je, feller, feller.... alleen dōen, zoeken, je hebt geen smart.... smart, smart? klets, klets, vinden, vinden, zoeken, zoéken! —

Zóó, verward en gejaagd, joeg ie zich zelf in suggestie voort, om niet in te zinken. —

Hij zocht weer, schurend langs de gevels, hief z'n klein lijf hoog op de teenen, hij loerde op plintjes, bordjes, posten, hoog, laag, dwars en bezijden de deur en hij kroop weer stoep op, stoep af. Frans ging 'm overal achterna met lucifers, nu en dan even kreunend van voetpijn en morrelend aan de knelschoenen van hun ouê meid Marie. —

Telkens moest Maurice wachten, wanneer 't vlammetje in tochtstroom blauwig verwapperde, en langzaam weer bijtrok achter hand-ommuring van Frans. Dan ineens werd er gretig gelezen en overal gejaagd heen geloerd, onder ál grooter schrik dat er nog niets gevonden werd. — Maurice's beenen beefden zoo hevig na iedere nieuwe teleurstelling, dat Frans hem soms steunen moest, als 'n duizel op 'n hoogen stoep hem deed waggelen. 't Bleef snikken, schreien, vloeken en grommen in Maurice. — Maar hij zou niet denken, voóral niet! — Weer flakkerde 't zwak-geel vlammetje naast hem op, plots door een windstroom heelemaal uitgewaaid. Daar stond ie nu voor 't huis aan den hoek der Mauritskade in 't donker. — Frans morrelde, streek zenuwachtig, beefde zelf en eindelijk heel voorzichtig spatte 'n vlammetje sterk op, hief hij 't hand-ommuurd boven Maurice's hoofd, dat geweldig schaduwde op den steenen muur. Ja, ja! juichte 't in 'm.... godskristus.... H. Heeris, arts. —

Maurice struikelde over zich zelf nog 'n stoeprand op, duwde Frans achteruit, en in een ruk haalde ie de bel over. — Die

man, die dokter, zei ie zich stellig, moest, moest mee, al zou ie 'm meesleuren, al moest ie de deur openhakken. Dadelijk na z'n gebel verklonk er gestommel in de gang, en 'n ouë, knorrig meid, beslaapmutst, met 'n kaarsje in d'r hand, kwam voor, kregelde, weer achter 'n stiekem-raampje, wat ie wou. Of de dokter thuis was, vroeg ie, zacht, in sidder van angst dat ie zou hooren neen zeggen. Hij durfde 't bijna niet vragen.

Maar de dokter wàs thuis en ze zou 'm dadelijk roepen. — Hij smonzelde nog eventjes tusschen 't luikje, dat het voor 'n noodbevalling was. —

Maurice wachtte, twee, drie, vier minuten. Hij trampelde, hij kon niet langer. Hij zou weer bellen, bellen. — Nu ie weer zoo dicht bij z'n doel stond, smeek-smartte 't hevige verlangen naar Louise weer zoo in 'm. Hij zag weer d'r groote, ontstelde oogen naar hem staren en 't wondre opbloeien van haar blik als ze òpkeek. —

Wacht, daar had je den dokter. Zonder omslag opende die de deur, zei 'm dat ie tot z'n beschikking stond en zich maar ineens had aangekleed. — Maurice van verrukking verstamelde 't geval en bedankte den man honderdmaal voor z'n bereidwilligheid. Nog even keerde de dokter terug om z'n overjas aan te trekken en wat gereedschappen mee te nemen, nu ie hoorde wat er aan de hand was. —

Dat leek redding, redding! — gilde 't woest in Maurice. Hij had den kerel wel in onstuimigheid willen zoenen en zegenen. De dokter sprak niet onderweg. Toch vond Maurice, àl gejaagder, dat ie te veel op z'n elf en dertigste liep. Hij probeerde door sneller te loopen ook dokters pas te verhaasten. Dat ging niet. Toen, heel bedeesd, vroeg ie, of 't niet beter was wat aan te loopen, wjl ie zooveel tijd met zoeken verloren had. De dokter glimlachte en liep sneller. — Maurice wou hem met niets meer lastig vallen, ook niet met 't vertellen van 't lage gedrag van z'n kollega. 't Brandde wel in hem, de beleediging, maar hij was te verheugd, nu iemand gevonden te hebben, om daarop in te gaan. Na 'n kwartier waren ze in zijn straat, Frans, mank-loopend en wrevelig achter hen aan. Maurice

keek bang naar de ramen op, of er nog licht brandde. Hij voelde zich krimpen van schrik en sterven van angst, dat dokters komst overbodig kon zijn. — Nu brak ie z'n vaart, maar de dokter joeg door en vroeg, hoe hoog 't was. Drie trappen op,maar 't werd te gek zoo!.... 'Hij moest voorgaan in 't donker op de nauwe gangetjes. — Bij de keuken kwam Dr. Wiegering z'n kollega al tegemoet, gejaagd en zeer ongerust. — Op 't nippertje, op 't nippertje, kollega, bromde hij en dadelijk duwde ie z'n helper de kraamkamer in. —

Maurice was naar 't voorhokje gestapt,.... Zacht gekerm hoorde ie weer, maar nu heel zwak. In de alkoof drentelde de onheilspellende baker bij kaarslicht heen en weer en telkens ving 'n ander deel van haar fanatiek, geel, rimpelig gezicht, rooiiige glans van 't licht, als ze bukte over 't zuigeling-bedje en 't slapende kindje langs 't kwijlende snoetje streek. —

Maurice zei ze, dat de juffer d'r gosgruwelijk de dampe ange-
daan wier, da schaap van 'n mins.... en dat de dokter als 'n rasende had heen en weer geloope, dat 'r geen hulp kwam opdage.... Enne.... dat juffer Aaltje van beneje met d'r droome 'n bestig mins was, die de arme van de juffer maar aldoos kalmpjes an streek.... enne, dat ze 'n stukkie lekkere audekelonnie-seep had meegebracht.... enne, da kaarsie ge-
gefe had.... en dat se 'r de kleine daalik mee sou helpe afspoele.... mit de audekelonnie siet u.... enne dat se Merie da friesche keronje, nie lichte kòn van wege d'r asem, die d'r stonk na kejac.... enne, dat se da nie bliefte van 'n fesoenelijk vrouwspersoon....

Maurice hoorde maar half naar 't bakergeflap. 't Was 'm net, alsof ie zwaarder chloorform- en karbollucht snoof, dan vóór z'n weggaan. Die gasthuizenstank verzwaarde nog heviger z'n moedeloos tobben en denken. — Na 'n uur zenuwspannend heen en weer geloop in z'n vuns voorkamertje, telkens angstig 'n luchtje scheppend op z'n eng balkonnetje, hoorde ie in de kraamkamer een deur opengaan en zag ie den gehaalden dokter in de alkoof iets zoeken in z'n overjas, die baker van hem had aangenomen. Maurice holde op 'm af, bang-vragend hoe 't

Louise ging. Hij pruttelde wat onverstaanbaars, waaruit Maurice moest opmaken, dat ze 'r zelf nog niets van zeggen konden. — Hij koortste weg, en als ie nog langer in onzekerheid moest blijven, zouden er nerveuze, akelige dingen met hem gebeuren. Z'n hersens leken houtblokken, stroef en hard, die tegen elkaar opschuurden. Ieder gerucht, in uiterste gehoorspanning ving ie weer op uit de kraamkamer, en al zachter en zwakker stierf 't kermen uit. —

Weer ging 'n uur om, toen Aaltje Hoenders' blonde hoofd even achter de deur kwam uitkijken. — Ze wenkte hem met de doodvermoeide, slaperige oogen bemoedigend toe.

Na 'n kwartier, toen 't net vier uur sloeg en hij weer zat te rillen van ellende op z'n manke crapaud, dood-alleen, starend in z'n nachtkrot, kwam zijn dokter uit de kraamkamer recht op hem af, stak 'm de hand toe, en feliciteerde met gulle stem. Z'n vrouwtje was nu behouden, door 't grootste gevaar heen. Gewasschen mocht ze nog niet worden, wijl ze te zwak er voor bleek. Eerst moest ze nu slapen, en dan daarna kon ze wel opgeknapt worden. Hij eischte de strengste rust en de grootste kalmte. Toen ze zich gewasschen hadden, vertrokken ze beiden met hun instrumenten in den zak. — Marie, de Friesche meid, bleef dien nacht de baker helpen en Aaltje Hoenders wou ook niet weg nog, al sliep ze half onder 't spreken. Maurice voelde zich wel veel rustiger, maar hij wantrouwde nu toch den bemoedigenden praat van den dokter. — Aaltje en Marie dankte hij hartstochtelijk voor hun heerlijke hulp en even weenden de vrouwen met 'm mee, toen ze z'n ontroerde stem hoorden beven van uitputting en aandoening.

't Was 'n nacht geweest, zooals ie nog nooit had doorgeemaakt. Zou die ooit wijken van z'n geest?

Louise mocht hij niet zien. Telkens viel ze van d'eene in d' andere flauwte en eindelijk kwam de slaap. —

Eerst den volgenden morgen mocht ie bij 'r bed, kon ie even haar doodsbleek gezicht zacht kussen. —

Overal sloop ie rond om stilte te bewaren, geruchten te temperen en standjes van grove krediteursstemmen af te weren,

die riepen aan de trap. De schel was met burengoedvinden afgebonden en zoo hield ie zooveel mogelijk rust en kalmte in huis.

'n Vreeslijke drie maanden volgden, waarin Louise worstelde, vocht met den dood. Eindelijk kwam er 'n beetje stabielere opleving. Haar kind kon ze niet zoogen en dat maakte 'r stom van smart, dat 't wát-herstellen weer achteruitdrong. 't Zoontje, Karel'tje, werd uitbesteed bij een kennis van Marie Hallersma, die 'n heel-goeie, maar arme min wist, kraakzinnelijk en net. —

Maar dat gaf Maurice pijnigende zorgen. Arnold hielp weer, zich zelf alles ontzeggend, tot na twee maanden ook dat niet langer kon. — Toen kwam 't kind weer in huis, zonder dat Louise de kracht had 't te verzorgen. — Dorus en Dolf spoelden luiers, boenden en dweilden en Louise, machteloos op bed, versnikte daar onmenselijke smart. — 's Nachts en 's middags na drieën hielp Maurice 't ventje. — Hij zorgde altijd prompt voor schoone flesschen, goeie melk, ontzuurde dotjes, tusschen z'n werk door. 't Was 'n zwaar gezwoeg voor hem, na z'n inspannenden dag-arbeid, maar hij verlichtte Louise, die zijn hulp en attentie heerlijk vond. Vier maanden na haar kraam was zij toch weer op de been. Ze kreunde heel verborgen wel van zwaktepijn, maar ze werkte toch weer in het huishouden en verzorgde zelf haar Karel'tje. — Doch 't armoeleed bleef, chagrijnde erger rond hen dan ooit. —

En zoo was Maurice op den middag, dat hij bij Ko Hoenders de oude vrouw zoo angstig had hooren schreeuwen, om Ko's plagerij met 't egeltje, ook weer voor z'n avondraam gaan zitten. In droeve peinzing was dat heele, vreeslijke smartleven hem toen voorbij gegaan.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Louise drentelde rond in 't avond-voorkamertje en haar donkerroode blouse bleekte haar teer gezicht nog meer. De schuwe, kleine lampevlam groezelde schemer-geel licht naar de ouê lankaster gordijnen en de kale muren, waarop 't dof-groen, uitgekleurd behang wegteerde, tusschen scheurslierten en ontengelde gaten. Op de planktafel, vol krabbels en uitgehakte spleten, spreidde ze wat ouê kranten en Dolf, d'r broertje van dertien, 'n slank, fijngebouwd jochie, kwam met 'n stapeltje door hem zelf schoongespoelde borden onder z'n kin, 't lijffe ingekrompen, aansjokken. Netjes, als 'n afgericht kellnertje, zette hij de borden, restjes van drie serviessoorten, op de kranten en plaatste vier tinnen lepels en vorken als 'n klusje midden op de plank.

Maurice moest daar dadelijk thuis komen. Ze vond 't ellendig, Louise, dat ze niet wat goed voedsel voor 'm had, na zoo'n dag zwaar geploeter op 't bureau, waar hij nog altijd droog brood slikte. Ze kon maar niet gewinnen aan dat halve hongerslijden. Telkens als ze Maurice wachtte en er was bijna geen eten, zelfs geen kopje koffie, waarvan hij zooveel hield, werkten de zenuwen in 'r los; dan kon ze wel huilen, huilen, eeuwig huilen zonder end. O! ze wist, dat 't zwak, slap, naar en week was, maar 't hinderde haar zoo vreeselijk, dat ze zêlf er niets kon bij verdienen. Ze schaamde zich voor hem, voor haar broertjes, voor de buurvrouwen, voor ieder en alles, en dat schaamtegevoel maakte haar nog zwakker en melancholiker.

Ze wist, wat 'n hevig verdriet Maurice had, als ie bemerkte, dat er voor haar niets versterkends meer was. God, dat bange, onrustige en nerveuze gezicht dán van hem te zien ! Dat vond ze erger dan 't hongerfeit zelf. Dat zien van Maurice, die smart-tril om z'n mond, kòn ze niet meer van zich afdenken. Ze hield zoo hevig nog van hem, zoo hevig, en nooit kon ze 't zeggen, want altijd kwam er walgelijke banaliteit van armoe-toestanden tusschen. En als Maurice dan, geprikkeld, opgejaagd en vermoeid, maar éven in drift schreeuwde, of iets woest zei, was haar stemming dood, bleef ze stom in zichzelf houên, wat ze 'm had willen toefluisteren.

Wat gelukkig kon haar Mau kijken, als Arnold, stiekem tusschen twee bordjes, in den avond wat hartigs en versterkends kwam brengen. Dan huilde hij van geluk, leefde ie op, dat er weer wat was voor haar. Maar al die schokkende emoties in hem zag ze nawerken in voortvretende diepte en uitputting. Dát maakte haar dan zoo droef en stil, wjl ze 't niet wou laten zien.

En de toestand was erg ! Gisteren had ze er zich nog op betrappt, toen ze zich zoo wee en slap en ellendig zwak voelde, dat ze op iederen koopmansroep naar 't raam liep, de straat opkeek, gretig zoekend of er karren met sinaasappelen of kooplui met groenten en vruchten voorbijgingen. Soms at ze heele brokken zout, of peperde ze haar boterham en laatst bij Aaltje Hoenders had ze haastig, bang dat ze betrappt zou worden, brokjes steel van 'n kool afgedraaid, die in een hoek op 't keukenaanrechtje lag, en rauw opgegeten. Ze had zich vreeselijk geschaamd, maar de greep was er toen eerder geweest dan haar bezinning.

En nu zat ze weer, na vermoeiend heen-en-weer-gedrentel, ongeduldig op Maurice te wachten, met 'n stapel verstelgoed voor 't kleintje en Mau, op den grond naast zich. Haar gezichtje droefde melancholiek, ving telkens bij 't opzien van haar werk wat groezelschijn van de lamp. Dan bloeiden de groote, droeve oogen even heelemaal open, hing er wonderlijk zacht licht in van aangedaan, stil gepeins. Het naakte armoe-ampje, zonder kap, scheen schel door wat geultjes van 'n

krant, die Louise er omheen gedraaid had voor tempering. Ze kon niet, hoe slecht ook 't lampje brandde, zoo inééns tegen 't roodgele pitje aankijken; dat maakte 'r suf en droevig, deed 'r zeer.

Dorus, haar broertje van veertien, zat op 'n gebroken kruk en las heel ernstig 'n teruggekrulde punt van de ouê kranten, onder de bordjes uitgespreid. En Dolf, de kinderachtige, speelde met wat natte luiers, die hij uit de alkoof had weggehaald en nu voor z'n zuster naar 't keukentje moest brengen. Louise had hem al 'n paar maal verboden, maar er lag zooveel moeë zwakte in haar stem, dat ie d'r niet om gaf, koppig en hinderlijk, tegen haar verzoek in, de luren bleef zwaaien boven 't hoofd van Dorus, die in spanning z'n oud-krante nieuws zat te begretigen. Dorus, woedend en wee van den stank, trapte z'n broertje giftig op zij, dat de planktafel waggelde en de zwarte kist er ónder 'n end dwars-weg verschoof.

Toen lolde Dolf zingend 't groezelige keukentje in, achtervolgd door Louise, die hem verontwaardigd de luiers uit de hand rukte.

Tegen zes uur kwam Maurice thuis, bibberend van kou, dadelijk 't voorkamertje in. 't Kachelkje zoette gasstank van goedkoope steenkolen uit. Hij hoestte en pruttelde, maar de warmte, die op hem afgloeide, voelde ie toch lekker en aangenaam.

— Goeien avond Dorus, waar is Louise? vroeg ie zacht. De jongen loerde al spannender z'n krant in, voelde zich kregel dat ie gestoord werd.

— Weet niet, beet ie onverschillig af, misschien in de keuken.

Maurice ging kijken. Weer zag hij 'r over de spoel-emmers gebukt. Hij schrok van 'r bleek afgetobd gezicht.

— Dag Lou'tje, innigde ie zacht. Ze hield haar wang even op en draaide met 'r rechterhand 't petroleumstel wat lager.

— Goddank dat je 'r bent Mau!.... zuchtte ze. 't Is met die jongens niet langer meer uit te houën. Ik weet geen raad meer.... Als ik dat ooit had vermoed, Mau!.... ze hebben gelijk.... nee, word niet kwaad.... ze doen niets.... ze

hebben niets, heelemaal niets omhanden.... Ze vervelen zich en slenteren rond, dan hier, dan daar.... de vodden sleepen ze na.... Ze spoelen de luiers.... als ik van rugpijn niet meer kan.... ze boenen de vloer.... de keuken, de trappen.... Maar ik zie, hoe ze er van walgen.... Geen wonder.... 't is meidewerk, grof meidewerk.... Mau !

— Maar Lou'tje, Lou'tje, onderbrak Maurice geschrikt en bedremmeld.

— Nee, Mau, stil, stil.... laat me even uitspreken, 't smoort me al weken, maanden op m'n hart ; ze vloeken en ze razen tegen mij, die snuiters.... Ze krenken en beleedigen me.... en ik kàn, kàn d'r niets tegen doen.... Dat is 't ergste, Mau, dat ons is overkomen, dat gezin.... Onze ellende, dat gebrek lijën.... is lang, lang zoo erg niet als hun gemor.... en hun vervuiling ! Je weet niet Mau, wat ik met ze uit te staan heb ik kàn ze niet roepen voor dat vuile werk en ik móét, want ik zelf kan niet meer ! Soms doen ze precies wat ze willen !

— Maar, vrouwtje, barstte Maurice los....

— Nee, Mau, ik zie, voel, dat je je niet bezint.... je weet niet, wat 't voor mij is, die jonge kerels te zien opgroeien als luie beesten tusschen hun eigen vuil.... als schooiers. Ik sterf er van.... Daarom, daarom ben ik stil, naar, ziek, ellendig. Was ik ooit zoo ?.... Ja, stil was ik altijd, maar hoe heerlijk heb ik niet genoten, als ik buiten was.... Ik denk aldoor aan moeder, moeder...., wat die wel zou zeggen, als ze zoo'n vernieling had bijgewoond van haar kinderen. Nee Mau, hijgde 'r stem, doodop, ik doe je geen verwijten.... geen enkel verwijt.... Wij kunnen niets voor ze doen.... Wij hebben 't zelf zoo arm, dat 'r geen eten in huis is.... maar toch móet er verandering komen.

Louise kon niet verder, ze stikte in tranen. Haar handen beefden. Snikkend scheurde ze er bij schokken nog uit, dat die vreeselijke zorgen, die beleedigingen, al die kommer en 't gebrek nog maar weinig waren bij wat ze leed door die verwildering dier jongens.

Ze snikte, haar stem weende en met 'r boezelaar veegde ze zich d' oogen uit, nerveus.

— Maar god Lou, wees toch niet zoo onredelijk.... hoe kan ik die jongens nou maar zoo een, twee, drie ergens indraaien.... ze zien er uit als bedelaars.... wàar ze te presenteren?

— Dan mot je maar zien, dat je wat goed voor ons koopt of borgt.... zei achter Maurice in de gang Dorusje, die alles gehoord had. Z'n stem klonk schel en beverig, 'n echt jongensgeluid, dat opkroop van laag naar hoog en onvast weer zakte van hoog naar laag.

Maurice keek om, 't duffe gangetje in. Zoo brutaal en innig-eigenwijs had ie Dorusje nog nooit hooren uitvallen.

— Hou je bek, aap, ga naar binne!.... naar binne!.... d'r wordt je niks gevraagd!

— Binne?.... binne?.... flauwsies.... aap?.... áap?.... dat is makkelijk schelde.... aap?.... aap?....

Maurice schaamde zich, voelde z'n schelden zwak, maar dat kregelde nog meer z'n woede.

— Ja, naar binne!.... aap.... en kom als ik je roep! schreeuwde hij nu heftiger, zich gesard voelend door 't hoo-nend tegengemopper.

— Allemachies wat 'n drukkie!.... hij zègt toch niks!

't Was Dolf, die, achter z'n broertje staand in 't gangetje, diens verzet steunde.

— Godallejesis! dat is àl te gek! barstte Maurice uit; 'n voet nauwlijks in huis, of ik word door m'n eigen zwagertjes afgedroogd'.... prachtig.... prachtig!.... En Louise helpt mee! dat is jou schuld, jou, jóu schuld, Louise, joù schuld, dat die apies zoo spréke!....

— Niet waar Mau, niet waar? beefde haar schreistem terug.. tegen mij zijn ze nou altijd zoo, altijd;.... voor jou hebben ze nog ontzag! Maar ik wil alleen, dat er verandering in komt. Zoo gaat 't niet.... Ze staan nog veel gemeener en gniepiger tegen me op.... als jij er maar niet bent. Frans stookt ze op, die doet 't.... die huichelaar!.... En als ik ze iets voor

Kareltje te doen vraag, en ze hebben de pruik op.... dan weigeren ze vierkant.

Maurice voelde den smeeke-angst in haar zwakke, innige stem, dat hij niet in drift zou uitbarsten. Want hij wist, dat die drieste kereltjes dan toch voor hem sidderden. En Louise kon die uitvallen niet verdragen, omdat er iets door ging stuip-trekken in 'r zenuwen, iets zoo vreeselijks, dat ze er ná altijd álles nog veel ellendiger zag, veel troosteloozer en melancholischer. Ze kende die uitvallen van vroeger, als zijn bewonderings-vrienden hem gemeen hadden behandeld.

Maurice bedwong z'n beefdrift, zei niets meer en liep de donkere achterkamer in. De diepe, duistere avondtuin van de brouwerij, met 't geheimvol dwaal-slingeren, weg- en op-duiken plots van al z'n kleine lichtjes, bracht 'm weer troost, berusting. Maar ook was die woeste tuin uitlokkende oorzaak van al z'n smartherinneren. Nu was hij thuis gekomen, rustig, wou ie net een voor hem nog al goed berichtje vertellen, toen ineens de klacht van Louise over 'm uitgestort werd. Onderweg had ie juist alléén aan haar gedacht, dat ie 'r toch zoo diepst-innig liefhad, dat z'n liefde er nog was precies als vroeger en dat ie aldoor merkte, heelemaal droef-gelukloos te zijn zónder haar. De ellende en 't vernederende gebrek deed 'm telkens in schrijnend zelfverwijt denken, dat z'n liefde dood was. Hij had ingezien, dat ze alle twee te eerlijk waren om innigheidjes te veinzen, als de armoë en honger tusschen hen in spotte. Maar wanneer die duivelige kommertronie maar 'n oogenblik wegbukte, dan stuwde weer mild door hem heen 't groote, hevige geluk, dat zij naast 'm leefde, dat ie háár had, heelemaal voor zich. Als ie 'r dan in z'n brandend verbeelden maar éven 't ranke lichaam zag bewegen, zoo wonderlijk los en van een zachte gracie en hij staarde weer éven in die opbloeiende oogen, smartoogen van goudbruin, en hij hoorde klanken haar zacht-innige stem, dan voelde hij weer die eerste verrukking, dien zonnigen duizel; voelde ie, alle verdriet, smart en vernedering te kunnen doorstaan. Na den bevallingsnacht, na den angst-worstel, drie maanden lang met den dood, na het samen zoenen,

den eersten keer, van hun zoontje, waren ze weer in diepste overgave tot elkaar gekomen, had hij gevoeld, dat Louise den kommer, hoe schokkend en verschrikkelijk ook, liever droeg dan de vooze extase der vroegere weelde-poseurs. Z'n fijnste en diepste leefaandacht gaf hij h  ar, om haar geluksvertrouwen te onderspannen met zijn kracht. Al was er nog zooveel gebrek nu, er zou, z  u verbetering komen. Er leefde in hem een schrijver, een kunstenaar. Hij was heelemaal niet geknakt door de spot-hoera's bij de verschijning van z'n eerste verzen. Hij wist 't, dat hij iets z  er subliems en heel-fijns had gewild, iets diep-oorspronkelijks, al was z'n poging mislukt. E  ns zou ie zich wel uitspreken. Even drie en twintig was hij net ; het zou en m  est beter gaan. Louise zag iederen dag z'n innigheid uitbloeien, ook in de navrantste ellende. Hij beschermde haar, 's nachts, 's avonds, op den dag, en alles wou ie voor haar doen. Als ze maar moed hield, moed en in hem geloofde, in z'n geweldige kracht. Als ze maar niet melancholisch instortte. Ja, de jongens zaten h  m dan ook dwars, maar eerst moest hij zelf er 'n beetje uit, dat ie zich vrijer bewegen kon, en dan zou ie de kereltjes wel ophalen. — Liep ze te schreien, dan voelde hij al z'n energie 't lijf uitvloeien, werd ie zelf machteloos, kregel, zag ie de ellende bloedige wonden scheuren, barstte ie uit of zonk weg in stomme smart. — Dat stille, stille schreien van Louise, 't martelde hem erger dan de ergste hongering. Hij k  n 't niet zien.

— Mau, kom je voor 't hapje ?

Louise riep zacht door d'alkoof naar de achterkamer. Hij schrok   p uit z'n peinzen. In den brouwerijtuin warreldwaalde licht, waarvan hij niet af kon staren, en 't boomgeruisch zong zoo mooi.

Maar hij rilde van kilheid. — In d' alkoof bleef ie even voor 't bedje van z'n kindje staan. 't Sabbel-smakte op z'n zuigdot, heel in 't donker. Vaag in zwakken weerschi  n zag ie nog 't ronde snoetje krampachtig zuigen, hoorde ie slokkerige zuchtjes van z'n ademhaal.

Maurice schoof aan, z'n beenen pijnlijk verduwend tegen

de kist onder de planktafel, waarop 'n pan rijst zacht dampte en bonken brood lagen, her en der.

— Ik zal God danken als 'r weer eens 'n tafel is, gromde ie, z'n beenen uit 'n nieuwe kwelling loswerkend.

Louise at niet, ze had geen trek.... nooit na kleine ruzietjes.

— Maar kind, je moet toch wàt eten....

— Ik kan niet man.... Ik kan niet slikken.... dwing me nu niet!

Gestommel in 't duistere gangetje, geklop.

— Binnen, piepte Dolfje er uit.

Nieuwsgierig gekijk van allen naar de deur.

— Halohie! De wanstaltige Koning van Siam, of Zijne Edeldriehooggeboren Koo'tje Hoendèrrs.... leef'ransierr van f'rduursaamde blikkies! Komt names sijn feulbbetere hallef, Aaltje Hoendèrss geborene Frank—Eigeschuit en names s'n bloedeigene stamfrouw, de edele feedufe Hoendèrrs.... Van De Kippeloop tot de Kestéél, komt anbieje.... ettelijke spierlinkies.... goed geboend.... goed fan sout.... want f'rliet is tie nie meer!.... mit de wurrimpies uit de harses gehaald.... en.... en.... gebakke en gebraje deur s'n eige jads!.... vrij van hondebeliksel!.... Hij heit geseit!

Met plechtig breed gebaar, onder schater van de jongens, zette Ko óver Dorus' hoofd heen, 'n wit schaaltje neer. Z'n mond grimaste nog wat en z'n Münchhausen-neus bejeukte ie oolijk. Vlak achter hem áán, stapte nu ook z'n vroolijke moeder in, hijgerig-groetend en met 'n hevigen ademstoot zich op 'n krukje bij d'alkoofdeuren amechtig neersmakkend.

— Dag moeder Hoenders, blaas eerst uit, zei Maurice vriendelijk, tusschen het gegroet van Louise en de jongens door.

— Ik dank u wel voor de spieringen.... ze zien er prachtig uit!.... nee, moeder.... spreek nou niet! Kom eerst op adem.... ga zitten Ko....

— Ga sitte?.... adieu Mignon kourage! zeker op me duim!

Vroolijk wreef Ko z'n kleurige, paarse handen, streek zich zacht over de pokputjes in z'n gezicht en bejeukte als altijd z'n gehavenden neus, vóór hij iets lolligs ging zeggen.

Dadelijk daarop viel hij uit tot z'n moeder in spottoon :

— God sal me 'n vrachie gefe.... kom je mijn warendig hier óók al achterop?.... He je mijn of die spierlinkies nie f'trouwd? Dat is d'r, wat hamer, óók 'n Lucie-mit-'t-lamme oor!....

De sterke, ouê vrouw zat zacht na te hijgen. Ze had vandaag nog twee kamers geboend; ze had gekookt. Haar uitgezakte mond mummelde wat onverstaanbaars om de jool van haar guitigen Ko.

— Nee, juffer Lefiese! goeiigde ze, in zachte hijging nog sprekend, hij is 'n rakker.... en feel kinne ze fan 'm segge, dat is 'n saak die seker is.... maar koke dat mijn Ko d'r ken.... koke! daar hep uwes alletemet geen weet fan!.... sonder uwes te affreteere, hee!.... En bakke!.... ikke kin d'r schoon geen tweede!....

Ko voelde zich wat verlegen onder de moederlijke ophemeling, wou den praat wat temperen met spot.

— Lieve meid, schiet op! 't binne d'r de donk're dage feur Kerst!.... dat sien ik wel an je kles, moesie.... drink d'r liefer wat water.... ouwe snokkel.... dan hou je klare ooge.... Nou jij, watte?

Ko's gezicht piaste weer zoo leuk-bewegelijk ná, dat Louise in een lach schoot, haar verstelgoed zich op den mond drukkend. Er kriebelde iets hoog-komiekerig-droogs in Ko's pokdaligen snuit en z'n neus, z'n groote, krommige neus vooral, waarmee ie alles doen kon wat ie wou, lachte heel alleen tegen 't strakken van z'n mond en wijduitliggende oogen in.

En iedereen bracht hij met z'n korte, losse, fijn-sarrende zinnnetjes op slag aan 't lachen. En alles werd ie kwijt, toch zonder bitsigen wrevel en venijn. Hij sprak gijnig, ècht gijnig en de leeflust zaligde en vonkte hem de lichtgroene kijkers uit. Z'n moeder voelde zich weer „genomen”, 't maakte haar nooit kwaad. Integendeel, ze vond 't leuk en 'r grove stem, sterk en hard, grolde er lachend tegen in.

Maurice kon nooit genoeg krijgen van de vroolijke kracht en hevigheid dezer tachtigjarige vrouw, met haar stellig ge-

baar, haar soms nog beeflooze handen en haar hartstochtelijke lach-oogen. Zeïfs áchter d'r bril vonkten die nog als felle lichtjes. Even triestte 't door 'm heen, de tegenstelling: z'n eigen, fijne, stille, haast schuwe, jonge vrouw, zwak en uitgeput, teer, zacht, zwaarmoedig, en die ouê moeder, in wie nog heftige levenskracht gistte en opborrelde, in wie nog fut zat voor wel twee schepsels tegelijk.

— Maar de spierlinkies binne heerlijk, dat is 'n uitgemaakte saak, hield ze vol, smakkend met den tandeloozen mummelmond.

— En is d'r voor ons wat bij? brutaalde gulzig Dolfje.

— Feur ons d'r ook wat bij? schaterde stuiperig met kleine lachjes Ko nà, — hoor es knape, daar blijf ikke fijntjes buite.... Wacht Meries, d'r schiet me wat in me pet! Graafstein wou je fenavend komme opsoe....

— Komt niks van, onderbrak Maurice kort.... ik heb hard te werken.

— Hard te werreke? herhaalde Ko weer, in zangerige minachting.... God sal me 'n schaap gefe.... Seg.... geef mijn 'n arm.... Job en Trui.... gane we 't scheele draak.... perdoes in s'n bakkeloeres sien hè?.... Hård te werreke!!

— Of jij nou lolt of niet lolt.... wrevelde Maurice.

— Laat m'nheer Meries an 't werk, Ko, bin jij dol....

— Bin jij dol? dol?.... nee, moesie, nog nie persies.... Ik seg d'r toch nie, dat ie kalkoene sal gaan schiete! Sóó!.... sóó.... hou dan je gleuf effe!....

— Nou, ik werk, en ik kan niet komen....

— Als je toch, toch, ging Ko door, 'n lach komisch uit z'n gezicht wegetend en het strak spannend.... eenmaal in de boone sit.... mot je mee lolle.... anders ga je om seep.... dan bin je van sjiesersjaaie! nou jij!.... watte?

— Hè, jasses m'nheer Ko, u spuugt me net in me nek.... viel Dorus lomp in, viesjes zich afvegend, — gaat u liever achter 'n ander staan!

— Achter 'n ander staan?.... soo! soo! Perdon.... m'nheer de beron.... f'rgiffenis.... Doe-je-nog-groen? Is ufes nekkie nie

al te suifer.... kan ie geen water feele? Perdon.... hij trekt tut op s'n pontdeneur! Nou Meries.... dan sal ik Graafstein zegge, dat je.... f'navend met onse liefe Heere an 't spreke bin.... Nou jij, watte?

Zwaar, in hoonlach, viel plots z'n moeder uit, den uitgezaken mond vol bijeengemummeld speeksel:

— Onse liefe Heere!.... ha.... hahàhà!.... Nou, daar set ik m'n bril feur goèd! Die mot 'k sien!

Ze hoestte, lachte, sprak en verslikte d'r zin in mondnattigheid, tot ze eindelijk weer driftig uitgrollen kon:

— Onseliefeheer!.... 't Is sonde.... die doet 'r geen èfaire meer.... die het d' mit s'n schapies op 't droge! dat is 'n saak die seker is.... soo'n banjer! wat 'n swiet! Wil ik je ereis wa segge, juffer Lefiese? dat is d'r 'n tessie.... 'n tessie vuur veur je ouwe dag.... as je kouwe foete hep.... en je bint bang!.... chut, siet u.... dan segge se Onseliefeheer!.... Maar ikke bin d'r stellig nie bang!.... chut, laat ie maar komme.... sal ik 'm segge waar 't gaar op staat! Chut.... Vijf onschuldige bloedjes van kindere hep ie van me afgenome.. Onseliefeheer!.... en m'n man.... m'n arreme man.... hep ie doodgemarteld.... Onseliefeheer!.... Soo'n bafe man.... nooit nie dronk ie 'n slokkie.... nooit nie 'n onf'rkore woord! Nee, ikke bin óók nie van de beddeplank!.... Chut nee! dat is 'n saak die seker is.... Onseliefeheer?.... De heele wereld f'rscheurt mekaar! Onseliefeheeeèèèrr!!

Ze wond zich op, de oude, felle vrijdenkster en woedend beukte ze met de armen en handen van zich af, dat de jongetjes 'r verschrikt in den scheeven, schuimenden mummelmond en 't kwaad-verwongen rimpelgezicht staarden. Als 'n stier werd ze, vrouw Hoenders, als ze over God hoorde praten. Ze was in 't begin van haar trouwen altijd goed protestant geweest en al de kinderen had ze laten leeren, maar inééns werd ze vervolgd door ellende en onverdiende beroerdigheid. In haar passie-ziel kookte 't tegen onrecht. Toen ze nu vijf jaar lang haar ziekgeworden man met hersenverweeking moest helpen, kwam ze in verzet tegen God, om 't hevige lijden van zoo'n

braaf mensch. Ze was Multatuli gaan lezen en nog veel meer en 't stond bij 'r vast, dat er alleenig „stof” was en geen s ars meer!

— Dat is 'n saak die seker is, zong Ko na; — moesie.... je bin mijn pertuur nie.... anders zou ik je 'n droppeltje gefe! Ga jij maar na je beesies.... en laat ons Onselfefeheer mit rust.... en wees d'r eerrelijk ónder de gulde.... mins!

— En toch is d'r alles stof, stóf en geen snars meer.... en as ikke astejis bin.... dan bin ik 't om honderd rede....

— Kom, jongelui, kom juffer Flerie.... hap uwes ereis in me baksel.... me moessie sit weer in de „stof” en me baksel nie.... se kijkt d'r as 'n geschoore moor!.... Leit uwes nou da frstelgoed neer! Van stoppe kin u geen vetsiekte krije!.... kom, hap d'reis.... 't binne geen tweelinghe.... en hârd gebakke!

— Zijn ze zóó hard gebakken? vroeg Maurice en de jongetjes lachten mee van gulzig ongeduld, dat er nog niet begonnen werd.

— Soo hârd gebakke? Nou....as je 'r mijn schoonmoeder op laat knarrese.... mummelt se 'r op tot de jongste dag.... Jij bint d'r toch ook 'n druif, Meries! Mot ik nou nog op de koop toe aap wat hei je mooie jongen speule?.... Nee, amise.... eet d'r of eet d'r nie.... soo! soo!.... sal mijn nie mank slaan! nou jij, watte?

Louise lachte, maar raakte 't schaalteje niet aan. Aan tafel treuzelde 'n beetje gêne voor den erg mageren pot.

Moeder Hoenders lachte weer grollig om 'r zoon, sloeg zich op de dijen van pret, wiegde naar voor en achter op d'r krukje, jolig en los als 'n jonge meid, die 'r vrijer ziet aanstappen.

— Meneer Meries.... nee, toè.... eêrst de pan!.... begint u.... en eet se mi smaak.... ene.... ik blijf op 't krukkie in me hoekie.... nee.... set nou geen stoel onder je sittert wêg!.... Meneer Meries.... nou mot uwes toch ereis sien.... wat d'r Aal fan de straat hep meegebracht! fermeus! Hep uwes f'nacht niks hoore janke?.... nou, dat was Dolly, och, arm beesie.... soo'n snoesie.... d'r pootje hep d'r half bijgehange, siet u.... en.... enne.... hij slaapt al an me foeteend.... naast Bebie.... dat is 'n saak die seker is.... siet u!

Enne als ik d'r mit pirmissie opsta.... dan kruipt 't rakkertje dâlik in me warreme kuil.... och.... 't is soo'n poetetoet....

— Soo'n poetetoet.... hoonde Ko, met 'n neusdans, die ze allemaal deed schateren. Stel je veur, amise, 'n poetetoet mit dikke schurft op se tessie.... fan bofe!....

— Leuge.... gemeene jok! grolde woest moeder Hoenders met 'r luidruchtige stem,.... je liegt fent!....

— En schurft an se neus, boorde spottend er Ko doorheen.

— Hoe is 't gesmogelek!.... soo'n gele kikker!.... wa die fent durft liege.... wond de oue vrouw zich op, namummelend van zenuwachtig verzet de lippen, de linten van 'r chenille-muts in woeste verontwaardiging weer doelloos los- en dicht-knoopend.

— Enne.... 'n gleuf.... daar is de sluis van Katwijk niks bij! En mank as 'n Mehomedaan.... sarde Ko door, alsof z'n moeder niet bestond.

— Allemachies, meneer Ko, wat kan u jòkke!.... piepte Dolfje er tusschen, ik hep 'm van morge nog op de zolder zien springe....

— Sien springe? Soo! soo! Doe-je-nog-Groen weet 't beter! netuurlijk, merkies de karrebas!.... maar strakkies heit moeder self geseid.... asdat d'r s'n pootje hallef angehange het! Sien springe! Doe-je-nog-Groen sel 't zegge.... nou breekt me klomp!

Dolfs kopje kleurde als 'n boei. Hij voelde zich afgemaakt. Zwakjes stamelde hij iets terug, toch blij dat de ratel van Ko over 'm heen sloeg en de zware grolstem van vrouw Hoenders plots Ko weer stom maakte.

— Nou.... en 't blijft d'r 'n prachtig beesie.... juffer Lefiese! U mot d'r sien.... hij sit de heele dag knus op me schoot!.... Dolly het d'r oogies.... nee! geen weerga fan. 't Is d'r 'n schatje.... 'n dotje.... 'n molleknolletje!....

— 'n Molleknolletje.... 'n molleknolletje! hoonde nu nijdiger

Ko weer. — Jij en Dol binne d'r nie pluus meer op jelui flierinkie!.... Nou kom je d'r thuis amise! he?.... nou denk je.... 'n gesellige pijp.... 'n bakkie nat.... je weet d'r van geen

boe geen ba.... en d'r sien je soo inééne 'n bibberend hondje, dat d'r schurfft heit.... soo inééne feur je kokkert, netuurlijk is 't neefie 'n Benjemen! 'n Andere keer.... 'n nichie, 'n onteerde teef!.... nog weer 'n and're keer hebbe se d'r 'n blinde kip in huis gehaald; dán pronke se mit 'n lamme kat dán weer met 'n duifie, mit duiselinge in s'n harses segge se dan!.... En dan sie je se soeke na 'n winterfliegie.... die d'r de kouwe maande overwinterd hep.... adieu Mignon, kourage! en die hiet d'r Keesie.... vat je? nou jij! En as die kleine, vliegende Keesie nie feur 't foetlicht wil komme, is 't huis op s'n kop.... nou jij!.... God sal me 'n vrachie gefe! Nou weer die schurfftige Dolly mit s'n drie pooten.... En as ik 'n woord seg en hullie vraag: me liefe medeminse? bij Adam, wat foere jullie toch uit mit al da gedierte suk knolgewas.... mijn huis is geen ark en mijn wijf geen Noachs dochter.... wa hep jullie toch in de kolder.... dan krijgt Ko op s'n nek.... legt ie heelemaal op 't achtertouw.

— Dat lieg je, mormel! — grolde woest de oue vrouw uit, die telkens al had willen onderbreken. Dat lieg je.... chut, meneer Meries.... hij liegt.... dat frklaar ik plechtig....

— Een open pot.... of open kuil, daarin steekt licht 'n hond s'n muil.... treiterde Ko, z'n neus zachtjes bewrijvend.. aldoor stiekem lachjes opvretend en grappig ze inslikkend....

— Je liegt! Deur jou mormel, deur jou, hebbe wullie dat poedeltje van 't vorig jaar ook weggedaan.... dat schatje! Och, meneer Meries.... soo'n poedeltje hep je van je lefe nie gesien.... dat is 'n saak die seker is.... die had d'r krulletjes.... as 'n annemelingetje! Sij.... sij.... fermeus! enne pootjes.... dons.... enne.... die had d'r 'n velletje soo sacht.... chut.... chut mins, soo sacht!....

— Sacht.... sacht.... is geen vracht, draaide Ko om, hittig kijvend en spottend.

— Netuurlijk sacht.... 't was ommers 'n wijfie.... naief mokte de oue vrouw als 'n verongelijkt kind, d'r plooi groeven nerveus uit d'r wangen wegwerkend met de nerveuze vingers.

— 'n Wijfie? Hebbe dan alle wijfe sachte felletjes? Soo!

soo! mo-je me schoonmoeder foele.... die hep d'r 'n huid as 'n haai! god sal me 'n schaap gefe.... Atsje! atsje!! atssjèe! potdorie.... ik ben d'r f'rkouwe as 'n meeuw.... daar heb ik nie feul puf in, kebellero!

— Nou, teemde vrouw Hoenders door, wekelijk en gerekt, hij is d'r nou.... al 'n jaar weg.... sou die ons nou al f'rgete sijn?

— F'rgète sijn! lachte Ko weer met kleine stuipschokjes, en gistere hep ie je pas 'n ansigt gestuurd.... je bent d'r ook 'n mooie, moesie! Nou komp die d'r mit geen stok meer.... al sat d'r 'n besem an!

Vrouw Hoender's stem had klagelijk geklonken. D'r smart-herinnering aan 't poedeltje was weer rondgedwaald en nou kon ze wel huilen als ze aan 't lot van 't lieve beestje dacht.

— Dolly is d'r niet soo mooi, dofte 'r stem in bedwongen huil.

— Nie mooi, maar frindelek, spotte Ko weer. Nou, amise! seg jij nou! sit ik nie mit 'n merakels spul wijfe opgescheept? Veur mijn part schenkt de duifel Aal 'n kind.... had dié teminste d'r sin! Iedere dag sie ik potteloereties en poelepetanekies.... enne.... smokkewolletjes.... se hale hullie van links en van rechts.... En as d'r niks te frete is.... bijte se inme kuite!

— Dat is 'n saak die seker is.... jij sart die beesies ook half dood....

— Half dood? nou.... maar ik laat me nie afsoute mit die smoesies, moesie....

— Maar moeder Hoenders, u kunt toch niet maar ieder beest in huis nemen, zoo maar van de straat, zei zacht Louise.

— Van de straat! — barstte nu, gesterkt in verzet, Ko plots heftiger uit.... Se neme se uit de goot, die plathoede!.... 't gemeenste keronje! En mijn late se op 'n houtje bijte as 't goéd gaat! Dat is d'r nou haarlie fiduusie!

Moeder Hoenders voelde zich geraakt door Louise's woorden.

— Nee buur, dat mot uwes nie segge! — grolde driftig haar

stem en 'r oogen groeiden in 'r hoofd van verontwaardiging achter 'r bril — as je d'r hart feur beesies hep.... kijk je nie waar se fe-daan komme....

— Soo, soo! hart foor beesies! soo! soo!.... alle moletjes fange wind! Nou, dan hep ik d'r maar 'n kaartehart, — schamperde Ko er tegèn in, maar u mot ereis temperetuur neme bij Dolly.... se hale d'r geen koors ofer de drukte, die je van haarlie maakt....

— En de ouwe Graafstein, dat is 'n frome, hè?.... dat is toch 'n saak die seker is, naiefde de weduwe weer,.... die hept 'r selfers in s'n bijbel gelese, asdat 'n mins.... dat 'r goed is feur beesies....

— Beesies, beesies! Bijbel gelese! snauwde kregelig Ko, die denkt óók.... op aare-dè 'n droge aarepèl is 'n biefie mit asperesies in de hemel! Amise! nou jij! watte? En morrege wil ik de ouwe Graafstein me opwachting make, die bralle d'r feur de spieë.... f'navend gaat me snor al in de slappe was.... en fiat dan! god sal me 'n vrachie gefe!

Ko zong, lachte, versiste stuiperige geluidjes met z'n stem, die klonk en weerklonk in het groene kamertje en eindelijk gaf z'n moeder zich toch gewonnen. Ze kon nooit tegen 'm op. Hij overrompelde ieder met z'n rad-woeste zinnnetjes. Ze wist 't wel. Maar ze vond 't lekker, dat ze door 'm „genomen" werd. Was 't éven pijnlijk, dadelijk daarna gloeide er 'n wellustige trots in d'r op, dat haar jongen 't was, die iedereen zoo op z'n plaats zette met zijn leukies.

Louise had spannend geluisterd naar 't scherts-getwist tusschen moeder en zoon, beet zich nu fijntjes op de lippen, 'n gewoonte van haar, als ze zich amuseerde of schik in iets had. Er kwam dan in de fijne lijn van haar innig-zacht gezicht iets heel subtiel-spottends, en iets innig-voornaams van mensch-beschouwing. — Maurice voelde zich gelukkig als ie 't bij haar opmerkte en altijd was 't 'n nieuwe verrassing.

— Kom, we smeren 'm.... moeder.... kom! als-dat hij drinkt.... alsdat hij springt.... alsdat hij vinkt.... alsdat hij gaat.... alsdat hij staat.... en dan ereis s'n vrouwtje slaat

.... huup sa! huup sa! hoe is 't ook weer, moesie, dat lollige liedje?

— Ja, ja, we gaan.... ja.... Dol wacht....

— Hé, waar is Frans, de pennelikker?.... hé, Doe-je-nog-Groen, wa sit je soo op te stare.... vin je 'n nieuw zwart gare uit?.... nou, ajusies! Dag Meries.... dag mefrouw! ajusies!

Z'n moeder lachte weer grollig en opgewonden-vroolijk nam ze afscheid. Ko, ongeduldig, drong haar naar de deur en bonkerde de trappen af.

Stilte treuzelde er na 't vertrek van den luidruchtigen Ko en z'n leef-hartstochtelijke moeder. Maurice begreep er niets van. Zoo'n lichtzinnige optimist als Ko Hoenders had ie nog nooit in z'n leven ontmoet. Altijd was ie d zelfde, altijd lollig, in de grootste beroerdigheid. En toch zoo goedhartig, al hakte ie nog zoo op, al loog ie nog zoo gruwelijk.

Telkens stommelde voetengebons tegen de hooge kist, dat de plauk-tafel waggelde, en opnieuw heel voorzichtig moest aangeschoven worden. Dolf zat op 'n versleten tabouretje, dat schroefloos in de laagte wegzonk. — Z'n mooi, rond jongenskopje blondde onder 't licht en z'n schelblauwe oogen muisden nerveus-gretig overal heen. Ouê en versche broodkorsten zat ie in z'n waterige rijst te doopen en gulzig slobberde ie door, met z'n blank kinnetje bijna z'n bord aanrakend. Dorus leek veel op Louise. Z'n bleek en vrouwelijk-fijn gezichtje keek heel ernstig, heelemaal on-jongensachtig. Er stroefde 'n poseurs-trek van manne-aandacht om z'n fijnen mond. In huis, onder Maurice's en Louise's oogen, deed ie zich altijd heel serieus voor, maar eenmaal op den zolder, vrij, kon ie soms even uitgelaten zijn als de veulerige Dolf. Toch leek z'n karaktertje vroeg rijp door verbittering; dacht ie veel dieper en kritischer na dan z'n één jaar jonger broertje. Hij was 'n vernuftig leerling van Frans, kon soms zoo cynisch-nuchter, met stekelige, bitse, schamperig-hoonehde zinnnetjes uitvallen, dat Louise ervan versteld stond. Dan praatte ie overwijs als 'n volgroeid pessimist, die door 'n demonischen levensgril in 'n kindergestaltetje kon verschijnen.

Frans had veel invloed op de jongens, vooral op den ouwe-mannetjes-achtigen Dorus. In fluistergesprekken, met z'n heesche stem, vertelde ie den kereltjes allerlei misvormde paradoxen en vlamden voor hun jonge breintjes fantastische vuurtjes òp, denkgedrochtjes van z'n eigen verchagrijnden, ziekelijken geest; proppte hun zieltjes vol minachting en wantrouwen voor en in alles. — Soms vertelde hij de kereltjes, dat Maurice eigenlijk oorzaak was van àl de ellende. Ze moesten maar eens hooren, wat er alzoo verteld werd bij De Roevers en Van Reums met wie Diewertje, ook door toedoen van Maurice, zoo leelijk gescharreld had. En dan geheimzinnigde hij er bij, nòg fluisterender dan anders, dat 't met de erfenis van moeder ook al niet zuiver op de graat was. Dat moesten ze Frits maar eens hooren vertellen. En dan stookte ie, of ze niet wisten, dat àl de meubels allemaal verkocht waren voor schulden van Maurice in z'n gemeen failliet. En dat die meubels eigenlijk net zoo goed van hèn geweest waren. Danging ie aan 't verdeelen, dat de oogen der kereltjes woest gingen gloeien van hebzucht, woede en vijandigheid.

Zoo, heeschig, fluisterde z'n stem doòr op den zolder, vraten de jongetjes ieder woord-van-haat gulzig op. — Ze hadden niet noodig als bedelaars te loopen. Ze moesten van Maurice eischen, dat ie schoenen, kousen, kleeren en eten gaf, want hij had hùn meubels verkocht. Daartusschen orakelde Frans wijsgeerige ideeën uit, als ie pas weer veel had gelezen in Unversiteits-bibliotheekboeken, die Maurice altijd voor hem mee-bracht. Hij toetste dan de scherpste van eigen „denk uitvindselfs” aan de naieveteit van hun gedachtenleven. — Dan had ie zware filosofische gesprekken met hen, waarvan Dolf niets begreep, maar die Dorus met hevige inspanning van heel z'n kittig denk-apparaatje probeerde te beklauseren, als 'n muis 'n kazenstapel. Gretig pikte ie met z'n jong, stekelig vernuft overal gaatjes in. Frans luisterde naar z'n tegenwerpingen, z'n kritiek en Dolfs spot. Al z'n denkuitvindselfs over de zwaarste levensmysteriën werden dan op den stoffigen rommelzolder door hem zelf en z'n verwaarloosde broertjes uitgeplozen, van elkaar

gerukt, tot kluwen verward, tot ie, als ze te ver gingen, opsprong en zei, dat hij hen maar als proef had genomen, dat ie eigenlijk alleen maar wou hooren, wat er zóu gebeuren, als ie diè en diè malligheid verkondigde en zóó logisch doorvoerde; dat de heele boel fantasie was, meer niet. — Dan zaten de kereltjes gebluft, zooals de muis gebluft glundert, als ze, uit 'r donker pakhuisgroefje, terugkeerend naar de lichte wereld, bemerkt, dat ze d'r kazenstapel weggenomen hebben. Ze begrepen niet dat Frans hen, jonge jongetjes, vivisecteerde, dat ie hen gebruikte voor alles wat er dols en dwars in 'm chagrijnde en hinderde.

Toch speelde hij den baas over hen, maar enkanaljeerde zich vreeselijk. — Allerlei brutaliteiten slingerden ze hem naar 't hoofd, onbarmhartig. Ze hadden den man van zes en twintig betrapt op zwakheidjes en gluiperige viesheidjes en dat sterkte hen. Ze voelden z'n vraat- en babbelsucht heel erg, z'n haat en z'n chagrijnende afgunst. — Soms, felle huichel-natuur, had Frans, die alle gebeurtenissen met Maurice goed doorgrondde, toch alles verward weergegeven. Dat deed hij moedwillig en met sluwe berekening. Z'n achterklap werkte hitsend, gevaarlijk op de jonge breintjes. Als ze in woede wat loslieten tegen Louise of Maurice, dan konden ze toch nooit goèd formuleeren, wàt er eigenlijk in hen wrokte. Dan brabbelden ze hier wat uit, daar wat van, zonder veel zin. Ze wisten alles half, brokjes of heelemaal niets, en dan nog alléén door Frans. Beriepen ze zich op hèm, dan stoof hij in schijn-woeste verontwaardiging op en zeide, dat ze zeggen zouden, zonder stamelen, wàt hij gezegd had. Weer wisten de kereltjes maar brokjes en beetjes en dat nòg heel verward. En toch voelden ze, dat Frans ze dikwijls heel scherp had gezegd, hoe de vork in den steel zat met Maurice's meubels en hùn geld, en dat ze niet zonder kleeren hoefden te loopen. Maar Frans, tegenover Maurice weer staand, schold mée op de lasterpraatjes, liet ze in den steek. Dan dropen de jochies beschaamd en huilend af. In Maurice's oogen was hij dan zoo'n beetje de eerlijke man, die zelf de verhitte breintjes der havelooze kereltjes koelde.

Maar 'n week later begon ie weer z'n achterklap listiglijk te doorweven met brokken beschouwingen en denk„uitvindselfs". En om te laten zien, dat hij vooral niet bang was, niet kroop voor Maurice, nam ie zich voor, beneden om 'n kleinigheid op te stuiven en zich gekrenkt te toonen. Dan steeg ie weer duchtig in de oogen der kereltjes, wier vertrouwen hij noodig had voor z'n denkexperimenten en z'n wijsgeerige ontdekkingen, die hij vast en stellig hoopte te doen.

Zoo zat Dorus ook nu weer aan tafel met 'n zwaar hoofd, vol ingefluisterden achterklap. Dolf leefde alleen voor de gebakken spiering. Maurice at voor niets ter wereld iets uit de handen der Hoenders. En Louise werd bij de gedachte alleen al misselijk.

Dorus at smakelijk z'n rijst. Dolf vertelde 'n grap, dat Frans veertien dagen niet afging, en nou allerlei zelfgevonden middeletjes had gebruikt, ook zout met tabak.... Dorus schaterde mee, lachte den poseurs-ernst van z'n nadenk-kopje. Louise verdeelde de spierinkjes onder de twee jochies en bewaarde vier voor Frans in 't blanke schaalkje.

— Waar blijft Frans toch? vroeg Maurice.

— Naar de lommerd, zei Louise, heel zwakjes van stem.

— Heeft-ie dan tóch die schoenen kunnen gebruiken van Arnold?

— En wij krijgen misschien ook 'n paar, grinnikte brutaal Dolfje ertusschen.

— Arnold, — oversprak Louise gauw, getroffen door 't uitdagende in haar broertjes toon tegen Maurice — heeft weer 'n paar andere meegebracht. Frans heeft ze bij-zij 'n beetje opengetornd, omdat ze toch te nauw waren en nu durft-ie er 's avonds wel mee op straat.

— En 'n overjas was er ook bij, allemachies, 'n groentje, nie Do?.... nie? schel-lachte Dolf.

— Heelemaal gelapt, minachtte Dorus.

— En 'n stank, 'n stank, overdreef woest Dolfje, gommie-nikkie, niet om uit te houe! hè, Do? nie Do?

— Is ie 'r weer op uit met je bruidsjapon? — vroeg Maurice, negeerend 't geschetter van z'n zwagertjes.

— Natuurlijk, 't is 'n naar gezanik met dat ding. Niemand wil 'm hebben. Aaltje beneden heeft 'm zeker al tien keer mee gehad.... maar ze geven 'm telkens terug.... En ik môt 'n paar dubbeltjes hebben, Mau,.... ik zit voor Karelte om alles verlegen en z'n melk môt betaald, hōe ook!.... 't is verschrikkelijk, verschrikkelijk, zooals alle narigheid weer opéénklont!

't Kregelde Maurice, telkens die vinnige onderbrekingen van z'n zwagertjes te hooren, alsof Arnold al niet genoeg voor hēm deed. Hoe lang geleden had hij hem 'n paar nieuwe schoenen en 'n draagbaar pak bezorgd? 't Glom wel héél erg, 't pak, maar 't was ook niet nieuw meer. Nee, Arnold kon niets, niets meer doen. En schoentjes voor Louise en nou weer voor Frans schoenen en 'n jas.... Wat had-ie eigenlijk om zijn gezin te geven? Maar hij zou zwijgen. 't Was al mooi, dat Karelte den boel niet bij elkaar schreeuwde. Nu kon hij lekker denken aan z'n artikel; hij zou er verduiveld iets goeds van probeeren te maken. Zou ie 't zeggen?

Stil keek-ie naar de breiende handen van Louise, die nōg blankten, al waren ze verwerkt en verhard van 't spoelen en ploeteren. Nou stopte ze weer z'n kousen. Altijd was ze bezig aan nietige dingen, die ze toch haatte, met haar geest en haar snakkend verlangen naar 't inleven van 't mooie in 't leven.

Nee, hij kon niets zeggen en toch zoo graag had ie 't kleine vreugdetje verteld, dat ie iets extra's te schrijven had. Maar er hokte iets in hem, er giftigde iets vijandigs in de stemming om 'm heen, vooral in de houding, in 't scherpe, gulzige kijken der kereltjes.

— Is er iemand hier geweest, vandaag?

Louise hief haar hoofd op uit den breibuk, keek Maurice aan met 'r groote smart-oogen.

Hij schrok ervan, zoo mooi, zoo goddelijk-teer tenderde haar fijn gezicht. Altijd leefde in 'r toch die hooghartige, fiere

zachtheid. Als ze zoo keek weer, voelde ie inééns haar subtiële fijnheid in alles.

— De bakker.... de melkboer.... nou ja, je weet 't vent, de gewone klantjes.... En ze geven voor geen cent meer. Ik vind 't verschrikkelijk Mau, dat ik je dat allemaal zoo opdreunen moet. Maar 't lijkt wel 'n komplotje. Ze komen altijd mèt elkaar.... en dan schreeuwen en opstuiven!.... 't Is om te vluchten van schaamte. Ik sta er alleen voor.... natuurlijk.... de jonges vliegen als musschen weg, zoodra ze maar 'n voetstap hooren....

— God nog toe, Lou'tje.... 't zal toch niet altijd zò blijven.... zeg dat nou niet zoo triest!.... laat ze maar opkomme... een voor een, ik sta ze....

Nu, ineen doór, wat rustiger en gemoedelijker van stemming, vertelde hij Louise, dat ie van avond 'n apart artikel te schrijven had over de Chat-Noir. De hoofdredakteur wou 't van hèm hebben.

— 'n Extraatje Mau? intiemde Dolf met happige woordjes de schel-blauwe oogen guitigend naar z'n zwager.

— Natuurlijk, 'n extraatje, jonge!

— Gommenikkie! Dò! Dò!! hoor je! dol-leuk.... enne.... niet?.... nou krije wij misschien gauw 'n paar nieuwe schoenen, he? kijk es.... Mau.... nee, leuk, leuk!.... dol leuk!.... wat ik an me beene heb. — Dolf, leunend op Dorus' schoudertje, hief met klownesk gebaar z'n voeten voorzichtig op de planktafel tusschen de borden en op 't krantenservet.

Hij schaterde en knoeide met verachtelijke rukjes wat los aan 'n soort zelfgeprutste sandaal, die hij zich van 'n stuk verkleurd oud zeil om de bloote, vervuilde voeten gespijkerd, en met 'n komisch touwkruiswerk nog eens vastgedraaid had.

— Nou Mau, zoo loop ik 'r nou bij; an de andre voet heb ik d'r een van geel, oud karton.... afgevild en bezood.... en Dò?.... Dò?.... nee! dol leuk.... Dò.... toe, laat effetjes zien, wat jij d'r an je voeten hebt! toe nou!

Dorus schaamde zich om 't kinder-geleuter van Dolf. Al

z'n pose-ernst sloeg die jongen weg! Wrevelig in woede duwde hij z'n broertje van z'n schouder af.

— Allemachies! wat 'n drukkie! Poeh! — blies Dolf minachtend weg, toch nijdig — Nou Mau.... hij heeft.... ja tòch.... tòch zeg ik 't.... hij heeft 'r 'n blikken deksel met gaatjes.... z an ze voete.... dol leuk.... o.... nee.... mot je.... mot je zien.... en als ie wil, klappert ie 'r muziek uit.... zoo, met de voete.... dol leuk.... tege de vloer.... Frans had ze eerst....

— Och, lamme snoeshaan, hou je mond, niemand vraagt je wat! — driftigde heftiger Dorus.

— Poeh! gommenikkie! en z'n broek.... lolde Dolfje guitiger door, voelende, dat ie lekker-rustig Dorus hinderde.... z'n broek hebt ie gevoerd met 'n stuk oue taf, uit de kist van Louise.... En nou is ie van morgen.... weer zoo.... zoo uitgescheurd.... allemachies! in 't kruis.... en in 't achterwerk.... dat ie zich niet meer bukke kan.... ècht, hoor Mau!.... ècht.... dol leuk Do.... wà?

Dorus stond plots op, gaf Dolf 'n bonk tegen z'n kop en liep, woest-huilend, de handen armzalig in gène voor z'n broek gekrampt, razend van schaamte en vernedering, 't keukentje in. — Dolf 'm achterna, dat 't bonkerde in 't donkere gangetje en Dorus vloekte van gift. Maurice kwam er tusschen, stootte Dolf weer de kamer in, die, struikelend over z'n afzakkende broek, half-huilend van drift achter z'n zwager door wou glippen.

Louise kon schreien, als ze de havelooze jochies zich zoo zag vroolijk maken of ruziën om hun potsige bedelaarslellen. Ze liepen erbij, gehavend als verluisde schooiertjes, in 'n veel te wijde, afgedankte, aan alle kanten uitgesleten plunje van Frans, Mau en van vroegere kennissen. Dolf tornde iederen dag zich ándere ouê mouwen aan z'n vuil-bruin kolbert, waarin z'n slank lijfje verzoop. Dorus had 'n plechtig jacketje, groenblauwig en rood vergoord, vol vlekken als 'n kladjas van 'n huisschilder.

't Wrokte in Maurice, als ie de kereltjes in hun haveloosheid, met de fijne snoetjes, er zoo bij zag lopen. Al 'n jaar

waren ze niet op straat geweest. 's Avonds hapten ze lucht in de goot of kropen ze op 't dak, onder galgenhumor-pretjes en satyrische uitvallen op hun armoe.

Dolf keek 'n beetje sneu rond in de kamer. Telkens sjoorde ie z'n broek op bij de heupen, als ze zakte tot over z'n sandalen en van achter zoo wijd uitvouwde, dat ie 'r wel aard-appels in smokkelen kon, zooals Ko Hoenders altijd dolde.

— O ja Mau, viel ineens Louise uit, de ouwe Graafstein is er vandaag al tweemaal geweest; hij wou je zoo dolgraag spreken.

Maurice maakte 'n kregel gebaar. Louise vertelde nog, dat z'n zoon, de schilder uit 't huis, gisteren ook geweest was; dat ie 'm zoo graag z'n werk had laten zien en misschien dat Mau dan wel zorgen kon, dat er iets goeds van gezegd werd in de krant.

— Ik denk er niet aan.... Lou.... Als de kerel wat van zich wil laten zeggen.... per se wat goeds.... dan moet ie maar naar z'n rijken neef gaan.... Soonbeek, en 'n vent, die over 'm schrijven wil.... god kind, ik heb toch zoo'n hekel aan die lievige vent met z'n suikerzoet bakkes en z'n lief oogendichtgeknijp en z'n lekkere glimlachjes!....

— Stuif niet zoo op.... zwakte Louise, weer wat bang voor z'n drift.

Op de trap klonk dof voetengestommel bij 't donkere gangetje.

— Dat is Frans! — leefde Louise óp en lenig liep ze de gang in, nieuwsgierig, of d'r broer wat geld had gekregen.

— Lieve God, weer terug! — hoorde Maurice haar ontsteld zeggen, zenuwachtig en bang. Hij schrok er zelf van.

— Kan ik 't helpen? — heeschte Frans' stem, onverstaanbaar van klankloosheid.

— Wat?.... wat? vroeg angstig Louise.

Frans, nijdig, sjokte de kamer in. Hij was weer in de periode, dat plots z'n stem weg bleef heelemaal, soms 'n maand lang wel. Dan sprak ie als 'n groenteman die zich volslagen heesch geschreeuwd heeft. Niemand verstond 'm en hij ergerde zich in z'n machteloos zwak gefluister, dat ie niet gehoord werd. In

de kamer sloeg van de broeihitte dadelijk z'n lorgnet in wasem, zóó erg, dat ie niemand meer zag.

Even versuft, bleef ie staan met 'n groot pak kleeren onder z'n arm vastgekneld.

Plots smeed ie, toen ie weer wat zien kon, 't pak woedend in 'n hoek bij 't raam en in vreeselijk, heftig heesch gefluister, als 'n gek geworden doofstomme, stootte hij er klanklooze verwenschingen en nijdwoorden uit. Dorus, die schuw weer ingekomen was, leunde tegen den schoorsteen, vlak bij 't potkacheltje, keek spannend naar z'n broer en Maurice en Dolf liepen naar hem toe.

Frans artikuleerde heftig, wild, dreigend. Hij spooft heet fluister-gedreig naar 't pak, 't raam en de luisterende menschen om hem heen. In vier lommerden was ie geweest, en overal weigerden ze den japon te nemen. Zulk fijn wit goed gaat kapot hier, zeien ze Hij had om 'n twee gulden letterlijk gesmeekt, maar ze vertrapten 't. Ja, 'n voddejood had 'r veertig cent op geboden. Mocht ie dat nemen, Louise's bruidsjapon voor veertig cent verkoopen?

Maurice, al dichter op z'n zwager staand, om 'm beter te hooren, voelde iets walgelijk-vulgairs, iets vlijmend-vernederends in dat gescharrel met Louise's bruidskleed.

Hij had Frans wel kunnen slaan, maar hij bedwong zich en diep keek hij de lichtlooze, kille oogen van z'n zwager in, die maar doorboorde en in heeschen fluister bleef vervloeken japon en lommerd en beambten. Frans was niet zoo driftig als ie wel leek. Hij voelde zelfs niet de kleinste verontwaardiging. Maar hij wou Maurice en Louise laten zien, dat ie 't zich aantrok en z'n best gedaan had. Deed ie niet zoo woest, dan geloofden ze misschien niets van z'n zwerftochten met 't zware pak door de stad.

Toen ie naar de tafel keek en de gebakken spierinkjes zag in 't blanke schaalte, glunderde ie 'n lekker lachie weg.

— Kom Frans, ga eten, ik moet afruien en Do spoelt wég! joeg Dolf op.

Frans heeschig, fluisterde weer wat en ging plechtig zitten

knabbelen, op 't lage tabouretje, waar eerst Dolfje gezeten had.

— Frans, Frans, gommenikkie! vier!.... ik koop er een voor een hallefie! ja?.... op afbetaling, dól leuk.... gulzigde Dolf, de schel-blauwe oogen vol pret-gloed.

Frans lachte, heeschte wat wég, en smakkelde de gebakken beestjes allemaal tegelijk in z'n mond, angstig, dat Dolf 't mócht meenen.

Z'n scherpe neus wipte bij de neusgaten spits-scheef óp en z'n lichtlooze oogen keken doods h als glazige gluurders in 'n uitgekookten visschekop. Er trilde in z'n smal-uitpuntende kin en japansbeenige jukken iets gluiperigs en z'n heele gezicht geelde van vervreten, nervige magerte. Z'n dun haar, schuin gescheiden, lag vlossig dof bestoft. Op z'n lang-smalle wangen groezelde 'n vuil-rossig baardje, waarin ie telkens met de nerveuze, tengere vingers zacht kraste. Z'n sterk uitgeaderde, dorre handen leken van 'n afgeleefden grijsaard, rimpelden en beefden. In heel z'n knokige, magere karkas stroefde iets nuchter-Engelschmanachtigs. Alles aan z'n lijf kon ie laten kraken en knakken, wanneer ie dat zelf wou, iets waarvan de broertjes nooit genoeg konden krijgen. Vooral niet, wanneer hij met z'n smallen kop en lang, uitgeknokeld lijf, Sherlock Holmes voor hen namaakte.

Nu, etend, was ie dood voor de dingen òm hem. Hij kauwde, kauwde langzaam met genot en telkens loerde ie even gluiperig rond, òver z'n lorgnet, naar Maurice, Dolf of Dorus; dàn weer bestaarde ie de half-duisterende, kale muren, alsof ie onrustig iets zocht in 't groezelige avondkamertje. Maar hij zocht niet en gluiperde niet, want hij àt. Z'n kippig gegluur was gewoonte geworden.

Maurice wou van dat bruidskleed-verscharrelen niets weten. Hij vond 't heel vreemd, dat Louise 't zoo kloek kon doen. Maar die had liever 'n paar schoone lakens dan 'n wit bruidskleed, waar niemand wat aan had.

— Laat je 't die kerels wel goed zien? — treuzelde ze naar Frans, nog spijtig, dat ie weer met leege handen teruggekeerd was.

Heesch geschuur van broers stem verfluisterde, waar ein-

delijk uit verstaan werd, dat *hij* niets liet zien, maar zij hèm 't goed onder den neus duwden. Begreep ze dan niet, dat ie zich half lam liep, dat ie in vier lommerden geweest was en, als ze 'm niet vertrouwde, dat ze 't dan maar zelf moest doen.

Maurice zweeg. Dat onnatuurlijk-klankloos spreken zonder stem irriteerde hem sterk. Hij zag Frans' gulzigen mond open en dicht gaan, z'n uitpuilenden gorgelkrop slikken.... rijst, brood, rijst, brood.... onverzadigbaar. De lampschijn groefde op z'n magere, beenige kaken en diep in z'n oogholten, vaal en bleek-geel. — En lachen moest Maurice zacht om die ongelukkige, paarse jas van den kerel, kaal en volgaten op den schouder en in de zij, met di lange slobbermouwen tot half over z'n dooie handen heen, die hij rustig maar liét slobberen.

Louise zat maar weer in haar verstelgoed, i een pak op den grond naast 'r, te woelen. Honderdmaal had ze de vodden van de jongens al gestopt, gelapt, bijeengebonden en telkens was 't weer 't oue spel, scheurde de rommel aan al erger flarden. Ze kòn 't niet meer bijeenhouden, nu met 't kind, en alléén al 't huishoudgedoe. Toch ieder keer probeerde ze 't weer, tusschen eigen geploeter en gezwoeg in. Al 'n paar jaar had ze geen boek gelezen. De wereld van muziek en kunst leek voor haar weggestorven. Muziek, die alles voor haar geweest was.... ze hoorde ze nooit! Als nu 'en dan uit 't huis van de Graafsteins 'n orgelsalm Zondags zangerig optrilde door de muren, dan rilde ze van aandoening en luisterde ze gretig. Maar burengeroezemoes schuurde er mal geraas doorheen en dan hoorde ze bij kwartieren weer niets. Haar leven was ondergegaan in ruw, grof geploeter. O! ze vond 't wel heerlijk, de zorg voor haar kindje, maar 't knaagde in 'r, dat ze 't zelf niet zoogen kon, dat ze van zwakte, pijn en hoest zoo dikwijls uitgeput op bed neerviel en alles dan van de jongens moest afbedelen. En ook 't zwaar tobbend daggedoe was haar 'n walg, 'n verwoestende verveling, als Maurice niet bij 'r was. Naást hem ging 't nog, maar als ze zoo heelemaal de dagen doorploeterde, zonder ziel met wie ze iets innigs van 'r gevoel en gepeins kon uitwisselen; op die duffe, benauwde armoekamertjes dik-

wijls plotseling overvallen en beleëdigd door schuldeischers uit de straat ; en boven 'r hoofd hoorde dan telkens 't onverschillig gestoei van d'r havelooze broertjes, — nee, dan kon ze 't niet langer inhouden ; dan snikte ze 't gillend uit, op van vermoënis, angst en diepst ellende-gevoel. Zoo had ze zich nooit 't armoe-lijden ingedacht. Haar heel leven lang had ze weeldè, groote weelde gekend, later bezuiniging en zorgen. Maar zóó'n nood, zoo'n ellendigen kommer, dat 't leven eigenlijk werd 't afbedelen van wat eetwaar bij kleine winkeliertjes, die in grilligheid van luim, dan wel, dan niet wilden borgen, — zou ze zich niet hebben kunnen voorstellen. Haar kind, haar jongetje, dat was één vreugd, maar ook één smart. Want wat kon zij er voor wezen ? Nooit had ze zijn heet-zacht mondje voelen gulzigen op haar warme borst naar voedsel. Dat juist, dat lieve mummelen van zoo'n week bekje, had ze altijd in 't zoogen zoo goddelijk-intiem gevonden. En dan 't moedervoelen, 't voelen van iets, dat uit 't eigen lijf over gaat in 't zoete kindermondje. Te voelen dat warme, levende en ademende lichaampje, 't zacht en veilig te doorstroomen met moedermelk, 't gulzige kopje te voelen kloppen op de borst en, zóó drinkend en slurpend, het kindje in de genot-zwelgende oogjes te kijken, zoo, één met 't moederlijf, 't moedervoedsel ! 'n Zoogende moeder had ze altijd lang bestaard. Er was iets zoo heilig-ontroerends voor haar in, zoo iets van leven dat leven voedde ; zoo iets innig-ééns, iets heiligs van overgave, dat ze 'r om had kunnen schreien. — En nu ze zelf 'n kindje had, vloeide er geen melk uit haar borst, was er niets dan droogte en pijn, moest ze de heete dorstlipjes van 'r kind zien mummelen op 'n dotje. Ze snikte stil, Louise, bang dat Maurice iets van d'r smart zou zien en dieper bukte haar hoofd over 't stop-goed heen.

De jongens hadden afgeruimd en de bemorste dek-kranten aan flarden weggescheurd. Weer lag de vuilbruine plank in z'n ruwe geulen open. Maurice kon 't soms niet aanzien. Hij voelde, hoe vreeslijk de kale ellende Louise moest treffen, haar, die zooveel van rein, blank linnengoed hield. Even ging ie de

straat op, stiekem, om wat papier te borgen. Hij had van 't bureau wel wat mee kunnen nemen, maar dat was allemaal van afgescheurde reklame-biljetten met den rugkant alleen smoezelig blank. Hij kòn er zijn zielswerk niet op schrijven. Er moest wat stemming zijn toch.

Frans voelde zich lekker volgegeten ; vooral het ná-visioen van de vischjes beviel hem. Hij be-smakte z'n lippen. Nou rookte ie 'n fijne pijp, die hij met zoetige geur-tabak van Ko Hoenders gekregen had. Hij spon, stil van genot, dicht bij 't gloeiing rondzwoelende potkacheltje en behagelijk leunde ie z'n knokelig lijf tegen den schoorsteenmantel. Frans pufte, pufte 't groezelige avondkamertje vol geurigen nevel. De jongens, die nu en dan 'n haaltje meetrokken, zogen gretig de mollige rookwolken in, vol warmte en prikkelende zoetheid. Ze dommelden, behalve Louise, die met de kleine achter dichte deuren in d'alkoof tobde, tobde, om het uit 'n drenzerigen huilslaap te krijgen.

Plotseling bonkte er 'n ruwe klop op de deur, en eer de jongens zich uit de voeten konden maken, stond 'n klein korpulent mannetje voor hun ontstelde oogen, dreigend en brutaal, vlak bij de planktafel.

Ze apotheosden even, als gestold in schrik.

Frans had dadelijk z'n pijp bangelijk neergelegd op den schoorsteenmantel en grabbelde zenuwachtig verlegen met z'n beverige handen over z'n bedelbroek, bijzij en van vóren pogend te bedekken de gaten die overal uitloerden. Dorus, óver de tafel hangende, bleef zóó 't driftige mannetje bestaren, zonder 'n lid te verroeren en Dolfje, in woeste verlegenheid, heupte z'n mannebroek weer óp met wilde sjarren, lachte, stamelde en kleurde in radelooze schaamte. Overal tegelijk vingerden z'n kleine handen over z'n broek en buis, om maar te bedekken, te verbergen z'n lellige ellende.

— Enne nou.... potsalderjuu!.... nou mein sinte!.... potsalderjuu! nou is 't langst genóg mooi geweest!.... nou!.... nou!.... wort-tut, wort-tut frete van mein bloed!.... enne nou!.... nou.... mein sinte.... of.... of.... d'r komp

haaibaai! Ikke f'rset d'r gain poot!.... of mein sinte....
 mein bloedeige sinte motte d'r sein.... f'rstaan! f'rstaán!?
 Nee, geen smoesies.... figeleer dir op niksigheidjes....
 eèrest mein sinte!.... f'rstaan!.... mein sinte potsalderjuu!

't Was de kleine bakker Roeleveldt, 'n oud matroos, die woest dreigde en z'n vuist op de tafel rood-bonkte van drift.

De kleine Dorus vloekte van schaamte, dat hij er zóó ingeloopt was. Hij vreesde poenigen spot van 't grove, gezwollen mannetje. Frans was nog wat meer in de groezelige muurschaduw van 't avondkamertje weggeschoven, dat z'n broek en buis al doffer verduisterden.

Roeleveldt, met z'n roodharigen kop en grimmig, gallig sproetbakkes, begreep niets van dat stelletje kerels. Zonder van houding te veranderen, bekeken ze hem alle drie, geen stom woord zeggend. Frans probeerde z'n heesche fluisters de keel uit te schuren, maar de bakker merkte niet eens dat ie sprak. En voor niets ter wereld wou hij dicht onder 't lamplicht aanschuiven. Dorus zag ook geen kans Louise te roepen, wyl ie dan moest oprijzen uit zijn tafel-hang en naar de alkoofdeuren loopen. Keerde ie zich om, bleef er vrij kijk op z'n lompen en broek-gaten. En Dolfje, dol-nerveus, sjorheupte z'n mannebroek op, maar telkens voelde ie 'm langzaam zakken weer, haalde dan met al woedender rukken nog eens en nog eens op, machteloos, bijna huilend van drift.

— Krijg ik asem van de kereltjes.... potsalderjuu!.... Jelui bint er ook 'n kompas.... Dachte de heeretjes, dat 'k veur niks-niemedal hier kwamme? Ik speel d'r geen jut en jul mit ufes! Geif d'r mein sinte.... die d'r mein eerelik toekwamme.... mein bloedeige sinte.... nee.... nee.... gein smoesies.... wat hep 'k mit al dat gesalderjuse gesanik van noodig! Allo.... ingerukt! en haal d'r mein sinte!.... mein sinte!....

Even hijgde ie uit, moe van 't bonkeren met z'n rood-grove knuisten op de planktafel. Maar dadelijk viel ie weer aan, nog zwaar na-ademend.

— Maar wat binne jelle d'r posalderjuu feur snoeshane?.... Spele jelle d'r stommetje?.... Hei je mein ooit soo'n kompas

bekeke!.... Ik sal d'r kèrnetblazer worde as 'k er wàt van begrijp!

Roeleveldts stem krijschte rauw. Z'n gezicht zwol roodpuisterig óp van kwaadaardigheid. Woester woelde ie z'n smerige knuisten door z'n steenrood haar, terwijl hij telkens gejaagd z'n marjenierspet achter- en vooruit schoof op z'n vetten kop.

Dorus, in schrik nu, had wat tegen den driftkrijsch van 't bakkertje ingestameld,.... dat hij wachten moest tot z'n zwager kwam....

— Wachte?.... wachte?.... dat is d'r nakende kul.... wat doet ik mit al die smoesies.... allo!.... haal d'r 'm, of ik sleur je 'r hain!.... Is die fint snik?.... allo.... draai je hiele.... nòu!! potsalderjuu! pòtsalderjuu!....

Bakkertje stikte in z'n drift. Z'n kop zwol àl paarser áán en z'n zware handen stootten in de lucht, bonkerden weer op de tafel, dat de losse plank wègschoof van de steun-kist. Maar bakkertje raasde door. Z'n korpulente nek, gloeirood, zwol, zwól. De woorden groeiden vast aan z'n dikke lippen tot 'n stotterende klankenklus, waarvan ie niet meer àf kon. Telkens herhaalde ie 't zelfde zinnetje, overvloedt met z'n giftige pòtsalderjuu's!

De jongens durfden geen voet verzetten. Ze voelden, dat Roeleveldt geen vrees aan wou jagen, maar dat 't „meenes” was. Dorus probeerde 'n klein eindje, eerst op z'n blikkén, toen op z'n kartonnen zool weg te hinken, maar 't lukte niet. Frans durfde vanwege z'n bar-gehavende broek, zwaar à jour bewerkt, nog geen vin verroeren en Dolfje was ongemerkt, na 'n woede-uitval van bakkertje, op z'n tabouretje geschoven, stiekem z'n plunje onder de plank-tafel rústiger verstoppend. Wel doorleefde ie duizend vreezen onder 't knuistengebonker van Roeleveldt en wèggeschuif van de plank, maar telkens toch draaide ie handig den boel terug, zich-zelf dekkend en reddend.

— Wàt.... wàt.... lá hoore.... ikke sit nie op 't schel-linkie!.... hàrder.... nakende kul!.... ik verstaant geen laars.... kòm.... maak d'r gain peuteredijkies!.... spreek

recht feur 't l ke.... vlak  f de wind.... seg ik maar....

Woest schoof z'n pet weer van achter- naar voorkop, soms tot op z'n neus, en grof woelden z'n knuisten jeukerig door z'n steenrood haar.

Gestommel dofte achter de deur in 't gangetje. Maurice? verlangden de jongens popelend.

— Ja.... daar is ie.... juichte Dolfje, opspringend van z'n laag tabouretje, z'n sleepbroek zoo'n hevigen sjor gevend, dat ie naar voren struikelde. Kwaadaardig en met 'n ruk draaide Roeleveldt z'n korpulenten sproetenkop naar de deur. Z'n korte hals zwol  p, vuurrood. Er ziedde gift in. Maar eer hij uitbarsten kon, liep Maurice op hem af en gaf 'm gemeedelijk 'n hand. Heelemaal overbluft stak bakkertje z'n stomp vlerkje terug in groet.

— Ga zitten, Roeleveldt. Wat? hebben de jongens je laten staan? Hier.... ga zitten.... maar pas op.... hij is 'n beetje mank.... Kalm-krchtig duwde ie den  l bedremmelder Roeleveldt bij z'n breede schouders de laagte in op de manke crapaud. Plots zag bakkertje nog n t de jongens in 'n vaart en 'n schater achter elkaar de kamer uithollen. Roeleveldt wist niet wat 'r met 'm gebeurde. E rst voelde ie zich bespot, gekrenkt, dacht ie, dat Maurice en de familie hem 'r tusschen namen.

— Soo 'n kompas! stotterde ie driftig, soo'n ding hep ik van me lefe nie gesien! Woest sprong hij van z'n stoel plots  p.

— Nee, nee, en ikke wil nie sitte.... ik f'rvloek 't.... ik la me nie oferdufele.... en nou kort en goed, meneer Flerie.... me sinte.... pòtsalderjuu.... sukke snoeshane.... nee!

— Ikke.... ikke mot d'r eerelik segge.... dat 'k gebluft staant.... die jonges! nee, die binne nie snik.... die sient se fliege!.... Eerst stommetje.... stommetje.... en.... en... .. die lange daar, bij de schoorsteen mit se fluistere!.... en.... enne!.... nou.... nee! 't is 'n merakel.... da r! potsalderjuu! nou.... smeere se 'm mit d'r eige drie .... Ikke sal d'r k rnetblazer worde.... as 'k d t f'rpoetse kin! hahahahaha! —

Roeleveldt lachte breed uit, was even heelemaal z'n drift en gekrenktheid kwijt. — Maurice lachte mee, had dadelijk de benauwde posite van z'n zwagers begrepen! —

— Och, jonge kereltjes!.... speelsch hè?.... ja!.... ja!.... Roeleveldt, je komt zeker om geld.... Ja, wat zal ik je zeggen.... zie eens!....

— Sién? sién? ik sien niks!.... Wat ik sien wil.... dat binne mein sinte! bitste ie weer. — Meneer Flerie.... gain smoesies! ikke doent gain stap van hier, al-feur mein sinte d'r binne.... f'rstaan! f'rstaan! —

Er beefde wrokkende drift-gedecideerdheid in z'n krijschende stem. Hij stond weer voor de planktafel en Maurice was, heel voorzichtig, op de crapaud gaan zitten, vlak bij 'm. — 'n Beetje schuw bekeek ie de zwellende korpulentie en den rood-paarsen driftkop van 't bakkertje. Roeleveldt was dicht onder 't trieste lampe-licht gaan staan, tastte diep met z'n worstige handen in den binnenzak van z'n hem nauw-omkreukelenden jekker. Eindelijk, na gezucht en àl dieper wegzinking van z'n armstompjes, vischte-ie 'n vet-ranzig-bemorst notitieboekje óp en lichtte zich bij. Z'n krop-hals zwol weer aan, en z'n gemeene, tòch gul-kanaljeuze matrozen-kop gloeide rooier in den lichtschijn. Met z'n vettigen duim, telkens nat-likkend in z'n mond, sloeg ie blaadjes en rekeningetjes òm en òm en eindelijk hield ie, gerekt na-tellend op:

— Dat is d'r één.... één.... dat is twee.... twee.... drie.... drie.... drie! och, pampiertjes genogt.... van steen binne de mense as.... as se betale motte.... drie.... drie.... dat is d'r vier.... vier.... maar bi jij glad as 'n aal, ik bin glad as 'n paling.... vijf.... vijf.... vijf.... ses.... ses.... sès.... ses! nou fiat!.... Dat binne d'r weer ses folle maande.... sient u.... dat gaat nie.... dat is d'r ses en veertig gulde.... dat is bloedsuige.... ikke bin d'r sellefers 'n klein basie.... as ik d'r gain kommenijtje bij had.... was 'k d'r allang ònder.... Sès maande.... potsalderjuu! potsalderjuu!.... se motte mein nie de duimschroefe ansette.. dat is afsetterij.... soo sit d'r je melkboer presies eender in!

.... ik gaat nie weg.... mein sinte..... de heele straat swendel jij leeg, meneer.... potsalderjuu.... 't staat je gemain!....

Hij stikte van woede. Z'n kleine blauwe oogjes giftigden. Hij knokelde weer z'n vuist op de planktafel, zóo woest, dat Louise, door 't kindergedrens héen, achter de alkoof-deur even kwam uitkijken.

Maurice, 't beetje bleek van beheerschte drift, kende den kerel tóch wel. Hij wist, dat ie in twee minuten van helschwoedend, week en verlegen werd, dadelijk daarna opstoot en grimmigde als 'n beer. Hij wist, dat Roeleveldt eigenlijk kwajer vent leek dan ie was. — Bovendien had ie heelemaal geen lust zich op te winden; de arme man had gelijk. Maar hij moest aan 't werk en heel lang kon ie zich zoo niet laten uitschelden. 't Had den heelen dag al zoo stil in 'm gezongen, dat ie van avond weer eens iets z'n *ziel* mocht schrijven. Nou kwam dat lamme gedoe er tusschen in. Hij zou maar niet te zacht den vent aanpakken, wjl hij wist, bij ondervinding, dat zoo iets 't bakkertje tot heftiger drift prikkelde. Kloek, toch bedaard, zei hij hem niet zoo te schreeuwen en te beuken, want dat daar vlak achter de alkoof-deuren z'n kindje lag, dat slapen moest.

— Kint.... kint.... ik sient 'r gain kint.... enne.... ikke schreeuw nie.... dat doet ufes self.... ufes schreeuwt!

Verward en verlegen, sprak ie, met z'n oogen omlaag, op dof-verslaptten toon. En inééns giftigde 't weer:

— Ja, smoesies, hoor! mooie smoesies! Wat koop ik d'r feur! mein sinte.... mein sinte!.... f'rstaan!

— Maar kerel, hou dan toch je leelijke schreeuwmuil! Nou begin je presies weer als straks je vuisten op de tafel te beuken. Mijn kind ligt daar, en nou kalm an! Die tafel maak je er niks mee.... eerder je leelijke knuisten! En luister nu eens Roeleveldt.... ik stem dadelijk toe, dat je reden hebt, woedend te zijn....

— So, soo!.... knorrig grinnikte de korpulente woesteling al wat inschikkelijk.

— Maar je bent toch 'n beest!

— 'n Beest? nee, wat 'n kompas! die is d'r rejaal kemiek.... beest.... beest?.... haha.... hahaha! — lachte ie weer met gulle schaters, die is d'r schoon kemiek.... schoon kemiek.... die sel je deur de wind steke....

— Zeker, beest! Je scheldt me de huid vol! Waarvoor? Ik verzeker je, Roeleveldt, dat je tot de laatste cent betaald krijgt.... als je maar wat geduld hebt.... Ik zit er zelf in! Je ziet, dat ik waarachtig niet in weelde leef hier.... hè? —

— Dat is vast niet, — gullig stemde ie in, je sou segge.... 't staant hier as 'n star feur de maan..... op storm he?.... Maar dat binne allemaal smoesies.... ikke mot sinte, sinte,.... sinte....

— Zwijg toch met je sinte! — barstte Maurice uit, voelend dat de driftstemming van den goeiigen woesteling, koppig, hardnekkig en toch verlegen, al aan 't zakken was. — Maurice vond 't heel naar, dat ie den kerel moest overbluffen, wou ie hem rustig zien heenstappen.

— Ik zet niemand af, licht niemand òp, ben alleen in nood.... dat is alles! Maar betalen zàl ik!

Vlak achter Roeleveldt was Frans weer ingelopen, nu met z'n gekregen winterjas òver z'n gaten-broek heen. Op z'n teenen sloop ie naar de kachel, huiverend nog van zolderkou. Rustig nam ie z'n pijpje op, smakkerde en zoog reutelingetjes uit den steel en blies, leunend tegen den schoorsteenmantel, 't avond-kamertje weer vol blauw-gelen rooknevel.

— En ik reken erop, dat je me voor 'n eerlijke kerel houdt, betoogde Maurice kloek-kalm,.... ik.... je ziet 't.... ik zit in 'n naakte boel. Daar is geen smoesje voor te maken.... ik zeg, waar 't op staat.... En bij 'n ander kan ik toch niet gaan borgen, zoolang jìj nog zooveel van me krijgt.... Waar of niet?.... Nee, Roeleveldt.... ik heb je altijd voor 'n joviale, ronde kerel aangezien.... 'n oue zeebonk, die met al z'n drukte toch wel kan opschieten met z'n medemenschen.... En nou stel je je aan als 'n varken.

— Nou, — goeiiger gromde rood bakkertje, z'n pet weer van

achter naar voren duwend en verwoelend één knuist door z'n haar, — as je d'r ook soo lang wacht.... en je sient gain lood.... en d'r blijft niks an de pampierretjes klefe.... enne iedere maand is d'r één.... dan segge ikke dat 't mooi is!.... En.... en.... ik sal d'r kèrnetblaser worde as ik d'r weet selfers rond te kwamme.... dan wor je nijdig.... dan seg je.... hoor es meneer Flerie.... je hept d'r 'n allejesis-fesoenelike tronie.... en 'n alleloeris-goed smoesie ofer je.... maar.... sient u.... daar kin de schoorsteen nie van trekke.... maak d'r gain bokkespronge.... en la spieje sien.... spieje!.... spieje! Dan heb ikke de aap binne....

Dolf en Dorus waren àchter Aaltje Hoenders, die 'n avond-bezoekje kwam maken en haar schaalte terughalen, binnen geslopen, gingen dadelijk zitten, de oudste op 'n manken stoel, diep onder de planktafel geschoven en Dolfje weer laag op z'n tabouretje. Ze hadden op zolder staan bibberen, hunkerend naar de warme kamer. Dorus was gaan luisteren in 't gangetje, of Maurice met 't bakkertje al opschoot en toen ze Aaltje Hoenders zagen oploopen, besloten ze dadelijk méé te sluipen.

— Potsalderjuu, daar hei je de stommetjes weer, hahaha, schaterde 't rooie bakkertje. Wat 'n kompas! dat heb ik fan me lefe nog nie gesien.... pòtsalderjuu! potsalderjuu, die make mijn tureluurs.

Z'n jekker, in stramme kreukels om z'n korpulent lijf gekneld, schudde, en z'n sproeterige lachkop zwol paars áán. Hij kon maar niet tot bedaren komen.

— Ik kin d'r nie meer.... hahaha.... Nou komp de wind dwars op me àf!.... hahaha.... hahaha!.... ik lach mein 'n hoedje! — Hij hijgde, z'n vet buikje schudde mee, en z'n blauwe, half dichtgelachen oogjes traanden. — Al z'n drift was ie kwijt en in z'n schaterstuip had ie 't ransig besmoezeld notitieboekje op de tafel gelegd. Louise schuchterde weer even haar hoofd achter d'alkoofdeuren uit, wenkte Maurice, dat bakkertje zich kalmeeren moest. — Ze begreep niets van 't heele tooneeltje. Eerst hoorde ze vuistgebonk, toen ge-

schreeuw, gelach en weer geschreeuw, onder 't tob-sussen, om 't kindje in slaap te krijgen. —

Maurice durfde den goeiigen woesteling niet erg best in z'n lachlol stuiten. Maar 't kleintje ging vóór, — Handig begon Maurice Roeleveldt, na hem weer 'n stoel toegeschoven te hebben, te praten over z'n vroegere zeeleven. — O, dan werd het rooie bakkertje week om z'n hart. Dat stemde hem zacht, vleide en beroerde hem altijd. Dat noemde hij met z'n neus weer water snuiven, dat maakte hem gelukkig. Dan rook ie weer de zee, proefde ie 't zilte luchtgestroom en zag ie de golven rondom schuimen en gloeien. — Alsof er niets gebeurd was, duwde ie z'n kwitantie-boekje diep in den binnenzak van z'n kneljekkertje, begon ie breed uit te vertellen van z'n avonturen. Z'n zinnetjes, brokkelig en verward, over- en terugspringend van gedachte-invalletje op gedachte-invalletje, hakelden voort. Maar op dreef eenmaal, dan kwam er vuur in 'm, schetste ie vreeselijke dingen met kinderlijk zuivere, naieve gebaren, dwong ie eerbiedig geloof af met z'n uitstarende oogjes, die mée verhaalden. —

De jongetjes hielden daar dol veel van. En Aaltje Hoenders, de kanaljeus-mooie, slanke vrouw van Ko, luisterde gretig als 'n kind, telkens haastig en gegeneerd iets wegsnoepend uit 'r rokszak. Vlak met haar buik tegen de plank-tafel stond ze, de vuil-rooie blouse in 't licht en de goud-wrong van d'r vol-blond haar, hoog en in golving, nog éven in fijnen gloed gevangen. Haar blank gezicht met de donkere, droomrige oogen, keek strak in den vertelmond van 't rooie bakkertje. Ze at hem de woorden uit de keel. — Ook de jongetjes vergaten hun schaamte, zelfs voor Aaltje, van wie ze veel hielden, omdat ze 't 'n „bliksems" knappe meid vonden en zoo goed en zoo gul.

Bakkertje vertelde voort, z'n sprakende oogen telkens op 'n ander richtend en vasthoudend met z'n blik dàn Aal, dàn Dorus, dàn Maurice, zelfs Frans in den duisteren schoorsteenhoek. Vooral Aaltje keek ie lang-behagelijk aan, wijl die luis-

terde, met haar lieve, zachtglanzende, donkere oogen, hem bestarend als 'n sentimenteele dronkaard.

— Sient u, enne as ikke nie de heule wereld gesient had.... nee.... nee.... 't is me 'n duitje!.... sou ik nou nog maansiek sijn!.... ja, juffer Hoenders,.... is dāt ture?.... och, liefe minse.... ikke sit d'r ook nie in Abrams schoot!.... dat fare, dat was d'r toch soo'n heerelike tijd.... Meneer Flerie.... dat ikke ook soo rimmetiekerig bin geworde.... wat spijt.... wat spijt.... Potsalderjuu, anders had ik nou.... nou nog me achterste teuge de krib geset!.... As ikke nou nog de see snuif..... voel ikke.... voel ikke me duizelig in mein kop he?.... soo luchtigjes.... soo.... soo.... hoe sal 'k 't segge.... net of ik d'r weer 'n snoeshaan fan vijftien bin.... soo....

— Aål!.... Aål! schreeuwde onder aan de trap Ko Hoenders.

— Och ja, ik kom, schreeuw je hart d'r niet uit! wrevelde ze strak-sprekend en staanblijvend vóór de tafel, begeerig nog wat los te krijgen van Roeleveldt. —

— Enne gesient, dat ik hept.... nee minse!.... daar leit me tong nie meer na.... Vollekere en wilde! en rare Sináise!.... pòtsalderjuu! d'r is nou twalef jaar verschoten.... maar wil je geloofe, juffer Hoenders,.... as dat ikke tot nou-an-toe 't schip onder mein hakke voel! Bah! soo'n kommenijtje! wat duf! wat benauwd!.... ik stik 'r soms hallef in.... in die benauwde lucht!.... pòtsalderjuu! dan denk 'k: 'n ring om de maan, kan nog wel ereis gaan.... maar 'n ring om de son.... hou je kabeltje don!.... pòtsalderjuu....

— Aaltje! Aaaaaal.... tje! klonk woester en dichter achter de deur Ko's stem.

Driftig holde ze naar de trap, 't aanhalige gezicht barsch van wrevel.

— Schreeuw toch zoo niet, stommeling, je maakt de kleine wakker.... ik kom daar!

Louise kwam uit de alkoofdeuren, blind van 't gescharrel in 't duister.

Rumoerig voeten-gestommel klonk op in 't gangetje. 't Bak-

kertje stampte nu en dan op den blooten kamergrond en stoelengeschuif streepte herrie-gerucht tusschen verhaal en hoestgekuch van Louise. —

Zoodra Aaltje weer terug was en aan de tafel stond, nu gearmd naast Maurice's vrouw, die goedig haar kanaljeuze, opdringerige vriendschappelijkheid toeliet, begon bakkertje opnieuw, z'n knuisten in 't rooie haar verwoelend, z'n pet telkens op den sproet-neus wippend en weer naar 't uiterste randje van 't achterhoofd schuivend, 'n verhaalhutspot van gebeurtenissen, uit Indië en Afrika . . . komieks en treurigs . . . om bij de „zwarte konst” in 'n langen vermoeiingshijs even uit te rusten. —

Aaltje was bleek geworden, liet den arm van Louise los en schoof dichter op 't bakkertje aan. — Maurice stond op en dwong Louise op zijn stoel te gaan zitten. Ze wou niet, sribbelde tegen, maar hij hield vol. Ze zag dood-op en vaal-bleek van vermoeienis. Maurice ontstelde ervan. — Dat tobben met 't kleintje vermoordde haar gestel. Maar nou 't eenmaal sliep, blééf 't slapen, dat wist ie. — Roeleveldt voelde de spanning van Aaltje op hem aanbeven. Hij voelde zich gewichtig en àl de geheimzinnigheid en 't wonderlijke van zijn verhalen, over z'n eigen persoontje neerduizelen. —

Dolf en Dorus keken hem den mond in, verloren geen klankje van z'n harde stem. Frans had z'n pijp laten uitgaan, luisterde méé in koortsige aandacht. Hij voelde z'n „denkontdekkingen” stijgen. Hij kreeg materiaal toegesmaakt. Zooveel had ie zèlf al nagedacht over den aard van 't bijgeloof, over hallucinatie en hypnotisme. Nou kon ie zich weer eens verkneuteren in deze verwilderde uitingen van fantasie-koortsige mensen. Maurice, achter Louise's stoel staand, was blij, dat ie 't gevaarlijke bakkertje getemd had. Nu hij 't woestelingetje zag groeien in zelf-vreugd om z'n verhalen, schikte ook hij zich in z'n werkverzuim. Wel zag ie, dat Aaltje 'n briefje voor hem in de hand hield geklemd, maar vergat af te geven in haar hevige luister-ontroering, doch hij zei niets ervan. Haar droom'rige, dronken oogen vochtigden van aandoening en met 'n schel

sopranig kinderstemmetje joeg ze er wilde zinnnetjes uit tusschen haastig zak-gesnoep in.

— Welnou,.... welnou.... dan gelooft u d'r dan toch ook an.... fermeus!.... Welnou, Louise.... heerlijk.... O! heerlijk.... siet u Roeleveldt.... siet u.... Nou mot u wéte, as-dat ik s raar.... droom seit de senunbule.... siet u.... zoo gek! hè?.... fermeus.... nou gistere nacht!.... ik bin d'r pimplex van!....

— U droomt nou altijd, lachte guitig Dolfje.

— Stil nou toch, snotaap.... nou.... daàr.... nou bin ik 't kwijt.... nou, heelemaal van m'n apprepoo.... nou afijn! Ziet u.... nou.... maar 't is heerlijk, heerlijk, dat u d'r óók an gelooft.... zie je wel, Louise,.... dat 't waar is.... zie je nou wél!.... De juffrouw hier, Roeleveldt, die licht me altijd uit.... maar droome binne verspellinge, èchte.... nie.... Roeleveldt?

Schel joeg haar sopraanstemmetje óp en de oogen verzwommen in verteederden dronkemansglans.

— Dat is sekuur! sekuur, bevestigde Roeleveldt al gewichtiger.

— Zoo, zoo, òf.... òf d'r f'rspellinge binne, en Aal's blank gezicht lag overgloed van 'n opgewonden blos, doorvlamd van fèl-roode plekken, — droome binne geen bedrog.... Wacht god ja!.... nou heb ik m'n apprepo weer.... gistere nacht heb ik gedroomd.... dat ik op 'n vèr land was.... siet u?.... sooveel as op 'n eiland.... heel, héél alleen.... En daar most ik zwerrefe.... siet u.... zoo maar zwerreve.... siet u.... en geen levende siel.... fermeus.... En 't was d'r zoo donker, siet u.... pikdonker.... siet u....

— Hoe kan meneer nou in 't pikdonkere zien? grappigde Maurice er tusschen, omdat Aals oogen als van 'n medium openbraken en dichtkrampden van opwindning.

— Och, seur nou niet! meneer Meries.... en toen.... en toen.... wacht.... toen.... ja, siet u?.... enne toen kwam ik an 'n huis, zooveel als Pemona.... siet u.... allegaar swarte.... pikswarte vruchte.... siet u.... O, f'rshrikkelijk.... fermeus, fermeus! en ik most soeke.... soeke.... en

geen levendige siel.... siet u?.... Enne wil dat nou niet segge, dat je deur je beste frinde f'rraje s'l worde.... en dat je heel alleen sel overblijve....

Roeleveldt was met de droomuitleggerij niet goed op de hoogte. Verlegen wipte ie z'n pet weer op z'n sproet-neus, duwde 'm weer dadelijk naar z'n nek en krabde zich in de rooie haren. Blij was ie toen Maurice inviel:

— Dank je wel, Aal, dat je zoo iets van ons verwacht en zóó over ons dacht!

Aal kreeg een kleur, veegde los gewarrelde, blonde krullen weer in 'r zwaren, gouden wrong boven 't hoofd, stemhaperde, nog nakauwend een haastig gesnoept mangeltje, en zei geschrikt:

— Nee, meneer Flerie.... soo.... soo.... siet u.... mot u 't niet opneme!.... U is er buite, siet u.... soo is 't niet bedoeld.... maar ik meen maar.... ik.... ik.... siet u.... je bint er pimplex van.... ikke.... ikke....

Roeleveldt kreeg meelij met 'r gestamel en hij vond dat die vrouw toch zoo lekker keek, hè?

— Daar kenne de minsekindere nie inkwamme.... juffrouw Hoenders! ufes het rond gelijk....

— En verleje week heb u net 't tegenòvergestelde gedroomd, schamperde Dorus, die zich door de instemming van bakkertje niet uit 't veld liet slaan, er koeltjes-logisch tegen in.

— Stil toch, jonge.... dat is nietis.... nietis! snibde Aal verlegener.

— U hebt 't nog zelf....

— Nietis, huilde 'r ontdane stemmetje, nietis.... nietis.... niétis!....

— Nietis? Wèllis!.... heeschte met alle kracht Frans uit z'n hoek naar haar toe.

— Meneer Meries, laat sullie toch stil houë.... se make mijn gek....

— Maar Aal, je hebt 't mij zelf óók verteld, bracht nu met haar innig-zachte stem Louise er tusschen.

— Heusch? heusch? nou, as jij 't segt.... is 't vást soo! Maar nou mot u hoore, bakker, nou hebbe se geseid....

me schoonsuster.... dat ik 'n brok puimsteen bove me kusse mot hange.... Maar f'rlede week heb ik toch soo raar gedroomd.... as-dat ik sùkke groote diamante an-had.... 'n heele keljée.... en.... ik was d'r net 'n prinses.... siet u? enne dat had ik allemaal georreve.... fermeus!.... siet u?.... enne 'n kikker sat in m' hoed te kwakkere.... siet u?.... Beteekent dat nou niet, dat m'n man slechtigheid gaat doen ?.... en.... en.... dat ie me bedriegt?....

Haar stem, schel en hoog, huilde weer van angst en zelf-opwinding.

— Maar Aal, wat doe je nu weer ècht dwaas.... je vervolgt je met je eigen spookbeelden, zei Maurice.

— Juust, juffrouw Hoenders, juist! dat mot je je eige nie zoo antrekke.... dan komp de dufel in s'n sas! goeiigde Roeleveldt, die half verkikkerd was op 'r zachte oogen en 'r mooie gezicht. In z'n stem klonk huilerig meelij. Hij voelde zich warendig heelemaal van streek gebracht door haar vurige opwinding en wilde gebaren.

— Aaltjè.... Aááál.... tjèè! krijschte Ko weer aan de trap.

Maar doorgloeid van droomherinneringen, sprak ze voort, de oogen starend als in mediumieke vervoering, nu en dan heel nuchter-koket de rooie opwindingsvlammen van haar gezicht bettend met speeksel op d'r groezeligen zakdoek.

— En Saterdag.... ja, 't was Saterdagnacht, de dertiende.... heb ik gedroomd.... dat moeder.... m'n schoonmoeder beneje.... siet u.... m'n man 'n.... 'n.... lichte broek hep kedo geschonke! 'n lichte, weet u.... geen donkere.... want dàn.... dan had 't geluk geweest.... en nou beteekent 't siekte.... sièkte.... narigheid.... en kort leve!

— Ajasses.... wat eng, bangde Dolfje met griezelmondje.

— Ja.... toch.... tòch,... boog ze zich woest naar 't ventje, dat haar pàl in de donkere, wilde oogen had zitten staren, tòch.... Meneer Meries.... lach maar! lach maar! Pas d'r op, dat je d'r zelf niet an mot.... Weet je nog.... m'n f'rspelling in de kraam? Hoe hei je niet gelache!.... alles komp d'r uit!.... soo vast as god leeft! Enne.... as

ik d'r wèer van jelui droom, sel ik 't segge.... al kontereer jelui me nòg oo!

— Kom, kom, — goeigde Roeleveldt weer, uwes sient d'r te feul narigheid.... uwes kepàs is d'r wà f'rstuur!.... gebruik uwes, feur uwes slape gaant, wa heete pepuremunt met olie en 'n warreme kruik.... Bij ons seie hullie altijd.... dat is nòsting.... nosting! dat is d'r soo feul as: fùt! niks-niemendal!

— Maar, maar,.... hilde 'r hoog stemmetje er weer tegen in, de nerveuze handen bettend op de vlam-vlakkige wangen, hep ù dan nooit wat heel ergs gedroomd?

— Op zee kon je toch ook droome, niet? vroeg Dorus peinzend en Frans lachte in z'n hoek, heeschte er iets uit, dat niemand verstond. Vaag groeide z'n gezicht op uit den blauwigen prikkeldamp van z'n weer aangestoken pijp.

— Wa sel ik daarvan segge, maatje.... Op zee bi-je in je sas he? en toch binne d'r feulst te feul feur de swarte konst.... sien je.... 't Is d'r op see as mit de minse.... dan seg je: afendrood is goed rood hé?.... maar morregerood is water in de sloot, wel nou?.... sò.... sò.... soo was d'r bij ons eene.... eene.... wà duufel! hoe riep 'm onse lieve Heer ook weir? Asterdonk? of Asterbonk.... nou, 't selfde.... die f'rstond s'n eige stikum mit de dufel.... Die had 'm fast an s'n anker!.... Hij had d'r 'n neus.... potsalderjuu!.... as.... as.... as 'n hoefijzer.... sient u.... enne fanwege die gestedeerdigheid f'rstond-tie de swarte konst.... sient u?

— Maar, bangde Dolfs stemmetje en Aaltjes oogen verzwommen in emotie-gloed....

— Stil d'r maatje.... maar nie oks! Hij was d'r een gewoon metroos.... 'n gast as wullie hè?.... maar 'n kop fan 'n perfester!.... Hij verstong d'r van koppelkoerse.... en dubbelkoerse.... potsalderjuu!.... en mit 't kompas het-tie rejaal kinne frije! he?.... Al de windstreke had ie in s'n kop!.... en rekene.... rèkene, dat ie kon!.... En dan sat ie 's nachts al maar in de boeke te ture.... potsalderjuu....

hij het d'r vást gestedeerd omtrent tèuge de sterrekonde àn !
potsalderjuu !

Even kwakte ie 'n pruimpje drabbig de hand in en spuwde achter zich op den naakten grond. Z'n pet woelde onrustiger van neus naar achterhoofd. Met verstilde stem ging ie verder, zich lekker voelend in de verbazing en ontzag-luistering, die om 'm heen ruischte en bangde.

— Nou, op 'n nacht, staant ik doodsielig.... in m'n eentje op wacht.... sient u.... 't was d'r noodooste wind,.... m'n oore wiere fan m'n kop gesneje.... potsalderjuu ! 'n akkefietje, soo'n nacht!.... 'n nacht om nooit te f'rgete.... en verbeel ie.... stikdonker om en om, hé?.... en midden-in de osejaan, hé.... potsalderjuu ! En niks niemedal da je hoort.... as as.... pjssj ! pjssj !! de see.... de see, he?.... soo stil as op me hand, hé?.... Opeens, he, daar kijk ik óm, van bakboord na stuurboord, he.... enne.... nòg ril ik 'r fan as 'k 'r an denk, he!.... daar sient ik 'n driemaster, heulde gaar swart, op me afkwamme!.... En temet sient ik Assedonks.... jùust ! dat-is-tie.... sòo hiet ie.... Assedonks!.... die sient ik mi s'n snuit in de wind.... s'n groote neus as 'n hoefijzer heuldegaar spierwit he ! as van 'n doje!.... en seit-ie.... Roeleveldt, seit ie.... stuur an.... d'r is d'r 'n driemaster.... die komp mein hale ! he,.... ik gaant d'r effe na honk.... Ikke kon d'r gain kúchie gefe....enne ik sient de driemaster pikswart, hé.... mit 'n lichie in top.... op ons afseile tege de wind in, he.... ongósmogelijk sou je segge.... maar.... maar.... se neus pierde d'r wit as van 'n dooie.... En toen se vlak an was.... sprong hij d'r gemoedereerd an boord.... en alles d'r swart.... brr ! swart.... swart he ! potsalderjuu.... wa da mos beduije !.... Ikke me trepèt ope en an 't krijsche van Siene-wie-doe-je-wat.... maar fórt was-tie.... Enne alle maats d'r bij.... en nerregens niks was d'r Assedonks meer te finde, he.... Ikke stong temet te befe fan benauwing, he.... Ik docht, dat wullie allemaal feur apegape kwamme. En nou.... en nou.... 't mooiste.... de follegede morges stong die weir gemoedereerd an boord, sonder.... sonder.... dat

t'r ééne de driemaster had sient ankwamme!.... 't Is d'r ongós mogelijk, he!.... ja.... soo is 't.... soo is 't.... Daar hei je de heule kerwas.... met al s'n knoopies, he.... en ikke mag kernètblaser worde as.... as.... 'k 'r ooit wa fan gesnapt hept, he.... ja.... dat was d'r 'n kompas, die Asse-donks mit se neus as 'n hoefijzer.... potsalderjuu!

Aaltje staarde met krampigen schrik in de dronken oogen, Zoo'n bijgeloof-schepsel had Maurice nog nooit gezien. Louise lachte even tegen hem en toch was er 'n geheim-zachte ont-roering op haar bleeke gezichtje gesidderd. Dolf en Dorus griezelden. Vooral Dolf durfde niet alleen meer naar z'n zolder-bed.

— Enne.... haperde Aaltje er eindelijk in verstomming uit, hebt u dat zoo voor uw eige ooge gesien?

— Juffrouw, plechtigde Roeleveldt, zoo waar as ik ufes persenaadje nòu feur me sient.

Er zat trotsche blijheid in z'n stem, dat ie zooveel stille ontsteltenis en rillenden angst veroorzaakt had. Hij was onder 't vertellen zelf weer koud geworden van bangheid, en angst-suggereerend met wilde oogjes, bleef ie den stommen kring rondkijken. Toen, verlekkerd op sukses, zich-zelf stemming opdringend, vertelde ie al griezeliger en schrikkelijker verhalen van duivels-langstaarten, dat de jongens zaten te beven en àl bleeker Roeleveldts pet-verschuif bestaarden. Frans' pijp was weer uitgedoofd. Telkens knakte die uit z'n donkeren schoorsteenhoek z'n gewrichten en haastig hoorden ze hem weer slurpen en aan den steel reutelen. Aaltje rilde van angstgenot. Zoo iets goddelijk-ergs had ze nooit gehoord en ieder keer keek ze schichtig achter zich de donkere alkoof in, waar Karelkje sliep. Ontdaan vroeg ze Louise, of de deuren 'n beetje dicht mochten. Dat ging wel, als zij ze heel zacht sloot.

— Enne de sestiende van de maand, — begon ze weer na 'n stillte-pauze opnieuw griezel-verhaal van Roeleveldt, — heb ik gedroomd.... van slakkies.... en van wurrumpies en van torretjes.... die allemaal soo op me hals heen en weer krope soo van me hals na me neus.... siet u,.... brr! akelig f'rmeus! En weet u wat dat beteekent? dat beteekent,

dat se mit me gaan vechte en kijke.... Maar siet u, nou mot u ook wete,.... dat ik die eigenste nacht gedroomd heb.... o, heerlijk! heerlijk! dat Ko, m'n man siet u.... dat die uit z'n graf soð na bove kwam.... siet u,.... heerlijk.... Dat beteeKent.... dat, dat we 'n heele boel geluk krijge.... want as je droomt van levendige, die uit d'r graf opstaan.... siet u.... trek je 'n groote prijs uit de loterij.... f'rmeus! En dadelijk heb moeder 'n briefie genome! Want.... siet u.... al spot ze 'r nog soo mee.... mit god en gebod.... dàt heeft se toch dadelijk gedaan!....

— Enne, om nou 'n end te sien aan al die narigheid, — vroolijkte met vettig-lollige stem 't rooie bakkertje ineens op, daar sient ikke.... mit pirmissie.... 'n fioolinstermint staat.... As meneer Flerie nou d'reis 'n pekant moppie d'r ofstrijke wil he?... potsalderjuu.... la nou de flagge d'r waaie!.... da sel d'r de juffer d'r senefe an 't bedare brenge.... wat seit uwes fan soo'n leweering, meneer Flerie?... is-tie frisch geteerd of-de-nie?

Maurice had de viool van Graafstein voor 'n paar dagen ter leen. En nou 't bakkertje zoo zacht bleef en zoo heelemaal getemd was, wou ie hem dat klank-pleziertje niet weigeren. — Aaltje gaf 'm de kist aan en in schrik herinnerde ze zich, dat ze 'm nog 'n brief geven moest van Graafstein, dien ze den heelen avond in 'r handen geklemd had gehouden. Voorzichtig haalde Maurice de viool uit omwikkelde flaneldoeken, als 'n kleintje dat losgebakerd wordt, en Roeleveldt grinnikte van kinderlijk plezier als 'n aap die 'n spiegel ziet licht-flikkeren voor z'n kooi.

— Potsalderjuu, gossie.... licht je anker en strijk d'r de narigheid weg!.... mesiek... mesiek!! dat is mein lefe, hè?... Op see, teuge donker, hè! de arremonika!.... pòtsalderjuu!... dat was pelsier! Wuillie seelui segge.... 't roer, 't roer.... is de wijsheid van bófe.... en 't kompas is-ter het heilige woord, maar de mesiek da's god-eigest.... nou, juffer Hoenders, dat is dénk hè?....

Louise waarschuwde Maurice, dat ie heel zacht moest spelen.

Fijntjes begon ie 'n komkarlieneke, — 'n wals toen, en daarna 'n vroolijken draaiorgelmop. — Korpulent rood bakkertje zat ingetoomd-vurig op en neer te dansen op z'n krakenden stoel en zacht begon ie mee te zingen met pijnlijk verwrongen gezicht, z'n blauwe lichthuiverende oogjes nat van aandoening. — Al de gezichten leefden óp uit den groezeligen lampschijn van 't avondkamertje. Frans had opnieuw z'n pijp aangestoken en pufte weer nevel rond, aarzelend toch, tégen 't verbod van Louise in. — Al zachter glansjes van verkneuterende zaligheid begonnen te glimmen op het gezwollen tronietje van 't roodharig bakkertje en z'n pet schoof al woester van z'n sproetneus naar achterhoofd en van achterhoofd naar sproetneus. Te grinniken zat ie, als 'n opgewonden idioot. Toen inééns zong ie mee, wat gegeneerd, dat ze hem alleen lieten galmen, met beverige stem en z'n stompe armpjes in strak-plooienden jekker sloegen links en rechts in onbeholpen kindergebaren de maat. Toen brak Maurice 't jolige liedje af en speelde 'n echt sleperig-sentimenteel matrozen-wijsje, 'n klagelijk zeemansgebeuren.

— Potsalderjuu! hijgde bakkertje ontroerd, nou loop ik aferij op.... potsalderjuu!.... dat is d'r meenis!

Dat was 'm te sterk. Dikke tranen brandden z'n oogen in. Hij voelde zich week en vol barmhartige goeiigheid. Hij schaamde zich om z'n eerste drift-uitvallen en nou om die waterlanders. Maurice had 'm beet. Dronken van ontroering keek hij met schrik op z'n horloge. Hij moest dadelijk heen, dadelijk. Schuchter stond ie op. Zijn eerst zoo rauwe dreigstem zocht nu naar zachter klanken in z'n driftigen strot. Heesche be-deedsheid trilde in z'n groet-woorden. Ontroerd gaf ie Maurice de hand.

— Nou, meneer Flerie.... pe-rachtig!... 'k mot 't eerlijk segge.... pe-rachtig.... gossie.... gossie.... je hept d'r bakseil gehaald, hoor.... die mesiek.... die mesiek!.... die maakt 'n mins toch soo raar, hè! die leweert je van bakboord na stuurboord da je nie meer weit waar je kop sit!.... Ikke sal kernètblaser worde.... as ik d'r 'n snars fan begrijp....

nou, dankie, dankie.... Enne.... enne.... as d'r wa te misse is dan la je mein wel roepe, hè?

Den heelen kring gaf rood bakkertje z'n vette handen, rondom, en Louise keek ie lang in de zwaarmoedige peinsogen..

— Bleekies.... juffrou.... u mot d'r 'n seereis make.... potsalderjuu!.. je wil toch noù nog nie na de barrebiessies hè?

Maurice voelde zich heel blij, dat ie den lastigen en driftigen, maar gevoeligen kerel, die zoo woest ingestormd was, op deze manier had geloosd. Zoo moest 't met de anderen ook gaan! Maar niet een er onder deed iets anders dan woest en beleedigend aanblaffen over schuldjes.

Aal Hoenders nam haar spieringschaaltje zelf uit de kast, zoende Louise, gaf Maurice en den jongens 'n hand en holde achter 't bakkertje de trap af.

III.

't Was half tien, toen Dorus en Dolf, doorhuiverd van het gehoorde, naar hun zolderbed gingen. Frans had 'n heel oud-, perkamenterig, wijsgeerig boek te pakken, waaraan hij iederen avond, als er licht was, lekker zat te kluiven. Tusschen de goor-gele, duffe smoezelbladen had ie allerlei voddige papierkladjes van ouê kastrandén, uitgezuinigde witte krantstrooken en bruine brokjes behangsels geschoven, hageldicht beschreven met potlood. Dat waren z'n in schijn verwaarloosde gedachte-embryo's, z'n ontdekkingen, produkten van z'n subtile zelfmijmerij. Hij werkte gnuivend-gezellig en lekker onder de prikkelende tabakslucht van zijn pijp, die vlak naast hem lag uit te rooken. Nu en dan porde ie 't potkachtje wat aan, niet lettend op de schuwe vermaningen van Louise, dat ie heel zuinig moest zijn.

Maurice werkte ook rustig en ongemoeid. Z'n opstel vlotte goed. Hij schreef in 'n heerlijk, koortsig gevoel, dat de tijd om 'm wegvrát, en hij van z'n eigen bestaan geen bewustzijn meer had, wèg in de felle, gloeiende liefde voor z'n werk.

Tegen half twaalf, toen Louise juist naar bed wou gaan, begon plots 't lamplicht snel te zakken. Maurice schrok.

— Zie je dat, Lou'tje?.... En ik moet nog wel drie pagina's schrijven. En morgen om half zeven op.... corrigeeren ander werk, dat ik meegenomen heb.

Louise keek heel angstig naar 't stervende pitje. 't Ging vaal schemeren in de kamer. Op de oud-gele raamgordijnen trok vaag schaduwspel en de armoe-meubels verzonken in triestig half-duister.

Maurice probeerde nog door te schrijven, maar 't begon zóó wild te flikkeren voor z'n pijn-gloeiende oogen, dat ie driftig de pen neersmeet en woest opsprong.

— Durf jij nog even Aaltje vragen? aarzelde Louise's zwakke stem naar Frans.

Maar die mopperde heesch terug, fluisterig en bijna onhoorbaar, door 't duisterende vertrek, dat Aaltje al lang naar bed was en dat ze beneden zelf niets hadden. — Toch zou hij 't maar even probeeren, hield Louise aan, in angst voor Maurice's geploeter. Driftig bonkerde Frans de stikdonkere trap af, klopje op den tast aan de deur bij de Hoenders. Geen gehoor. Louise luisterde in 't gangetje, rillend van kou en spanning. Woest hoorde ze Frans weer op-klomperen en haar heesch toe-fluisteren dat ie 't potdorie wel geweten had. Ze sliepen als ossen. — Aan 't rechter-raam, achter 't smalle, gele gordijn, keek Louise 't dood-stille straatje in. De winkeltjes waren potdicht, duister, en 't heele avondbuurtje leek uitgestorven. — En geen cent in huis om 'n endje verder op de Weesperzij wat petroleum te laten halen in winkels, waar nog wèl open was.

Maurice hilde bijna van wanhoop en wilde verbittering. Louise, bleek en ontsteld, stamelde wat van de stellen, die met melkkoken en wasschen petroleum zópen, en dat van middag 't kruieniertje aan den hoek voor geen dubbeltje meer wou meegeven. — Toch peinsde ze om hulp. Zou ze nog iemand naar Diewertje sturen? Te gek om van te spreken.

— Wacht, Mau.... als jij nu eens doorschrijft, dan zullen

Frans en ik je telkens met lucifers bij-lichten? — Er zijn nog net twee doosjes in huis. —

't Triestte in Maurice. Zoo héérlijk en gelukkig had ie zitten werken. Hij knikte, dat ze 't maar probeeren zouden. In de kamer was 't nu heelemaal gedonkerd. Soms spetterde 't pitje nog éven 'n fijn-blauw bliksempje weg in 't duister rondom. Frans en Louise scharrelden in de keuken naar lucifers. In 't hanglampje daar was ook niets. 't Stond uitgedroogd op 't schoorsteenrandje.

Vlak bij Maurice in de kamer schoven zij aan. Dàn streek Louise, en even daarna Frans 'n lucifer af. Maurice's vrouwenhoofd gloeide telkens links en rechts rood òp in 't vlammetjesvuur en reuzige schaduwen van Louise's en Frans' handen en armen spookten tegen den muur, nu en dan overgroeid door 't leeuwen-silhouet van Maurice's kop. — Louise stond in 'r onderrok en lijfje, de armen bloot en de golfharen uitgeruischt over 'r schouders en rug. Haar fijn profiel scherpte bleek-goud in den lichtjes-schijn en Frans kraste z'n magere vingers telkens even haastig in z'n rossig smoezelbaardje. — Gejaagd, ontstemd, en als in bespotting zich beloerd voelend, schreef Maurice haastig en met schaamte; kon ie niet voort bijna onder het sisserig uitgespat van de vlam-streekjes en de akelige, benauwde zwavellucht, die rond z'n mond dampte.

Louise vooral hield zich goed, bracht 'm tot kalmte met haar zwakke, innige stem. En toen Frans er 'n paar lach-grapjes tusschen grolde met z'n heeschen fluister, ging 't al vlotter en beter. 't Siste om Maurice's hoofd, alsof ze er vuurwerk verspatterden. En niet één lucifer bij Louise, die miste. 't Onzekere flakkerlicht, dat dàn rooderig-geel, dàn blauwerig-oranje uitkleurde en verslapte, verpijnde Maurice's oogen. — Maar hij hield vol, wòu eindigen. Al de afgebrande lucifers doofde Louise dadelijk in 'r kommetje water, dat ze meegebracht en voor zich op de planktafel had gezet. Er nevelde 'n zwavelig-zoetig gas rond, maar eer de twee doosjes heelemaal leeggestreken waren, had Maurice, zielloos en zonder liefde, z'n artikel afgeroffeld-klaar.

Er snikte weer iets heel droefs in 'm, dat 't zóó geloopt was. Maar hij hield zich goed, ook wjl Louise zoo rustig bleef. Dien nacht sliep ie ellendig, omdat ie naast zich Louise heel onderdrukt hoorde huilen, zoo smartelijk en stelpeloos als ie in tijden niet van haar gehoord had. Tweemaal moest ie eruit om 't schreeuwende Karel'tje de flesch te geven en weer in slaap te sussen, en telkens scharrelde ie 't keukentje rond met de paar overgebleven lucifers. De stellen, 't lampje, alles was uitgedroogd, zoodat 't kind niet eens warme melk kon krijgen. — Louise, dood-op, zei 'm wat ie doen moest, tot ie eindelijk, rillend van kou, weer in bed kon stappen. Hij wist hoe goed Louise zich hield voor hem, maar óók hoe hevig er nu in 't donker, smartelijke beroering weende in de lieve ziel; hoe nu, door niemand bekeken, bij haar losscheurde smart over zijn werk.

Op 'n dag, half December, kwam Maurice opgewekt thuis. Hij vertelde Louise dat ie van dezen avond af de muzikale kritiek mocht schrijven in de krant en dat ie daarvoor vijftien gulden per maand méér zou krijgen. Nou kon ie dien vervloekten, jezuïtischen en giftigen huisbaas tenminste met wát den mond stoppen. Want die venijnige kerel sarde en dreigde hem den laatsten tijd erger dan al de kleine krediteurtjes te samen. En nóg 'n nieuwtje had ie te vertellen. Hij werd mischien redakteur van 'n weekblad, dat ie heel alleen moest volschrijven: *De Vergunning*. 't Was een krantje van kroegbazen en kleine kafé-houdertjes, en in dat blad moest ie de rechten der matigen en tappers verdedigen. — Dat zou veertig gulden extra per maand geven. — 't Leek hem eerst 'n felle bespotting, 'n demonische afstraffing van 't leven toe. Hij, eertijds koning van 'n kring zwatelende bewonderaars, hij, de naar kern-goddelijkheid verlangende fantast en idealist, nu kandidaat-redakteur van een zuip-krant, vechtend voor 't heil van gore kroeg-baasjes en zwendelende kasteleins! Maar zou ie niet alles aangepakt hebben voor Louise? Hij zou buiten z'n dagwerk aan de krant met alle kracht zich ook aan dien vunzen arbeid geven, 's avonds, 's nachts. Zelfs Frans zou de

feuilletons kunnen helpen vertalen. — Er kwam wat vroolijkte en beweging in huis om al 't nieuws.

Dien avond stapte Maurice met 'n rammel-leege-maag weer krampig van al 't broodpap, naar de Hollandsche Opera op 't Leidscheplein. Hij had twee biljetten gekregen, maar zijn „dame” wou niet mee. Aaltje had Louise aangeboden bij 't kleintje te blijven, maar ze hoestte te sterk en ze kon niet gemist worden. — Maurice zat fauteuil-balcon. Eigenlijk wist ie van gêne om z'n afgekaalde plunje niet wáár zich te bergen. Z'n slobberjas had ie aangehouden. Men keek wel lacherig-bevreemd naar dien kleinen kerel met z'n lange haren en vrouwegezicht, maar dat negeerde hij stroef en zoo bits mogelijk. De groote onrust van dien avond voor hem was z'n zwart pak, dat glimmerde als 'n glasruit. Hij zat er ook eeuwig in en thuis werd 't deftig 't glazen kostuum genoemd. 't Was wel netjes, vlekkeloos, maar onheilspellend glimmerig en spiegeland in z'n vreeselijke kale afgesletenheid. En nu zat ie bijna vlak naast de koningsloge. Om te gieren zoo dol vond ie 't. Hij rook duffe parfum, van de damestoiletten op 'm afzwoelend. Hij zag gala-kostuums om van te watertanden, deftig en prachtig, met laag-uitgesneden vest en wit overhemd-geschitter in de kleurige schemer-verte, als 'n visioen van 'n krijtland in zon. Er werd gezongen en ge-orkest, maar hij hoorde half en onrustig. Hij had te veel te doen met 't sluwig verbergen van z'n kapotte laarzen, en de hooge, stramme boord, van Ko Hoenders geleend, kerfde, hem als 'n mes in den korten hals. Nooit droeg ie 'n boord altijd losjes 'n flanel-overhemd. Maar van avond moest ie netjes zijn en nu benauwde hem dat stijve ding zóó, dat ie dacht te stikken. Getergd werd ie den heelen avond, al bij 't binnenkomen, door 'n hevige dorst. In de pauze zelfs durfde hij onder het rondom-gewirrel van dames en heeren geen vin verroeren. Z'n kale hoed, die 'm bij 't inkomen was gevraagd te bewaren, hield hij nonchalant-krampachtig en schijn-speelsch in z'n hand boven z'n knieën en in zweetende jasbenauwing vloekend, gromde ie op 't gemak-fijne flaneeren van de menschen om m heen.

'n Verademing was 't 'm, toen ie om half twaalf op 't Leid-scheplein stond, z'n hoofd vol geschal en gezang, dorstig en woest-kribbig, de keel uitgedroogd, den tocht van ruim 'n uur naar huis ondernemend zonder vijf cent voor 'n glas melk in den zak. Hij zoog heel diep lucht in door z'n longen en slikte dan iets kouds naar binnen, dat hem suggestie van drinken gaf. Zoo hield ie 't uit tot thuis, zich er niet om bekommerend, wat er van z'n verslag moest groeien. Louise lag al in bed en 't kindje drensde niet. Op de tafel, onder 't laag-gedraaide lampje, stond 'n boterhammetje met wat kouê aardappelen voor 'm klaar. Daar hield ie van. Na zich eerst paf-zwaar te hebben gedronken aan de kraan, gulzigde hij z'n aardappels, op 't brood fijngedrukt, naar binnen.

Zoo had hij iederen avond voor z'n muzikale rubriek wat te doen. Dán waren 't concerten, dán verslagen-schrijven over matinées, dán opera-voorstellingen en vele direkties stuurden hem de aanzienlijkste plaatsen, waarop de redaktie trotsch was en die ook voor niets ter wereld tegen minderrangsché mochten worden ingeruild. Bijna avond aan avond zat hij in den schouwburg of op 'n concert in z'n van onder tot boven toegesnoodte jas, zich half bezwijmd voelend van hitte en strakheid, zich verwenschend in zoo'n weeën toestand muziek te moeten hooren. Maar de nood dwong en hij schikte zich langzamerhand in alles.

Er moest weer veel afbetaald worden en 't spookte hevig. Midden in een verslag-schrijven kreeg ie op 'n vlijm-kouden avond, zonder vuur in 't kacheltje, bezoek van twee krediteurtjes uit de straat. — Een, de melkboer, had 'n schel-hoog stemmetje, was heel lang en loerde scheel uit z'n krullekop; de andere, de kruidenier, was klein en sprak als 'n vioolbas, dreunend en de kamer vullend met dreiggerucht. Telkens zei 't vrouwestemmetje van den melkboer en dan dadelijk de kruidenier wat. Maurice voelde zich dreunen op de bas-stem en verschrikken op 't schelle gekrijsch van 't melkboertje. Alsof op 'n gebarsten occarina gefloten werd, zoo giftig schoten telkens z'n schel-nijdige woordjes uit. Tenslotte wist Maurice

met geen van tweeën meer raad. Zachte zinnnetjes, dreigementen en afsnauwingen, niets hielp. Ze waren niet weg te krijgen. 't Werd 'n vreeslijk, al brutaler gesar.

Louise, lijkkbleek, kroop terug in de alkoof bij 't drenzen van Kareltje. De jongens hielden zich op den zolder weg, muisstil. Maurice alleen zat machteloos met z'n werk voor zich. 't Werd om te gillen. Eindelijk zei hij den mannen, dat ze maar moesten gaan zitten. 't Was wel frischjes in de kamer, maar daar konden ze zeker wel tegen. Hij zou weer gaan werken, konden ze toezien, hoe hij schreef. Betalen kon ie toch geen cent. Maar de viool-bas en de gebarsten occarina duo-den dooreen, protesteerend en opspelend, martelden ze Maurice half-dood met al nieuwer gedreig, zóó erg, dat ie de pen potseling neersmakte en met z'n stoel achterover in uitdagende houding zich heen en weer wiegde en floot. — Dat werd het viool-basje en den occarina-reus te sterk en met duizend verwenschingen en na-bedreigingen dat ze dra weer zouden komen opspelen, als hij vóór Zaterdag niets betaald had, stommelden ze naar de trap.

Eens was Louise met 'm meegegaan naar de opera. Ze had, na wat aparte bewerking, den bruidsjapon aangetrokken en van Aaltje Hoenders, die net zoo lang was als zij, 'n lichte blouse geleend. 't Stond haar prachtig, vond Maurice. Een hoofd slankte ze boven hem uit. Hij voelde zich weer dwerg naast haar, belachelijk, mismaakt, karikaturig-klein. In tijden had ie 'r zoo mooi niet gezien. De groote, diepe Goethe-oogen gloeiden donker-goud, als haar blik uit de neergeslagen leden langzaam openbloeide. Haar zwakke stem innigde heel lief, en de fijne tandjes beten weer zacht op de dunne bleekroode lippen.

In de verlichte vestibule van den schouwburg wemelde 't al van menschen, toen Maurice en Louise wat schuchter instapten, doodop na 'n uur loopen in kou en nattigheid. Dichter knoopte Maurice zich de jas weer om de beenen, vooraf al zich schamend voor de slijtglanzingen van z'n spiegel-pak. — Ze zaten weer eerste rij fauteuil-balkon, tusschen opgedirkte en

gedekolleteerde dames en deftig-berokte heeren. Bijna verkeerde Maurice's droeve, knagerige stemming in schatering om zooveel demonischen spot van de werkelijkheid. Met leege magen daar te zitten, zachtelijk en knuswarm tusschen gouden fonkeling van lijsten en luchters, op rood fluweel-gestoelte, warm en voornaam, tusschen gedistingeerden en blufferigen avondpronk van weldoorvoede schepselen, die lachten en praatten; en overal snuivend fijnen weelde-geur, zoete parfum, alsof d'adem van 'n openstaande bloemkas hem tegenwoei! O! die weelderige schitter van alles rondom, dat comfort, die rijkdom, en hij-zelf met Louise, rammelend van leege hongerigheid en afgeknaagd van armoe!

Schuw zag ie zich door heeren en dames bekeken, als de langharige zonderling, met z'n dichtgeknoopte jas in de puffitte, klein en onaanzienlijk, alleen den kop trots op en in z'n oogen het gloei-geschitter van z'n felle wilskracht. En naast hem die tengere, heel mooie, slanke vrouw in haar wit zij, bleek en van hooghartige voornaamheid. O! 't was wel 'n hoon, 'n spot, zoo fel als er maar tegen hem uit te denken viel, hulde 't in Maurice. Toch hield hij zich goed, omdat ie Louise heel dikwijls zich op de fijne lippen zag bijten, zacht, heel-zacht. — Na 't eerste bedrijf was Louise even de wandelgang, hel verlicht en blank van avondgloed, ingeloopt. Ze kon dat gesmoorde en benauwde zitten van Maurice met z'n dichtgeknelde jas niet langer zien. Ze stikte er bijna van. — Plotseeling bemerkte ze, dat ze op den witsteen grond zwarte vlekjes afdrukte, alsof 'n poesje met natte pootjes achter haar aansloopt. Ze hoorde achter zich een paar dames lachen en twee suppoosten zag ze elkaar aanstooten in gichelpret. Dadelijk begreep ze wat 't was. Midden in haar zolen holden twee gaatjes. Met Maurice had ze 'n uur lang door plassen en straatsmeer geloopt. Nu drukten haar kousen door de zoolgaatjes op den grond, bij iederen stap dien ze deed. Ze voelde zich vuurrood van schaamte worden en haastig, wat verlegen, keerde ze naar haar plaats terug. Maurice vertelde ze niets, wjl zulke ongelukjes haar niet meer zoo ellendig

maakten. Ze bleef den ganschen avond bijna in geniet-stemming. Ze hoorde weer muziek, al was 't maar bij kleine brokjes genietbaar. Ze zag weer kleur, gloed, glans en leven om haar heen, al vond ze 't innerlijk banaal en van 'n holle fraaiigheid. Maar vooral boeiden haar hevig 't spel en de verschijning van Brünhilde, 'n Venusschoone vrouw, in zang, gestalte en gang heerschend over al haar medespeelsters als 'n min-godin. Dat was 'n heroïeke Walküre, die Louise in verrukking laaide. — Maurice zag telkens haar klein, mooi voetje nerveus onder haar wit-zijden rok uitschuifelen en 't prachtgelijnd mondje fijntjes door de blanke tanden bebeten.

Dien avond bleef er 'n opleving van hun fellen, eersten geluksroes en heel hun smart en verrukking lei omdampt van den gloed, die 't woest mythologisch liefdes-epos, de Walküren, op hun eigen bijeengesidderd samenzijn terugvloeg. Die klanken-heroïek deed ze verstommen. En bij iedere bazuining van den Wagner-zang, bij iedere stijging der wellust-akkoorden in den demonischen Walküren-rit, als 'n schuimhoos van verrukking en zwijmel over ze heengolvend, kwam hun voor de oogen vlammen, bloedrood en goud, visioen na visioen. — Dat oerleven, waar doorheen klanken-mystiek zong en schreide, bliksemde en onweerde — schokte hen óp. Nu zagen ze hun eigen verleden-leven openvallen, hun eerste aanraking weer in vlam gelaaid door dien klanken-demoon, toén met Tristan. De woeste, zingende Walküren, de heroïsche liefdevrouwen, waanzinnig van passie, overdonderend met orkanische rhythmiek, verbrandend in de woeste schoonheid van eigen diabolischen thema-duizel, schoten op d'r jagende hengsten voorbij, voorbij, naar oorden van schriklijk vermetel oer-bestaan. — Even hadden Louise en Maurice zich gestort in de verrukking van al de zingende en demoniseerende vuurzielen te zaam. Maar toen de woest-verwilderde fantasie der Walküren terugweek voor de menschelijke tragiek en de weeke melodie van de smartstem boven den donk'ren samenzang uitklonk, zochten ze elkanders handen, weenden ze zich uit, alles om hen heen vergetend, ondergingen ze één diepe en heilige verteederding.

Laat kwamen zij dien avond thuis, onvermoeid, schoon ze anderhalf uur over den terugweg hadden gedaan. De nachtlucht was woest doorjaagd van wilde wolk-volkeren en de maan grilligde telkens er achter uit, verwilderd schijnsel over den stommen nacht gietend.

't Woei en de boomen ruischten als 'n zeezang. Louise's stemming bleef, bléef van één verrukking en overgave en overal in 't duister, in 't licht, zag Maurice 't diepe, donkere goud-gloeien van haar wond're oogen, waarin weer het schijnsel van hun eersten liefdesdroom brandde.

DERDE HOOFDSTUK.

'n Week lang was Maurice al redacteur van 't zuipkrantje, zooals ze 't allemaal thuis spottend noemden. Veertig gulden per maand kreeg ie vooruit betaald. Er was verwarrende vreugde in huis, vooral onder de kereltjes, die hoopten op schoenen en draagbare broekjes, en Frans hielp zelfs de krant mee vullen. Soms luchtte hij er geweldige wijsheden in en pronkte ie met z'n feuilleton over dit en over dat tegen z'n broertjes, tegen Aal en Ko Hoenders, als ie met 'n kleurigen waterstraal van zijn denk-genie al het ander geschrevene in-ééns had overspotten. Twee keer in de week ging Maurice's nachts erop uit, om verslag te maken van kellners- en kroegbazen-vergadering. Hij zat dan, vooral bij de kasteleins-debatten, tusschen 'n woeste klus schreeuwers en zuipers, die op den dag niet konden vergaderen en er 's nachts 'n heete zuipfuif van maakten. Er werd gekrijscht, geheschen, gevloekt en gevochten soms, en tusschen al die uitbarstingen van afgetobde, geprikkelde kerels met hun wanluidend keelrumoer, moest Maurice 'n spoor zoeken voor 'n verslag, dat tenminste niet heelemaal leek op 'n krankzinnigen-protokol. — Soms zat hij met zwaar slaap-hoofd, doodop, te knikkebollen, verloor ie z'n bezinning in 't heete geraas, hoorde ie nog maar vaag gelach en gescheld om 'm heen stormen, zag ie al de harlekijnstronies in 'n blauwgeligen nevel van tabaksrook, vielen z'n oogen gemoedereerd dicht, om dan plots, door 'n heftigen vuist-bonk op 'n tafel vlak bij hem van 'n verwoed-debateerenden vettigen

croeghouder, wakker te schrikken, en dadelijk, uit z'n roes, te doen alsof ie schreef. Laat in den nacht, soms tegen vijf uur, liep hij rillig naar huis, de croegstemmen als 'n brandend geraas in z'n ooren voelend nasuizen.

De vooruit ontvangen veertig gulden verdwenen als water op 'n heete plaat. Z'n huishouden was zoo afgetakeld en tot 't ergste uitgeput, dat eerst 'n twintig maal grooter bedrag 'n zeer kleine verlichting voor hem had kunnen zijn. Maar van de huur kon tenminste weer wat afgedaan worden en Louise met 't kind zou hij betere voeding bezorgen. Dat maakte hem al razend blij. De twee-maal-weeksche nachtvergaderingen moest ie met al hun vernederende ellende en vermoeiing op den koop toe nemen. — De geluksavond van de Walküren leefde nog goud-vlammend in z'n denken, maar er werd alweer zoo-veel gruwelijk-plats en ellendigs overheen geworpen, dat de glansen van die hevige ontroering weer langzaam uitdoofden en smoorden. Luiers spoelen van 't kleine Kareltje, dat al 'n maand ingewandziekte had, vond ie vooral 'n hoon, 'n zwaar-vernederend, triest werk. Soms midden in z'n innigsten arbeid, moest hij 't van Louise overnemen, als zij, uitgeput van zwaktepijn, stil-kreunde en naar bed ging. Alles, alles, 't zwaarste gesjouw deed ie liever dan dat walgelijke spoelen. Hij was er niet aan gewend. 't Zure gebroei en de stank deden 'm hoesten, half stikken. Over de emmers gebukt, voelde ie zich misselijk worden. Dan moest ie dadelijk ophouen en even zitten. De jongens áchter hem lachten stiekem. Nou kon Maurice ook eens ondervinden, wat voor goor werkje dat luren-spoelen was. In triomfantelijke vijandschap losten ze Maurice af, handen en neus gehard tegen vuil en vieze luchtjes.

Op oudejaarsavond kwam Maurice tegen negen uur èrg opgewonden 't voorkamertje inloopen. Louise was juist doodop uit de alkoof naar voren gescharreld. Ze zat met 'n heimwee-verlangen in zich om iets te kunnen lezen. Ze hunkerde er naar, maar ze voelde nu al, dat, zoodra ze begon, vermoeienis-slaap haar zou oversluipen, de oogen dichtduwen. Een vreeselijk

verlammende druk zwaarde 's avonds op haar lichaam. Nooit had ze zoo ellendig haar zwakte gevoeld, en met moeite bedwong ze een melancholischen uitval.

De twee jongens waren al naar bed op zolder. Frans zat met z'n stoelpooten vlak tegen de kist opgedrukt, de beenen bijzij uitgebogen, inspannend te lezen en z'n denk-uitvindfels uit te broeien, ondanks z'n migraine. Z'n bitse wipneus bleekte van zenuwachtigheid. Op z'n smal voorhoofd en tégen de slapen had ie aardappel-schijfjes en wat in azijn gedoopte krul-schilletjes geplakt, een remedie van Ko Hoenders, die zei dat 't subiet hielp. Frans' gezicht zag er komisch-mal uit, door de uitzuigende brandingen van de medicijn, nu en dan samengewrongen van steek-trekkingen, als 'n geroosterd ribbetje. Z'n beenderige vingers krasten onrustig in z'n vuilrossig baardje en telkens perste ie met één hand de schijfjes vaster tegen z'n gloeislappen aan. Schroeivlekken, als giftig purper, van den doorbijtenden azijn, vlamden bij z'n jukken, bóven z'n brauwen en z'n ooren brandden paars-rood als geverfd met bietenbloed. Maar Maurice lette niet op z'n zwager. Hij was te opgewonden, nu ie eenmaal Louise zag.

— Lou'tje, nou heb ik met Soonbeek kennis gemaakt. Ik liep met Graafstein op de Amstel-brug, toen hij ons aansprak. Graafstein stelde me voor, en dadelijk begon ie over m'n Chat-Noir-artikelen te praten.... heel rad; ik kon 'm haast niet bijhouden; z'n woorden vliegen en jagen. Hij vroeg me ook heel belangstellend naar alles.... wat ik buiten 't bureau deed, hoe ik leefde, enfin, te veel om te noemen. — En 't mooiste is,.... dat ie straks tegen halftien hier komt!

— Hier heen! — schrok Louise, god Mau!.... hoe kom je 'r bij.... hoe kon je dat....

— Maar kind, hij wou, wou absoluut! Ik zei 'm, dat 't jou misschien niet heel erg schikte.... zoo laat.... maar daar wou ie niets van weten. Hij overrompelde me letterlijk en hij vond gène mal.... hij wou dolgraag bij ons 't ouê jaar vieren. Z'n vrouw is al 'n week in Duitschland.... bij d'r zieke moeder.... en zou pas over veertien dagen terug zijn.

Hij wou en ik durfde niet weigeren. Ik durfde heusch niet, hij drong zoo aan!

Louise schikte er zich in, om Maurice niet te verdrieten. Maar nog meer had hij te vertellen.

Hij begon met twee blikjes zalm uit z'n jaszak te halen en op tafel neer te zetten; daarna twee blikjes sardines en pakte twee flesschen port uit, met vruchten. Dat had Soonbeek met hem in 'n paar winkels gekocht, toen ie van Louise's zwakte hoorde. Eerst had Maurice willen weigeren. Er zat iets onkiesch, iets opdringerigs en burgerlijks in die geef-gulle manier-van-doen, maar de kerel had toen zóó ellendig geslagen en teleurgesteld gekeken, dat ie niet langer wou afwijzen.

Louise vroeg hem, wat 't eigenlijk voor 'n man was. Hij wist er nog niets van. Graafstein had 'm rare staaltjes van grilligheid en handelssluwen woeker verteld over 't aankooopen van z'n werk. Maar ze moest maar zelf zien, hoe ze 'm vond.

— Ik begrijp nog niks van den man; hij is heel druk, praat verschrikkelijk rad. Hij heeft iets erg nerveus' over zich. Hij kijkt je bijna nooit aan en toch is er iets heel intelligents in z'n gezicht. Hij lijkt mij zeer vernuftig, slim. En hij moet geweldig rijk zijn.

Er kwam 'n wel onbestemde, maar toch heerlijke, warme vergenoegdheid in Maurice. Nu was ie, zonder dat ie 't voorbereid had, toch met dien rijken kerel in aanraking gebracht. En de man had heel gewoontjes, burgerlijk-klein goeiig zelfs en zonder 'n ziertje millionairs-trots, met hèm, voor ieder toch 'n nederig journalistje, gesproken. — Van avond, ouê jaar, was er om negen uur nog niets bizonders in z'n huis gebeurd. Hij had zich van de zuipkrant-drukkerij aan den Buitenkant naar z'n woning gejaagd. Misschien was er toch wel door Louise 'n geurig kopje koffie gezet en hij nam zich voor, tot laat in den nacht, als allen slapen aan zijn eigen nieuw werk, proza-brokken, te schrijven. — Toen was ie Graafstein tegengekomen, en met Soonbeek, den bankier.

Die rijkaard nu zou zoo maar in z'n huis gaan zitten praten. Hoe was 't mogelijk! Had ie dan dadelijk zoo'n indruk op 'm

gemaakt? — Of zat er iets anders achter? — Hij moest zien, afwachten, rustig en gezellig. Wel voorvoelde ie vaag, dat er door die kennismaking iets heel gewichtigs in z'n leven kon gebeuren. Soonbeek zou bij hem thuis komen. Hij zou de ellende zien van z'n triest rommeltje en hij zou heel z'n vernedering misschien begrijpen, en vooral, vooral de zwakte van Louise. — Maar Soonbeek was heel gierig, gewikst en tot 't uiterste berekend, had ie weer gehoord van Graafstein. — Kom, laat ik nou toch geduld hebben en wachten, rustig en gezellig, zei hij bij zichzelf.

Frans' hoofdpijn leek ook wat bedaard, want zacht trok ie zich 't grootste vastzuigende aardappelschijfje van 't voorhoofd, waarop nu 'n uitgebeten vlek gloeide als 'n bloedvin. Hij gluurde begeerig naar de blikjes en de flesschen wijn en er kittelde 'n genotschok door z'n smalle kaken.

Louise's slaap was inééns weggezakt. Zij voelde zich frisscher en minder vermoeid dan anders. Ze dreutelde luchtiger de kamer rond, wou voor den vreemden gast hier en daar wat opruimen, nog wat afstoffen en in 'n gezelligen toon doezen. Maar 't zoodje kniesde en goorde zóó afgetakeld, dat er eigenlijk niets aan te doen viel. — Ze deed zich haar lievelings-blouse aan, de zwart-zijden, met dat fijne zilveren boorseltje om halskraagje en mouwen; 'n blouse, waarin ze zich nog 't liefst los bewoog. Ze stond haar heel goed, al bleekte ze wel heel erg haar tener, mooi gezichtje. De zwarte chantille lubben langs de handjes doften weer die fijne gracie van vroeger om 'r heen en de jabot van kant gaf 'r weer al dat hooghartige, innig-trotsche terug van haar vogel-slang meisjeslijf. De blouse was wel heel erg versleten en er mee naar den schouwburg gaan kon ze niet meer; maar zoo in huis leek 't onder de groezel-lamp nog iets rijks, geurde er iets van vroegere weelde uit op.

Er kwam 'n lust in haar tintelen, om voor dien meneer Soonbeek niet als 'n ziekelijk-verzwakte, jonge vrouw te verschijnen. Haar prachtbruin haar, in slang-wrong hoog op 't hoofd, kapselde ze nog wat breeder uit. Ook 'n oud médaillonnetje met 't portret van haar moeder deed ze zich om den slanken hals,

aan 'n fijn koordje. En telkens in nerveuze bedrijvigheid schoof ze nog iets aan kant, om toch maar 'n beetje stemming te krijgen in 't droef, hokkerig kamertje.

— Ik zal maar naar boven gaan, — zei Frans met 'n dunne, ziekelijke hoofdpijn-stem, — want ik kan toch zoo niet voor den dag komme....

— Moet jij weten, — beet Maurice kortaf, we kunnen toch niet met ons tweeën in één broek!

't Speet Frans vreeselijk, dat ie niets zou hooren van alles wat er verhandeld moest worden. En dien rijken Soonbeek, waar Ko Hoenders nou altijd den mond van vol had, wou ie toch óók wel dolgraag zien. Z'n hoofd begon van aandoening weer pijnlijker te hameren. Als ie nou eens wat versche schijfjes op z'n slapen plakte en bij Aaltje wat nieuwen azijn vroeg? En als ie nou eens z'n paarse jas uittrok en dadelijk z'n lange aan deed, dan zou die meneer Soonbeek toch wel kunnen denken dat ie van de straat kwam. Dan kon ie z'n jas heelemaal dichtknoopen en bij de kachel in 't donker wegschuifelen en 'n lekker pijpje smakkelen, als de hoofdpijn aftrok, zooals altijd tegen den nacht.

— Als ik nou me jas aantrok? aarzelde ie tegen Maurice.

— Moet jij weten!

— Alles moet ik weten. Mag ik er bij zijn, wat jelui bespreke?

— Natuurlijk, driftigde Maurice, we hebben geen geheimen.

— Goed, dan blijf ik.

— Blijf.... maar wacht es.... zóó!.... met die idiote aardappele-schillen en die rooie vlekken in je gezicht, kan je toch waarachtig niet verschijnen.... je lijkt wel Jan Klaase met roodvonk.

— Mooi zoo, nou mot je nog spotte met m'n hoofdpijn, bitste Frans nijdig-scherp terug met z'n harde stem, die altijd na 'n periode van heesch gefluister, kwaadaardiger en zwaarder klonk. — Hij nam zich voor doodgewoontjes z'n overjas aan te doen, de bezijnde schilletjes op z'n hoofd nog wat gezelschap te geven en aan z'n pas-veroverde laars te lappen, wat m'neer Soonbeek ervan denken zou.

Maurice moest even op de Weesperzij wat goeie koffie halen. — Van 't tientje, dat de bankier hem had laten wisselen in den wijnwinkel, was 'n rijksdaalder overgebleven. Maurice wou 'm teruggeven, maar hij weigerde. Hij moest d'r maar 'n fleschje „reuk” voor z'n vrouw van koopen, had ie er dufjes bij geschertst. — Maurice vond dat burgerlijke gegeef op die manier krenkend en onkiesch. Er zat iets plat-goedhartigs in. Maar aan z'n heele tronie kon ie zien, dat de man zich z'n poenigheid niet eens bewust was, dat ie werkelijk dacht heel hoffelijk en lievigjes-charmant te zijn tegenover Louise. Maurice durfde weer niet weigeren, schoon ie 't geld wel in z'n stomme gezicht had willen gooien. Nou hij 't toch eenmaal had, moest er maar wat heerlijke geurkoffie van dampen en zou ie 'r 'n lekker pijpje geur-tabak van koopen. — O! er duizelde toch iets heel gelukkigs in 'm rond. Zou hij zich misschien door dien man kunnen sleuren uit z'n vernederende ellende? Zou hij zich door hèm misschien kunnen geven aan zijn kunst, zijn schrijverij, waarvan ie, vooral den laatsten tijd weer, allerlei zaligs gedroomd had? Hij was heel zachtjes aan begonnen in 'n groot werk z'n gevoel uit te zingen, voor 't eerst, in prozagedichten. O! als die rijke man nou eens èchte sympathie voor hem kreeg en hij voor hèm. — Maar hij moest oppassen, doodvoorzichtig zijn, zich door geen duiten laten overrompelen en denken aan al z'n vroegere schetter-bewonderaars.

Huiver-kil kwam ie van de straat terug. Bij Hoenders werd ie even in geroepen, of ie 't oue jaar niet met Louise daar kwam vieren. Maar hij wees met zoo'n besliste stelligheid hun verzoek af, dat ze niet meer durfden aandringen. 't Proppte in de kamer van paardespel-artisten, wedders en bookmakers, die telkens door Hoender's grollen zich half te barsten lachten. — Van Soonbeeks bezoek zweeg ie tegen Ko, anders kreeg hij dien woelwater boven. En hij wou juist bij de eerste kennis-making thuis alleen zijn met Soonbeek.

Weer in z'n kamertje, waar 't potkacheltje lekkere gloei-hitte rondblakerde, zag ie Louise 'n oue sjaal over de plank-

tafel heendekken en 'n blaadje met 'n grof, versleten koffiekomfoortje en drie kopjes neerzetten.

Er kwam iets knus' en warm-gezelligs 't woonkamertje doorvoolijken, iets dat er anders niet was onder het kniezende armoe-lampje. Louise had ook 'n rooien kap erom gedraaid. Dat gaf nu 'n heel innig-bedeekt, wel zwak, maar schaduwzacht schijnsel. In 't keukentje rook Maurice al den fijnen, visioenen van vreemde landen óptoooverenden, prikkelgeur van de koffie, met dien diepzoeten exotischen zwijmelreuk erin van verre planten; koffiegeur, waarmee ie dol was; die deed duizelen altijd iets warms en zonnig-gelukkig in z'n ziel. Alles stemde 'm prettig, tevreden en den heelen avond bleef z'n klein, schattig Karel'tje doorslapen, dat ook 'n vreemde rust gaf. Louise zag ie met 'r rijke, zwart-zijden blouse weer in haar meisjesbekoring; de fijne handen blank uit de gibotachtige mouwen en kantlubben; 't bleeke, tengere gezicht met 't aangescherpt neusje geestig en in gedachte-rust. Ze bebeet fijntjes haar mondje, aldoor, aldoor.

Dat stemde 'm heel gelukkig en overal spon innige gezelligheid rond in 't warme, naakte hokje. Frans sprak geen woord. Weer had ie drie nieuwe groote brokken aardappelschillen, nu pal op den neuswortel boven de brauwen vastgedoopt. En als 'n indiaansch medicijnmeester, in bidkramp verstijfd, gluurde hij in gewoonte telkens over z'n lorgnet, als ie opkeek. Recht overeind zat ie te lezen in 't dikste wijsgeerige boek dat ie dien avond bemachtigen kon. Meneer Soonbeek hoefde ook niet dadelijk minnetjes van hem te denken.

Maurice had al vast z'n pijpje aangedampt. Louise zag 't van avond door de vingers, als 't venster wat open bleef voor de versche lucht. De kleine zou anders wakker worden. 'n Pijp was voor Maurice niet alleen symbool ván, maar *de* opperste gezelligheid zélf. In 'n Goudsche pijp sprankelde voor hem vonkige tooverij, leefde voor hem rust, kalmte, genoeglijkheid, nadenken, kracht en fijne peinzertij. Met 'n oudsche pijp, vond hij, was alles klaar te spelen. Soms kon hij de branderigste onrust en zorg-gejaagdheid wegdrijven, als ie maar 'n paar

trekjes aan z'n pijp gedaan had. 't Was 'm dan net, of ie 'r alles mee wegdampte, en toch de dingen weer onder warme, inscherpende gedachtenklaarheid voor zich zag terugkeeren. Ook hield ie er innig veel van, schoon ie zélf 'n slecht rooker was en nooit meer achtereen dan 'n paar kleine, bleeke haaltjes durfde doen. Daarom zàg ie even graag wolken, als ie 't zelf deed. En uit géén pijp dampte de rook zoo mollig, zoo vol prikkelzoeten geur en fijn kleurige uitzweving, zoo mistig mooi-blauw p, als uit 'n steenen Goudsche. Frans wou ie een opdringen, maar die weerde den steel af met z'n gerimpelde grijsaards-handen, die dood leken in hun doorpeesde vaalheid. Hij wou nog niet rooken om z'n hoofdpijn.

Toen tegen half tien Soonbeek er nog niet was, werd Maurice ongerust. Hij had met Louise afgesproken, dat hij àlles zou vertellen, wanneer Soonbeek vroeg. 't Was kwart vóór tien op 't gebroken wekkertje dat in de keuken stond. Nog niemand! Maurice liep ongeduldig heen en weer. Stel je voor, dat de kerel 'm eens voor den gek hield. Wacht!.... daar werd gescheld!.... eenmaal!.... Maurice stoof naar de deur. Rumor bonkerde beneden aan de trap.... De post! Niets voor hem! 't Was zoo koud in de gang. Hij rilde. Tien uur .. jonge! dat was 'n leelijke fop.... die rijke snoeshaan.... wacht.... een.... twee.... driemaal!.... daar had je 'm! — Hij holde naar de trap, trok aan 't touw.

— Woont hier meneer Fleury?....

— Terecht meneer, komt u boven....

Hij smoorde den naam Soonbeek, bang dat Ko Hoenders 't hooren zou.... Maar beneden werd gedanst en gejoold door een troep zingende en stampende menschen. Oliebaksel versmeulden poffertjeshucht door de gang. Ze hoorden bij Hoenders niet eens de bel overgaan. Na wat trap-gestommel in 't donker, diepte Maurice eindelijk den angstig rondtastenden bankier Soonbeek op.

— Goeien avond.... goeien avond; — goeie grut!.... wat 'n duisternis! goeie grut, je kunt je nek hier breken eer je 't weet.... eer je 't weet!! — Jonge, dat is hier lekkerder

dan buite.... aha! mevrouw.... aangenaam.... aangenaam..
 Soonbeek, ik heet Soonbeek.... Soonbeek!

Beleefd boog ie.

— Blijft u rustig zitte, mevrouwetje.... rustig aan he?....
 wat ruiken de olieballen lekker hier.... ja, hm, hm.... hept
 u ze hier.... aha, menéer?....

— Veldhuis, — stelde Frans zich zelf voor, stijfjes van z'n
 stoel ópschutterend met 'n kop als 'n boei, kleurend voor den
 bankier, die fijntjes lachte om 't toegetakelde, aardappelschille-
 hoofd van den mager-neuzigen Frans.

— Soonbeek, aangenaam.... tjonge, tjonge.... nou nog
 lekker warme puns.... lekker warm.... weet u.... wárm....
 warm!.... dat zou 'n zaakje wezen.... 'n echt zaakje.

Louise had den bankier den minst-manken stoel toege-
 schoven, en lekkertjes, alsof ie op 'n sofa zich schurkte, zette
 ie zich neer, leunde achteruit en wreef zich behagelijk tegen
 de krakerige leuning. Z'n mond lachte, lachte vreemd en éven-
 spottend. Louise zei 'm, dat de ballen bij de Hoenders geurden,
 ze tot haar spijt geen pons en oliebaksel kon aanbieden. Er kwam
 wat onthutste stilte en diskourshapering en Soonbeek haalde
 z'n zwarte broek over de knie óp, uit zorg voor kreukingen.
 Maurice liet 'm kalm uitblazen, bekeek z'n onnoodig gemorrel
 aan 't liggend boordje, dat uit z'n rust, met nerveuse duwtjes
 heen en weer gerukt werd. Frans was naar den schoorsteenhoek
 gestapt en had zich in één smeer ál de aardappelschijfjes van
 't voorhoofd en de slapen gewreven. 't Was toch erger gêne
 geweest en maller gedoe dan ie zich had voorgesteld.

Louise vroeg zacht-zwak, wat Soonbeek gebruiken zou....
 wijn of koffie?

— Nou, mevrouwetje, als ik 't voor 't zeggen heb.... dan
 'n lekker bakje koffie, mevrouwetje.... en de wijn voor 't oue
 in 't nieuwe, hè?.... Wat dunkt u van m'n voorslag....
 mijn voorslag?.... mijn voorslag?.... en nou is 'n heet
 kommetje.... 'n genot, bepaald 'n genot.... 'n genot!....
 'n genot!!....

Soonbeeks stem klonk scherp en soms pieperig toch, als

van 'n in angst zittend vrouwtje. Hij had 'n provinciaalsch, Geldersch accent, dat de woorden, met al z' scherpe n's, spitste tot iets puntigs, bijna wreeds in z'n mond.

Hij was klein, net als Maurice, maar veel smaller, schraler en onmanlijker ; alleen z'n voorhoofd stond hoog uitgebouwd, echte denkgevel van 'n spekulatief, vernuftig en wijd-omziend handelsman. Z'n oogen, grijzig-blauw, keken, door 't nerveuze ledengetril, soms heel schuw en valsch, alsof ie bang was voor een sterken, rustigen tegenblik. Als ie sprak, sloot ie nu en dan als 'n blinde d' oogen, of keek naar den grond, naar z'n broek en schoenen. En soms probeerde hij in martelend getril van wimpers op te kijken naar den persoon, met wien hij praatte. Iets fijns, iets h el sluis en iets kinderlijks leefde er in z'n gezicht, dat blankte als van 'n jonge blondine. Z'n goed verzorgd donkerbruin baardje verweekte erin de scherpste van de koele oogen ; als ie rond zich keek en soms  ven iemand bleef aanzien, temperde ook 't cynische van z'n altijd glimlachenden spotmond. Alleen z'n hoofdhaar baarde hem droeve zorgen. Dat was nog maar 'n heel dun vlassig kuifje op de kruin, waar  k al de rozige schedel sterk doorheen gluurde. Aan den kant en rondom z'n hoofd was ie al kaal. Uit z'n dunnig kuifje middenhaar had ie nog met veel moeite 'n viezig-plakkerig scheidinkje weten te prutsen, dat vingerlang pas begon even vóór, en met kromme bochtjes doorliep tot even  chter z'n kruin. Hij keek altijd heel bang naar z'n glim-schedel ; hij vloekte in zich zelf, dat ie zoo gauw door z'n haren heengegroeid was, *hij* juist, die altijd zoo solide geleefd had. Hij vond 'n kaalkop naar, vies, maar hij m  st zich wel over dat gevoel heen-zetten. Want hij kon toch heel precieus en voornaam doen met z'n witte, tengere, prachtige dameshandjes. Dadelijk zagen Maurice en Louise, dat z'n heel voorkomen dat van 'n rijkgeworden burgermannetje was met zelfgenoegzaam airtje en brandkasterige onvermurwbaarheid. Maar ook, dat z'n handjes en 't gekoketteer ermee buiten z'n poenig rijkaards-bewustzijn stonden. Ze waren heel fijn, die handjes, heel klein en de vingertjes slank en spits als van 'n Memling-bidfiguurtje en toch zonder schralige,

dorre, bigotte doodscheit. Er zat mollig leven in die handjes. Aan linker en rechter wijsvinger droeg ie 'n ring en met 't kleinste beweginkje verfonkelden die vuur uit 'n krans kleine diamantjes. Dat wist ie, vond ie heel mooi, 't eenig opzettelijk pralerijtje van z'n anders zoo sober uiterlijk en z'n sobere natuur, die parvenu-gedoe haatte. In heel 't wezen van dien kleinen bankier glansde een frissche properheid. Z'n dun-gouden horlogeketting hing, blank en als gepoetst, precies tusschen de onbesmette knoopjesrij van z'n vest, over twee zakjes verdeeld. Z'n goudblinkend horloge, waar ie om 't kwartier op keek, was weggediept veilig in 'n proper zacht-gemsleeren zakje. Z'n zwart kolbertkostuum properde vlekkeloos, prachtig van deftigheid. Er lijnde geen fijne snit in z'n kleeren, maar ze waren verzorgd, zaten rustig en goed. Alles aan 'm was frisch, prettig, rijk-gemakkelijk, eenvoudig en blufloos. Z'n schoenen kraakten heel deftig, vond ie noodzakelijk voor z'n fatsoen en z'n gezag en indruk-makend bij een bezoek aan bewoners van kleine Jordaan-woningen, die niet goed betaalden, deftig ook tegenover arme menschen, en in 't geheel gezellig en voornaam, zonder bluf, waar ie 'n hekel aan had. Hij hield van dat gekraak, als ie in z'n woning, in z'n gang liep en de meiden dadelijk konden hooren, dat *hij* inkwam. Z'n liggende boord was sneeuwwit. Z'n manchetten blankten als krijtmuur in zon. En toch bleef ie, buiten z'n aristokratische handjes, door en door 'n burgerman, moeielijk en houterig, of heel driest en onkiesch in gezelschap zich bewegend. Zelfs in z'n bewegingen en standen had hij iets van 'n ouderwetsch schoolmeester, die dadelijk van straat z'n Zondagschen billettikker uitdoet en netjes over den hanger uitspreidt, jasbroek-vest inéén, voor orde, zuinigheid en regel.

Louise had de oorlooze koffiekkan van 't keukenstel gehaald en met 'n doek in de hand tegen de hitte 'n kopje voor Soonbeek ingeschonken. 't Geur-dampste nu lekker voor z'n oogen.

— Gek, gek, heel gek, mevrouwetje.... he? wat ziet u bleekies,.... bracht ie er snel tusschen in en dadelijk stroef

en nerveus naar z'n schoenen kijkend — maar gek toch mevrouwtje, gek, heel gek.... laat 'k es kijken, toch zeker in geen twaalf jaar 's avonds koffie gedronken! niet gek?.... niet gek?.... niet gek??.... ja, hm! ja en toch lekker, hèel lekker!

Hij slurpte. Z'n neergeslagen, trillende oogleden worstelden weer; hij wou Louise onder 't spreken aankijken, maar 't mislukte onder hevig wimpergebeef en nu ging ie maar weer door, alsof ie tot iemand sprak aan z'n voeten.

Hij slurpte behagelijk telkens kleine slokjes, de oogleden trillerig nog, maar rustiger. Hij zinde, zinde lang, zoet-proeuvend de geurige koffie, zinde, dat hij nog nooit 'n vrouw met zulke doordringende en toch zoo zwaarmoedige oogen gezien had. Hij slurpte en proefde al genoeglijker, 't grofsteenen kopje in de gracieuze handjes, een fijn, blank pinkje met 't kokette, roze nageltje bijzij uitgestoken. Nu en dan smeed ie tusschen 't slokjes-geslurp wat afgebrokkelde woordkens naar den vloer, den stoel, den schoorsteen, zónder iemand aan te kijken. Ook in z'n praten spartelde 'n wilde gejaagdheid. Dikwijls herhaalde hij drie- en meermalen één woordje of zinnetje, snel, als sneller, dat z'n tengere stem ging piepen in z'n keel, en nooit kon ie zich goed uit z'n haastig en koortsig gesprek loswerken.

Meelij zou ie dan even wekken, als zijn mond niet bleef sarrend doorspotten in z'n speelsch, hooghartig glimlachje. Toch leefde er 'n diepe gezelligheidsdrang in z'n spreken en altijd klonk er iets als verbazing in z'n geluid, iets vragends, dadelijk weer overjaagd door nóg vragender toon en schriller stembuigingen.

— Koffie? koffie?? koffie??? dat is de lekkerste drank die ik ken, ja.... hm! ja, hm! Maar ik mag er toch maar heel weinig van gebruiken.... heel weinig.... heel hèel weinig!! — U moet weten, — en angstig keek ie om, alsof iemand 'm hooren kon, die 'm niet hooren mócht — u moet weten.... ik heb iets heel leelijks aan m'n maag.... ja.... hm.... ja! hm! Voor twintig jaar ben ik heel leelijk, heel, heel leelijk.... hèel leelijk ziek geweest.... heel leelijk! bijna de aftocht

geblazen.... bijna.... goddank bijna.... ik werd toen geopereerd.... tjongejonge.... tjongejonge!.... dat was 'n tijd. En 't mocht niet weeromkomen, zei de dokter.... nooit! nooit!! nooit!!! Eerst is 't toen zestien jaar weggebleven.... zestien jaar, geen dag, wel? zestien jaar.... geen dag!!.... heelemaal.... heelemaal wéggebleven. En toen kwam 't weer effen.... effen.... effen terug.... en nou is 't weer vier jaar weggebleven.... en nou ben ik toch altijd bang.... altijd.... dat 't weer komt.... Iederen dag denk ik, as 't nou eens kwam, nou, nóu, nóu! Maar uw koffie is heerlijk, lekker.... goeie-grut!.... ik maak u mijn compliment mevrouwkje.... koffie zette is 'n kunst.... 'n heel groote kunst,.... niet waar? 'n groote kunst!

Er was eerst angstig-dempende geheimzinnigheid in z'n stem, toen ie vertelde van z'n operatie. Even had ie Maurice bang aangekeken, zónder te zien toch en die had 't onbescheiden gevonden te vragen, wát hem dan eigenlijk scheelde aan de maag. Onbewust had Maurice mée-geheimzinnigd met Sonbeeks stem onder den indruk van z'n plechtig-ontdaan gezicht. Maar opgewekter ging Soonbeek voort.

— Neem me niet kwalijk, mevrouwkje.... maar hoeveel betaalt u voor die koffie? hoeveel? Is ie duur?.... duurder dan de mijne?.... Is ie werkelijk duur?.... ja? ja?

Louise begreep den man niet. Zoo'n mengeling van banaal gevraag en opdringerige belangstelling had ze nog nooit in 'n mensch ontmoet. En dat provinciaalsch accent, wat hinderde 't haar, al die snijdende en spits-stootende ennetjes!

— Zeventig cent 't pond, aarzelde ze zwak uit, nog vermoedend dat ie grappigde.

— Zeventig! zeventig?? zeventig??? 'n schandaal!.... daar betalen ze bij ons.... laat es zien.... nou.... minstens één twintig voor.... en de helft zoo lekker niet. Wacht.... dat zal Dientje morgen weten.... ja.... ja.... je moet maar 'n vrouw hebben, die d'r van 't huishouden niet dát snapt.... hm ja! hm, ja!.... — heeée?.... meneer Fleury!.... wat hebt u daàr aan de muur? 'n prent? 'n oue?.... Engelsche

prent !.... is ie ècht ?.... geld waard ? geld waard ? ? ja....
hm !.... verkoopt u 'm ?.... verkoopt u 'm ?.... ja ?....
ja ?.... ja ? ?

Soonbeeks gezicht spande turend naar den halfduisteren muur. Frans schoof 'n eindje op zij, onder gekraak van z'n kniegewrichten. Soonbeek hoorde z'n eigen gevraag en z'n nerveuse herhalingen niet meer. 't Leek 'n onbewuste breinwerking van 'n karakter, dat zich zelf niet vertrouwde, dat niet geloofde bij éénmaal iets zeggen begrepen te zullen worden. Er was ook opgejaagde suggestie, 'n overrompeling en opdringing van z'n eigen begeerten in z'n doen. Maurice voelde iets heel benauwends in dat achter elkaar aanjagend gevraag-en-wéér-gevraag, zonder halte, zonder rust, zonder zelfs ooit te luisteren naar 't antwoord. Hij vroeg, en bliksemsnel daarop viel 'm weer iets in, vroeg ie wéér, dadelijk daarop wéér. Maurice werd telkens in de war gebracht door die gretige vragerij en 't fluksche na-geratel. Telkens wou ie 'r iets tusschen brengen, maar dadelijk werd z'n antwoordje weggeslingerd in den wentelkring van Soonbeeks rondvliegende zinnnetjes.

Soms deed de bankier, tusschen z'n eigen gesprek in, niets dan ja knikken, ja, hm !.... ja, hm ! als ie maar éven schuw zag of meende, dat 'n ander waartegen ie sprak, den mond opende om iets te zeggen. Maar luisteren deed ie bijna nooit. Als ie stil zat in schijn van hooren, was ie toch altijd met z'n gedachten bezig. Eigen plannen en eigen beschouwingen hadden voor hem alléén waarde. Wat 'n ander dacht of babbelde kon hem niet schelen, als ie voor zich niet dadelijk voordeel erin tastte met z'n sluwste woeker-intuïtie. En men was ook altijd heel nederig, heel ondergeschikt tegen den schatrijken man, die zich vooral ook eenvoudig hield, omdat ie dan minder last had van bedelpartijtjes. Zijn aandacht voor de prent was alweer weggezworven naar 'n heel anderen kamerhoek, zonder zelfs de geringste inlichting nòch van Louise, nòch van Maurice verlangd te hebben. Hij wist zelfs niet eens meer, dát ie gevraagd had, want hij vond 't bij langer turen geen leuk ding en 't leek ook niet eens écht. Z'n mond glimlachte weer zonder

ophouden en als Louise erg droog hoestte en kuchte, keek ie 'r éven koelhard aan, sloeg de oogen dadelijk weer neer en beweerde tegen de kist ónder de planktafel, dat Louise zich in acht moest nemen.

Maurice onderging allerlei elkaar overwoelende indrukken.

Dàn zag ie Soonbeeks houding, z'n praten, z'n schertsen, 't alleen brutale van 'n zelfbewust geldman, die weet, welk 'n geweldige macht ie heeft in 't leven; *in* dat praten de opdringerige allure aannemend van een menschkenner en karakterbestudeerder, zich daar nu héél rustig en gewichtig makend bij 'n doodarm artist; — *dán* zag ie weer in 'm den praalgragen burgerman, die 'n gehuurd-minachtinkje wou toonen met 'n schijn-superieur lachje, 'n eeuwig lachje, zonder zelfs de felle psychische kracht te bezitten, iemand lang en sterk aan te kijken. Ook zag ie in hem 'n stapelplaats van duffe, ordinaire handelswijsheidjes, 'n natuur van materialistische twist-ziekelijkheid, die zich 'n maatschappelijk reinigingsairtje wou geven tegenover arme lui en om-wat-centen ploeterende broodverdieners. Neen, hij kon nog niet heelemaal wijs uit 'm worden. Nu en dan keek Maurice lang Louise aan, om uit 'r oogen haar oordeel, 'n indruk op te vangen. Maar als de vent dacht, dat ie 'm klein kon krijgen met z'n centenmacht, zou ie 'm andere noten te kraken geven.

Er gloeide iets opstandigs in Maurice. Vooral dat eeuwige glimlachje hinderde hem vreeselijk. Zoo schuw als Soonbeek z'n oogen trillend neersloeg voor 'n sterken menschenblik, zoo hinderlijk onkiesch, koud en scherp zag ie de dingen om zich heen. 't Kregelde al erger in Maurice. Z'n heele avond leek 'm vermoord. Waarom bekeek ie toch zoo lang die manke, afschuwelijke crapaud, met z'n dotten-vulsel, puilend uit zitting en rug? Wat was er voor bizonders aan z'n groen, gemeen brok spiegel op den schoorsteen? Wat keken de koele, trillende oogen onbeschaamd rond als van 'n kwaadaardigen belastingdeurwaarder. Maar hij zou z'n ergernis maar bij zich houden, want bluffen op z'n rijkdom deed ie met geen woord! Misschien viel de man nog wel mee.

Maurice stak z'n pijp weer aan en vroeg Soonbeek, al dampend, of 't 'm soms hinderde.

— 'n Pijp hinderen? 'n pijp? 'n pijp? 'n pijp?? Ik wou, dat *ik* thuis 'n pijp mocht rooken.... maar mijn vrouw!.... hm, ja.... 'n pijp? 'n pijp? hm! hm! Ze zou me de deur uitjagen!.... goeiegrut! meneer Fleury, meneer Fleury, wat zit ik hier lekker.... och, mevrouwetje.... asjeblieft nog 'n kopje.... wilt u? wilt u?? Ze is heerlijk, 'n lafenis! Zoo'n kopje drink ik nou thuis maar nooit.... nooit.... noôit! En, weet u, nou heb ik 'n heel stel meiden, god mag weten waarvoor! 't Zijn beesten, beësten.... en.... 'n kindermeid.... en 'n kinderjuffrouw.... hm, ja!.... hm! hm!.... En 'n vrouw, hi, hi, hi!.... 'n best mensch, 'n best, heel, héél best mensch, 'n écht best mensch! 'n engel van goedhartigheid.... maar zulke koffie drink *ik* toch nooit thuis!.... en nou.... en nou.... nou betaal ik nog wel één-twintig voor de huis- en éénveertig voor de dessert-koffie! Of Dientje moet mèt de kruidenier 'n doorgestoken kaart spelen.... maar wacht! wacht!! wacht!!! morgen zal ik 't kruideniertje.... 't kruideniertje.... 't kruideniertje op m'n kantoor roepen! Kijken, wat hij zegt.... al heeft ie nog zoo'n groote zaak.... ze stelen allemaal! allemaal!! — Eens kijken wat ie zegt!

Er ging 'n smartelijk geklaag door z'n gescherpte woorden, waarin de sterk geaccentueerde "ns" weer afpunten. Maar z'n lach, z'n eeuwige lach, ironiseerde wrangen spot om z'n mond, dat Maurice en Louise eigenlijk niet goed meer wisten, of ie schertste of in ernst sprak. Toen Soonbeek z'n kopje weer leeggeslurpt en met z'n blanke handjes en vurige ringen wat koket bewegingsspel gemaakt had, diepte ie uit z'n binnenzakken twee fijne, bruinleeren sigarenkokers op en leegde ze voorzichtig op de besjaalde plank-tafel. De sigaren slankten als miniatuur-Nutilusjes, met hun goud-roode bandjes fijn puntig gemodelleerd.

— Meneer Fleury, gooi je pijp weg en steek ôp! steek op!... ze zijn lekker.... lichte havanna!.... ik heb van avond maar eens 'n greep gedaan, en twee kokers meegepikt....

En u ook meneer Veldhuis, hm! ja, hm!.... probeer.... probeer, steek op.... zij zijn lekker: dat zou ik denken!

Frans stapte uit z'n verduisterden schoorsteenhoek en, na z'n lange jas nog steviger om z'n beenen gesloten te hebben, grabbelde hij schuchter en bleu met z'n dorre bevende oue-manne-hand 'n sigaar uit 't kleurige stapeltje.

— Ja, ja, meneer Fleury, rook! rook!! rook!!! 't Leven is de moeite waard.... 't leven is prachtig! Ik kan me 't karakter van al die kniesooren niet indenken! 't Is prachtig.... de moeite waard 't leven.... vindt u niet? vindt u niet??

— Wat zal ik u zeggen, aarzelde Maurice, die werkelijk dacht, dat er 'n antwoord verwacht werd, kregel ook door den zelfgenoegzamen toon van den rijkaard, die nu weer met z'n linkerhand in z'n zak 'n sleutelbos zat te berammelen en in hevig oogledengetril Maurice's blik ontweek, schuw kijkend naar de punten van diens kapotte schoenen. Maar dadelijk joeg Soonbeek er overheen:

— Kijk, meneer Fleury.... ik denk nog al eens aan sterven! aan sterven!.... ja, ja, ja,.... aan sterven!! En ik moet u eerlijk zeggen, dat ik er 't land aan heb! Ik wil niet dood! Ik vind sterven akelig, akelig-ellendig! akelig-ellendig! U moet weten, ik vind 't leven veel te lekker.... veel te lekker.... goeie-grut!.... ik vind dat doodgaan 'n gruwelijk uitvindsel.... gruwelijk, gruwelijk, ellendig! Thuis.... bij mij in de gang.... 'n heele diepe gang.... mijn vrouw zegt, 't is 'n romaansche, goeie grut! daar heb ik net zooveel verstand van als m'n hakken.... net-precies zooveel,.... maar m'n vrouw zegt 't en die kan 't weten.... in 't bestek stond d'r niks van....niks.. niks! Maar in die gang dan heb ik 'n groote, artistieke klok.. En als 't 's avonds heel stil is in de gang, dan hoor ik 'm overal.... overal.... hm, ja.... overal!.... met z'n zwaren tik-tàk, tik-tak!.... om dol te worden, tik-tàk, tik-tàk!.... tik-tàk.... tik-tàk tik-tàk!!! om døl te worden. En ieder keer denk ik: weer 'n minuut.... nòg 'n minuut! En zoo brengt je dat ding.... dat vervloekte ding met z'n vreeselijk getik-tak veel gauwer an je end dan je wezen wilt.... veel

gauwer. En daar wil ik niks van weten.... je bent 'r gauw genoeg heen! Ik wil lèven.... 't leven is prachtig! prachtig!! Op mijn kantoor komt alles! Waarvoor moet 'n mensch toch eigenlijk dood? waarvoor? waarvoor? — Als ie toch eenmaal levend gemaakt is.... waarvoor? waarvoor? En weet u, wat ik nou altijd doe, als ik 's avonds lekker rustig thuis zit? Dan laat ik die lamme antieke klok stilstaan.... heelemaal stilstaan.... ja, hm! ja! Ik wil 'm niet hooren! dat eeuwig getiktak, ik wil niet! ik wil niet!

— Niet kwaad, — lachte Maurice om zulk naief zelfbedrog, en Louise, kuchend, de hand voor haar mondje, bestaarde al verbaasder dien kleinen, nerveuzen bankier met haar groote, droeve, stille oogen.

— Maar dan bots ik dadelijk tegen mijn vrouw op.... dadelijk.... subiet!.... Noù ben ik baas.... noù.... en de heele nieuwjaarsweek.... Zij is woedend.... letterlijk woedend.... giftig, als ik 'm stil laat staan, want zij vindt dat getiktak zoo mooi!.... verbeel-je! dat hoort zoo in de romaansche gang, zegt 't lieve mensch! hihhi!!.... romaansche gang? romaansche gang?.... m'n hakken weten er meer van dan ik.... m'n hakken.... m'n hakken.... m'n onnoozele hakken, hihhi! Zij vindt, vindt, vindt 't zoo plechtig, plechtig!! En ze ontroert er van!.... ontroeren, ontroeren!! als dat vervloekte ding je heel leven wègtiktakt!.... Nou, ik eet liever 'n pannekoek, met bruine suiker!.... En de klok is 'k antiek, op 'n veiling gekocht, op 'n veiling, op 'n veiling!! in de wittebroodsweken.... Ook 'n uitheemsch ding.... maar wat ik zeggen wou?.... Ik vind geleerdheid, geleerdheid, gelèerdheid, mooi, heel mooi, hèl mooi, maar 'n vrouw mot maar dôm blijven.... excuseer mevrouwjtje! dat is de bedoeling niet!.... die hoeft niks te kennen, als ze maar uit de weg gaat voor 'n rijtuig op straat, dan is 't al mooi genoeg.... hihi! hihhi!! ja, hm! ja, hm!! Daar motten ze bij mij niet mee áankommen.... plechtig getiktak.... plechtig getiktak, getiktak! En romaansch.... en klassiek! klassiek!.... romaansch klassiek! goeiegrut!.... hm, dat is allemaal sentimenteel

gemaal.... anders niks....! niks....! niks!!.... Hééé!?... wat hebt u daar in de hoek? 'n oud komfoortje, koper? ècht oud koper? Is 't gèld waard? ja hm!.... verkoopt u 't? verkoopt u 't? Op de veiling in de Zon staat 'r precies zoo een, gunst! aardig paar! aardig, heel aardig, verkoopt u 't, ja? hm!.... precies zoo een, precies!

— U kunt 't dadelijk kadeau krijgen, verkoopen doe ik niets, want....

— Ja, hm, ja, ja! maar wat vraa....

— Pardon, laat u me even uitspreken, zei streng nu Maurice, woedend dat Soonbeek 'm weér vroeg en weér geen antwoord afwachtte, — ik wil 't u graag schenken, maar 't is 'n lor, niets waard!

— O, ja! hm! knikte Soonbeek, plots geschrikt door de stem-strengheid van Maurice en zóó onthutst, dat z'n oogleden hevig trilden en hij tevergeefs Maurice poogde aan te kijken. Dat had 'm nog nooit iemand gelapt.... 't was kras, heel kras.... zoò, in dwingelandij van stem en toon, hèm te overheerschen! 't Was sterk, 'n brutaal heer, die meneer Fleury, tòch leuk.... 'n pittige vent....

Maar hij praatte er toch dadelijk overheen.

— Zeer vereerd, zeer vereerd, maar Soonbeek neemt nooit geschenken aan.... meneer Fleury.... nooit.... nooit.... En is 't dof koper? dof? heelemaal en geïnkrusteerd? leuk ding! leuk, leuk, héél lèuk!! héél leuk!! Maar zeg es.... meneer Fleury, zijn we nou heelemaal onder ons hier? heelemaal? U hebt toch 'n gezin, niet? Hoeveel, hoeveel zusjes en broertjes ook weer? Gaan ze school? en waar zijn ze? Hier in de alkoof.... duffies.... duffies!.... En uw eigen kleintje, waarvan Ko Hoenders me verteld heeft.... Bij die kom ik nooit.... nooit.... 'n beetje smerig.... smerig.... en ik hou van orde, orde, orde, en zindelijkheid. Ik ben dol met orde!.... kijk, u permitteert me.... dat prentje hangt scheef.. en kijk.... kijk.... die boeken, mag ik? mag ik?.... die boeken kunnen voor 't zelfde geld ordelijk op de schoorsteen staan.... zoo!.... zoo!.... zoo!.... wie is Nietzsche?....

Nietzsche?.... niet de eer! Woont ie hier in de buurt? Ik ken 'n Nietschen, 'n effektenbaas.... 'n prul!.... gevaarlijk!.... Ja.... hm! orde! orde! dàt is 't leven!

Soonbeek was onder 't spreken van z'n stoel gestapt, had 'n paar boeken op den schoorsteen overeind gezet, netjes tegen elkaar gedrukt. Met z'n fijne handjes bleef ie de ruggetjes nog induwen, tot alles precies op 'n rijtje stond. Z'n schoenen kraakten deftig en rijk bij iedere beweging.

Maurice begreep de brutale bemoeizucht van den vent al minder, maar Soonbeek keek 'm niet aan en praatte d'oor, gemoedelijk, mond in spotlach, ging weer lekker op z'n deftige kraakschoenen naar z'n wrakken stoel terug, vond 't heerlijk dat mevrouw toch den boel zindelijker hield.

— Komieke tafel hebt u daar, meneer Fleury, komiek, zeer komiek.... zeer typisch.... die is op zijn manier ook antiek!.... maar.... we zitten hier nou zoo echt genoegelijk.... zoo echt knus en genoegelijk.... Vertelt u me nou eens wat van u zelf, he? ja, hm! ja.... Wat doet u eigenlijk? Werkt u alleen op uw bureau?.... en leest u veel?.... hebt u daar nog tijd voor?.... ja, hm.... ja? En kunt u nu rustig studeeren in zoo'n drukke omgeving? goeie grut! u moest bij mij komen, ik heb wel tien stille kamers voor u!.... Goeiegrut! goeiegrut! wat is 't hier klein.... klein, wat klein.. Tòch lekker, tòch lekker! 't Is hier lekkerder dan in mijn zaal, met m'n beeldjes van gothiek.... gothiek? weet ik wat gothiek is?.... mijn vrouw zegt 't is prachtig!.... nou! 'k eet liever 'n pannekoek!.... Gothiek?.... blokken hout met de neuzen er half af en van die uitgestreken gezichten!.... Maar ze kosten me schatten geld!.... Wat hebt u daar 'n komiek kacheltje!.... Op de veiling de vorige maand heb ik er precies tien stuks zóó gekocht. Maar nieuw.... splinter-nieuw!.... Weet u wat?.... weet u wat? Ik heb er één voor u staan, gepoetst en al!.... ik onderhoud alles zelf.... bij me thuis.... Dat wil zeggen.... op mijn kantoor.... mijn vrouw wil de rommel.... rommel noemt ze 't, en ik noem haar gothiek en klassiek veel èrger rommel.... maar

zij wil 't niet in huis hebben. Ik doe 't tòch.... en 't plaatje is er ook bij.... 't staat boven.... op m'n magazijn!.... boven, heel boven!.... Ik geef 'm u voor de helft van de prijs! Hoeveel heeft uw kachelkje gekost?.... Dòet er niet toe!.... Ik geef 'm u voor veel minder.... Ik verkoop alles! alles! al ben ik bankier!.... ik ben niet te trotsch om 'n halve gulden te verdienen!.... En 't plaatje is gepoetst en 't onderstuk ook en 'n pijp is er ook bij en 'n pookertje ook.... 'n plaatje hebt u eigenlijk niet noodig, want uw zeil zal toch niet verbranden.

Ironiseerend wees hij op den kaal-houten vloer. 't Duizelde Maurice weer. Wat wou die kerel 'm toch aansmeren en verkoopen? Was 't 'n goor schacheraartje, 'n gek, 'n spotter, 'n duivel? Waar moest ie op antwoorden? In 't begin had ie 'm gevraagd, alles van zich te zeggen, en nou zat ie te marchandeeren over 'n vuil potkachelkje! Was de vent stapel? Telkens wou hij d'r ook wat tusschen zeggen, maar met z'n hatelijke: ja, hm's, had ie z'n woorden weer weggeslingerd. Zonder rust joeg ie voort, vroeg ie voort, en over ieder zinnetje streek Soonbeeks halve, ingehouden spotlach. Wat 'n vreemde, wilde, onvatbare kerel! Wat naief was ie weer geweest, te denken, dat zóó'n vent getroffen zou zijn door de kale, kniezerige ellende van z'n schooierigen rommel en kermiswagen-armoe! Niet de kleinste ontroering had ie in z'n koele oogen gemerkt. De grijs-blauwe kiekers keken wel overal heen, maar stroef, aandoeningloos.

Soonbeek trok nú pas, na zich goed overtuigd te hebben dat het proper was bij Louise, hoe arm 't er ook stond, z'n jas uit, legde die heel voorzichtig op de planktafel, met z'n blank handje speelsch vingertikkerend op de voering. Z'n linker berammelde weer in den zak den sleutelbos, koel, sarrend, gemakzuchtig.... Maurice begreep niet, waar ie met z'n opjagend gedraai heen wou. Hij voelde, dat nog alles gezegd moest worden en dat Soonbeek ook alles wel wilde vernemen. Maar óók begreep ie, dat op allerlei sluwe, benepen maniertjes zoo iets tot 'm moest komen. Inééns wou ie 't niet hooren. Hij wou

niet gepakt, overrompeld worden, wèl anderen pakken, overrompelen. Er wrokte en hilde iets in Maurice. Hij had gedacht 'n vent te ontmoeten, die 'm dadelijk zou vragen hoe het met hem stond en die hem op een of andere manier uit de ellende zou òpsleuren. Hij zelf had recht op den man af willen vertellen, àl z'n stomheden, z'n ongelukken en tegenloopers, en nou zat daar zoo'n grillig-gejaagde, toch sarrend-rustige, ongenaakbare vent voor 'm, op wien ie geen vat kon krijgen, al maar z'n zinnetjes uit te hakkelen, waar ie draaiërig van werd ; die 'n ánder geen woord liet zeggen, nooit naar iemand luisterde, met geen letter van hulp sprak en hem achtereen aan den praat hield over allerlei nietige, ellendige dingetjes, waarom ie geen zier gaf.

Maurice, anders zoo scherp kijkend, zag nog weinig van Soonbeeks berekende, ingewikkeld-sluwe en demonisch-egoïstische woeker-natuur, nog weinig van 't jakhalzerige, wreede en vreeselijk-inhalige van z'n fellen roofdier-aard, tòch sidderend voor 'n sterker, machtiger wezen dan hij. Wel zag ie 'm likkebaarden, 'n rooie tong lekken, en lachen, stiekem lachen. Wel voelde hij iets schraperigs vreten, jagen en azen in dien man, maar hij wist nog niet waarom. Louise vooral voelde 'n huiver over zich heen gaan, zag z'n woekeraarsziel dadelijk veel beter dan Maurice, kon geen woord zeggen van aangedaanheid. Maar 't schijn-goedaardige in Soonbeek, 't soms zachte en fijn-lieve in z'n gevraag, begreep ze toch óók niet. Ze vond hem 'n raadselige figuur, die haar boeide om z'n donkere, gemeene schrokkerigheid en hebzucht, en ook om z'n nerveuzen, schuwen angst voor groote kracht. Ze voelde dadelijk, dat ie zou opbotsen tegen Maurice's voel-heroïsme, tegen z'n breede goedheid en z'n verdoemenden afschuw voor gèld-macht. Maar ook, dat in 't hevig gebots, dat moest komen, Maurice zou overwinnen, wíl hij de kracht in zich had, waarvoor een Soonbeek te beven scheen.

Maurice was te veel wèg in de smart van z'n bedorven oudejaarsavond-illusie, om den bankier eigenlijk als mensch te doorgronden. Het geheimzinnige en gejaagde gepraat van Soonbeek begreep ie niet. En ook voelde ie niet den lokker, den kon-

kelaar, den listeling in hem, die langs omwegen wou uithooren, alles haar-fijn weten, om zichzelf beter met weigeringen te kunnen voorbereiden. Telkens had Maurice neiging om den bankier te toonen, dat ie zich niet liet vernederen, al was Soonbeek zwaar van geld. Graag wou ie 'm zeggen, dat ie zich gedroeg als 'n onkiesche burgermansploert, 'n gore ditedief. Maar telkens weer smoorde ie zijn drift, uit angst voor Louise en uit vrees, dat ie heftig ging losbarsten en zich toch nog vergissen zou. Wél onrustte het in 'm, wat den man er in diepsten drang toe bracht, hèm juist te komen bezoeken. Wat wou zoo'n rijkaard eigenlijk van 'n doodarm schrijvertje vol schulden?

— Meneer Fleury.... u bent niet vermogend, wel, wel? wel??.... integendeel, u bezit niets, niets! niets!!.... laten we elkaar goed verstaan!.... sans gêne.... sans gêne!.... sans gêne!!.... Nôu, nou, ik zeg u, dat ik u schatrijk vind.... schatrijk.... u hebt.... pardon, pardon.... ik zeg 't zonder de minste vleierij.... u hebt 'n heel mooie vrouw.... heel mooi.... heel mooi!....

Louise kleurde gloei-rood en 'r oogen brandden goud àf!.... O die schoft! — dacht Maurice, — waar wil ie nu weer heen..

— En u zelf.... u zelf.... ik moet 't weer ronduit zeggen.... u hebt 'n mooien kop!.... potdorie!.... uw kop alleen is al 'n gouden bekroning waard! Daar kunt u geld mee verdienen!.... u lijkt sprekend op die kerel.... wacht!.... m'n vrouw heeft z'n portret boven 'r bed.... wacht.... wacht.... wacht.... Schumann! juist! juist! juist! juist!!.... Schumann.... U bent schatrijk.... meneer Fleury! Ik begrijp heel best de keus van mevrouw, en ùw keus ook!.... tjonge.... tjonge.... tjonge.... En nou nog.... nou nog.... nou nog wat er in die kop zit.... u bent nog zoo jong.... drie en twintig, heeft Graafstein de schilder beneden gezegd.... is 't waar? ja, hm?.... pas drie en twintig en zooveel talenten.... ik heb uw twee artikelen gelezen....

— Eindelijk, eindelijk, daar zal 't komen, joeg 't in Maurice.

— En ik vind ze heel mooi.... ja, hm!.... ja! heel mooi..

dat wil zeggen.... verstand heb ik d'r geen snars van.... ik heb van niks verstand als van m'n vak.... dat versta ik 'n beetje!.... maar mijn vrouw heeft uw artikel ook gelezen en die dweept er mee.... Dat doe ik met niets,.... met niets! Ik dweep alleen met geld, geld.... géld.... géld, géld!!.... Geld is macht, met géld doe je alles en ik wil màcht.... màcht! Ik wil bàas zijn, waar ik maar kan.... Ik wil te zèggen hebben.... Geld is alles.... guldentjes, muntjes, bankjes, dáár zit ziel in! Die zìe je.... vòel je.... die hou je vast.... vást.... ijzervast! 't Ander is wind en lucht.... lucht en wind! Ik ben wel vóór geschrijf.... àls 't u macht geeft, màcht.... u moet te zeggen hebben.... u moet laten bukken! Zorg vooral voor je zelf.... heelemaal voor je zelf.... voor je zelf, dat doen anderen ook.... ècht waar.... echt, echt, echt! echt!! En zorg heel gauw dat je duiten krijgt. Dàn ben je de baas.... je moet altijd bàas zijn.... Je hebt d'r 'n kop voor.... tjonge, wat 'n kop!.... Als ie te koop was, kocht ik 'm, kocht ik 'm, vast en zeker, vast en zeker! Ja, hm! ja.... kijk me maar niet zoo aan, want ik kan u toch niet goed tètug aan zien, omdat m'n oogen zwak zijn.... m'n oogen, weet u.... Ze zijn wel mooi, maar zwak.... weet u!.... Zonder geld ben je met àl je genie 'n hoopje vuilnis!.... en als je genie hebt, ben je mét geld 'n koning.... 'n koning!... Breng ze bij elkaar, m'neer Fleury.... wil ik je helpen?.... Als ik wil, als ik wil, m'neer Fleury, liggen morgen hier in Amsterdam drie van de meest aanzienlijke huizen uit 't land voor de grond.... zòo heb ik ze in m'n macht! Dat is 'n genot.... dat is zalig.... dat is 'n innig genot.... Ik proef.. ik kauw iedere minuut op m'n macht.... Och, zwijg, broekje, 'n broékje ben je.... 'n broekje.... ja, hm! 'n broekje.. 'n broekje!....

— Maar m'neer Soonbeek, wie geeft u 't recht! — stoof Maurice òp, van z'n stoel springend, om....

— Recht, recht, recht, rècht, onderbrak Soonbeek gejaagd-lacherig, toch 'n beetje bang voor de fiere felheid van Maurice, — frazen, woorden, net als liefde.... klets, klets, klets!....

Liefde bestaat niet!.... alles klets, eigenbelang, zoo goed als bij mij!.... Maar ik kom er zalig-rond voor uit.... voor uit.... vat je?.... vat je?.... Ik doe voor me zelf àl wat goed is.... voor me zelf.... voor me zelf.... verstaat u?.... verstaat u?.... ja, hm!... Ik geef geen zier om liefde, en als ik u help.... help ik, omdat ik daar zelf voordeel in zie, of lust heb.... hihhi, hihhi! Eenvoudig, niet? hihi.... hihhi!....

Hij lachte, lachte fel, wreed-snerpend met z'n scherpe lachgeluidjes en z'n handjes gebaarden gracieus. Maurice was woest, toornig, niet om de theorie van den man, maar om 't gemeene àlles-over-één-kan-scheren.

— Nou, meneer Soonbeek, viel hij driftig uit met 'n hardvochtige, trotsche stem, — dat zou je leelijk kunnen afloopen. Ik geef geen zier om geld; als ik 't vandaag heb, smijt ik 't morgen weg. En ik lach om al uw gewavel over macht. Met je geest heb je duizendmaal meer macht dan u met al uw centen.... Op 't oogenblik zie ik, dat ik al veel meer macht heb dan u.... Ik heb de macht geen zier om *u* te geven, al kwam je ook met 'n dikke portefeuille aansjouwen, als u in me krenken zou wat ik 't liefste heb op aarde.... Ik zou u kunnen trappen, als u 't leven, de schoonheid zou verlagen met je smoezel-duiten!

— Prachtig! prachtig! u spreekt prachtig! — hoonde, lichtlijk bleek toch om Maurice's opgewondenheid, Soonbeek, — maar mij geen oortje waard!.... geen oortje!.... geen oortje.... geen oortje.... ik dweep alleen met gèld en wat ik daarvoor kan krijgen.... màcht.... màcht.... 't Zien bukken voor je macht door anderen is ook 'n hoog genot! niet?.... niet?.... niet?.. Kènt u niet, he?.... kènt u niet? ja, hm.... maar och! ik zeg maar wat.... meneer Fleury.... neem niet alles zoo letterlijk!.... U schrijft kranig.... ziet u.... Ik heb overal, overal m'n zaakjes.... als ik wil, vallen morgen den dag uit dit huis drie.... en uit die zaak twee.... heel nette.... héél aanzienlijke lui.... goed! goed! goed!! Ik voel voor uw werk véél!.... u durft.... u dūrft.... in uw spreken óók.... tjonge.... wat ken u 'n paar oogen opzetten.... en die mond..

die mond.... wat 'n kracht.... je wordt er bang van.... U schrijft vlot ook! vlot.... vlot! vlot! vlot! heel vlot! Doet u er nou lang over? nee hè? nee, hè? Dacht ik wel.... maar betalen ze u wel goed? ja? ja? ja? tjonge, tjonge.... wat schrijft u gemakkelijk.... wat zou u te gebruiken zijn voor andere zaken!.... ziet u, dat ontbreekt me.... dat heeft me altijd ontbroken.... Ik ken niet goed vreemde talen.... alleen Duitsch.... Duitsch.... dat ken ik.... en ik kan niet stellen.... ik kàn niet stellen!....

Even hield ie op. Hij had te veel gezegd, zich door z'n ontzag voor Maurice's verzet even laten meesleepen.

Tjongen, wat 'n durf-vent, om zoo tegen hem uit te vallen! In alles hing hij nu van hem af, en nog geen woord hulp toegezegd! In plaats van zich koest en onderdanig te houden, speelde hij òp.... tjongen, dat belooft wat.... 'n vent met durf! Maar stom, eeuwig stom, dat ie gezegd had, dat de kerel te gebruiken was.... Had ie 't wel gezegd?.... ja? ja? ja? 't moest goedge maakt!

— Ja, meneer Fleury.... te gebruiken bènt u.... heel goed! maar niet voor mijn zaken!.... eerlijk gezegd, bent u voor mijn zaken geen lor waard.... niets, heelemaal niets! Neem u eens aan, dat ik, dat ik, dat ik zei.... dat ik zei:.... meneer Fleury, zeg mij 'ens ronduit, hoeveel verdien je op je bureau, en u zegt zooveel, u zegt zooveel, nietwaar?.... en ik zeg.... ik geef je honderd procent.... of tachtig méér.. dan wil dat niet zeggen, dat u voor mijn zaken dèugt.... Dan doe ik dat, omdat ik u 'n heel aardig, heel geestig, 'n heel typisch jongmensch vind.... van wie ik wil genieten.... ik doe 't voor mijn amusement.... u is wel wat groentjes nog.... maar....

— Pardon, meneer Soonbeek, viel Louise in, mijn man mag jong zijn.... zeker.... maar hij heeft misschien al meer doorleefd dan u.... Rijpheid zit toch niet in ouderdom.

— Hééé!.... meneer Veldhuis, u rookt heerlijk.... dat mag ik zien, tjongen.... dat is 'n gezellige zaak, viel dwars over Louise's woorden Soonbeek uit.

Frans had nog geen woord gezegd, schuifelde nu wat naar voren en zei bedremmeld :

— Ik hòu van rooken en 't is zoo lekker bij je studie....

— Studeert ù ook.... goeiegrut ! waarin ? en hebt u aanleg ?.... ja ? ja ? ja ?? maar de hoofdzaak meneer Fleury is, dat u je niet met 'n kluitje in 't riet moet laten sturen.... u mòet goed betaald worden....

Frans voelde zich gekrenkt, dat Soonbeek zoo spottend en verbaasd z'n óók-studeeren besprak en met zoo'n duikel van minachting over 'm heen sprong. Hij gluurde over z'n lorgnet en kraste in z'n baardje. Hij nam zich voor nog stiller te zijn en lekker te luisteren naar dat vreemde heer, nu z'n hoofdpijn al meer en meer aan 't afzakken was.

Soonbeek lachte weer zònder te lachen. Nu zag Maurice voor 't eerst goed, dat 't eigenlijk geen gewoon lachen, maar 'n zenuwtrek om z'n mond was, die niet meer uit z'n gezicht weg kon, telkens de lippen èven optrok en in de wang een willoozen grim groef, dat lachen leek. Maurice voelde zich al erger in de war. Soms verloor hij even z'n bezinning in drift, wist ie niet, wat de man met 'm voorhad.

— Meneer Fleury.... uw schoenen.... met uw verlof, zien er uit als gebroken verrekijkers.... hihhi.... en uw jas glimt al heel erg.... heel erg.... heel, heel erg.... hij glimt als 'n spiegel.... ja.... Ik heb.... met uw verlof.... wat beters voor u.... En veel goedkoop.... veel goedkoop !! Maar dat later ! later ! later !.... Maar wat ik eigenlijk zeggen wou ?.... U kunt als 'n prins gekleed gaan.... u kunt schatrijk worden !.... meneer Fleury.... u kunt.... ho ! hoor, 't kleintje !.... is dat in de alkoof ?.... ja ?.... ja ?.... ja ?? Hij huilt mevrouwtje, hij huilt, hij huilt mevrouwtje.

Louise was al in schrik opgesprongen. Kareltje schreide met drenzerige en slaperige schokjes in 't donkre alkoofje. Haastig stak ze 't nachtlichje op en sloot de deuren in gejaagd krukgestommel achter zich dicht.

— Meneer Fleury, mijn compliment ! mijn compliment ! Wat

'n pracht van 'n vrouw, neen, neen, eerlijk gezegd is 't.... is 't de eerste maal, dat ik 'n vrouw zie.... met zülke oogen.... zulke kijkers!.... En wat slank is ze!.... wat slank! wat mooi!.... slank!.... 'n kop grooter dan wij meneer Fleury.. 't is schande.... 't is schande! En wat staat 'r die zwarte zijzen blouse.... goeie grut! 't lijkt 'n prinses.... Zij is wel erg bleek, erg, erg, vindt u niet! ja, hm! Mijn vrouw is ook 'n knap mensch.... maar die haalt niet bij haar.... zij is ook zwaarder, gezetter, gezetter!! Zij weegt.... wacht! wacht! ik geloof honderd vijf en veertig!.... Zij is 'n Duitsche.... mijn vrouw! van Duitschen oorsprong althans.... van Duitschen oorsprong.... mijn compliment.... zulke oogen.... neen.... neen, neen, neen, neen! mijn vrouw is óók mooi! 'n beetje sentimenteel, weet u!.... ja, hm! de dokter zegt.... ja, ze is telkens duizelig.... en dan valt ze van d'r stokkie.... de dokter zegt.... ze heeft.... ze heeft.... ja, hm!.... ja! later wel.... later misschien!

Hij hield op. Eerst had ie weer in vaart uitgerateld en opgejaagd z'n tempteerende herhalingen, nerveus, wild. Aan 't eind was ie geheimzinnig z'n woorden dralend gaan uitrekken. Z'n oogleden trilden weer hevig en hij bestaarde, 't kleine hoofd heelemaal ingebukt op de borst, bangelijk z'n stoelpooten. Hij wou spreken, maar er kwam niets uit. Precies als bij 't verhaal over z'n eigen operatie, toen ie 'n heel mysterieus gezicht had getrokken, was nu z'n stem verfluisterd en plots ingehouden.

Maurice schrikte. Er kwam weer iets demonisch in de tegenstelling van Soonbeeks gezichts-expressie. Z'n wimpers zenuwden op en neer, wild, z'n oogen stonden bang en toch lachte nerveuzer z'n mond, pijnlijk stroef en beverig.

Soonbeek gruwde van 't spreken over kwalen. Z'n heel zwak punt, z'n eeuwige, in branderige zelfsuggestie naar beneden gedrukte, maar altijd weer opdobberende angst en onrust, die hij voor iedereen wel verborgen wou houden, wat lang niet altijd gelukte.

— Laat ik u daarvan liever maar niets zeggen.... komt

vroeg genoeg!.... véel te vroeg, véel te vroeg, heel veel te vroeg. En 't dient nergens toe, nergens nergens!! Maakt je maar angstig — hm! ja!.... hm! hm Héééé.... schildert u ook?.... is dat schilderstukje van u?.... of van Graafstein? arme kerel.... arme duivel! Ik heb pas drie doekjes van 'm gekocht, voor 'n prikje.... Anders moet ik ze ook niet. Wat heb ik aan kleurtjes.... God meneer Fleury, wat zit ik hier toch genoegelijk.... Ik zou hier wel de heele nacht zoo willen blijven!.... Thuis, thuis, heb ik 'n zaal.... 'n groote zaal, met allerlei moois erin! *Ik* vind 't leelijk.... maar ik heb er geen verstand van.... maar mijn vrouw wel die wel! die wel!.... Zij zal u èrg bevallen.... ze dweept met kunst.... dwepen, dwepen.... hihhi.... letterlijk dwepen!.... Maar *ik* sta goddank nog voor 't laadje.... zij zou anders malle dingen doen.... Ze is zoo goedig, goedig! o, zoo goedig!! En ze dweept met alles wat verheven is.... U moet háár oòk wel erg bevallen, want u lijkt zoo op Schumann en met die kerel dweept ze gruwelijk. Goed, dat ik niet jaloersch ben uitgevallen.... niet jaloersch.... ze hangt overal z'n portret op.... overal overal! mal, mal, echt mal, soms lijkt ze 'n bakvisch.... heel mal, heel, heel mal!! Meneer Fleury.... eerlijk gezegd, ik zit hier heerlijk, heerlijk! Thuis heb ik twee zalen en ik.... ik heb 'n beetje geld.... dat is waar.... maar ik zit hier genoegelijk.... 't is hier zoo sober.... zoo stilletjes.... Ik zit 't liefst in 'n klein kamertje 'n genoegelijk vertrekje, zonder swiet om me heen.... geen weelde op tafel! Met al dat vettige eten, dat eten.... dat gesmak, kan 'n mensch toch niet gezond blijven.... Dat kan niet, kan niet, dat is godsonmogelijk.... Dan kàn 'n mensch niet gezond blijven.... kàn niet.... kàn niet! dat is logisch, heelemaal logisch! De menschen eten niet, maar vreten.... pardon, mevrouw! Gunst, meneer Fleury, 't is hier niets arm.... heelemaal niet! u moet zòo blijven.... zóó.... zóó.... 't Is hier heerlijk-gezellig en zoo sober.... zoo sober, weet u, zoo weinig spats en drukte.... je moet zóó blijven, veel beter dan zalen, veel beter.... Gaat de pit

niet uit je, met al die vette kost, de pit, de pit! de pit!! de pit!!! ja, hm.... vertel me nou eens wat van uw leven!... meneer Fleury.... u geneert je maar steeds.... Meneer Veldhuis.... nog 'n sigaar?

— Als ik u niet....

— Kom-kom-kom-kom! D'r ligt nog 'n stapel, praat geen gekheid.... spreek geen malligheid.... Ik wou, dat *ik* zoo rooken kon! lieve heer, wat rookt *u* heerlijk!.... ik zie dat dol graag.... dol graag.... heel graag!!.... Als iemand zoo genoegelijk.... zoo lekker gezellig... zoo rustig en plezierig voor zich zit weg te dampen! Ik wil u niet beleedigen, verstaat u goed.... ik wil u absoluut niet beleedigen.... 't is maar 'n voorstel.... maar anders zou ik zeggen, kom twee uren iederen avond zoo in mijn huis rooken.... zoo vóór me, vlak vóór me,.... zoo gezellig.... Hoeveel zou u er voor moeten hebben?.... als je geen vrienden hebt en 'n vrouw, die na d'r eten altijd moet liggen.... op de sofa.... tot elf uur aan één stuk.... als je geen vrienden en vermaken hebt.. als je niets in de wereld hebt, moet je vrienden huren, moet je ze koopen! voor geld meneer krijg je alles gedaan.... huur je vrienden ook.... voor geld meneer, gaat de duivel op je schoot plannetjes broeien, ja! ja! ja!!

Maurice gloeide weer van woede. Hij had nooit zoo'n rauw, onkiesch schepsel ontmoet. Dat ongegeneerd spreken telkens over z'n eigen vrouw, wat ze had, wat ze deed, hoe ze was, hoe ze niet was, 't leek 'm 'n bruto-ploertig gedoe van een onrustig en klein, konkelend karakter. En toch, toch was er iets smartelijks-wanhopends in z'n verhaal, om dat 's avonds alleen zijn in z'n groote zaal, bij de slapende vrouw en z'n willen huren van vrienden. Er zat heelemaal iets in den vent dat 'm erg vasthield. 't Vreemde, 't grillig-wilde, 't demonisch-egoïstische, 't sluwe en 't openhartige, dat ie nu al 'n beetje in 'm zag werken. Hij moest 'm bekijken, lang, lang, eer ie oordeelen mocht. Wel had Maurice gemerkt, dat Soonbeek al veel geduldiger en minder verstrooid naar hem luisterde,

als ie er wat tusschen kon krijgen. Bij 't hooren van z'n stem al, zag ie 'm even lichtelijk ontstellen.

— Wacht, meneer Fleury, voor u verder gaat, lachte Soonbeek nerveus, Maurice met z'n linkerhand tegenhoudend, ik heb eergisteren op de veiling wel zevenhonderd kistjes sigaren gekocht.... alles door elkaar, alles!.... 'n hutspot.... alles dooréén.... dooréén.... dooréén.... van af twee tot en met vijf en twintig cent per stuk.... natuurlijk.... u kunt er goedkoop 'n kistje van overnemen. Wilt u?.... ja? ja?? ja??? Geen geld dadelijk?... hindert niet, heelemaal niet.. heusch niet! U betaalt me af, doodgewoon!.... doodgewoon! Vandaag niet, dan morgen.... dan morgen.... doodgewoon! Vijftig cent per week! te veel? dertig? nòg te veel??.... 'n kwartje dan,.... 'n kwartje! En je hebt 'n heerlijkheid in huis.... ik zal u morgen 'n kistje sturen....

— Maar meneer Soonbeek, ik....

— Nee, nee, nee!.... wacht! wacht! — onderbrak ie weer, gejaagd z'n blinkend remontoir uit 't zeemleeren zakje halend, er op kijkend en snel weer wegstoppend.... kijk eens.... hier heb ik vooreerst al 'n boekje meegebracht.... ik schrijf 't dadelijk op!.... heerlijk! nòg 'n bestelling vóór 't nieuwe jaar! Ik heb al héél wat af te leveren.... U is al de drie en veertigste deze week.... Ik geef ze u voor zes cent per stuk.. dat is zes gulden!.... Prachtig best!.... morgen hebt u ze, veel goedkooper dan in 'n winkel.... veel, veel goedkooper en je hebt wat goeds!.... wat goeds!.... Hier.... zet u even uw naam.... ja? ja??.... hier.... nee.... nee.... daar!.... juist! juist! juist!

— Maar meneer Soonbeek, ik heb geen vierduitstuk te missen. Denkt u nou, dat ik sigaren....

— U niet? u niet? U hebt geen vierduitstuk te missen?... u bent schatrijk! schatrijk! Wacht maar.... we doen samen.. dat wil zeggen.... u moet m'n woorden nooit letterlijk opnemen.... nooit! nooit!.... anders komt u zuur af! Maar mijn huis is dood!..... weet u.... Nu komt ù bij mij! We zullen samen pret hebben!.... En u wordt schatrijk. Dat

voorspel ik u.... *Ik* ben niets, heelemaal niets. *Ik* heb alleen verstand van zaken.... maar u hebt genie.... ik zie 't, ik voel 't.... ik voorspel 't u!.... en wat ik u verkoop.... zult u mij ééns dubbel en dwars afbetalen.... dat verzeker ik u.... dubbel en dwars! dat voorspel ik u!.... dubbel en dwars!

Soonbeek sprak weer vreeselijk gejaagd, pieperig-benauwd, met schrille stembuigingen, afbijtend z'n scherpe, wreed-spitse „n”-woordjes. Z'n blank gezicht gloeide opgewonden; z'n oogleden trilden hevig, in worsteling, om Maurice even in de oogen terug aan te kijken. Z'n provinciaalsch accent hinderde Fleury al minder; alleen de heete ratel van z'n woordjes-jacht klapperde óm hem zonder eind. Hij overstormde zich zelf, al heeter en wilder, dat z'n stem begon te krassen en jeukerig te janken als diepte ze óp uit n' gramfoon. Soms hijgde hij naar adem, ging ie toch weer dóór, met al sneller woordjesgeknetter; brak ie weer af, overmand van spreekvermoeienis, alsof ie 'n toren beklommen had en dadelijk, met hijgende longen, iemand te woord moest staan.

Louise was met kleine Kareltje even de kamer ingeloopt, beredderde het kindje zonder omslag op haar schoot, vlug en gewikst.

— 'n Dotje, mevrouwjtje.... 'n dotje.... Hoe oud is ie?... en is ie gezond? Geen last van voedsel?... Heeft ie goeie ingewandjes? goeie? sterke? niet zwak? Hebt u 'n wagen mevrouwjtje?... 'n kinderwagen?... Geen wagen? hm! lastig.... heel zuur! heel zuur! zeer slecht voor 't kind!.... moet u 'm dragen?... maar dat is beulswerk op straat.... beulswerk zeg ik u.... Hij moet er toch uit!.... u zit in 'n zuur parket! Wacht! ik weet wat!.... u kunt van mij een koopen.... ik heb er nog vier, vijf staan! ja! ja! hm! Dat gaat wel! 'n zwarte, 'n witte en twee bruine, met goeie kappen nog, heel goeie kappen! Ik zal heel billijk zijn! Komt u eens kijken!.... nog bèst te gebruiken, mevrouwjtje.... komt u? Ja? wanneer? wanneer?? 't Ventje ziet bleekjes, heel bleekjes!.... U moet voorzichtig zijn! U zit in 'n

lastig, heel lastig parket.... heelemaal zoo zònder wagen!

Maurice begreep het gescharrel weer niet, vooral niet zijn bang-verzwaren van hun ellende, door nog eens hun te laten voelen, hoe vreeselijk ze aan alles gebrek hadden. Hij drukte erop, sarrend koel herhalend en wéér herhalend, dat ze er zoo bar geklemd tusschen zaten. Wat 'n vent toch! Wat bedoelde hij toch telkens met dat schatrijk worden? Was dat spot, valsche ironie of een soort bedwelmingsmiddel? Wat moest hij er in 's hemelsnaam van denken? Zou hij werkelijk nog eens rijk kùnnen worden? Of begoochelde die man hem, wou ie 'm probeeren? En nou weer die lach! Want dát was zijn zenuw-lach niet! Er kwam nu iets sluws, fijn-berekenends bij. Die hatelijke zenuwtrek kende hij nou heel goed; die deed de lippen even trillen, ontblootte zijn witte tanden. Nù was het een echte lach van fijn, verzwegen leedvermaak, heel verborgen gesar. En wat akelig zat hij zijn fijne, blanke handjes weer plakkerig te drukken op zijn vies, klein scheidinkje en kuifje, dat donkerde tusschen het geglim van zijn naakten schedel rondom.

Maurice stemde in, dat een wagentje voor den kleine heel gauw brood-noodig zou zijn en dat hij ook al lang het plan had in 'n afbetalingsmagazijn een te koopen.

— Op afbetaling koopen? Wat zegt u? wat? wat? wat?? in zoo'n vuil magazijn.... meneer Fleury! U is gèk!.... stápel-gek!.... neem me niet kwalijk! Wie gaat er er nou naar zoo'n keet? Dat is je gemeenste afzetterij; je koopt de vuilste, opgepoetste vodden, lörren! vodden!! vodden!.... prullen!... Ik zeg u toch, dat ik nog 'n heel bruikbaar wagentje heb.... Dat koopt u van mij! U moet vooral komen zien, mevrouwjtje, vooral! vooral!!

Louise hoorde maar half, liet haar schoon-ingebakerd kindje dansen op haar knie, zoende het innig op het half open mondje, dat kreunerig geluidjes uitstotterde, zoende 't weer en weer met 'n passie, die den bankier jaloersch maakte. Soonbeek keek gejaagd, schuw naar iederen zoen van Louise en plots in smartelijk gebaar van zijn over elkaar heenwrijvende kokette handjes, zei hij:

— Wat 'n snippertje, wat 'n snippertje?.... al die zoentjes verspilt u!.... mevrouwte!.... daar voelt 't kleintje toch niks van.... Integendeel hij denkt.... wat 'n last!.... wat 'n last! Maar wat 'n snippertje.... he? wat 'n leventje?.... Is ie blij dat ie geboren is, mevrouwte?.... is ie blij? blij? ècht blij? ja, hm! 't Is d'r 'n wereld, 'n wereld vol narigheid..

— Er straks vond u 't leven zoo prachtig! — onderbrak verbaasd Louise, die 't kregelde, dat hij haar telkens zoo kleintjes lief met „mevrouwte” aansprak.

— Zei ik dat mevrouwte?.... heusch? heusch?? ik geloof 't niet.... Trouwens.... trouwens.... u moet mijn woorden nooit letterlijk opnemen! Daar zou u leelijk bij afkomen! leelijk! heel leelijk! Heb ik 't u werkelijk gezegd? nou, daar! daar! ik vind 't leven ook prachtig! En.... en.... en de narigheid is juist.... weet u.... juis.... dat we dood moeten!.... dood! dood! dood!! dood!!! Dat is 'n leelijke noot, die 't Opperwezen ons te kraken geeft! Waar kòm je mevrouwte?.... waar blijf je mevrouwte?.... waar ga je heen mevrouwte??.... Dikke boeken!!.... ja, hm!.... wie weet daar wat van?.... Spiritisme? onzin, mevrouwte!.. Waar blijf je?.... Wat gebeurt er met je rechtmatig eigendom, waar je voor geploeterd hebt met je zweet en je bloed! Wie zegt je, dat de kinderen 't bij elkander houden, wat je met je bloed en je zweet bij elkander heb gebracht?.... Nee, de dood is verschrikkelijk, ellendig.... naar!.... En ik haat alle klokken! Och, mevrouwte.... wat 'n dotje! Toch heeft ie 't neusje van papà en de oogen óók van papa! Ik heb óók 'n meid.... óók 'n meid, 'n aardig ding, heel aardig, levendig, pienter. Ze is zeven jaar.... maar ze rekent nou al d'r moeder omver!.... En zij kijkt nou al de meisjes in de keuken na.... zij vertrouwt niet één, niet één.... zij heeft nu al de aard van d'r vader!.... Cijferen en op je tellen passen.... droomen? heb je niks an!.... gaan-je de beste kluijjes voor je mond weg!.... maar anders!.... Wacht.... ik heb nog 'n jongen van drie.... 'n dikke bul.... 'n lekker kereltje.... maar anders! kinderen!.... hinderen! niets dan last.

Wat heb je d'r an ? niets ! niets ! niets ! niets dan last en moeite en zorg !.... Bovendien.... bovendien.... kosten ze scheppen geld.... scheppen, scheppen, handen vol ! Als je er niet heel warm bij zit, blijf dan maar bij ééntje !.... heusch, meneer Fleury, dat is 'n praktische raad, zeer praktisch en goed !.... Blijf er bij ééntje, ééntje ! meer dan genoeg !.... geloof me, meer dan genoeg.... meer dan te veel ! Wat heb je er an ? niets dan last.... last en nog eens last !.... last en ondank, ondank, niets dan ondank !

Louise voelde te moeten spotten met zoo een droogpruimerigen kinderbeoordeelaar, zoo een druiloor. Rustig legde ze Karel'tje, die met zijn klare kinderoogjes onder de kap wou blijven doorstaren in 't felle geel van de lampevlam, op zijn bedje in d'alkoof, hem nog even met fijne stemvleiertjes om-koesterend. Toen ze weer de kamer instapte, zei ze Soonbeek kalmpjes, hoe dor ze hem vond spreken.

— U praat over kindertjes als over sommen, meneer Soonbeek.... dat pessimisten-mutsje op uw hoofd staat u niet al te best.... En....

— Hm ! ja ! hm ! ja ! onderbrak ie weer lomp, voelend in haar woorden 'n spot-zinspeling op zijn kaalkop.... 'n som is niet droog.... cijfers hebben ziel.... dat verzeker ik u.... 'n cijfer is 'n symbool.... 'n cijfer is soms meer waard dan 't leven van vijf menschen !.... op de beurs is 't cijfer alles !

— Maar menheer Soonbeek, wat doet u nu gewichtig, ironiseerde Louise weer, — nu gaat u kalligrafeeren met uw moraal, maar dat is niet noodig, wij lezen de onmogelijkste handschriften.... en daarin zit soms meer pit dan in fraai gekrulde, kunstige letters....

— Mevrouw'tje, ik begrijp u niet, aarzelde, 'n beetje gebluft om Louise's spot, Soonbeek eruit.

— Ik wil maar zeggen, meneer, dat u 'n heel harteloos vader of 'n spotter bent, want 'n kinderziel is te mooi....

— Gekheid, mevrouw'tje, gekheid ! gekheid ! lieve onzin, anders niet ! Ze kosten je handen vol geld.... slechte vader..

slechte vader !.... slechte vader !!.... Gekheid.... ze kosten je handen vol geld.... En als die zieltjes zoo mooi zijn.... waarom merk je daar dan later niets van, al ze groot zijn?... ja ! hm ! verklaart u dat eens.... legt u dat eens uit.... Ziel moest blijven, heelemaal blijven, niet ? niet ? niet ??.... Och, gekheid, opwinding.... aardige onzin, mevrouwtje, mevrouwtje ! gezwets mevrouwtje !.... frasen !.... Al dat gezoen en gestoei en gevrij en gesol met kinderen is allemaal aanstellerij.... overspanning.... je wordt er wee van ! 't Is sentimenteel mevrouwtje, doër en doër.... aba !.... aba ! aba ! Bij mij thuis is 't de heele dag, — en hier maakte Soonbeek de pieperige ruziestem van z'n vrouw na, — Albert, 'n zoen.... Dora, 'n zoen.... wat 'n snoetje !.... wat 'n krulletjes !.... Dientje !.... 'n appel voor Albert.... Mietje, 'n peer voor de jongeheer.... Toos.... haal wat fijne fondant voor Dora.... Dien, geef wat roode koekjes uit de trommel.. wat 'n schat ! wat 'n schat ! Jan.... dat ben ik.... Jan, breng dit mee, Jan breng dat mee voor de kinderen ! En als ze groot zijn, lachen ze je uit !.... aba ! ja, hm ! ja ! ja ! 't Is schande ! schande.... praat m' er niet van.... Je hebt aan kinderen niets, hoegenaamd niets. Als ze klein zijn, kun je niet met ze praten en als ze groot zijn, gaan ze op je kop staan ! Neen ! streng zijn, ransel geven, tucht, tucht, tucht !! zooveel als 't maar kan. En geen zoetigheid, geen lievigheid...., geen zoetigheid.... Ik heb ook op m'n falie gehad.... heel veel op m'n falie.... en nooit 'n zacht woord.... ben er toch gekomen, toch gekomen.... toch gekomen ! Heb toch ook 'n spaarpotje gemaakt.... Ik voor me zelf zou wenschen, dat ik heelemaal geen kinderen had, was ik veel vrijer, veel vrijer ! veel vrijer ! veel gelukkiger ! veel vrijer ! 't Zijn lastposten ! Maar geef ze ransel.... jaag er de schrik in.... tucht ! tucht ! dat is de halve opvoeding.

Maurice zweeg, voelde in zich weer woede aangloeien over 't brute, cynische en woeste gesnater van den bankier. Louise alleen bleef kalm, zei nog met zachte stem, alsof ze 'm complimenteerde :

— Meneer Soonbeek, ik vind u akelig pedant en ongevoelig over kinderen praten.... Maar ik houd vast aan uw verzoek.... U zei, dat we, wát u zei niet letterlijk moesten opnemen.... U spreekt nu eenmaal zoo'n beetje symbolisch. Misschien, ja, heusch misschien verwent u uw kleintjes zèlf nog 't meest.... En u wilt u.... bij ons.... voor heel geducht en wreed laten doorgaan.... dat is poseeren, meneer Soonbeek ! Wilt u dan werkelijk, dat we u voor 'n beul aanzien ?

— Hm, ja ! hééé!.... wat 'n aardig medaillonnetje hebt u daaraan, mevrouwetje.... Is 't echt ? echt, echt zilver ? of Amerikaansch zilver ? — viel met plotselinge stemafdwaling Soonbeek uit.

Hij boog over naar Louise's borst, om 't medaillonnetje te bekijken en te betasten. Hij had al lang iets willen verzinnen, om wat intiem-dichter bij haar te kunnen staan, desnoods iets van haar aan te raken. 't Medaillonnetje vond ie een lor, maar Louise zoo mooi, zoo'n fijn snuitje, zoo fier en blank en stil, zoo heelemaal ánders dan zijn eigen vrouw, die beleefd-lief en koel-vriendelijk ieder met hetzelfde lachje en dezelfde praatjes lokte.

Bij de eerste aanraking van zijn blank handje tegen haar borst, zijn gezicht vlak onder haar mond, week Louise plots in schrik achteruit, dat 't medaillonnetje uit zijn hand glipte.

Ook Soonbeek, zonder verklaring van haar schrikken te vragen, kreeg plotseling zijn bezinning terug. Met een kleur als een boei droop hij af, nerveus, scharrelde weer kleintjes naar zijn plaats, niet hoorend 't deftig-gekraak van zijn schoenen. Zijn oogen trilden hevig, z'n blik zwierf rond, alles bekijkend, zonder te zien.

Louise had, toen Soonbeek met zijn gezicht vlak naar haar stond overgebogen, 'n vreeslijken asem geroken, als van 'n rottende lucht uit 'n bedorven noot. Ze kon zich niet beheerschen, had den schrik-schok eruit gestooten voor ze zich bezon. Zoo iets walgelijks en zieks had ze nooit nog uit 'n menschenmond ingeademd. Soonbeek leek er heelemaal in de war van. Dat was nu juist zijn kwaal, waarvan hij zoo geheimzinnig

inééns gezwegen had : nàwerking van een hevige maagziekte. Nooit stond hij dicht op iemands lijf. Als men naar hem toekwam, week ie omzichtig achteruit. Hij schaamde er zich vreeselijk voor en als 'n vreemde het merkte, werd ie woedend. En nu, in zijn zinlijk verlangen om die trotsche, mooie vrouw iets prettigs te zeggen en haar even intiem aan te raken op de borst, had ie zijn heelen zieken asem vergeten.

Hij was er van geschrikt en dadelijk daarna voelde ie woede en gekrenktheid. Dat juist dié vrouw nu bij de eerste ontmoeting dat gebrek moest merken.

Maurice zag van 't gansche scènetje niets. Frans had hem juist met geheimzinnige gebaartjes naar den schoorsteen gelokt en iets in 't oor gefluisterd over de flesschen wijn.... of ze niet moesten opgemaakt worden. En Maurice stond net bij 't potkacheltje, toen het gebeurde. Daarom verbaasde hem nog meer de inééns fel-hatelijke klank van Soonbeeks stem, nijdig en kwetsend, toen deze uitviel :

— Maar zeg eens, meneer Fleury, zeg eens ! hm ! ja !.... zeg eens.... waarom.... waarom.... bent u eigenlijk getrouwd ! waarom ? ja, waarom ? waarvoor ?.... ja ?.... Was dat zoo noodig ?.... zoo noodzakelijk ?.... zoo absoluut noodig ?.... ja ! hm !.... och, kom ! kom ! kom ! kom !... kom ! kom ! kom !! Had ù wel 't recht te trouwen ?.... ja hm ! nou, ja !.... als u zelf geen inkomen hebt ?.... Dat is.... dat is uw vrouw.... uw vrouw.... uw wederhelft gebrek laten lijen.... en uw kind ! uw kind !.... u leeft er maar op los, he ?.... natuurlijk.... kommer.... ja ! hm ! ja ! hm !

Hij was blij er iets verward uitgegiftigd te hebben ; het luchtte hem op ! Hij voelde zich gegriefd, zwaar van schaamte en wraakgierig nu hij toch eenmaal door Louise gesnapt was. Hij keek heel diep naar den grond. Even probeerde hij in hevig-pijnlijk leden-getril zijn oogen te richten op Louise, dàn op Maurice, maar 't lukte niet. Nerveus sloot hij ze weer, opende ze langzaam bevend om dadelijk zijn blik te laten rondzwerven, overal heen, zonder iets te zien. Maar Maurice was opgestaan, beefde

van woede. Zijn gezicht trok vaal, zijn stem trilde en zwaar verstikt in half bedwongen heftigheid heeschte hij uit :

— Meneer Soonbeek, dat gaat te ver ! Wat komt u eigenlijk hier doen ? Met moedwil me beleedigen ? Pas op, meneer, want dan sta ik u ? Pas op ! Ik verzoek u, nog eens te zeggen wat u gezegd hebt, of nader te verklaren, wát uw bedoeling is !

— 'n Mirakel, 'n mirakel, — piepte Soonbeeks stem beverig hoog, en kleintjes schrompelde hij terug op zijn stoel, telkens langer zijn oogen sluitend en optillend als 'n ontroerde blinde.. U bent me 'n driftkop, goeie grut ! goeie grut ! wat 'n heet stoofje.... maar meneer Fleury mag ik niet vrij m'n meening zeggen ?

— Niet op zoo'n.... onhebbe....

— Maar, maar, haspelde hij haperend terug.

— Stil, meneer !.... u laat nooit iemand uitspreken !.... U moet niet zooveel voorrecht nemen, omdat u geld hebt ! Laat 'n ander ook eens wat zeggen.... Als u lesjes wilt geven, doe 't dan zoo, dat 'n ander er niet door beleedigd wordt. Dunkt u 't geen verdachtmaking, in 't bijzijn van mijn vrouw te zeggen, dat ik er maar op los leef, dat ik....

— Goeie grut ! goeie grut !.... mag ik niet zeggen, — piepte hij er weer, ontdaan door Maurice's strenge stem, tusschen.

— Maar zwijg dan toch éven, meneer Soonbeek.

— Zwijgen ? zwijgen ? zwijgen ? u bent d'r óók 'n mooie !.... Nou.... ik bedoelde.... ik bedoelde.... heelemaal geen kwaad.... ik denk aan geen verdachtmaking.... ik denk aan geen verdachtmaking !.... Mevrouwtje ! hoe komt uw man er bij !.... Ik bedoel.... ja, hm ! ik wou.... weet u !.... ik wil alleen maar zeggen.... dat ik.... dat ik dat jonge trouwen.... dat jonge.... dat héél jonge trouwen.... in beginsel afkeur.... weet u !.... Goeie grut !.... dat trouwen, zoo,.... zoo.... maar, meneer Fleury.... ik heb veel sympathie voor u.... ik dacht er niet aan, u te beleedigen.... ik dacht er niet aan.... evenmin als u mij wou beleedigen..

— Laten we 'r dan maar niks meer van zeggen ! Ik heb

al genoeg beroerdigheid aan m'n hoofd.... ik verlang niet weer ruzie, goeigde weer Maurice.

— Maar meneer Fleury, permitteer me,.... maar....

— Neen, neen, meneer Soonbeek!.... we spreken er niet meer over!.... U hebt al zoovéél onzin verkocht van avond en ik ben niet van plan u dat te beletten, als u maar niet persoonlijk wordt.

— O, zoo!.... ja, hm!.... zoo-zoo-zoo!.... onzin verkocht!.... och! weet u!.... wel ja!.... onzin, onzin! dan is 't eigenlijk maar beter, dat ik heenga....

Nu leek Soonbeek op zijn beurt beleedigd en aarzelend stond hij op, al half vergetend, dat de oorzaak van de onaangenaamheid was: het weten, dat die mooie mevrouw zijn zieken asem geroken had.

— Moet ù weten! koelde norsch Maurice. *Ik* heb u niets gevraagd.

— Dàt is waar! ja, hm!.... ja-ja! hm! dat is in orde.... Maar ik wou.... ik had.... ik wilde belangstellend uw lot leeren kennen.... weet u!.... en.... en.... uw lot.... weet u!.... Hij stotterde; zijn oogen trilden hevig en aarzelend ging hij weer zitten.

— Heel goed, meneer Soonbeek! maar u brengt iemand tot 't uiterste! We zitten hier nu al bijna twee uur,..... wat is uw bedoeling? Ik vind gezelligheid een heerlijk ding, maar u slingert iemand al raartjes heen en weer. U vraagt mij telkens wat te vertellen van mijn leven, en zoodra ik beginnen wil, schuift u er ieder keer wat anders tusschen.... Dan zit ik weer!.... Ik vraag u.... Is 't u ernst wat van mij te hooren?.... of wou u eens komen zien, op welke manier 'n arm kranteschrijvertje z'n ouejaarsavond er doorheen slaat?

— Nou ja, kijk u eens!.... ziet u eens hier!.... u bent zoo kort aangebonden.... u vliegt dadelijk zoo op!.... u bent zoo driftig!.... zoo buig.... zoo-zoo-zoo streng! Ik ben bang voor u!.... goeie grut! wat 'n kwaje oogen.... Ik moet u eerlijk zeggen.... zoo ben ik nog nooit aange-

spoken nooit van me leven nooit-nooit-nooit !! ik ben bang voor u, bang ! bang !

Soonbeek zweeg. Telkens sloot hij langer zijn oogen, trilden ze weer open, keek hij naar zijn schoenen en den grond, worstelde z'n blik weer op naar Maurice en Louise. Er stilde iets pijnlijks in 't kamertje. Louise zat bleek en onthutst Soonbeek te bestaren, begreep zijn grillige uitingen heelemaal niet meer. Ook zij was zijn zieken asem vergeten, zóó hield haar de angst gekneld, dat Maurice zou uitbarsten. Hij had zich den heelen avond zoo goed, inschikkelijk en stil gehouên.

Soonbeeks gezicht strakte en zenuwschokte. Hij keek sneu en z'n blik zwierf onrustig rond, zonder iets te zien. Zijn mond lachte weer, maar nu met 'n droeven spijttrek, die telkens zijn lippen schokte, alsof er met 'n draadje aan getrokken werd. Zijn verbazing had zijn wrevel overbluft. Zoo'n arme driftkop, die zóó tegen hem durfde opstaan. Wat kon de vent kijken en wat 'n kracht zat in dien kerel met zijn vrouwegezicht ! Ontzag voelde hij, werkelijk ontzag voor z'n brutaal onafhankelijkheidsgevoel. 'n Ander had gezwegen als 'n mof. Die meneer Fleury strafte hem af als 'n jongetje. Beleedigd ? Was hij beleedigd ? Geen denken aan ! Hij was nooit beleedigd ! Hij voelde geen beleediging. Toch zat hij nog verslagen na te mijmeren. Zijn handen gleden fijntjes blank over z'n mooi verzorgd baardje. En zachter dan hij den geheelen avond gesproken had, bedeesde hij met vriendelijke klankwoordjes :

— Blijf toch kalm, meneer Fleury. Ik kom toch niet als 'n vijand ? Ik kom als 'n vriend als 'n vriend ! Laten wij gezellig en knusjes met elkaar doorpraten U zegt, dat ik zooveel onzin verkoop ? zooveel gekheid ? nou, 't is mogelijk goed-best-goed ! Ik was er eerst boos om, maar nu niet meer ! U mag 't zeggen *u, u, u !* 'n Ander zou ik nooit meer aankijken ! maar *u* mag 't zeggen u bent zoo streng Leuk, heel typisch ! heel typisch, als je altijd allerlei hooge lui voor je ziet kruipen verbazend leuk ! typisch ! heel, heel typisch ! jonge, wat 'n durf Wat zou u op de beurs 'n vent wezen

Nou, we hebben nog allen tijd! wacht!.... wacht!.... mevrouwtje, nog zeven minuten.... is 't oue jaar wèg!.... mevrouwtje laten we voor dien tijd klinken en drinken op onze nieuwe vriendschap! Als ik nou eens.... als ik nou eens.... de glazen inschenk.... dan zal ik.... wacht! dan zal ik.... zien.... of ik m'n kurketrekker-mes bij me heb! Ja, hm! daar is ie.... 'n mooi mes.... 'n prachtstuk.... vindt u niet?.... achttien mesjes zitten erin.... en 'n kurketrekker.... en 'n tandestoker.... en 'n nagelschoonmaker.. 'n poetser.... 'n.... 'n.... ja, hm!.... 'n potloodpunter.... 'n.... ja, ik heb er nog tien stuks van! Ik heb er dertig verkocht!.... ik had ze op 'n veiling.... wacht! ja, mevrouwtje.... dan zal ik de wijnflesch opentrekken.... of.... wil meneer uw brøder 't even doen? ja-ja?.... hm! ja?

Frans schrok, lei z'n pijp neer. Hoe kon hij, met zijn kapotte broek? of in 't keukentje?.... ja dat ging!

— Hier, meneer Veldhuis, maar pas in godsnaam op m'n mes!.... En dan zullen we klinken op onze nieuwe vriendschap.... en dan wil ik heel graag luisteren.... heel graag.. U moet me zeggen, hoe u er eigenlijk in zit. Misschien kan ik u wel met een en ander bijstaan.... met raad of zoo.... met inzicht,.... niet waar?.... Ik heb op dat gebied ervaring!

Hij wou nog niets beloven. Geen geld geven.... geen geld geven, joeg 't in 'm! Hou ze vast.... en laat hem vooral 'n beetje spartelen!.... Eerst moest ie zich geven, uitstorten en vertellen. Dan kon ie zien, heel kalmpjes en bedaardjes besluiten, of ie wat doen zou. Maar 'n kerel wàs 't, stond bij 'm vast en 'n vent met grooten durf ook. Hij hield er van, zoo op z'n ziel te krijgen. Dat asemgevalletje was ie bijna al kwijt, en Louise deed ook, alsof ze zich niets meer herinnerde. Maurice voelde 'n beetje spijt over z'n uitval.

Frans wrong in 'n hoek van de kamer met zijn rug naar 't licht, een flesch wijn open en Louise scharrelde uit haar kale servieskast wat kleine, manke, aan de randen gehavende wijnglasjes bijéén, droeve, aristokratische restjes van fijnkristallen stellen.

Om even vóór twaalf uur knalden er schoten door de straat. Soonbeek stond op, week, nù voorzichtiglijk zijn adem half inhoudend, weer 'n half stapje achteruit en drukte Louise en Maurice hartelijk de hand. Er werd geklonken op elkaars welzijn in 't nieuwe jaar en op de jonge vriendschap. Frans schoof ook uit zijn schaduwhoekje bij, klonk mée, na eerst, komisch-zorgelijk, de slippers van zijn jas over zijn knieën bijeengetrokken te hebben. Even plechtigde er iets van bleeke ontroering op Soonbeeks gezicht en ook Louise en Maurice keken elkaar heel lang en innig-stil aan onder 't geel-roode licht, schuw getemperd, toen buiten een torenklok twaalf slagen door de nachtruimte verbimbamde.

De ruzie was heelemaal afgedaan en Soonbeek schurkte zich weer over-behaaglijk tegen zijn krakenden stoelrug, zijn linkerhand weggemoffeld in zijn zak met rammelende brandkast-sleutels. 't Potkacheltje gloeide oranje-rood en in de pijp verreutelde de wind-stem een klagelijk verhaal van kou en zwerfjacht. In 't armoe-kamertje trilde knussige warmte rond en telkens spitste Louise de ooren naar d'alkoof, luisterend, of haar jongetje rustig bleef doorslapen.

— 't Is hier heerlijk.... kostelijk, kostelijk!.... mevrouwte!.... lachte Soonbeek vergenoegd.... En nu, meneer Fleury,.... laat eens wat hooren.... ik luister.... begin maar.... ik luister.... ik luister.... ik zal niks anders doen! heusch,, heusch!.... O, ja! mevrouwte.... 'n kleinigheidje.... ik ben 'n beetje wee.... u moet weten.... ik eet soms niets meer dan 'n pannekoek.... 'n pannekoek!.. Daar blijf ik de heele dag op.... de heele dag!.... En als m'n vrouw weg is.... eet ik niet graag thuis.... en in café heelemaal niet!.... dat is maar geld vermorsen voor vuiligheid!.... Hebt u 'n paar boterhammetjes voor me?.... zoo maar ongegeneerd?....

— Zeker meneer, maar wat wilt u er bij?.... Maurice heeft zalm meegebracht van ùw ge....

— Pardon mevrouwte, pardon! pardon!.... dat is de bedoeling niet!.... heelemaal de bedoeling niet.... 'n

doodgewoon boterhammetje.... dat is alles!.... dan smul ik heerlijk! Als u hebt.... met 'n beetje boter.... goeie boter... ja hm!.... anders maar droog.... droog!.... sans gêne!

— Ja, boter is er niet in huis, maar Frans kan wel halen....

— Nee, nee, mevrouwtje, nee, nee.... dat niet!.... dan zòo maar!.... Geen omslag, mevrouwtje.... geen omslag!... D'r is niks lekkerder dan 'n sober boterhammetje.

Soonbeek voelde 't als iets heerlijks, wat droge boterhammetjes nu door te kunnen slikken. Hij dweept met soberheid. Bij 'm thuis, onder weelde-leiding van zijn vrouw, was 't schandelijk geld verspillen, als ze het even maar kon lappen. Vijf, zes, zeven gerechten; en, als protest, om het haar af te leeren, at hij alleen 'n pannekoek, meer niet en 's avonds alles doodgewoon. Louise begreep niet veel van den grilligen man, maar ze gaf hem koeltjes-afgemeten twee droge sneedjes brood op 'n blank-glazurend bordje.

— Dank u, dank u wel! kostelijk!.... lekkerder dan paling.... bah! lekkerder dan zalm!.... Zalm! zalm!.... wat heeft 'n mensch aan zalm?.... Eet gewoon, doodgewoon.... eet sober.... sober.... sober!.... heb je 'n lang leven!

Hij was eigenlijk kregel op Maurice, dat hij van 't resteerende geld dadelijk iets duurs had gekocht voor den mond. Hij schold al heviger op lekker eten, kregelig weer van toon en giffte z'n afschuw uit tegen verbrassende kelen.

— Maar ik luister.... kom, meneer Fleury.... ik luister!... onderbrak ie zich zelf, zijn woede half smorend.

Maurice proefde nog eerst 'n slokje van zijn rooden wijn, aarzelde, voelde zich wat verlegen, nu hij dadelijk beginnnen kon, wist niet goed hoe 't aan te leggen, dien kerel 't zóó te vertellen, dat hij er met zijn gedachten bij bleef.

Maar wat kon 't hem ook eigenlijk schelen. Hij zou doodgewoon vertellen wat er gebeurd was en wat 'm inviel. Dwaalde Soonbeek weg met z'n gedachten, dan kon hij er niets aan doen.

Maurice verhaalde hem van zijn boekhandelaarsjaren, ziju

trouwen, zijn failliet en zijn vrienden en ook iets van zijn tegenwoordig gescharrel om rond te komen.

Soonbeek sloot intusschen lang de oogen, zat als een luisterende blinde z'n duimen over elkaar te schuiven. Dàn plots trilden z'n oogen open, liet ie z'n blik gejaagd door de kamer zwerven, weer zonder te zien, dån strakte z'n kijk naar den grond, naar z'n stoelsport of de schoenen van Maurice. Onrustig schoof ie z'n hinderlijke, kribbighe ja-hm's tusschen de gesmoord-gloeierende zinnnetjes van Fleury. Toch had Maurice kalm verteld, onderdrukkend z'n weedom en z'n herinnerings-smart, om alles, wat zoo zwart en donker voorbij was gegaan. Dat hij nú juist alles weer doorleven moest.

— Ja, ja, ja!.... u zit er leelijk voor!.... typisch zoo'n biecht.... nòu juist.... aan 't end van 't jaar.... niet?.... Maar.... ja hm!.... u zit er leelijk voor.... heel leelijk.... En 't zuurste.... 't zuurste is.... dat u geen duit, geen rooie duit hebt overgehouden.... Wie kan u helpen in zoo'n toestand? Wordt 'n heel bedrag!.... kost geld.... kost geld!.... 'n heel bedrag.... wat zal ik u zeggen. .. wat zal ik u zeggen!.. Heeft men maar niet voor 't opscheppen.... Natuurlijk!.... ik begrijp er alles van.... ja, typisch toch.... zoo'n biecht.. aan 't end van 't jaar! typisch! héél bizonder!.... Kostelijk hier, mevrouwtje!.... kostelijk.... Ja! ja! ja! er is voor u wel 'n balletje op te gooien! maar waar vält dat?.... waar vält dat?.... u bent afgebrand.... tot de grond toe afgebrand! Dat is 't zuurste! op uw kop geven ze geen hypotheek.... trouwens.... ik wel.... ik zeker!.... dat wil zeggen.... ik bedoel.... ik, misschien wel, ik zou 't misschien wel eens met 'n heel klein duitje durven wagen.... of.... als ik er voor stond.... eerlijk gezegd.... misschien tòch niet.... nee.... nee! ik weet eigenlijk zeker van niet.. nee, nee, ik zou 't stellig niet doen.... stellig niet! stellig niet!.... Maar vertel eens, meneer Fleury...., wat wil je eigenlijk?.... je zit er bar voor.... bar.... bar.... bar!.... Ik zie 't levendig.... bar.... bar!.... maar wat is eigenlijk je verlangen?.... Wat kun je uitvoeren met zoo'n heel ge-

zin?.... je bent gebonden aan handen en voeten!.... Heb je nu ook nog schuld?.... ja, hm! veel? veel?? Hoeveel? Goeie grut! daar kom je nooit uit.... nooit! nooit! nooit!.. Aan dat ouê rommeltje moet u maar niet eens meer denken!.. Denken?.... denken?.... de menschen denken veel te veel!.. veel te veel. .. Ze moesten heelemaal niet denken.... heelemaal niet!.... zou veel beter zijn.... Beter voor òns.... beter voor hen.... Er moest veel minder gedacht worden in de wereld.... was er veel minder narigheid!.... veel minder.... de menschen zijn stommeriken dat ze zoo denken! Ja, hm! typisch zoo'n biecht aan 't end van 'n jaar!.. Reken u eens uit hoeveel schuld u hier in de straat bij elkaar hebt.... laat eens zien! tjonge.... u zit er bar voor! bar! bar!

Maurice voelde weer de duivelachtige poging van Soonbeek, om hem vooral te laten beseffen, hoé groot z'n machteloosheid wel was, z'n ellende; hoe erg hij hèm noodig had! Hij voelde, hoe Soonbeek alles verzwaarde in z'n bange uitroepen, met zijn opjagerij, zijn sluitende en weer openbevende oogen, zijn ernstig, zenuwlachend gezicht.

Dat was daar óók demonisch geweest! In één minuut zeggen, dat ie op z'n kop wel 'n hypotheek wou geven en dadelijk daarop even stellig weer niet! Er zat iets wreeds, iets sarrend-speelsch in zijn doen met hem en met Louise. Zou hij wel verder gaan en al die kleine ellendigheid bloot leggen voor dien kwelend-kalmen rijkwaard, die zoo knus daar zijn brandkastsleutels zat te berammelen als 'n klanksymbool van zijn geldmacht?

Maar Louise begon al. — Maurice was verbaasd over haar inschikkelijkheid. Ze moest wel hevig door die schulden gekweld en gemarteld worden, dat ze zóó gauw haar fierheid tegenover dien man losliet. Ze krabbelden samen wat namen en bedragen bijéén en kalmpjes-genoeiglijk peuzelde Soonbeek zijn boterhammetjes op, smakelijk nà-smakkend met zijn demonische lach-lippen.

Onder het schrijven hoorde Louise Soonbeek nog ná-pruttelen.

— Ja, ja.... 'n leelijk ding.... 'n heel leelijk ding!.... heel leelijk! Dat steek je onder geen stoelen of banken!....

toch typisch zoo'n biecht aan 't end van 't jaar.... wat zal m'n vrouw ervan zeggen? Interessant.... interessant! heel interessant!!

Maurice was klaar met z'n schuldenlijstje, gaf 't met wat gêne en een gevoel van machtsverlies over.

— Is dat alles?.... alles?.... verbaasde Soonbeek, nù 'n echten geeuw z'n gezicht uitkrampend.... Is dat alles?.... valt mee!.... of nee.... nou!.... dat zit nog!.... tjonge! tjonge! als ik 't goed bekijk.... goed.... ziet u,.... is 't toch nog 'n heele bom duiten.... 'n heele bom!! Lastig voor iemand, die geen cent bezit!.... Ja hm! natuurlijk is er an te kommen.. leenen met borgen.. natuurlijk!.. maar tegen hoeveel percent? ja, hm! leelijk.... toch typisch zoo'n biecht!.... En hebt u nu nog meer?.... houdt u niks achterbaks?.... die kruidenier is 't dikst!.... ja ja, hm!.... Maar tegen hoeveel percent?.... Ja, kijk eens, meneer Fleury.... neem 's ààn.... ik zeg.... ik zég.... luister wél.... néém-ééns-aan!! versta wel.... neem-eens-aan dat ik zeg.... ik beloof niets.... versta wel.. niets, hoegenaamd niets!.... Maar neem eens aan, dat ik 't zou willen leenen, 't heele bedrag.... versta wel.... ik bind me aan niets!.... Maar.... hebt u dan borgen? borgen? goeie borgen?.... goeie borgen?.... goeie borgen??

— Goeie hemel, meneer Soonbeek.... u maakt me gek! Wat is dat nou weer voor 'n uitval?.... Al bijna anderhalf jaar lijd ik met m'n gezin honger.... Ik eet niets dan brood, brood.... ik krimp van de maagkramp, m'n vrouw is half dood van 't gekwel.... m'n broertjes loopen erbij als bedelaars!.... Komt u me nou vragen, of ik borgen heb.... gòeie borgen? — Is dat niet spotten?....

— Nee, natuurlijk niet.... natuurlijk niet! schrikte weer Soonbeek terug voor 't krachtig gezag van Maurice en voor z'n strenge oogen. Hij voelde, dat ie in z'n woekerige natuur, om zich te dekken, vóór hij iets deed en in z'n demonische zucht om 't jonge mannetje toch heel sterk te laten voelen hoé koest hij zich te houden had, te ver was gegaan.

— Nee, natuurlijk! stamelde ie weer na,.... nee.... nee....

nee.... maar dat meen ik ook zoo niet.... meen ik zoo niet.. ik beloof niets.... ziet u.... niets.... absoluut niets.... maar ik wou u maar 'n voorstelling, 'n idée ervan geven, hoe lastig 't voor u is, zonder borgen.... gèld te krijgen.... Want als ik 't zou doen.... ik zeg maar wat.... dan is acht procent 'n koopje.... 'n vriendschapsdienst! Er is zooveel risico!.... 't is 'n koopje.... En.... en.... zaken scheidt de vriendschap.... zaken scheidt de vriendschap.... zaken zijn zaken!!.... ja, hm!.... Ik zeg niet.... dat ik u niet helpen wil.... zeg dat niet.... maar vóór wat hoort wat!.... Nee, natuurlijk!.... nù kunt u niets terugbetalen.... maar dat weet ik, dat voel ik.... u kunt schatrijk worden! u hebt er alle middelen voor! Daarom is 't goed, dat men bewijzen heeft tegen dien tijd.... dat men gedekt is.... want dàn kunt u wèl betalen.... wel met rente.... met rente.... met veel rente.... De angsten.... de onrust.... voor risico.... moet toch betaald worden.... niet? niet?.... En dan is 't 'n vriendschapsdienstje.... acht of tien procent.... in jaren van nood? niet? niet?.... Maar daarover straks.... vertel me maar eens wat van u zelf.... wat u eigenlijk wilt?.... want u bent toch eigenlijk artiest, niet?.... artiest!.... artiest!! Dat is, als ik 't wel heb, uw streven.... niet? niet?

't Duizelde Maurice weer even! Was ie in handen gevallen van een woekerjood? Maar Soonbeek wàs geen jood en zei alles zoo vriendelijk zacht met zijn pieperige stem en glimlachte dóór. En telkens at hij uit de plooiën van z'n vest, van z'n das, van z'n kraakzindelijke broek, broodkruimeltjes na, die hij vrekking en zuinig zijn lachmond induwde.

Maurice wist weer niet, of ie moest vloeken of voortgaan. Hij zag even angstig naar Louise, die fijntjes op haar lippen beet. Die amuseerde zich dus op een of andere manier met dat woekertype. Dan zou hij ook maar voortgaan.

— Wat ik wil? Maar meneer Soonbeek, dat is toch duidelijk! Kijk! ik zal 't u heel gewoon uitleggen.

— Mag ik u nog eens inschenken, meneer? — vroeg Louise hoffelijk en vriendelijk.

— Dank u zeer, mevrouwtje.... dank u zeer.... 't zou zonde zijn.... die wijn is veel te lekker.... één glas is meer dan genoeg. De tweede smaakt precies zoo!.... Ik drink nooit meer dan één glas!.... nooit meer!.... al heb ik 'n vrij goeien kelder.... Op de veiling koop ik soorten wijn!.... precies wat ik hebben wil.... Maar pardon, meneer Fleury.. pardon, pardon, pardon.... ga voort! Ik luister!.... ga voort! ga voort! ga voort!

Maurice was er weer heelemaal uit, ging wrevelig verder.

— Ja, kijk u eens, u bent bankier, handelsman, zakenman en ik heelemaal niet! En zoo hartstochtelijk graag u nu zaken doet, precies zoo hartstochtelijk graag schrijf ik!....

— Hoe is 't mogelijk!.... Wat heb je aan al dat gekrabbel.... zou ik zoo zeggen.... of, ja, hm!.... òf je moet er veel geld mee verdienen! Dàn, ja, dan!

— Dat hoeft niet, meneer Soonbeek. Krijg je veel geld er-mee, des te beter.... maar de hoofdzaak is toch, dat je je uitstorten kunt!.... Dat is 'n heel genot!.... al die genie-tingen van u zijn grof, heel grof, vergeleken bij 't artistieke genot van een kunstenaar, die alles doormaakt met zijn ver-beelding.... Daar zult u, zonder u te beleedigen, niet bij kunnen, omdat u 't toch niet gelooft!.... Maar ik voel, dat ik schrijven kán. 't Liefste is mij schrijven en al wat kunst is! Muziek ook, vooral muziek!

— Muziek ook?.... muziek-muziek-muziek!! schreeuwde Soonbeek ontsteld, — godbeware me!.... meneer Fleury hou op!.... hou-op! hou op! Ik vind muziek één en al akeligheid!.... Ik ril als ik die kattedarmen zie uitrekken!.... ik begrijp er in één woord geen lor van!.... geen lor! geen lor! Als ik ergens muziek hoor, loop ik weg.... hard weg! Mijn vrouw tingelt en mijn dochttertje tingelt.... ze tingelen alle-maal! allemaal.... Ik heb 'n orgel óók.... met 'n gothisch kopstuk! zeggen ze!.... 'n gothisch!.... Mijn vrouw van haar zelf meegebracht Soms trekt ze den heelen dag aan die knoppen.... Je wordt er dol van.... dol! dol! Verleden week is m'n vrouw naar 'n Gotterdämmerung geweest.... kan

dat?.... ja, hm! nou.... ze wou hebben, dat ik meeinging.. maar ik bedankte feestelijk!.... feestelijk! (Hij begon plotseling weer kruimeltjes uit z'n vestplooien op te pikken en fijntjes tusschen de witte tanden te vermalen). En.... (gekauw).... en.... weet u.... (gekauw).... wat ik deed? (weer 'n kruimeltje van z'n broek).... ik heb.... met Dientje.... (nog wat kruimeltjes, uit 't vest).... de huishoudboekjes nageteld! (gekauw).... en.... lekkertjes.... (gekauw en 'n nieuw kruimeltje met den éven natgelikten top van zijn fijnen wijsvinger onder z'n bordje uitvisschend),.... de heele avond in de warme keuken gezeten.... (traag gekauw). In de zaal heb ik 't licht uitgedraaid.... en bij 't nazien.... bij 't nazien van 't slagers- en kruideniersboekje bleek.... dat ze me één en negentig cent te veel hadden gerekend.... één en negentig cent! Ik was erg in m'n knollentuin!.... Dat was tenminste verdiend.... één en negentig cent!.... één en negentig!.... Toch 'n vergissing!.... O! ik vertrouw die keukenprinsessen nooit!.... Ziet u.... ik kan 't niet altijd doen.... ze gooien me er wel eens uit.... maar anders zou ik iedere dag.... iedere dag willen weten.... wáár de boter.... 't vleesch.... 't vet.... de suiker.... de rijst.... alles wat er overblijft.... waar dat toch heengaat?.... Maar!.... maar!.... als m'n vrouw weer eens naar een of andere „dämmerung” gaat, dan ben ik er als de kippen bij!.... Maar ga voort!.... pardon, meneer Fleury.... pardon!.... pardon!.... Ik laat m'n vrouw bijna nooit uitgaan.... zie ik geen heil in! Thuis heeft ze alles! alles!.... zie ik geen heil in.... Maar ga voort....

Maurice voelde zich al vermoeider en ontstemder.

— Ik wil eigenlijk niets meer zeggen, alleen, dat ik in 'n omgeving als hier, in dat vervloekte knellende straatje, niet werken kan!.... Er zijn soms dingen, die alleen met 'n snik en 'n huil te zeggen zijn.... waarvoor geen woorden bestaan.

Maurice vertelde toen van de vreeselijke dingen, die hij iederen dag onder 't schrijven, iederen dag wéér te doorstaan had. Wat was er eigenlijk te zeggen, met hol, nuchter gepraat,

van z'n probeeren, van z'n weg willen duiken uit de dag-wereld, op te willen gaan in z'n eigen diepste aanschouwing en aanvoeling; van z'n willen vangen het leven, dat in hem zong en droefde, als rondom, vlak bij z'n ooren, tierend geschreeuw en traprumoer hem omraasde en omstommelde; als vlak voor z'n raam, op stoepen, kindergekrijsch uitscheurde en lawaaide, heele middagen door; als plat pianogeroffel bij burgermensen losbarstte avond aan avond en de vernederende, uitputtende kwellingen van kleine burgerlijke woninkjes over hem heen gesmaakt werden met 't schijnnietig gepieker, gedwarsboom en 't onbewuste gesar van bureu, zóó erg vaak, dat hij in machtelooze woede 't uitstuipte en zich niet wist te keeren, met bevende razernij in de handen en huilsmart in de ziel, als hij zóo gemarteld werd, zoo pijn-hevig, en afgejaagd van wat hem 't liefste in 't leven was?

Maurice vertelde Soonbeek, ál vuriger en aangedaner van stem, wat ie leed onder dat banale rumoer, hoe 't in hem ópkropte, een smart en een drift, die ééns fataal naar 'n uitweg moest zoeken. Hij vertelde hem, dat er zonder een aandacht-om-vleiende stilte bijna niet te werken viel voor niet één kunstenaar en dat het om te vloeken en te bulderen was, als je telkens door de nietigste ellendigheden uit iedere innige stemming ópgestooten werd door straatgekrijsch, door oneerbiedig gestoei en geharrewar van de jongens, door gehuil van Karel'tje, door twisten van Frans met Louise. En daar tusschen in, opgejaagd door schuldenaartjes en krediteurtjes, dàn uit dién, en dan weer uit ánderen hoek. Hij wist wel, absolute werkrust was er voor een kunstenaar, die geen geld had om 'n afgezonderd huisje te laten bouwen, toch nooit te krijgen. Maar zooals hij het hier had door allerlei armoe- en gebreksoorten in huis, bleef het ontzettende foltering van 'n demonische wreedheid en wrange ellende. Dagen op dagen verprutste ie aan pietluttigen en vernederenden arbeid. Als Louise aanvallen van hevige zwaktepijnen kreeg, moest ze te bed en van zelf stond hij dan voor al 't huishoudgedoe met de kereltjes. Maar dàn hilde, snikte, vlijmde de smart in hem! Want hij voelde

zich doorgloeid van schrijfdrang. 't Was hem zoo lief, zoo goddelijk-lief te werken. Soms ging hij 's nachts aan den gang; heel zalig en rustig-aandoenlijk verder aan 'n boek van overpeinzingen, dat ie pas begonnen was. — Hij kon mijnheer Soonbeek niet goed laten voelen, wat de nachtstilte voor wonderen bloeit in de ziel van een kunstenaar. Er is geen heiliger geruisch, aan de zee zelfs niet, en in de hoogste boomtoppen niet. En zonder die stilte, zei hij, die de heilige aandacht omvloeit, viel er bijna niet te werken, want werken was meer dan bidden. Zonder die aandacht was er niet te zien, te voelen. Zonder die stilte vluchtte de verbeeldingsgestalte als 'n schim voor 't zonlicht. Hij ging door, dóór, vertelde van al de hartbloedende en wondende kwellingen, als hij 't leven van zijn ziel uit 't stille rijk van gepeins ineens zag gegrepen door de ruwe, uitscheurende geruchten van de dag-wereld met haar rauw, bruto en dierlijk geweld en gewoel. Juist dàn, erger te voelen, als de ziel snakt naar rust en verfluistering van de wereld-geruchten in scheppende eenzaamheid. Begreep meneer Soonbeek hem? Begreep ie nu, hoe een arm kunstenaar geknakt, geknauwd, getrapt werd in 'n burgerwoninkje, belachen en oversjouwd met spot?

Maurice brak plotseling af met spreken. Hij zag weer den gesmoorden geeuw in de kaken van den bankier krampen, z'n oogleden sneller trillen en den glimlach spotten. Maar het blêef in dat vreemde kleine demonische gezicht, óók toen hij zweeg. En ineens heel duidelijk zag Maurice er den zenuwtrek in, 'n geeuw-kramp, die geen geeuw en 'n lippenlach, die geen lach was.

Soonbeek had stil zitten luisteren. Hij wist zelf eigenlijk niet goed wat met hem gebeurde. Zooals Fleury tot hem sprak, had nooit nog iemand met 'm gesproken. Niet één keer was hij met eigen gedachten van z'n verhaal afgedwaald en al wat Maurice zei, vond hij zeer typisch. Wat sprak die vent lekker en goed en zóó, dat je alles voor je zag gebeuren. En wat kon hij den boel opzweepen. Goeie grut! Hij moest telkens meeknikken met wat hij zei, wat hij anders niet graag deed,

omdat hij er later zich op kon beroepen. O ! hij vond 't al meer en meer 'n buitengewonen vent ! Zeker ! dat mannetje moest iets heel bizonders zijn. Dat voelde hij aan alles. Waarom ? Wist hij zelf niet goed ! Dat was inééns zoo'n gedachte in 'm, 'n gezicht op iets, 'n intuïtie en misschien was 't wel 'n speculatie. Van dien jongen man moest ie zich meester zien te maken ! Die zou hem ten eerste van ontzaglijk nut kunnen zijn, door het schrijven in finantieele bladen, als hij maar goed betaalde. Wat hij nu voor de krant deed, kon hij ook voor hèm doen. En vooral moest hij niet vergeten, dat met al z'n rijkdom, zijn huis toch død was, zijn vrouw ziekelijk en zwak ; veel gekijf en nergens fut in. — En indien die snuiter nou eens werkelijk als schrijver beroemd zou worden, kon *hij* net zoo goed voor hem uitgeven als 'n ander, al wist hij niet recht, hoe de boel eigenlijk in elkaar zat ? — Maar wat 'n vuur gloeide in dien kerel ! Wat 'n trots ! Nog 't meest sloeg hem zijn kracht, zijn strengheid. 't Was 'm 'n soort genot zoo even 'n striemslag van dien jongen kerel op te vangen, zoo fel in ééns, al vond hij 'm toch wel 'n beetje brutaal. Maurice's stem, zacht, dof, 'n beetje klagend soms, vond hij ook heel leuk, heel vreemd. Hij had zoo weinig vrienden. Alle menschen hadden zoo 't land aan hem. Wat zouden ze wel zeggen, als *hij* nou eens met zóó'n kunstenaar kwam aanzetten ? Z'n vrouw zou 'm wel eerst uitlachen. Die zag 'n bulldog in 'm. Maar ze zou op haar neus kijken. Dat wist hij nu al vooruit ! En dan zou hij juichen ! Nee, nee ! hij mocht hem niet ontglippen. En toch wou hij zich aan niets binden, aan niets ! Heel voorzichtig zijn ! — Maurice vertelde verder toen hij Soonbeek met alle aandacht zag luisteren.

— Kijk, meneer Soonbeek, ik ben nu redakteur van 'de „Zuipkrant“, zoals die hier genoemd wordt, begrijpt u wel ? Toch, als ik 's nachts, laat, uit branderige herrie van rookerige kroegkrotten weg-stap, voel ik me, eenmaal in de lucht, soms heel gelukkig dat ik zooveel nog in me heb, zooveel voel en doorleef

— Zuipkrant ? Zuipkrant ?? Zuipkrant ? ? ? Wat is dat ? lachte Soonbeek, snel ziend op z'n goudblinkend horloge, dat

ie weer teeder in 't zakje bergde,.... wat doe je daar?.... En wat geeft 't u?.... Betalen ze?.... Betalen?.... ja hm!... Hebt u geen last met 't geld?.... Pas maar op!.... Hoe heet de drukker?.... Informeer je maar eerst altijd,.... altijd!

Maurice vertelde wat hij daar deed, hoeveel 't 'm gaf en dat Frans hem er flink aan hielp.

— Goeie grut! goeie grut! goeie grut!!! hij is prachtig!... U met zóó'n kop.... lange haren.... aan 'n zuipkrant! En drinkt u zelf?.... ja!.... nee, wel?.... ja ja!.... nee wel?.. wel?.... juist heelemaal niet!.... niet?.... geen slokje: wel?.... O, wat is 't prachtig.... En u zit daar nou tusschen al die kroegbazen!?.... ja?.... tjonge.... tjonge!.... En.. en.... de eenen avond in de opera.... verslag schrijven niet?.. verslag van.... nou.... nou.... nou goed,.... zeg!.... zoo'n dämmerung.... en de volgende nacht.... hihhi! hihhihi!!.... zit u in de kroeg!.... prachtig!.... prachtig!.... prachtig!!

Hij schaterde luid, Soonbeek. Hij vond 't dol-, dølgrappig.. Schumann met lange haren.... tusschen kijvende en met de vuisten bonkende kroegzuipers-redenaars.

— Daár!.... daár! daár!! riep hij inééns woest uit, als in 'n schrik, — ik weet al wat!.... Daar! uw boek!.... uw boek.... van.... hoe noemde u 't ook weer?....

— Overpeinzingen....

— Juist.... ja goed, best!.... Overpeinzingen.... hebben m'n hakken meer verstand van dan ik.... nou, ja!.... ja, dan.... dat boek.... dat boek kóóp ik.... heel gewoon.... doodgewoon!.... waarom niet?.... Ik koop 't, kóóp 't! koop 't! koop 't!.... Daar heb je 't al.... Al één borg!.... Daar heb je 't al.... Veronderstèl.... zeg ik.... dat ik u helpen wil.... Aan de kleine krediteuren.... hoeveel is 't.. hoeveel, hoeveel??.... Wacht!.... kijken!.... vierhonderd? vierhonderd??.... ja, juist!.... hm, ja! ja!.... Hebt u goed geteld?.... Hebt u ook hun nota's nageteld?.... ja-ja?? nou dan.... uw boek is al één borg.... Hoeveel is 't

waard?.... niet veel misschien? niet veel!.... natuurlijk niet!.... U bent nog heelemaal onbekend!.... U hebt heelemaal nog geen naam!.... goed-goed-goed-goed!!.... Misschien.... zeg.... veronderstel.... als borg.... vijftig gulden, he?.... te min?.... zeg?.... zeg?.... honderd.... of.... tachtig.... U hebt.... U begrijpt.... billijker....

Soonbeek brak af, wyl hij Maurice's gezicht zag verbleeken. Z'n oogen trilden hevig en verlegen-angstig keek ie snel op z'n gouden blinkert.

— Meneer, ik verzoek u wel met dat walgelijke gescharrel op te houën.... 't Is misselijk.... over 'n boek dat pas begonnen is, zóó nuchter te kletsen.... Als 't àf is en u hebt mij 'n dienst bewezen, wil ik 't u graag cadeau geven.... ook zelfs zónder dienst, als u 't maar laat drukken. Maar sla nù al niet m'n illusies kapot door dat klinkelen met wat rijksdaalders bôven de ziel van m'n boek heen. 't I arbeid, die nog uitgroeien moet. Dat is gesjacher, menheer Soonbeek! En nog eens, u hebt 't recht niet mij te beleedigen, omdat u rijk bent en ik arm! Dat is heel onkiesch, heel ongevoelig, grof!

— Dat.... dat is.... dat is brutaal.... of nee.... nee.... brutaal.... in zóóver.... in zóóver.... in zóóver!.... maar heel brutaal is 't toch.... heel ergerlijk!.... U flapt er maar uit, wat u wil!.... 't is 'n schande.... 't is brutaal..... ergerlijk brutaal!

— Er is niets brutaal, integendeel meneer Soonbeek, ik beheersch me om veel, dat me lief is. Maar als u zelf niet inziet, hoe goor 't is, hoe stuitend, om op die manier waarborg voor hulp....

— Maar dat is mijn recht, meneertje.... mijn rècht!.... mijn rècht.... mijn rècht!! gilde Soonbeek uit, ook bleek opstaand van z'n stoel.... tenslotte is 't metéén een borg!... want.... want.... wat is papier?.... papier?? En ja, hm! ja, neem me niet kwalijk! maar wat is 't?? papier met letters.... letters met papier! papier met letters.... anders niets! niets! niets! niets!!.... 't Is mijn recht.... kom, blaas u niet zoo op over elke nietigheid.... met uitgevers

moet u toch ook onderhandelen, niet ? niet ? niet ? niet ??

— Zeker, zeker, dàt onderhandelen over je werk is ook iets heel gewoons ! Maar u legt er beslag op als 'n woekeraar, als 'n uitzuiger zou doen.... Hèlp me, of help me niet ! Zeg, dat u 't boek hebben wilt, maar spreek niet over een prijs. Doe en laat ermee, wat u wilt !

Hij praatte 't weer goed Soonbeek, pakte Maurice weer in met bijgepraai en verlegen gelach. Alleen Louise bleef koel en ongerust haar man bekijken. Ze had met hem te doen. Hij hield z'n driftgewoel zoo goed in ! Soonbeek wou al meer en meer weten en Maurice vertelde, om den boel kwijt te zijn, maar zonder iets in zijn toon, dat meelijgevoel vroeg. Toen hij eindelijk aan den ellende-toestand van de jongens kwam en ook van Frans' leven vertelde, keek Soonbeek op. Even fronste hij de wenkbrauwen, vertrilden de wimpers hevig, groefden plots twee rechtstaande rimpels aan weerskanten van z'n neuswortel, die dadelijk verdwenen. Van zoo'n misère onder beschaafde menschen had hij nog nooit gehoord. Hoe was 't mogelijk, dat die schepsels met bijna twee jaar enkel broodeten, 't nog zoo hadden uitgehouden. Nu begreep hij toch blikskaters goed de bleekheid en 't ingevallene van Louise, 't verschrompeld-vale van Frans. Toen Maurice het geval met 't rooie bakkertje vertelde en de avondscène, schaterde Soonbeek 't weer uit.

— Prachtig, mevrouwtje, prachtig !.... prachtig ! prachtig !.... Ik amuseer me kostelijk !.... heel kostelijk !.... Wat 'n pan, mevrouwtje.... wat 'n leven.... Toch leuk.... heel leuk.... heel, heel leuk !.... En je leert er soberheid van.. èchte soberheid.... Weet u.... ik vind 't heerlijk.... dat u hier niets te verspillen hebt.... water, goed !.... gezond !.. 'n enkele keer een kopje koffie.... Maar wat 'n malle is die Aaltje, hè ?.... Ze mag bij ons nooit op visite kommen.... mijn vrouw vindt haar te ordinair.... En.... en.... Ko haat ze.... haat ze !.. Die vindt ze toch zoo plat.... zoo plat !.. met z'n pokkesnuit !.... wat 'n snuit, hè !, wat 'n snuit, goeie grut ! Wat 'n malle die Aal hè ?.... Ze legt me.... wanneer

ik 'r zie.... legt ze me dadelijk 'n droom uit!.... alles-alles!
 .. En niks komt uit!.... Ik geef er geen duit voor!....
 Mevrouw tje, kostelijk hier, ik amuseer me kostelijk.... De
 oue vrouw Hoenders is wel 'n wijf, he?.... 'n echte, hè 'n
 echte, hè! — Mevrouw tje, ik amuseer me kostelijk, kostelijk,
 kostelijk!

Maurice voelde weer iets in zich opgloeien. Wat 'n brute
 kerel toch, om zijn ellende-verhaal kostelijk te vinden! Maurice
 haatte ieder Bohemenleven en artistiekerige armoe. Hij wou
 rust, rust, niets anders! — Dat zei ie even Soonbeek, kort,
 driftig, 't gejuich van bankiers pretstem dempend in schrik.

— Ja, hm! kijk eens.... tjonge.... men moet met u op-
 passen!.... Dat is de bedoeling niet.... U vertelt zoo pret-
 tig.... zoo goed.... weet u.... ik zie 't zóó gebeuren....
 ik zie 't.... ik zie 't!.... U vertelt zoo goed.... weet u....
 dat bedoel ik.... dàt alleen.... dat alleen!

Hij praaide weer bij, voelde zich heel onveilig tusschen het
 doordringend kritisch gekijk van de stille, weinig zeggende
 Louise en 't scherpe, opvliegende en heftige van Maurice.

Hij kwam wel even in 't rampzalige van Maurice's toestand,
 zijn ellende en vernedering, hij voelde zich in z'n verkneute-
 ringen om 't goeie verhalen van den kerel wel wat wreedjes,
 maar toch meende ie, had ie dat scherpe gesnauw van Maurice
 niet verdiend.

Zijn lach zenuwde weer om zijn mond en de gesmoorde geeuw
 krampte in z'n kaken. Maurice kreeg met hem te doen, zijn
 wimpers trilden hevig en er kwam 'n benauwde radeloosheid
 in zijn schichtige oogen. Hij begon hem al wat rustiger te be-
 schouwen, meer als 'n zonderling, 'n diep gekompliceerd schepsel.

Bij al wat Soonbeek hoorde, keek hij verbaasder. Toen hij
 naar de lommerdbriefjes vroeg, kwam Louise eerst aarzelend
 met 'n paar, en eindelijk, na nieuwsgierig-heeten aandrang,
 met 'n heele kist vol. De meesten waren al verlopen en Maurice
 had er al geld op geleend.

— Wacht! wacht!.... telt u ze.... wacht.... ja, hm!....
 Héee?.... op Aaltje Hoenders d'r naam ook?.... héee?....

wel 'n beste meid, Aaltje.... leuk, 'n mooie blonde kop!.... mooi.... heel mooi!.... maar dat snoepen uit 'r zak is heel vies.... heel vies.... dat kan m'n vrouw niet luchten.... Wat snoept ze toch?.... weet u 't?.... weet u 't?.... ja, hm! ja, hm!.... nou! telt u ze, de briefjes?.... Ik zal zien, wat ik doen kan.... goeie grut!.... d'r zijn 'r wel honderd!... Leelijk.... mevrouwtje.... leelijk!.... waarmee kunt u dat allemaal weer aflossen? Is dat al uw ondergoed? ja! àl uw ondergoed?.... en uw handdoeken?.... en lakens?.... en servetten?.... en.... en.... léelijk, mevrouwtje!.... Meneer Fleury, dat lost u in de eerste jaren niet af!....

Maurice zweeg, gegeneerd om 't grove van den man, zoo alles voor te lezen, alles wat op de briefjes stond. En weer bezwaarde hij zoo erg!

Soonbeek ging door, wreed, kil, in wroeterig gevoel, dat ie op dat gebied toch Maurice de baas was, dol-nieuwsgierig, alles van hun verval en armoe te weten.

— Ja heel leelijk! heel leelijk!.... enfin! enfin!.... misschien vind ik er iets op!.... Kom mevrouwtje!.... geeft u mij voor dezen keer nog een glaasje wijn.... geef den moed niet op!.... courage.... courage.... zegt Ko Hoenders altijd.... arme bliksem.... die pokkekop!.... He!.... meneer Veldhuis.... wat staat u toch aldoor in dien hoek!.... bent u menschenschuw?.... ja?.... hebt u 'n hekel aan menschen?.... Waarom? Al lang?.... Of niet?....

— Pardon, stotterde heel nederig Frans, pardon, maar de zaken van mijn zwager gaan vóór.... U begrijpt....

— Vóór-vóór-vóór-vóór!.... goed-best-goed!.... maar.... ja.... hm.... u moet u niet beleedigd gevoelen.... Maar.... weet u.... ik heb 'n heel mooie jas voor u.... te koop!.... Meneer Fleury, wilt u borg staan voor uw zwager, ja?.... Ik heb net iets, dat hem prachtig passen zal.... prachtig, geknipt voor z'n lijf.... Als u borg staat.... schrijf ik dadelijk in mijn cahier.... verkocht!.... 'n jas.... geknipt.... lang.... mager.... 'n beetje knokelig, smalle schouders.... 'n beetje.... hoe zal ik 't zeggen.... U neemt me niet kwalijk

.... pardon.... 'n beetje slungelig.... juist, ja!.... Meneer Fleury, als u borg staat, is de zaak beklonken.... volmaakt beklonken.... in orde!.... in orde!.... Goed! goed!.... Ik verkoop heel graag wat.... heel graag.... En u wordt nog schatrijk.... schatrijk!.... dat voorspel ik u!.... ik-ik-ik!!

Hij grinnik-lachte weer en Maurice voelde spot sarren in die herhaalde, tartende verzekering, dat ie rijk zou worden.

— Ja, u zult 't zien, draafde ie door.... u zult 't zien.... En 't is 'n prijsje.... Graafstein, de jonge!.... heeft pas 'n heel licht kolbert van vijf en veertig voor twee en twintig en Ko Hoenders heeft twee broeken bij me gekocht.... op 't kantoor, weet u!.... want thuis wil m'n vrouw 'm niet hebben!.... Hij pruimt zoo en spuwt.... en dat snoepen van Aal, ajakkies, wat vies voor 'n vrouw.... en de ouê Graafstein een chambercloak.... voor 'n prikje!.... En de jas van uw zwager zal u op niet meer kommen dan vijftien, zestien gulden hoogstens..... ijzer.... ijzersterk.... Bij elkaar toch maar 'n bagatel!.... Dat wil zeggen als ik 't zoo bij elkaar trek.... is 't 'n aardig sommetje.... Ik heb voor uw zwagertje óók al schoenen.... alles ècht leer.... half leer is vodden.... Welk nummer hebben ze?.... vodden, meneertje, als ik 't u zeg!.... vodden!.... Welk nummer hebben ze?.... één voet?.... één voet?.... alle twee?.... Och, hindert niet!.... jòngens moet alles passen.... wat zegt u, niet?.... Nu als ik alles bij elkaar trek.... is 't geen kleinigheid.... Eigenlijk.... weet u.... ik bedoel.... ja, hm! ja, hm!.... ik bedoel.... ik vertrouw u wel.... maar zou 't niet beter zijn.... als.... als.... ja, heusch, meneer Fleury't is 'n bom duiten.... meneer Fleury.... maar hoe betaalt u mij dat af?.... Hebt u nog apart inkommen.... ja.... of nee?.... nee??.... nee??.... nee??.. Ja.... u wilt dat nou allemaal wel heel graag koopen.... en in ontvangst nemen.... En ik vertrouw u wel.... dàt is 't woord niet.... maar wanneer kunt u wat aflossen?.... Goed-goed-goed-goed!! U koøpt.... maar zou 't niet verstandiger wezen te wachten?.... U hebt nou al die sigaren

ook genomen.... en 't kinderwagentje.... U moet dat niet inééns zoo allemaal willen doordrijven.... 't Is waarachies 'n bom duiten!....

— Doördrijven.... *ik?* vroeg Maurice verbaasd. Zijn gezicht strakte weer bleek van gesmoorde drift. — En u dwingt 't me letterlijk op!

— Nee, och.... kijk u eens.... doordrijven is 't woord niet.... Ik weet wel.... ik zelf bied 't u aan.... maar.... u mag 't niet verlangen.... niet goed vinden.... dat ik 't doe.... Weet u?.... 't is.... och, in uw plaats zou ik 't zelfde doen.... eerlijk gezegd.... 't zelfde.... precies!.... maar Soonbeek hoeft goddank geen kadeaux....

't Gilde weer in Maurice van woede. Zoo'n dwarsen, ellendigen kerel had hij nog nooit ontmoet, glad als 'n aal, telkens uit z'n handen kronkelend, als ie dacht 'm goed beet te hebben. Eerst dwong hij hem te koopen, zanikte dan zelf dat hij 't eigenlijk niet doen kon; zei dan, dat *hij*, Maurice, dóórdreef, zonder dat dié 'n stom woord gevraagd had. En eindelijk weer kroop hij terug en verklaarde, dat Maurice 't niet van 'm aannemen mócht. En tusschen al die koop-scharreltjes in, had hij, overduizeld door Soonbeeks geratel, in zich zelf gemompeld, dat 't te bar werd; maar wát moest ie met den kerel doen?

— Weet u, hinnikte bankiers' stem nu door, Soonbeek is eigenlijk erg gehaat.... héél erg gehaat.... niemand houdt van 'm.... niemand!! Iedereen heeft 'n hekel aan 'm!.... Iedereen!.... maar 't kan me niks schelen!.... En ik hou eigenlijk ook van niemand.... ja, toch wel.... toch wel.... tòch wel!! Maar dat zeg ik niet.... wil ik niet zeggen.... dat is laf, flauw,.... zoo te koop te loopen met je hebben en houên!.... Ik hou alleen van dingen.... die mij genot verschaffen.... genot.... genot.... genot!! Of van iemand.. die mij voordeel geeft.... ja, hm! ja! ja!.... Ik kom er rond voor uit,rond.... rond voor uit!! Als m'n vrouw wat meer van me hield.... want van die hou ik wel.... weet u.... van die hou ik wel.... diè mag ik wel!.... ze is zoo

goed.... ja!.... Wacht, meneer Fleury,.... onder 't praten bedenk ik daar.... dat ik voor u ook nog 'n heel mooi kolbert-kostuum heb hangen.... donker-grijs.... met 'n groen streepje.... nog nieuw.... glòed nieuw.... uw pak glimt al héél erg!.... En hebt u geen regenmanteltje, mevrouw?.... geen regenmantel?.... Ik heb er drie hangen!.... drie.... drie.. kostelijk nog.... één 'n beetje versleten aan de kraag.... Komt u eens uitzoeken. Op uw dooie gemak.... hm, ja!.... hm, ja!.... dat wil zeggen.... uitzoeken.... ja, kijkt u eens.... De lijst wordt op die manier.... op die manier.... wel wat groot.... heel groot, hè?.... Ik mag.... weet u.... ik moet.... ik moet.... weet u,.... voor me zelf verantwoord zijn.... niet?.... Toch niet onbillijk.... de lijst wordt te groot.... mijn vrouw wil de mantels niet dragen.... wat van de veiling komt.... stinkt.... zegt ze!.... Ze haat m'n veilinggoed.... en ik vind niets heerlijker dan op veilingen rond te scharrelen!.... Je ziet er alles.... alles-alles-alles!.. Je koopt er van alles!.... de heele wereld ligt voor je open en bloot!.... Maar zij zegt.... 't stinkt.... natuurlijk! 't stinkt bij Hirsch niet.... Maar, enfin! de lijst wordt te groot.... te groot.... te groot!.... laat ik zien.... wat ik doe!.... Hebt u de lommerdbriefjes geteld?.... Ja?.... hoeveel?.... honderd-tien.... dacht ik wel.... hóndérd.... tien!.... honderd.... tien!!.... Ja, mevrouwtje.... u zit er leelijk in.... heel leelijk!.... Meneer Fleury.... ik zou in uw plaats ook radeloos zijn.... radeloos!.... God weet.... of ik me niet 't leven zou hebben benomen.... in uw plaats.. Maar.... maar.... maar.... niet alle naturen zijn 't zelfde! niet alle naturen.... natuurlijk.... natuurlijk.... dat kennen we! Maar moed houden.... courage.... courage.... zegt Ko Hoenders altijd!....

Louise bundelde de lommerdbriefjes met 'n dik elastiekje bijéén en gejaagd zocht Soonbeek naar den zak van z'n winterjas op tafel, waarin ie ze heel diep en bangelijk-voorzichtig wegstopte. Maurice voelde, dat de gesprekken doodliepen. Zware stilte-pauzen groeiden dreigend-soezerig aan. Louise

zag heel bleek. Maurice vond, dat ze niet langer mòcht opblijven. En toch zag hij aan Soonbeeks loome gebaren, zijn knussig gerook en gezellig wolkgèb'aas, dat ie er nog niet aan dacht, òp te stappen. 't Zou dadelijk vier uur slaan. De nachstilte, wanneer gezwezen werd, suisde tusschen het groepje menschen en 't lamplichtje begon zacht te vervallen in blas-gele, bleeke groezeligheid. Maurice had 'n gevoel, naar Soonbeek ziend, alsof een vleermuis ergens in de kamer rondfladderde.

Frans bewoog zich onrustig in den schoorsteenhoek. Om het kwartier zat of stond hij, òp-glurend óver z'n lorgnet, z'n handen drukkend op z'n kloppende slapen of wrijf-krassend door z'n vuil-rossig baardje. Nou was hij weer moe van 't staan, wou hij ongemerkt op 't schroeflooze tabouretje aan schuiven. Er suisde stilte om de nacht-menschen en telkens kraakten Frans' gewrichten bij wat geforceerde beweging, knokelig, alsof er iets schuurde en verknakte in zijn beenderskelet.

— Wat hoor ik daar toch de heele avond?.... wat hoor ik toch?.... Is u dat m'neer Veldhuis?.... ja?.... ja?.... hm!.... dat is ù!.... Hoe vreemd!.... hoe vreemd!.... Wat kraakt bij u zoo?.... uw beenderen?.... uw gewrichten?.... 't Lijkt wel, of u 'n klappertje achter uw rug verbergt!.... tjonge! tjonge!.... Als u je oefent.... ik meen.... als u er niet te trotsch voor zou zijn.... zou je er 'n hoop geld mee kunnen verdienen!.... Nee! nee! nee!.... nee! nee! nee! nee!!.... ik scherts niet.... lach er niet om!.. Zoò iets vindt je niet alle dagen!.... Ik tenminste heb 't nooit zóó erg gehoord.... nooit zóó!.... 't lijkt 'n klapper.. Elk lid kraakt.... kráakt!.... Bij u gaat 't.... krik-krak-krik.... krak-krik-krak.... krik.... krak.... krik!.... Wonderlijk!.... Hoe doet u 't.... Kunt u 't 'n ander leeren?.... Leert u 't mij?.... Wilt u?.... wilt u?.... Kunt u 't leeren?.... Wilt u?.... Wonderlijk!.... alsof je 'n stoel in mekaar trapt.... Goeie grut! Ik wou, dat ik 't kon.... Wat zou ik m'n vrouw aan 't schrikken maken!.... Ze zou 't natuurlijk griezellig.... heel griezellig vinden!.... eng!....

heel eng!.... heel eng!.... Maar ik verzeker u.... ik stel vast.... ik verzeker u.... als u je oefent.... kun je 'r geld mee verdienen.... 'n hoop geld!.... absoluut! absoluut! absoluut!! Ze lachten allen om 't idee en Frans voelde zich lekker, dat op hem nu ook eventjes gelet werd.

Terwijl Maurice Louise dwong te gaan rusten en ze iets intiems verfluisterden van hun indrukken, was Soonbeek naar Frans gestapt, om hem nog eens te overtuigen, dat hij zich moest oefenen!.... vooral oefenen! Frans had 'm dadelijk aangeklampt over z'n studies en de „denk-uitvindzels”, die hij stellig wist te zullen doen. Van hem was den heelen avond al geen notitie genomen. Nu moest hij ook even zijn slag slaan. Den bankier had hij kalm bestudeerd, bekeken van allen kant en bij zich zelf besloten, dat hij met al z'n schraperigheid en grillen, toch wel wat voor hem doen kon. Bescheiden en nederigjes probeerde ie Soonbeek zachtelijk te overrompelen met wijsheid en vreemde termen, geleerd en zwaar en onverteerbaar. Hij vertelde nerveus van alles, wat hij doen wou en hoe hij z'n „denk-uitvindzels” wou publiceeren, als dit en dat en dit uitkwam. Maar Soonbeek vond dien man niet sympathiek. Hij bekeek 'm schuw, alsof hij 'n bang geheim hoorde. Wat deed hij? Waarvan leefde hij? Waarom werkte zoo'n groote kerel niet gewoon net als ieder ander?.... Soonbeeks mond lachte, lachte scherp en onaangenaam. Hij bleef onvatbaar voor Frans' wijsheid, koel, wreed-koel en z'n intuïtie zei 'm, dat bij dien man alles larie was en niet echt zooals bij Fleury. Neen, hij moest niets hebben van zoo'n kippigen, krakenden baas! Dat gegluur over de lorgnet heen, beviel 'm óók maar half. Als hij zoo goed over de lorgnet zag, waarom gebruikte hij 'r dan een om dóór te zien? Was toch maar geldverspilling. Maar 't was ook 'n gehavend montuurtje, .. met fijne touwtjes bijeengeprutst, anders zou 't z'n neus niet beknippen!.... dàt merkte hij toch wel!

— Meneer Veldhuis! spotte triomfeerend en hooghartig z'n stem,.... alle respekt.... alle respekt.... Ik geloof u graag.... maar wat hebt u aan mij?.... M'n hakken weten er meer van dan ik!.... 't Kan heel mooi zijn.... àl uw

uitvindfels.... maar ik heb er geen snars begrip van!.... Geen snars! geen snars!! heel mooi! heel mooi!.... maar m'n hakken weten er meer van!.... Wijsbegeerte?.... wijsbegeerte?.... Wat is dat eigenlijk voor 'n ding?.... Wat is dat?.... ja — ja — ja? wat is dat nu eigenlijk?.... Weet u wat ik begeer?.... ik begeer.... ik begeer.... niks wijzers dan genot.... genot!.... genot!.... genot!!.... en geld.. geld.... geld!!.... Genot, weet u.... genot zooals ik zelf wil.... Dàt is wijsbegeerte!.... weet u!.... dàt is klinkende wijsbegeerte!.... Daar staat u met permissie.... met je botten door je broek heen.... met àl je wijsbegeerte.... hihi!.... hihihhi!!.... Ja.... als ik u gebruiken kan.... voor kantoor.... kent u Fransch?.... Duitsch?.... Engelsch?.... Ja? hm! ja?.... dan.... dàn.... maar wijsbegeerte.... daar lap je je zolen niet mee!.... lap je je broek niet mee.... lap je niks-niks-niks-niks-niks mee!

Frans lachte, zei nederigjes-gebluft wat instemmends, maakte zich heel klein, z'n jas voorzichtig bij de knieën met z'n bevende peeshand dichtknellend, vervleide zoetjes z'n stem en draaide beminlijk z'n aandacht óm de rad-wentelende jachtwoordjes van den bankier. Soonbeek hield niet van dat nederige, krui-pende gedoe. Hij voelde in Frans dadelijk het valsche en vein-zende. 't Moest 'n huichel-vent zijn, om 'm zoo dadelijk gelijk te geven. Dan had ie 'n beeniger kluijfe aan den pootigen Fleury. Dat ging om z'n duiten bij dien Veldhuis en niet om hèm. Dat voelde ie toch wel dadelijk. Wat deed zoo'n blinde kip eigenlijk nog te leven?

Louise pardonneerde zich, zei, dat ze niet langer kòn op-blijven, gaf Soonbeek 'n hand. Even kwam er schaamte in den bankier gloeien, schaamte en woede, dat die mooie, slanke vrouw nu alles wist van z'n asem-gebrek. Wat was ze toch slank en groot. Wel 'n kop grooter dan hij. Wat 'n mooie gestalte en wat 'n trots zat er in haar! 't Brandde in 'm, de spijt, dat ze 't wist! Had ze maar vooreerst niets van z'n ziekte gemerkt, hoe blij zou hij geweest zijn!

Hij boog deftig en verontschuldigde zich voor z'n plakken.

— Onvergeeflijk ! onvergeeflijk ! mevrouwtje !.... onvergeeflijk !.... Maar 't is ook zoo kostelijk hier !.... ik kòm niet weg ! 't Is zoo heerlijk !.... zoo heerlijk !.... Als uw man spreekt.... luister ik met alle aandacht !.... met alle attentie !.... Ik hang aan z'n lippen !.... ik hang er aan !... ja, hm ! nu mevrouwtje.... slaap wel.... slaap wel.... slaap rustig ! Ik dank u, voor uw heel genoeglijk avondje.... maar ja, hm !.... 't is heel laat geworden.... heel laat.... zéér zéér laat ! Nogmaals mijn verontschuldiging !.... Ik ga dadelijk zelf heen

Weer boog ie deftig, z'n oogen loenzend naar de punt van haar voeten. Hoe dolgraag had ie haar aangekeken. Maar 't kon niet !.... 't kon niet !.... Z'n wimpers worstelden en trilden wel erg hevig, zonder dat hij durfde opzien. Louise ging de alkoof in en Soonbeeks stap door de kamer kraakte haar achterna.

Hij deed zijn jas aan, langzaam, zich nog schurkend in 't gesmaakte genot. Hij voelde zich heel veilig, dat hij zich aan niets gebonden had.... aan niets !.... Hij kon nog doen en laten wat hij wou. Fleury wist niet, of hij 'm wel of niet zou helpen. Hij had er prachtig omheen gedraaid, telkens als 't er op aankwam iets te bepalen. Als hij 'n paar nachten over den indruk van z'n woorden had heengeslapen en de boel beviel 'm niet meer, kon hij alles nog heel mooi verbreken. En als 't z'n vrouw niet aanstond óók. Bleef 't 'm bevallen, dan zou hij langzamerhand wel wat helpen en Fleury op allerlei manier aan zich binden. — In ieder geval bleef hij de baas. Hij had er zich mooi uitgewerkt en was ook zeer over zich zelf tevreden. Hij moest aan zoo'n borstlig-driftigen kerel niet al te gauw z'n genegenheid vastnoeren.

Met nog wat pieperig woordgestrooi, rondom, naar Veldhuis, naar de alkoofdeuren, nam ie afscheid, Fleury hartelijk en lang de hand drukkend.

Maurice kwam van de koue gang in, sprak geen woord meer met Frans, die óók stom, ontstemd en gekrenkt naar z'n zolder stapte.

Er weende iets in Maurice, iets giftigs, iets schaamtezwaars. Hij voelde zich gebroken, gesard, er tusschen genomen, klein gemaakt. Hij verweet zich zelf, dat hij laf, ellendig-laf geweest was, uit angst, dat de man 'm tòch in z'n ellende zou laten zitten. O! als die stoet van zwarte schrik-zorgen niet zoo op 'm aandrong, hoe zou hij dien kerel met z'n verachtelijk, cynisch gepraat, z'n ziek-zelfzuchtig gesjacher en z'n voos geredeneer platgehamerd, hoe zou hij 't sluipend-tergende van zijn woekerziel aan de kaak gesteld hebben. — Maar kende hij dien man wel? Had hij 't recht hem nu al zóó scherp te veroordeelen? — Hoe droef was z'n ouêjaarsavond afgeloopen! Wat 'n sfeer van vuil gesjacher had die Soonbeek al dadelijk in z'n kamer meegebracht!

Er zat felle gloeischaaamte in zijn zelfverwijt. Maar zijn grootste onrust was toch, dat de bankier 'm heelemaal in 't onzekere gelaten had, of hij hem nou wel of niet helpen zou! . . . Als hij dàt maar even, héél even had willen zeggen.

Met die gejaagde, onrust in hem aangistende gedachte, ging hij den slaap in, dood-op en zwaar versomberd.

VIERDE HOOFDSTUK.

I.

— Hebben zij stellig beloofd, ja? klonk slaperig Flora's stem van de chaise-longue.

— Stellig!.... stellig!.... stellig!.... tenminste.... als er niets tusschen kwam,.... nerveusde Soonbeek uit z'n schemerhoek naar z'n vrouw, — je hebt nog wel 'n uur te dutten, makkelijk!.... makkelijk!.... makkelijk!.... nog wel 'n uur!.... nog wel 'n uur!....

Flora antwoordde niet, was al weer half ingesluimerd.

Soonbeek zat in zijn beneden-achterzaal onder 't geschemer van één kroonlichtje, diep ingedoken in zijn lage, pluche fauteuil, zich in stilte verkneuterend, met lekkere pretgedachtetjes, over de komst van Maurice en Louise. Hij spitste zich al op de komende verbazing van z'n vrouw! Wat zou ze opkijken! Hij had wel over Maurice gesproken, dat hij schrijver en zoo knap was en van Louise's fijnheid, maar, hoe ze er eigenlijk uitzagen, niet verteld. Wreed-fel genot proefde hij erin, Flora's voorstelling van den „artist" Fleury telkens te bekarikaturiseeren. Dan zei hij de malste dingen over z'n uiterlijk, waarvan hij wist dat ze rilde.

— Lijkt ie op Paderewski? vroeg ze, in bakvischjesachtige spannings-nieuwsgierigheid.

— Wie? wat?.... wat voor 'n snoeshaan?.... kèn ik niet!.... Hij heeft.... hij is 'n bullebak.... met 'n behaarde.... heelemaal behaarde.... en.... rimpelige speknek

.... De plooiën kun je er zóó uitknijpen.... zoo vet is ie!.. zoo vet!.... en glimmig.... en altijd zweeten.... áltijd.... Dan heeft ie hangwangen.... met wel vier wratjes.... wel vier.... wel vier!! —

— Ajakkes man, houdt u op! rilde Flora; haar dàn fluisterige, dan volle stem sloeg met 'n afschuwgilletje óver....

— Tòch waar, sarde hij kalm terug, tòch waar.... en z'n vrouw heeft groene kringen onder de oogen.... zoo groen als verf.... allemaal vlakken.... En ze heeft 'n wipneus.. precies 'n vleeschhaak.... en rattenooogen.... èchte ratten-oogen.... en d'r haar is rossig....

— Niets van waar, niets van waar, spartelde zij weer tegen.. 'n kunstenaar....

Plots proestte er 'n wilde schater van Soonbeek over haar gemopper heen, lach-schudde hij: Je hebt gelijk.... niks van waar.... Hij is zoo lang als 'n den.... als 'n den.... En zij zoo klein als 'n kromgegroeid besje.... En hij heeft wel mooie oogen.... maar 'n beetje rooie randjes.... wel jammer!.... En dan 'n heel leelijk gebrek.... een héél leelijk gebrek.... z'n linkeroorlel is wel ééns zoo groot als z'n rechter.... En jammer is 't.... dat ie slagershanden heeft.... vingers als knakworstjes.... Hij lijkt sprekend op dat Apollo-beeld — hiet 't zoo niet?.... dat je boven hebt staan,.... boven!.. maar met 'n gezicht heelemaal scheefgetrokken van kiespijn.. En zij heeft iets van 'n hottentot.... die pas gekraamd heeft, weet je.... 'n beetje slap in de knieën....

En weer daaroverheen verproestte hij nerveuze schaters, dat Flora heelemaal niet meer wist, waar zich aan te houden. — Hij voelde aan alles de spannende nieuwsgierigheid, 't gloei-verlangen van Flora, om te zien, om vooral erg te kunnen losbarsten tegen z'n smaak en bewondering. Want zonder 't zich zelf altijd scherp bewust te zijn, haatte zij bijna alles van zijn krenterig sjacheraars-doen. Toch was ze de laatste dagen vol popelende emotie en in jaren had Soonbeek haar niet zoo levendig-opgewonden gezien. Dat bracht al dadelijk iets nieuws in huis.

't Werd nu twee maanden, dat Soonbeek voor 't eerst Maurice en Louise had gesproken. Nog éénmaal daarna was hij bij hen opgelopen, om met ze af te spreken, dat ze van avond moesten komen, nu z'n vrouw al weer hoog en droog thuis zat. — Dat zou dé groote avond zijn, bromde ie in zich zelf, de groote keur, of Maurice en Louise zijn vrouw bevielen of niet.

Hij zat nu schijn-rustig en toch innerlijk gejaagd in z'n diepen, lagen leunstoel, waarvan hij 't zachte pluche meestal niet kon uitstaan. Al dat zachte, fluweelige verweekte 't zitvlak en de handen. Hij hield meer van 'n houten, knokelig boerestoeltje, sober en gewoontjes met 'n lekker klein leuninkje en wat effen sportjes, zonder de warme brande-pluche, die hem vooral 's zomers hevig kwelde.

Soonbeek was 't als jongmensch nooit rijk gewend geweest. Hij had zijn heele leven, van z'n veertiende jaar af, zwaar gezwoegd, zonder één jongenspretje. 't Effektenkantoor en de donkere beurshallen bleven de eenige atmosfeer waarin hij ademde. Op zijn vier en twintigste jaar kon hij door 't gelukken van wat finantieele kuiperijen en meeloopertjes van „slechte” zaken, zelf 'n wisselkantoor beginnen in een hoofdwijk van Amsterdam. — Tien jaar later, op zijn vier en dertigste, bleek hij plots, zonder dat iemand goed wist hoe 't in z'n werk was gegaan, heel rijk geworden. Hij had gespekuleerd, zei men. Hij zou gewoekerd en geld gegeven hebben op 'n prachtige schilderijen-kollektie van een hoogen meneer in nood, die bij den tweeden termijn al niet meer betalen kon. Soonbeek had dadelijk den boedel aangepakt en met ontzaglijke winst van de hand gedaan. Hij had, met 'n komplot verdachte scharrelaars op de beurs smerige streken met vervalschte fondsen uitgehaald, op 't kantje af, net nog zóó, dat hij zich de justitie uit gebrek aan vaststaande bewijzen, van 't lijf kon houden. Zoo werd er gegist en geraden, maar niemand die 't rechte wist dan alléén Soonbeek. Hij werd veel bebabbelde. Men sprak openlijk van zijn vuile woekerstreken, die bekend waren ook buiten 't geval van z'n rijkworden, maar hij bleef

dood voor al dat geleuter. Z'n glimlachmond spotte, spotte, en nooit nam hij 'n sterveling in vertrouwen. — Dat hij rijk was, mocht men weten, maar waardoor: niemand.... en hoeveel, alleen zijn oogen en zijn brandkast. — Na z'n rijkworden maakte ie 'n plezierreisje naar Duitschland, in z'n schrokkerige zuinigheid nog bij 'n duiten-zwaren bloedverwant logeerend. Daar maakte hij kennis met Flora, veertien jaar jonger dan hij, 'n lief, dweperig bakvischje met veel schoolsche wijsheid, die goed talen sprak en haar Goethe-Schiller-Heine van buiten kende. Op de mannenwereld had ze weinig kijk. Haar zeer streng verzedelijkte, maatschappelijk tóch liberale ouders hadden Flora iederen omgang met jongens verboden en nét gaar van de kostschool, werd ze voor huwbare dochter opgesierd. — Haar ouders zouden kiezen, niet zij. Hoewel bijna twintig, was ze door en door 'n bakvischje met 't speelsch en sentimenteel-heroïsch gedroom van 'n zestienjarig meisje.

Ze kende Soonbeek nauwelijks, toen ze zich op hoog bevel moest verloven. Hij had zijn aanzoek gedaan. Ze vond hem niet onaardig. Ze lachte en schaterde speelsch, dat 't nu heelemaal anders uitliep, dan ze gedroomd had. Met ieder rinkelend lachje vloog een bloemvurig fantasietje wég uit haar hoofd, en telkens loste zich 'n meisjesgril óp in de haar gesuggereerde levensvernuchtering: dat ze toch waarlijk geen kind meer was. Dat Soonbeek veertien jaar ouder dan zij bleek, hinderde niets, vergoelijkten haar ouders. En onder die verhitte suggestie zag zij er zelfs iets beschermends in, als om tegen óp te zien. 't Was 'n prachtige partij, gonsde 't om haar oortjes.... 'n millionair.... 'n millionair.... O zeker! Zij bracht ook wel 'n paar ton mee. Haar vader had twee groote lakenfabrieken in Duitschland. Maar wat was ze, in vergelijking met hem? Van allen kant werd z'n millioenairschap omgegoocheld tot 'n tooverfeit, waarmee hij al z'n gebreken — als hij die had — zou hebben kunnen bezweren. Maar haar ouders vonden hem geestig, charmant, heel serieus en zóó eenvoudig voor z'n grooten rijkdom. Hij was kloek, wel erg nieuwsgierig, wilde omtrent haar vermogen 't uiterste naadje van de kous

weten en vroeg nog veel meer, waarmee hij eigenlijk niets te maken had, maar over 't geheel, 'n prachtige partij.

Soonbeek zelf moest z'n diep ingewortelde schrokkerigheid telkens naar de laagste laagte van z'n vunzige vrekken-natuur onderdompelen, om niet dadelijk de zwartste antipathie van het mooie meisje op zich te zien aandreigen. — Hij had haar bestudeerd en was op zijn manier zwáár verkikkerd. Ze leek wel loszinnig, maar óók willoos. Onder suggestie deed ze dadelijk wat men verlangde. Zoo iets moest hij juist hebben. Hij vervloekte zich soms honderdmaal per dag om z'n krenterige inhalignheid en blinde hebzucht, die door alle toestanden, ook met z'n meisje, heenzoog als 'n giftsap. Hij leed innig onder de kleinste uitgaaf voor wat onnoozele bloempjes en er kwam iets vochtigs en branderigs in z'n handen, als hij betalen moest. Maar 't móest en hij scheurde 't uit zich. Dat 't niet bleef bij bloempjes, begreep hij dadelijk, want ze snoeptte graag en ze vroeg naar fondant, bonbons, chocolade, pralines. Dadelijk had hij neiging op te spelen en te zeggen dat ze die vieze chocolade niet moest besnoepen, dat 't vuiligheid was. Maar zonder te weten wat voor schrokkerigs er in zijn hoofd uitbroeide, streelde ze hem, — meer uit speelschen lust dat ze een vreemden man mocht aaien, dan uit verliefdheid, — door z'n donker, zacht baardje. En ineens voelde hij dan 'n gloeiende rilling door z'n lijf. Elken dag was 't wéer zoo. Hij berekende en sjacherde en informeerde, of hij al die bloempjes en dat klefferige zoet niet hier of daar goedkooper inslaan kon, door inééns wat meer te nemen. De winkeljuffrouwen bestaarden hem en schaterden 't zóó spottend uit om z'n afdingen, dat hij gauw beenen maakte. Als Flora met hem wandelde en ze in café gingen zitten, waar ie al dadelijk vreeselijk 't land aan had, en ze bestelde als versnapering zoo luchtigjes-weg 't duurste wat er te versnaperen viel, dan schrijnde een smartelijke wroeging door 'm heen, dat hij er zóó was ingeloopt. Hij berekende met woede-spijt gejaagd en gloeierig-nerveus, dat ze àl dat lekkers op een of andere manier ook tegen inkoopsprijs thuis had kunnen krijgen. Hij telde en vermenig-

vuldigde en deelde náást haar lief blond hoofd en fijn bakkesje, zacht, in lippenbeweeg. Al die cijfertjes van haar konsumptie kwelden 'm, vergloeiden in duikel-dans van vurige stipjes voor zijn verschrikte oogen. Dan kwam er 'n kwartier, waarin hij zich weer vervloekte om z'n inhalige ellende, bedwong hij sidderend en met zweetende handen de neiging, om dadelijk van haar weg te hollen en ergens uit te huilen over haar schandelijk geldverbrassen. — Hij berekende weer, of hij niet met z'n geld een nog veel voordeeliger partij had kunnen doen, maar hij was verliefd op alles van haar mooi meisjeslijf, op haar goddelijken hals vooral, die trilde en geurde en zijn heete zinnen bezwijmelde. 't Kookte wel in 'm, maar hij praatte zich in, dat haar naieve allure van verkwistende vrouw wel heel kort zou duren. Eenmaal getrouwd, was hij de baas. Zoo lukte 't hem, na lang zelfgemartel, zich toch te beheerschen, vermeed hij 't woekerend aanstootelijke van z'n diepere gierig-bange natuur áchter z'n glimlach-mond, z'n zachte stembuiginkjes en z'n liefdoenerige eenvoudigheid. Weer streelden haar mollige handjes door z'n baardje en ze zág niet 't borrelende gekook binnen in z'n woekerziel. Z'n schijnbedaardheid en zachte maniertjes overrompelden haar, voelde ze áán als hooge, bezinnende wijsheid en gemoedsrust, en soms even streelde ze zijn toen nog niet kalend hoofd tusschen haar handjes en zoende hem kinderlijk-lief op 't voorhoofd. — Flora trouwde in Duitschland, zonder eigenlijk te beseffen, of ze werkelijk innig en diep van hem hield. Maar 't kittelende genot het verwende vrouwtje van 'n millionair te worden, zonnigde toch 'n mooie toekomst voor haar oogen. Er zong iets in haar als 't geruisch van 'n zingende zomerzee.

Wat ze zeker heel mooi in hem vond was 't feit, dat ze hem nooit één woord hoorde bluffen, nooit over z'n rijkdom schetteren. Dat nooit-bluffen en z'n fijne vrouwehandjes vond ze prachtig, door en door mooi, deed haar heur kwijnende bakvischjes-visioenen vergeten.

Dadelijk na zijn trouwen had hij zich te Amsterdam gevestigd op de Heerengracht, in het deftigste gedeelte der pa-

triarchale menschenkom. Soonbeek vond zijn vrouw 'n lekker, warm boutje, waarop hij gulzig en lang kon knabbelen. Ze had 'n zinnelijke traagheid in haar bewegen, die hem fijn prikkelde en z'n lichaam dóórgloeide. Ze was mooi, blank, blond, jong, slank en lichtelijk koket vond hij; wat ie heel graag zag in 'n vrouw. Hij voelde met den dag, hoe stil zij zich onderwierp aan de néerdrukkende kracht van zijn wil.

Soonbeek had jaren van hevigen zwoeg achter den rug. Zijn hoogste ideaal was altijd geweest: geldbezit. Hij wou heel rijk worden, dan zich stiekem houden en eindelijk z'n geweldige macht overal toonen, toch zónder bluf. Hij had 't geluk gelokt, geveleid, besmeekt, en het was op hem afgerend in 'n verblindenden wapper van goud en gloed. Hij wist zelf niet best, waaraan hij 't te danken had. Maar nu 't geld schitterde in zijn brandende oogen en in zijn bevende handen viel, nu greep hij toe met den hartstocht van 'n roofdier, klauwde vast, wat hij krijgen kon, als 'n sperwer in de glanswiekjes van 'n vliegende spreeuw. — Hij had gespeculeerd, 'n waag, en 't was gelukt. Toch liet hij zijn verstand niet bedwelmen. Hij legde graszoodjes over den weg naar Fortuna, sloop luidloos terug naar z'n simpel kantoor, alsof er niets met hem gebeurd was. Want spekuleeren vond hij 't werk van 'n gek, of je moest er de hoogere win-instinkten voor hebben. Zoo ééns, in de twintig jaar kon 't er mee door. Dat was zijn onverduwbare koopmansfilosofie. Hij had, ondanks 't gewaagde, gespeculeerd toen die hoogere win-instinkten in hem gingen werken en gisten, hem dreven tot de daad, en 't was met veine afgeloopen. Nog wat meer dan 'n millionair bleek ie in één dag. En aan dien geluksdag schakelden zich nog kleinere voorspoedjes vast. 't Was 'n meteoren-val van gelukjes, vervonkend over z'n hoofd en voor z'n oogen als 'n vuurwerk van goud. — Zoo verkocht hij z'n huis aan de stad, die 't noodig had voor uitbouwing, waarbij hij dertig mille verdiende. En twee keer in één jaar trok hij 'n Hongaarsch en 't vierde van 'n Brusselsch lot. Nu nog Flora haar duiten, die hij met zegevierende gebaren bij z'n eigen schat-macht kon inlijven, al trouwden ze niet in ge-

meenschap van goederen. Hij had er toch de rente-voordeelen van. Dat ie sterke beenen zou hebben, om de weelde te dragen, ging ie dadelijk de wereld toonen. Met de hevigste wilsvastheid nam hij zich voor, nooit meer, hoe gering ook, te spekuleeren. Hij zou op 'n drukken stand 'n gewoon wisselkantoor aanhouden, waar hij kon doen wat hij wou en in alles z'n eigen baas zijn. Bankier was hij eigenlijk niet eens, al noemden ze hem zoo, en al deed hij bankierszaken nu en dan. Want z'n grootste werken deed hij toch particulier als geldschiet op boedels, erfenissen en noodtoestanden in wankele zaken, waaruit hij altijd de grootste winsten trok. Zijn daarvoor verkregen reputatie leek verdiend. Men kwam bij hém alleen in den bangsten nood. Hij werd wél geschuwd als een melaatsche, maar moest men groote sommen hebben, dan was er niemand met zooveel fondsen als hij en in wien 't woekerleven zóó samengroeide met den ernst van den toestand, waarin zijn klieënten angstigden. De aanzienlijkste lui bezochten hem, schoon in 't geheim en met deftige minachting. En hij bewoekerde ze zóó altijd, dat geen artikel van de strafwet hem met zijn visschen in troebel water bereiken kon. De woekeraard was hem diep ingeboren. Hij woekerde met alles. 't Heiligste was nog doordringbaar voor zaken, vond ie, viel woeker mee te bedrijven. 't Was 'n hongering naar winsten, 'n eeuwige, nooit verslappende woekerdrang. Als rás verafschuwde hij de Joden, als zakenmensen doorvoelde hij iedere nuance van hun geslepenst vernuft, en hun schraperige begeerlijkheid, hun roofvogelig geklauw, hun gegrijp en de zwenkingen van hun bedriegende schranderheid leek hem 't hoogste ideaal der menschelijke verrukking.

't Gefonkel en de moordgloed in hun oogen, als ze elkaar te pakken hadden, er wás niets mooiers te zien op aarde. Hij gaf er duizend komedies voor en alle boeken van de wereld. Dàt was pas leven, volop, met de heftigste en diepste energieën.

'n Buitengewoon geslepen en bijtend-sofistisch-jurist, die jarenlang de vuile zaken van allerlei verlopen sujetten beredderde met groot sukses, was een van z'n meest vertrouwde

kennissen. Van diens geslepenheid en schrandere schurkerij had ie alles geleerd en deze advocaat had hem ook haarfijn uitgelegd, h^oe ver ie gaan kon. Met hem had ie 't wetboek van koophandel van a tot z doorwerkt en de meest spitsvondige gevallen-zwenkingen gemaakt tusschen *ál* de bepalingen en daarna punt voor punt uitgeplozen. 't Had hem 'n bom duiten gekost, maar in vlagen van sympathie kon ie voor eigen geestelijk sjacher-genot veel over hebben. Hij vond in dat juridisch steekspel, in dat vernuftig wegglijen door de mazen van het wetten-net een zwelgende genieting. En het vurig-fonkelend peroreeren van zoo'n adkokaat, dat toeslaan en dekken, dat uitvallen en inkrimpen, dat afweren en striemen, om voor te knielen. Voor recht en onrecht voelde hij geen zier. De kamper, die 't sterkst, 't machtigst, 't sluwst bleek, die had zijn hevige sympathie. Venijn en scherpe, vlijmende listigheid vond hij bezittingen van grooten rijkdom. En als eerlijkheid tot rijkdom bracht, keurde hij die ook goed, wanneer 't resultaat maar felle macht gaf. — In z'n éigen woeker-zaken vertrouwde hij toch, ondanks wetten-kennis, 't meest op zijn éigen demonische intuïtie en zijn spontaan speurend, achter ieder gevaar en geheimpje raaktastend d^oordringings-vermogen. Hij beleende alles op 'n geheel eigen manier, waar ieder zich aan te onderwerpen had, die door hem geholpen wou worden. Hij beleende groote particuliere bibliotheken, diamanten, antikiteiten, schilderijen van ontzaglijke kunstwaarde, om bij de geringste storing in de aflossingstermijnen met onvermurwbare koelheid tot verkoop over te gaan. Dan bleef hij op zijn hoede tegen iedere overrompeling en spartelende gevoelentjes van fatsoen en meêlij.

Al die woekerzaken en geldschietereien brachten hem schatten op, want nooit stond zijn affaire stil. Hoe meer ze hem uit-scholden en met felle verachting behandelden — hij gevoelde schijnbaar geen beleedigingen in zaken — hoe gauwer ze weer bij hem terugkwamen en kennissen rekommandeerden.

In z'n wisselkantoor had ie 'n mannetje gezet, maar z'n innig-listigst woeker-werk deed ie alléén, in gloeiend wan-

trouwen tegen ieder en met bevende handen schraapte hij z'n rente bijeen, grinnekend van vrekkige vergenoegdheid als weer die of die hooge piet in z'n klauwen gevallen was. — Soms toonde hij toch weleens 'n beetje meelij, maar z'n alles-bedervende hebzucht knuppelde ieder menschenlijk overwegen dadelijk in hem neer, joeg 'm op, sarde hem, dat ie moest nemen, éischen zonder genade en dat de geringste zwakheid van handelen z'n eigen geluk verwankelen kon. — Met geen sterveling praatte hij over z'n zaken en al zijn geluk daarin begroef hij diep in z'n gekrenkte, heete ziel.

De woning op de Heerengracht had hij Flora laten inrichten, zooals zij dat wou. Twee salons en achter 'n groote zaal. Zij wou speelkamers voor de kinderen en logeerkamers voor familie en vrienden en alles heel ruim. Hij liet haar vrij in haar keus en smaak, tot ze te ver ging. Met 'n schrik in z'n stem riep-ie : halt ! niet verder Flora ! Zij pruttelde eerst nog tegen, maar hij lachte gemeen, sluw-wreed en toen hij zag dat ze tóch door bleef mokken, zei hij heel streng in wilde, woeste drift, zooals ze hem nog nooit gezien had, dat ze zijn wil te eerbiedigen had en verder geen praat meer.

Ze schrok, huiverde in haar angst terug. Van dien dag af zag ze geen fantastische bloemgouden toekomst-visioentjes meer, hoorde ze geen zomerzee haar ooren meer inzingen, leerde ze hem kennen, zooals 't donker en rauw-demonisch in zijn diepste natuur wrokte. — Meestal was zijn toon scherp tegen haar, kort en bits in z'n provinciaalsch accent, dat ze van anderen nooit hoorde. Zij zelf sprak heel deftig, theoretisch stijf aangeleerd Hollandsch, zonder veel leven, eigen klank en nuanceering. Maar ze kòn niet anders. Toch merkte zij, dat hij heel vreemd, heel wild en gejaagd sprak met zoo'n woesten woordenklus, die haar opjoeg en enerveerde.

Ze waren nu acht jaar getrouwd, hadden twee kinderen, een jongen van drie, 'n meisje van zeven. — Voor Flora was 't leven in huis dood, vaal en vervelend. — Te zwak om zich veel met haar kinderen te bemoeien, was zij meestal aan zich

zelf overgelaten. Zij voelde zich opgesloten, als 'n mooi, goudgeel vogeltje in 'n kooitje. Als ze kweelde, kreeg ze 'n klein versnaperingetje, wat zoete woordjes en als ze zweeg en mokte, kreeg ze niets. Maar vrij liet Soonbeek haar nooit. Hij omsloot haar met z'n dierlijke schrokkerigheid en ieder spontaan genot vergalde hij met sluwen berekeningsdrang. Hij benauwde haar met z'n sarrende, felle en kribbige jaloerschheid en z'n bekrompen machtsfilosofie.

Al wat ze voor de kinderen of voor zich zelven deed, werd verzuurd door zijn driftig gespuw, als 't maar even 'n kleinigheid kostte. Haar familie woonde in Duitschland en de broers van Soonbeek kwamen bijna nooit aan huis.

Soonbeek zelf had geen behoefte aan huwelijks-genot, schoon hij wel van knussig-gezellig bijeenzitten hield, maar dan op 'n droogje. — Dàt haatte zij. Vroeger zong ze weleens 'n vroolijk fransch danswijsje en dadelijk verdacht hij haar, dat ze nieuwe muziek gekocht had, hoewel er nog stapels op den zolder dутten. Eerst dié op, bitste hij, dan is 't nog tijd genoeg om nieuwe te koopen. Vooral z'n gloeiend wantrouwen, z'n verdacht smonzelen en geheimzinnig alles natellen en weer over vertellen hinderde Flora vreeselijk. Wat hij dagelijks uitvoerde wist ze niet. Maar als hij op 't kantoor deed, zooals thuis, moest hij ook daar onuitstaanbaar zijn. Ze verveelde zich gruwelijk. Uit 'n bibliotheek lezen vond hij niet goed. Nooit kocht hij 'n boek, al smeekte ze er om. Bestelde ze 't tòch, dan bleef hij 'n week lang in schandelijk gekijf haar met z'n schrille stem omgieren.

Overigens liet Soonbeek Flora heelemaal aan haar lot over. Op haar negen en twintigste jaar voelde ze zich al verduft, half stikken in de sfeer van zijn doodend gesjacher, dat haar koud liet, zonder eigenlijk iets af te weten van z'n woeker-bedrijf, al hoorde ze hem nu en dan beschimpen. Hij ging alléén op in z'n heete, woekerige bedrijvigheid, in z'n geheimzinnige, donkere handelarijtjes en konferenties, in 't verslinden van katalogi en in z'n driftige genotshunkering naar omzetting van z'n schunnige veiling-waar. Hij zwol van zoovéél genot in z'n overal zich vertakkende macht en hij vlagde z'n wilde verruk-

king uit, z'n recht, zich met alles te mogen bemoeien. 'n Duivelende vreugde vond hij er in, menschen met nogal geringe affairetjes, die kleintjes en schuwtjes en dommelig meenden te kunnen doorleven, plots op te jagen uit hun rustige pafheid. Dan begon hij ze nerveus en sarrig voor te rekenen, dat, bij 'n halfjaar voortscharreling van hun zaakjes zus en zoo, er onvermijdelijk 'n faillissement mōest komen. De kleine dommel-menschjes voelden zich dan ineens overstuipt van schrik en snikkend, met schorre stembenaauwing, smeekten ze om raad en hulp. Dan zwolg hij in z'n misdadenpassie. Er klotste en schuimde iets wreeds en gloeiends in hem rond. Hij deed dan zeer gewichtig, omzichtig, geheimzinnig zelfs, en schuw begon hij toespelingen te maken op boeken-nazien door de justitie.

Bangetjes gehuil klonk tegen 'm áán der radelooze, opgejaagde menschjes. — Soonbeek had dadelijk de zwakste punten van hun zaakjes doorzien en werkelijk zou er zonder hulp 'n tuimeling mōeten volgen. Hij liet zich eerst lang paaïen, heel lang, om ál meer gewicht aan zijn hulp te geven. Eindelijk, nadat hij zich door de brutaalste en vrijpostigste napluizerij van hun zaken en kneuterige boeken overtuigd had, dat hij 't dubbel en dwars kon doen, besloot hij tegen felle woeker-rente, onder groote, groote geheimenis, op een of andere wijze ze te leenen. Maar zóó, dat hij bij slechten afloop prachtig gedeckt bleef. Honderden van de smerigste zaakjes had hij aan de hand, in 't groot en in 't klein en dat alles hield z'n aandacht zoo vurig gevangen, dat hij dagen en maanden vergat vrouw en kinderen te hebben. — Had hij 'n enkelen keer geen „zaakjes”, dan schiep hij ze, want z'n heele leven lang leed hij aan 'n nieuwsgierigheidsziekte, die z'n gemoed verwoestte, als kind al. 'n Gesloten brief van 'n ander móest hij op sluwe wijze openen. Hij kon niet hebben dat iets voor hem verzwegen, verstopt werd. Hij wou wēten, wēten. En z'n branderig wantrouwen joeg hem altijd weer op, liet 'm nooit met rust, sarde eeuwig in 'm : ze nemen je pas op ! ze verstoppēn dit en dat pas op ! kijk uit ! Ze willen je macht knakken, iedereen bedriegt wees slim ! wantrouw ieder !

Hij hield wel van Flora, maar heelemaal op zijn manier en bijna alleen als lijfsvrouw. Ze was rein, zindelijk en betrouwbaar. 't Was een goedkoope bijslaap en van lichtekooien huiverde hij. Angstig fladderde hij om die vrouwen heen als 'n vleermuis rond schemerverschaduwde sparreboschjes.

Hij wou wel, wou wel sluwigjes, maar die ziekten onder 't zwelgende, onreine vleesch gaven hem rillingen. En Flora was voor hem alléén. Daar kon niemand bij. Ze zette hem niet af. Ze was wel erg loszinnig en dwaas goedgeefsich, maar onder zijn vloekenden tucht werd dat met den dag al minder. Hij dwong ze soms allerlei afval te eten en z'n pret daarover hilde als 't duivelige nachtgelach van smullende jakhalzen, die lijken ruiken. In heel z'n gegluip en gesluip in 't huis, overal loerend, duivelde z'n roofdier-aard, schichtig, laf, brutaal en overmannend zwakkeren, de nachtoogen vol groenig licht, valsch vuur, dat doorbrandde in hartstocht en tegelijk in heet begeeren.

Toch smeed Flora geld weg, als ze maar even de kans schoon zag en hij verdiept in de passie van z'n zaken voortleefde, blind voor z'n omgeving. Ze bestelde drie-, vier-dubbele gerechten om hem te hinderen en door de gemeenste en heftigste woede-uitvallen liet ze zich dan nóg niet overrompelen.

Toen hij Flora voor 't eerst gezien had, was hij dadelijk verliefd geweest op haar blanken, fluweel-zachten meisjes-hals. Daar prooide ie op, groeide z'n zinnenpassie op vast. — Dat was 'n witte streekhals. Er dampte 'n vrouwelijke warmte uit, die z'n giftige zinnen bezwijmelde. Hij wist nauw wat voor kleur oogen ze had, wat voor kleur haar. Wat ie dadelijk en uitsluitend had gezien, was haar hals. Datzelfde blind-bestiale zinnengewoel werkte al vroeger in hem op, als kind. Bij iedere mooie vrouw viel z'n passie dadelijk op 'n deel van haar lichaam. Er liep nu een door de stad, die hij al twee maanden vervolgde, alleen om haar boezem. Eerst wist hij niet of ze getrouwd, blond of bruin, slank of korpulent was. In blinde gloeiing zag hij alleen haar boezem! Hij ontmoette haar elken middag tegen vier uur in de Kalverstraat. 'n Lichtekooi kon het niet zijn, bemerkte hij aan ieder gebaar. Van verre zag hij haar al tusschen

de menschen aanschuiflen. 'n Schrik krampte door 'm heen. Z'n oogen zwollen en niets, niets leefde meer voor hem, dan de pracht van haar hijgenden boezem. 'n Paar dagen geleden had ie haar plotseling met 'n officier gearmd in dezelfde straat zien loopen. Hij duizelde en maakte beenen. Van vechten hield hij niet. Nu was z'n dolend ridderschap gedaan, maar haar boezem vergat hij nooit. Daar had hij zwarte obsessies van en angstdroomen. Precies zoo was 't met Flora's hals gegaan. Die had hij wel den heelen dag willen warm-kittelen, zacht bes'reelen en weer betasten met de fijne vingers. Dat was 'n macht van haar op hem, die ze bij toeval eens ontdekt had, maar waarvan ze toch nooit gebruik maakte. Zonder z'n week en zacht halsgekittel zou hij niet meer hebben kunnen leven. Dat was al dadelijk z'n eenige liefdesverklaring geweest, 'n zieke, krampachtige hysterie, die hem doorsidderde en toch zoo sluw door hem beheerscht werd, zoodat 't geen dierlijke kwelling werd voor Flora. Buiten die passie hield hij nog wel gewoontjes-vriendschappelijk van haar. Bovendien was 't jongensleven veel te duur geweest, vooral wjl hij niemand vertrouwen kon, vást wist, dat de menschen elkaar in 't geniep altijd bestalen en bedrogen.

Flora nu kon 'n enkelen keer heel gezellig zijn en lief. Ze liet 'm ook al z'n celibatair-vrijheidjes. Hij kwam thuis wanneer hij wou, vroeg of laat, in den nacht, ze pruttelde nooit tegen. Z'n ijdel egoïsme joeg te fèl, om te zien, dat Flora heel blij zich voelde, als hij weg bleef. Er was dan vrede en innigheid in huis, tusschen haar, de kinders en 't personeel. Nà-eten deed Soonbeek, hoe dikwijls hij ook te laat kwam, nooit. Daar werd hij zelfs trotsch op, bracht hem nader tot z'n soberheids-ideaal. Als hij zich sterk indacht, al vleesch-met-sjue te hebben geproefd, voelde hij z'n maag gevoed en z'n tong gevleid. — Hij nuttigde dikwijls de lekkerste dingen met z'n verbeelding, zooals hij 'n fantastisch zinnekontakt zich suggereerde met mooie vrouwen. Hij vond dat goedkoop en heel prettig. En Flora liet uitrazen zijn druk gezwets over denkbeeldig gesmul, zei niets tegen.

Hooger liefdesgevoel dan zijn zieke zinnelijkheidsdrift kende hij voor haar niet. Zijn air van beschermende genegenheid was 'n voos verstands-uitdenkseltje, dat hij gebruikte om brutaal gedring in zijn zaken af te weren. Niet alleen kende hij geen hooger gevoel, maar hij loochende fel en nijdig 't bestaan ervan in anderen. Zijn diepste natuur zei rondweg: 't is allemaal larie en apenkool, wat er zich voor uitgeeft. Vrouw-vereering? — Wat was ze anders dan de in duist're frazen ondergedompelde werking van zielsziekte? Wat Fleury hem zoo heel even ervan gezegd had, voelde hij aan als kranke dichtsterlijkheid, omneveld van een aandoeningssfeer, die hij hevig haatte en minachtte. Al dat hoogere gepraat prikkelde hem, noemde hij schetterende poehaai, hol geraas en leeg als wind. Iedereen voelde als hij, dat wist ie zeker, maar iedereen versierde z'n lagere driften met blommig praatwerk en pronkerig uitgestal van goudmunt. — Fleury hield alleen van zijn vrouw, omdat ze zoo slank was en fijn van gezicht als 'n beeldje, en omdat zij zich zoo licht bewoog, alsof ze danste, en hij hield van Louise om haar mooie oogen. Hij moest bekennen, dat hij zulke oogen, zoo zwaar gloeiend en zoo sterk kijkend, nooit van 'n vrouw gezien had. Heelemaal had hij van Louise ineens alles opgemerkt. Op dat slanke lijf, dat fijne snuitje was Fleury verkikkerd. Had 't mevrouwtje 'n bochel en 'n kwijlmond met precies datzelfde verheven gezwets, hij zou op haar trappen als op 'n kapotten emmer. Nu verklonk over haar ziel 'n gloeierig en kleurig geschetter van streelende woordjes, die wel vonkten en spatten, maar hem niet sloegen. — Al die hoogvliegers deden per slot precies wat hij deed, wat hij lekker en zwaar van genot vond. 't Was dun bier in de zon, waar 't schuim van wegwijnde, al dat gezwets en gedweep.

Een wulpsche, vurige en klemmende werking van z'n natuur broeide voorstellingen in z'n heet-schraapziek brein uit die hij in stille en geheime lust kombineerde. Hij dacht zich met allerlei vrouwen, ook met de slanke Louise, samen, onder

heel intiem gestreel en z'n ziek begeeren hitte rond tot hij in gloeiende opwinding onderging wat met z'n rillende zinnen in hem rood-demonisch obsedeerde. En de uitputtende driften wrongen, hosten en makaberden in hem als heksen in Walpurgisnacht.

Die wulpsche, zieke en heftige uitscheuringen van z'n zinnelijke natuur voelde hij voor zich zelf als 'n grooten rijkdom van innerlijk leven, waar niemand hem iets van kon ontnemen.

Toch zou die hartstocht, dóórgloeiend, hem vernield hebben, als hij niet door zijn scherp-speurend verstand en de felle hebzucht van z'n levensinstinkt weer in evenwicht gebracht werd. Met woest-nuchteren wil waakte hij op zijn macht, vernielde alles wat hem omsmakken en klein maken wou in 't gezicht van z'n medemenschen. Speculatie, die zwiepende koorddans op 't glinsterig draad-zag van Fortuna's web, had hij al gelaten; zou hij z'n vrouw-drift niet beheerschen? Zoo guitig konden oogen niet lokken, monden niet lachen, of Soonbeek bekoelde z'n driften in ijskil gereken van z'n duivelig-inhalig verstand. Binnenin etterde die drang naar houen en hebben en niets loslaten of doen zonder voordeel of woekerwinst. — Met 'n passie, heet en gistend als hellevuur, smeedde hij zich vast aan zijn geld, den klank van z'n zilver en goud. Nu mocht 't in hem stormen en loeien, niets zou 'm daarvan losrukken kunnen. Dáár lag z'n geld, z'n macht en hij hier eraan vastgeklonken met zijn heele leven en den zieken ademhaal van z'n mond. Hij hoorde 't kwelduivelen in 'm, en sarren en lokken de driften in rooden opstand; z'n leden rekken; 't scheurde in z'n lijf, maar de krampkneep van z'n bevende handen liet niet los, z'n geld, z'n macht, z'n alles! — Door z'n eerste passie hoorde hij 'n bruiloftslied z'n ooren bekittelen in zacht gejubel; door z'n andere driften vlaagde hem in 't gezicht de bimbamdreun van een grafzang. En z'n neus snuffelde van angst, alsof hij 'n scherpe specerij rook, als in den leefkring om hem heen, 'n toestand, 'n schepsel passeerde, die 'm van z'n macht 'n millimeter wou afdringen.

Wie aan zijn macht wou tasten, raakte z'n haat. En hij

spoog om z'n eigen dierlijke begeerten liever bloed en vervloekte zich zelf liever tienmaal per dag, dan zich over te geven aan wat zijn machtsgevoel zei dat vernietiging voor hem werd.

Hij vond in 't leven nu eenmaal niets hoogers dan macht en de wanstaltige uitgroeiingen van z'n sjacher-avonturen. Ook hier tooverde z'n soms demonische verbeelding hem woekervinsten voor waarvan hij duizelde. De emotie van den sjacher, de voorbereiding tot z'n woeker was het groote, hèt popelende genot van heel zijn wreed bestaan. In de branderige verwikkeling, lage uitpluizerij, woeste bevrediging van nieuwsgierigheidsdrift, in het heet woelen in andermans zaken, voelde hij pas zich hijgend-gelukkig leven. De gedrochtelijke overrompeling van z'n natuur zag hij nooit 'n minuut buiten zich zelf als iets krenkends en duivelsch voor anderen. Hij gevoelde 't als macht en wil. *Hij* was de bijtende trekpleister op de wonden der zwakken. *Hij* zoog met smetstof en àl hun binnenste in. Zijn diepste natuur snakte naar overheersching. Hij hield van slavernij en zag graag bukken. — Filosofieën had hij daarover niet gelezen, noch willen aanhooren. Hij vreesde dat 't zijn machtsgevoel zou verzwakken en verachtte diep iedere leering, die tegen zijn felle machtsinstinkten en hebzuchtdriften inging. Hij voelde zich gelukkig in zijn wreed-kervende meedoogenloosheid, voelde z'n afschuw voor 't zwakke, nietige en verschrompelde als onuitroeibaar. Daarom wou hij van godsdienstgefraseer en hervormingsgeleuter niets weten. Hij kon soms 'n heelen avond tegenover Flora, familieleden van haar, of tegen kennissen, niets anders doen, met krijscherig-schelle stem als van 'n uitgehongerden kraai, dan spotten en schimpen op al wat zoo'n kring om 'm heen voor heilige, onaantastbare waarheden hield en waar zelfs nooit waarschuwend 'n menschenhand naar wijzen mocht. Hij wist, hoe diep hij ze hinderde, hoe angstige ontsteltenis hij veroorzaakte met z'n wreedste en giftigste venijnwoordjes. Hij wist hoe hij pijnigde, martelde, kneep. Zoo'n wreede sarring brandde genot in hem. Hij speelde, hoonde dan met z'n gevoel van haat-macht, afschuw-

macht. Hij krenkte en haalde neer, hij gloeide van vreugde in z'n verkleining en vertrapping, omdat hij er dat valsche geleuter over dat „hoogere” mee raakte, dat „hoogere”, dat ie haatte, dat er niet was en waarmee de menschen in zieken waan zich-zelf vèr boven hem uittilden; menschen als hij, die precies begeerden wat hij begeerde, geld, macht, grof en fijn genot. — Nu priemde hij ze in hun blaaskakerij en nugilden ze. Maar wat gaf hij om dat gekrijsch over waarheid! Wat was dat nou weer voor 'n ding! Leeg gekal, woordgespeel en hol geblaas. Er bestond net zooveel „waarheid” als er „menschenliefde” bestond! Waarheid? Dat was hij zelf, dat waren z'n oogen, z'n handen, z'n lijf en wat er binnenin woelde, zijn begeeren, zijn denken en zijn voelen. — Andere waarheid dan zijn waarheid leefde er niet voor hem. Wat had hij aan andere, algemeene waarheid, die heelemaal niet bestond, 'n leegklankig woord was? Een der meest vooze leugens bleek al dadelijk, juist, dat er „waarheid” zou zijn! — Dat was sluwe uit-den-duimzuigerij, zooals alleen lui van zijn duivelige echtheid die durfden uitdenken. Alle menschen waren op den keper beschouwd één pot nat. En ieder broedde in zich, in 't geheim, de hebzuchtigste neigingen uit. Ieder die 't tegendeel beweerde, zonder er een ik-voordeel mee te bedoelen, schermde in de lucht, was binnenin voos, gaf zich een schijnhouding, 'n smerig airtje. Geen sterveling was er zonder hebzucht, zonder dat heerlijke gevoel van hou-wat-je-hebt en-vermeerder-je-macht. Die anders praatten waren femelaars, gekken, overspanningen en vervalschers van hun eigen begeeren. Wat gaf er nu grooter genot dan liegen, fel, genadeloos liegen, als men er zich mee verrijkte of z'n macht verhoogde? O! hoe genoot hij van z'n valschheid, z'n duizendmaal wegslingeren ván en weer terugkronkelen naar principes, als 't noodig was voor z'n macht. Wat genoot hij van z'n draaijerijen, z'n listen en z'n praatjes, als 't om lokken, om strikken-dichttrekken en smoren te doen bleek. — En al dat gewawel over vrijheid en verheffing, hij spooog er op, — 't was de verdoeming van 't beste in 'n mensch. 't Was óók 'n kramp-

trek van hebzucht, in schijn 'n andere richting uit. Hij wou de menschen dom houên, zoo lang mogelijk, en verpletteren als ze hem te na kwamen. Trap op ze, trap, trap, tot ze kreunen en krimpen, joeg 't in 'm; en niet alleen zoo in 'n luchtig verachtings-speechje, maar ook met de daád. Leef voor je zelf, dat was zijn opperst beginsel, en richt daar alles naar in. Leef voor je zêlf, denk en doe voor je zelf en breng geen zoen-offers op het altaar van 't gemeen. Laat de reukvaten door ànderen met wierook vullen en snuif dan zoo hard je kunt. — Als hij voor zich zelf alléén leefde, kon hij pas echt inkerven en genadeloos zijn. Hij werd gehaat, juist òm z'n macht, òm z'n sluwheid, òm z'n rijkdom. Daar zetten ze dan uit afgunst dat „hoogere” tegenover, waarvoor hij niets voelde, omdat hij 'n woeker-ziel had. Hoe begreep hij er den streek, den nijd van! — O! hij wist hoe heerlijk gierigheid was, uitzuiniging, soms tot krepeeren toe. Was ie 'n vrek? Goed, als hij er maar z'n alles knakkende macht mee hield. Altijd joeg 't in 'm: Soonbeek, wees zuinig; zoo zuinig, zoo gierig en schraperig als je maar kunt zijn. Krab iemand liever 't vleesch bloedend van de vingers, dan dat hij 'n cent van jouw bezit speelsch en onnuttig verbruikt. — Nee, als zwart gedrocht, als mensch-monster zou hij niet verschijnen, want hij wist ook wel, dat hem dàt te veel benadeelen zou. Maar in z'n eigen diepste binnenste hoefde hij z'n driften en begeerten niet goed te praten. Hij wou zuinig, fel-zuinig zijn, omdat hij er zich gelukkig in gevoelde en telkens als hij zich 'n maal eten, 'n sigaar uitspaarde, en Flora dwong dit of dat te laten, dan juichte 't in hem van verrukking: zoo blijf je houên wat je hebt, houên! altijd houên.

Daar had je nu Flora met haar telkens flauw vallen! 't Zat in de nieren, zei de dokter. Goed, laat 't in de nieren zitten! Maar als ze nu toch drie, vier of vijfmaal op 'n dag flauw viel, moesten dan al die poehaaiende kennissen maar in kwasi-ontsteltenis schreeuwen: O God!.... haal eau-de-cologne!... haal eau-de-carme!.... als ze 't hèm toch betalen lieten? Waarvoor was die krankzinnige geldverspilling noodig.... als water, frisch water net zoo goed hielp? Geen van tweeën gaf

eigenlijk wat, omdat ze erna tòch weer evenveel keeren van-zich-zelf viel. Als hij haar soms in de gang, bij de trap, in de zaal, zoo inééns zag neervallen, en er was niemand bij, dan liet hij haar kalm liggen, tot ze van-zelf weer bij kwam. Hij was er al aan gewend, las in dien tijd z'n krantje naast haar. — Maar als dat valsch-opgewonden menschenttuig er omheen stond en gilde en krijschte om meelij te toonen, kostte het hem altijd minstens 'n kwartje aan eau de Cologne of iets anders.

Daar kon ie van gillen, gillen van woede, dat men zoo maar over zijn beurs beschikte. Waarom betaalden die „ontstelde” schepsels dat dan zelf niet?

Dus zuinig, zuinig Soonbeek, zei hij zich zelf weer en versterk je machtsgevoel tot in 't oneindige. Want kwelde hij zich-zelf niet, als hij 'n mooie vrouw begeerde en hij zag van haar af om de uitgaven? Martelde hij zich-zelf niet telkens met kleine uithongerijtjes? En had ie met Flora niet soms de heftigste vervloeking en scènes om wat zij uitgaf aan kleeren, hoeden, schoenen, voor haar en de kinderen? — Al ging 't van de rente van haar eigen geld? Die zelfkwellingen en martelingen eischten belooning en de belooning gaf hem z'n zuinigheidsgenot, dat dwars dóór die kwellingen heenbrandde. — En al werd hij er door zoo valsch als 'n adder en zoo wreed als 'n tijger, hij zou nooit, nooit in die passie de geringste verzwakking ondergaan; dat voelde hij als 'n innerlijke wet. —

Er bestond toch niets van al dat dwepend geraaskal over vrijheid, goed-doen en menschenliefde.... Menschenliefde.... hihhi!.... we zijn allemaal roofdieren, lachte hij.... we kneuzen elkaar!.... we verscheuren elkaar!.... de een trekt den ander de lillende stukken uit 't lijf.... en de lippen smaken en de ruige tong likt warm bloed.... M'neer de socialist schreeuwt op 'n vergadering over 't onrecht.... en hij jammert over de ellende.... en met den laatsten trein keert ie terug naar huis.... hij rookt rustig 'n lekker sigaartje.... hij pakt 'n bittertje.... en van z'n eigen gehuil is ie 'al 't smartelijke dra vergeten. Geen wonder! Zoo'n slampamper slaapt net zoo kalmpjes dien nacht als hij....want hij staat er net zoo

goed buiten als hij.... Zoo'n vent leutert, windt zich op, vloekt, schimpt, braakt gif uit, mooi zoo.... allemaal om zelf macht te krijgen, zoo goed als hij! Dat volk, die ellende.... poehaai! voelt ie zooveel voor als z'n hakken.... Macht, macht, menschen! — Roofdieren, dat waren ze en bleven ze, en hij juichte, als hij ze zoo elkaar zag besluipen, bespringen en de klauwen, huiverend van genot, in elkaars vleeschkwabben slaan! Waarom moest dat wreede, dat bloedzuchtige, dat scherpe en genadelooze nu wèg, verborgen voor al die duffe klets over menschliefde, waar toch geen zier van gemeend was? — Was dat misdaad? Larie! Hij betaalde precies, wat men van 'm hebben moest. Niet één op de wereld, die 'n cent van 'm kreeg. Waar zat nou 't misdadige van zoo'n meening, dat je gebruik mocht maken van je sluwe meerderheid? De menschen, die 't zoo druk over menschliefde hadden, gunden elkaar niet 't licht in de oogen! — Nooit, nooit zou hij zich door die klanken, die valsche suggestie en vooze gevoelsopwinding laten meeslepen! Dàt was verdorvenheid, diep-rottende en alles aanstekende verdorvenheid, te leeren, dat er menschen leven met broedergevoel voor elkaar. — Bah! hoe kon hij er op spuwen met gal van verachting! Nee, hij had de menschen niet lief en zij evenmin hèm! Hij haatte 'n grooten hoop, verachtte 'n grooten hoop en bleef onverschillig voor 'n groote massa, tòt er menschen uit die massa z'n macht kwamen verhoogen, door dingen te doen, waarmee hij ze kon binden aan zijn egoïsme. Dan krampte en steunde 't roofdier in 'm, trilden z'n pezen en zenuwen, dan smakte hij zich op z'n bloedende prooi. Menschliefde? Goed!.... hij was 'n mensch!.... Hij zou zich-zelf liefhebben zonder weerga, hij zou zich koesteren in z'n liefde.... zoo fel en begeerig zich-zelf, dat iedereen kon zien, hoe innig hij zich overgaf aan menschliefde! Hij wist 't, hij had heel mooie dameshandjes. 't Was 'n groote bezinnigdaad van de natuur, zoo'n roover, zoo'n woekeraar zulke zachte fijne handjes te geven. — Laten ze nu maar zeggen dat hij geen mensch was, dat hij zich zelf alleen lief had, — dus niet aan mensch-, maar aan beestliefde deed! Goed? Wat gaf de

tijger om beoordeeling van z'n vleesch-verscheuringen ! Hij wou liever 'n tijger zijn, wreed, genadeloos, gluipend en sluw, dan 'n getemde en gedresseerde leeuw, ronkend in z'n vies zwijnskot met de slaapmuts van den baas op z'n golfmanen ! —

Zijn menschenliefde was zaligste genots-opvoering van eigen-ik, in 't doen wat hij wou doen voor zich zelf alleen. Wat konden hem Flora, kinderen, kennissen tenslotte schelen ? Hij zou zich door niets laten binden. Door niets ! Hij voelde 'n huiver, 'n griezels, alsof hij in 't donker op 'n reuzenpad trapte, alleen in z'n tuin, en 't kille bloed hem oogen en gezicht inspoot, wanneer er gesproken werd over vernietiging van wat ieder voor zich persoonlijk had veroverd. Hij liet al dat geschetter maar afkletteren op 't metaal-pantser van z'n bezit. Wie kon hem daar pakken, krijgen, vastgrijpen ? Wie beleedigen ? Daar was hij almachtig heerscher ! Hij zou niet wijken en niet meedoen aan de „goeddoenerij” van zooveel stomme rijken, die niet durfden verafschuwen al dat zwoegend gebroed. Wie kon zóó diabolische grillen uitwerken als hij ? Wie kon de menschen plots omkeeren als vaten en uit ze laten loopen al hun mooi gezwets en hoog gedoe en gekwikker, als hij met z'n geldhand naar hen toekwam ? Wie kon de wangen zoo vaal zien worden van schrik en zoo fel die femelaars en zwetsers over wijsheid en eerlijkheid en menschenmin op de vingers hameren ?

Hij, hij kon doen wat ie wou. Hij had de macht ! Straks naar Italië en al die romantische meren ? Dadelijk, als ie wou, met 'n eigen trein, 'n eigen jacht ! Wie deed hem dat onder al die zwetsers na ? Maar Italië zei hem niks meer dan de Nieuwendijk, en die romantische meren konden voor hem opdrogen tot kikkerslootjes, dan keek hij er nog niet naar om. Wou hij straks met 'n ballon mee, de lucht in ? De knapste ingenieurs stonden voor 'm klaar. Maar wat deed hij in de lucht, zolang er nog zooveel ruimte was op aarde ? Maar hij kòn 't, kòn 't ! Dat idéé, dat hij alles kon, wat hij ook zou willen, bleef al één verblindende verrukking ! Dat was zijn macht ! Toch wist hij, dat niet dadelijk alles met geld te raken viel. Veel moest hij nog telkens van z'n brandend machtsbegeeren verbergen, veel

moest hij smoren van wat hem gloeiend naar de onstuimige tong schoot. Beledigd voelde hij zich nooit, in schijn. Maar wraakgierig hield hij elken aangedanen smaad verborgen, tot hij, al was 't jaren later, zich kon luchten. Dan krenkte hij niet alleen terug, maar martelde en sarde hij met fijn gekwel en sluw venijn. Hij boog graag klein, wat boven hem uitstak. Hij had zelf de gruwelijkste kronkelingen gemaakt, de vuilste en vunzigste truken gebruikt, om er met wát tenminste te komen. En zelf had hij zien voorbereiden de onteerendste schurkerijen in 't groot, met koelbloedig vernuft en oneindig zwendelbesef. Hij had de zware kartetsen van de valsche spekulatie zien richten op de groote massa en de kudden zien vliegen onder de vuurmonden, hun eigen dood tegemoet als nachtuiltjes de lampenvlam in. De voornaamste lui had hij zien meedoen en de fatsoenlijkste menschen zien beven van geldzucht. Hij lachte met haattrek, als men 'm sprak van braafheid en eerlijkheid op deze wereld. Van z'n jeugd af had hij al met z'n valsche oogen, waarin de hebzucht schroeide, rondgeloerd en afgeloerd, bij alles en iedereen. Toén al luisterde hij ademloos naar wát om 'm verhandeld, verteld werd, naar de in schijn onnoozelste woordjes. De groote heeren zag hij op de vingers, zonder dat ze ooit iets merkten. Hij verloor geen woord. En om z'n ziekelijke nieuwsgierigheid diep te bevredigen en z'n gulzige vraat-oogen te voedselen, verweekte hij z'n praten tot fijne vleierij, niet te zoetig, flikflooiërig en nederig, toch zóó, dat geen argwaan z'n woorden beklemde. In zich-zelf geeselde z'n haat en minachting rond, spaarde hij z'n wrok na iedere vernedering óp in z'n donker hart. Hij aasde als 'n jakhals met brandend-zieken adem op 't toeval, 't troebele geluk, al bemorste hij z'n handen met zweet en bloed van onnoozelen en zwakken. Hij greep als 'n waanzinnige naar z'n illusies en visioenen van macht en rijkdom. Z'n heele leven, z'n hijgen en snikken koortsten óp in dien woesten, verterenden drang naar 't bezit van goud, dat geldgefonkel en dien zachten ruisch van banknoten, die hij altijd voor z'n geschroeide hebzucht-oogen zag schuifelen van hand tot hand. Van ál 't afgeloerde,

van àl de helsche Beursstreken maakte hij gebruik voor z'n eerste kapitaaltje, tot hij eindelijk de woelende werking der win-instinkten in zich voelde gisten en hij met toevertrouwde fondsjes van anderen ging spekuleeren. Won hij, dan was hij rijk, had hij de heete visioenen van al die banknoten, den brandenden klank van al dat zilvergerinkel vlak onder z'n handen; kon hij 't geld maar naar zich toe halen met stuipende vingers, doorsidderd van z'n koortsig begeeren. Dan waren z'n schim-visioenen geen wijkende fantasieën meer, maar werkelijkheden, massief als marmer. En hij wón! — Toen, midden in 't win-geluk, hield hij op. Dat was de duivelskracht van z'n natuur, plots te breken den zwellenden wellust van z'n gloeiendst verlangen. Hij had z'n slag geslagen. Even duizelde 't in z'n hoofd, wat hij gedaan zou hebben, als hij verloren had. — Z'n slachtoffers begrinniken, want in den machtsgroei van z'n begeeren moest het in zijn hart killer zijn dan in 'n kelder. Hij haatte diep ieder meelij-gevoel met zwakkeren en gevallenen. 'n Meineedige daad, met avontuurlijk moedsvertoon en sluw-fijn, pervers vernuft doorgevoerd, vond hij ontzaglijk veel hooger staan dan de grootste weldadigheids-voorstelling en 't teederste meelij-vertoon. Nu hij rijk was, gebruikte hij geen stroopkwast meer, kromp en boog hij niet meer, hoefde hij niet zóet te likken wat zuurde. —

Hij wist voor zich met z'n sjacher-filosofie precies, wat er te koop was in iedere menschenziel. Z'n verachtelijk speurgenot en z'n alles doorsnuffelende onkieschheid brachten 'm tot 'n satanisch mensch-beschouwen. Zijn wroknatuur schoot dadelijk een diep-donkere plek voor z'n duizelende machtsverrukking, die hij ondergaan had bij z'n plotselingen rijkdom. In z'n grimmige afgunst herwon hij zich op z'n ijlende win-koorts en z'n dóórgroeiende vraatzucht beperkte de overstelping van z'n geldvreugd. Hij bezon, bezon diep en angstig met z'n nuchterst verstand, om te houên wat 'm toegeworpen was. Z'n wantrouwen hielp hem verkoelen en voor menschen bleef hij heel kalm. — Niemand zag z'n innerlijk geweld en de moordende hardvochtigheid op z'n blank gezicht. —

Nu was de theorie van z'n denken, z'n voorstellingen en z'n sjacherend kombineeren aan de beurt: om te gaan leven heelemaal naar z'n innerlijke natuur en diepst-inwendig begeeren. — Met geld moest alles te breken zijn, ieder geheim ontzegd kunnen worden, als 't maar met opperste sluwheid en fijnheid van ondoorzichtig vernuft samenging. Hij haatte den smulbroer en toch zou hij hem te barsten laten eten, als hij er z'n nieuwsgierigheid mee kon bevredigen en z'n macht mee verdiepen. — Voor geld bukte alles, alles! Dat wortelde onuitroeibaar in de kleinste daad, doorsnerpte 't geringste woord. Ieder hooghartig verzet, de pralerigste verdoeming van 't blanke slijk viel wèg bij 't koortsig gerinkel van goud, en iedere verwerper stortte tenslotte in krampen van aanbidding néér voor de demonentronie van mammon, die toch, met 'n zwarte vloek-tong, ontzaglijk, de zonden en de bloedvlekken van 't onreinste lichaam schoonlikte. —

Hij voelde onwrikbaar, dat men met geld de hoogste biecht, de angstige, van nood doorschreide biecht kon hooren, òpge-snikt uit de bangste menschenziel. Was er iets mooiers dan zoo'n biecht? In alles drong je door! Hij hoorde bedrog, uitvlucht, vervalsching. Hij zag vernieling van geweten, vermoording van rust en genoeg. Hij zag bloot-stoeiing van verborgen driften. Hij hoorde bekentenissen van zwelgerijen, misdaden, verlagingen en meineedigheid. Voor z'n oogen leefden verderf en vergalling van alles wat met schijn-kuische monden van fatsoen en braafheid, zoo in 't algemeen gepraat, eerst lieflijk, voornaam en hooghartig, door diezelfde menschen vóór hun nood was uitgekald. — En als de biechteling zweeg, in angstige stameling, vergloeid van schaamte niet verder durfde, of verborg die zieke en fijne geheimen, waarop Soonbeek juist vlaste, die hij hooren wilde in alle bijzonderheid, dan klonk even boven z'n hoofd de klam-angstige, gelddrammelende hand van den voorschieter, en sprak in kram-pige trekken de vale biechtelingen-mond verder, àl verder.

Met geld voelde Soonbeek zich sterk als een oorlogsschip, dat z'n kanongebulder voor de hongerige belegerden uit-

dreunde, en kruiste heen en weer, tot krankzinnige smart ze uitdreef tot overgave. Hij stikte half in de visioenen van zijn macht. Zijn bloed ruischte en kookte naar z'n hersenen, als hij telkens een wraakje ophaalde en vergold aan wie hem vernederd had in vroeger jaren. En als hij bedacht, ieder uur, iedere minuut weer, wat hij kón doen met z'n macht, z'n geld, dat steeds groeide, al groeide; als hij voor zich zette, wat hij met één slag kon vernielen tot gruis, afbreken en dan weer goeiïgjes bijeenlijmen, dan duizelde hij even zóó hevig, dat hij z'n koelend verstand te hulp riep, om geen krankzinnigheden te doen.

Want in z'n natuur bloedden nog andere driften en angsten, die hem zélf verontrustten; angsten, waarvan hij wel afwou, maar die hem omkronkelden, hem soms de beenderen kraakten in giftige aanknelling van ruw gloeiend-bestaan.

De grootste bedriegerij voelde hij nog niet als strafbare misdaad. Ieder had 't recht er 't snelst zich boven op te werken, als hij vunze list, inscheurende bedriegerij maar zoo wist te beheerschen, dat in 't begin niemand er de woekerpasie, de zoogenaamde laagheid en voosheid van merkte. Als niemand je maar iets kon doen met strafrecht en wetboek. Ieder schepsel moest z'n hoogste genotsbevrediging zoeken in wat hem zelf 't hoogst en 't liefst was, maar toch zóó weinig overdwelvend van zinnen, of weg in zoete verstandsverbijstering, dat de nuchterheid en de berekening, de fijnste list-wendingen en de doortastende kombinaties nooit verslapten. — Vervalsch je wijn, maar heb dan ook de hypnotische kracht, om je slachtoffers te laten denken dat zij 't blankste en zoetste druiven-sap proeven.

Dat waren machten van den donker-gloeienden geest, die in hem duivelden. — En toch, aan z'n eigen zwakke angsten durfde hij bijna niet denken.

Daar was allereerst z'n asem-ziekte! In 't derde jaar van z'n huwelijk uitgewalmd. Flora had 't met 'n angstschreeuw, die 'm deed rillen, plots geroken. Ze wou van 'm weg en ze gebaarde met zoo'n afgrijselijken walg, dat hij er van vergrauwde.

Toen was plots 't jakhalsvuur in de valsche tril-oogen opgegloeid. Ze had gesidderd. Hij had haar overheerscht, haar, angstig-dwepende zwakkeling; met zoo verdoembaar-giftige woorden oversmakt, dat ze verstomd bleef. Ze dacht hem voor haar verschrikte oogen van gekrenktheid en dolle woede stapelgek te zien worden. 't Groene, valsche vuur fosforiseerde in z'n haat-oogen, die nu niet zenuwbeefden voor háár zwakken blik, en razernij vlamde z'n gezicht uit. Ze zweeg, Flora, viel neer op 'n stoel. Nooit durfde ze meer een woord over z'n maagrottende asemziekte zeggen, en hij voelde zich geweldig tóen in z'n macht op die telkens-van-zich-zelf-vallende vrouw.

Maar altijd knaagde er iets anders in hem, dat z'n genot vergalde. — 't Was z'n opschrikkende gejaagdheid, 't vampierachtige van z'n wantrouwende onrust. Hij zát bijna nooit thuis. Telkens sprong hij van z'n stoel, liep de kamer uit, de gang in. Van de gang zwierf hij 'n ander vertrek door, overal muiszend en snuffelend. Hij had veel prachtige dingen verzameld in huis, of liever Flora, vlak om haar heen. Allerlei fraais nog uit de wittebroodsweken in de eerste jaren van hun huwelijk, toen haar hals z'n heele zaligheid geweest was. — Maar hij gaf nu niets meer om al die mooiigheid, keek er zelfs niet naar. Hij wist, dat 't waarde had. Toch was 't geen veilinggoed. En dát alleen had voor hem een avontuurlijke en passioenele geschiedenis. — Hij hield bovendien niet van pronkerigen rommel. Hij smachtte naar soberheid, naar zoo weinig moge'lijk gedoe om zich heen, óf 't moest koopwaar worden.

Zeker, hij wou in z'n huis wel dolgraag gezelligheid en knussigheid, vooral 's winters. Maar zoo weinig lui bezochten hem uit eigen beweging en z'n vrouw sliep altijd 's avonds. Dan kniesde hij zich dood in de groote holle-zaal, zette hij zich al meer en meer in den schemer. O! hij wou wel leven om zich heen zien stoeien, gepraat en gelach, maar er duivelde altijd iets onrustigs in 'm, een knagende gejaagdheid waarvan ie niet af kòn, die klam-zweet z'n lijf uitgiffte en hem soms de smartelijkste zelfvervloeking op de tong brandde. O! hij wist wel wat 't was.... niets anders dan z'n kervend, kna-

gend wantrouwen, dat door z'n genoeglijkste minuutjes schoot als 'n heete, vervliegende, helsche jeuk. 't Werd 'n gekwel en gesar als de kruipingen van 'n duizendpoot, die de heete hersenen was ingekropen en nu met de fijne poot-sprietjes z'n binnenste zat te bekriebelen op plekken, waar hij niet bij kon. Soms dacht hij er dol van te worden. 't Was al zoo lang z'n obsessie: niets en niemand te vertrouwen, niemand *in*, niemand *buiten* huis.

Als er geen visite was, zagen ze hem nooit kalm zitten. 't Was 'n schrikaanjagend, wroetend rondgeneus in kasten, gezwerv langs deuren, gesluip in kamers, op zolders. Vooral in de meidevertrekjes en keukens toefde hij lang, heel lang, tegen alle heftige protesten van z'n vrouw in. Met z'n afstraffende, overrompelende ruwheid hypnotiseerde hij de meisjes. Ze rilden voor z'n gesluipgeloer, gestrikvraag, uitgehoor, z'n vluchtig rekenen op muren of aanrechten en schuw dadelijk uitvlakken, z'n heet nagekijk van boekjes, z'n tellen, telkens weer, van lepels, vorken, kopjes, schotels en allerlei keukengereedschap.

Die erge, heel erge onrust in 'm had hij pas de laatste drie jaar. Wat was er toch met hem gebeurd? Iets ontzettend vreemds en iets heerlijks tegelijk, iets exorbitants, dat hem bezat, overheerschte, en klein maakte z'n eigen trots, maar toch iets, waaronder hij zwijmelde en zwolg van genot, van 'n heet, brandend-overvloeiend begeeren. Hij, die uit kleinen, berekenden leef-angst, zich nooit aan 'n passie durfde overgeven, uit bloedende vrees, dat ie binnenin vernield zou worden, opgevreten van zinnedrift, hij was nu al drie jaar lang de slaaf van z'n veiling-koop-hartstocht. Op alle manieren had hij 't voor zich zelf willen goedpraten, maar er was niets aan te doen, hij voelde zich, z'n verzet, z'n leefangst getemd door die passie. — Juist, wijl er voor hem geen finantiël gevaar bestond, kon hij dien hartstocht niet de baas worden, 'n passie, die al z'n rust, heel z'n huislijk leven opvrat in gulzigste, slokkerigste koortsjacht. Met Flora had hij er vreeslijke scènes om gehad, zóó erg, dat haar moeder uit Duitschland er werd bijgeroepen: haar man was stapelgek geworden. Hij

deed niets anders dan katalogi lezen, verslinden en kwam weken achtereen niet meer aan 't avondeten. — Maar alle verwijten, alle terechtzettingen liet hij over zich heen stormen voor de koortsige, de inwendig stille bloedingen dempende bevrediging van die veiling-passie.

Toevallig was hij eens door 'n paar kruiperig-beleefde make-laars naar 'n groote avondveiling meegetroond in „De Zon”. — Hij was heelemaal niet van plan iets te koopen. Toen hij zich door de mensch-oppropping had heengedrongen, zag hij juist in bod een pendule-coupe, zooals bij hem er precies een in de achterzaal op den schoorsteenmantel stond. Hij schrok, toen hij hoorde hoe laag 't bijna afgehamerd werd. Met 'n halven gil schoot schril z'n stem 'n bod uit. Er werd óver geboden. Hij voelde zich steenbleek worden. Hij bood weer, gejaagd tegen z'n verlangen in. Wat moest ie 'r mee doen ? Nòg 'n stel ? Hij wist 't zelf niet, maar iets brandends, heftigs en vlijmends in hem joeg hem voort. Na nog drie óverbiedingen klopte de hamer af. Hij zat er aan vast. — Soonbeek ! gilte hij weer half, in nog vreeslijke nà-aandoening van angst, bij ieder kwartje, dat er opgedreven werd. Tòch kreeg hij 't toegewezen voor 'n spotprijs in vergelijking met de uitgave van zijn stel thuis. De bode, die de coupe opzij zette, vertrouwde hij niet goed. Maar uit de knelling van den menschenprop kon hij zich onmogelijk loswerken. Hij zocht naar 'n kenmerk, maar zag niets in de verte. — Na dit eerste bod bléef hij. De koophitte van den spekulant voelde hij weer door zich heengloeien. Hij kocht al meer, al meer, dingen, die hij heelemaal niet noodig had, maar toch hebben wou, omdat alles zoo verlokkend goedkoop ging. De vlammen sloegen hem 't gezicht uit. Hij stond weer half verkneeld tusschen de menschen in. 't Was van allen kant één gretig gluren, één ophitsen, één bekamping op leven en dood, 'n dreiging en doodslaan met wat guldens méér. Dwars door de wulpsche en liederlijkste woordspelingen van 'n groep uitschot-handelaartjes, op àlle voorwerpen ter verkoop aangesjouwd, spooog z'n gilstem bod op bod uit. Hij leefde op. Hij schokte en beefde van emotie. Hij voelde zich niet meer.

Hij zag alléén nog den kruier, die de nummers afriep, hóorde alléén nog de bromstem van den notaris, die den boel af sloeg. Bij ieder bod ging er een kramp van verrukking door hem heen, ook al bood hij niet eens meer mee. Hij vond 't duizelig-heerlijk, dien snellen val van bod en overbod. In die jacht, die woeste spanning vrat 'n nerveuze drang, die 'm heftig aangreep. Hij gloeide mee, hitste mee, joeg, lachte mee. Boven z'n hoofd, langs hem, achter z'n rug, onder hem door, overal gingen de bod-seinen, zonder dat hij iets zag gebeuren. Hij wist nooit, en niemand, wiè eigenlijk bood, tot aan 't eind 'n naam of „geld"-roep werd uitgekrijscht. Je moest wel heel stevig in de schoenen staan, wou je iets hebben dat je verlangde en toch geen strop koopen. Ook beviel hem zeer, dat de menschen om hem heen stonden ineens, met felste begeeren bloot. De onbeschofte, de gierige, de bedeesde, de hebzuchtige, je kon ze hier precies zien zooals ze waren. Toen hij uit 't gloeiende, dampige verkooplokaal, na nog z'n gekochten boel betast en beloerd te hebben, de straat opkwam, bekoelde de Maartwind z'n brandend-klam hoofd. Maar nog vóelde, hoorde hij niets anders dan geroep, zag hij niets anders dan z'n koopen in een heeten nevel van licht. Hij keek niet waar hij liep. De nachtgrachten stapte hij langs, instinktief. 't Juichte in 'm . . . 'n prachtige dag en avond geweest! — Z'n maag rammelde, hij had honger en hij stierf van dorst. Nu merkte hij eerst hoe laat 't al was, dat hij niet gegeten en gedronken had. Wel twintig café's liep hij voorbij. De dorst martelde in z'n keel, maar haastiger liep hij door. Hij stierf liever, dan in 'n café wat te drinken, waar hij alles thuis voor niets kon krijgen. Dan nog maar wat flinker aangestapt, 'n kwartier langer dorstmarteling in den uitgedroogden strot.

Van dien dag af liet hij zich katalogi van allerlei soort veilingen toezenden. 't Werd 'n razende toevloed van kleurige drukwerken, lijsten, inlichtingen en uitnoodigingen. Hij voelde z'n kooppassie erin borrelen. 't Gaf hem 'n geweldige drukte, 'n nerveuze, opwindende bezigheid en een hartstochtelijke afleiding. 't Werd 'n woest feest van nummer-dansen in z'n

brein. 't Gaf hem wel aanwassende zorgen, maar bleven zâák-zorgen. 't Woekergeluk in 't loswerken van de verkoopdingen schroeide er een gloed overheen. 't Waren geen benauwings-zorgen, geen effekten-angsten, geen koers-koortsen.

Het groote, vurige genot begon al uit te prikkelen met de kijkdagen. Hij vond niets zaligers, dan dat stiekeme vooruit-zich-vertrouwd-maken met al wat in de warrige lokalen stond. Nummer voor nummer, z'n katalogus in de fijne handjes gekneld, bekeek, betastte, doorsnuffelde en onderzocht hij. Hij vond het er heerlijk en dolgrappig. Allerlei dingen lagen daar, die je nooit van nabij zag, waarvan hij niet eens wist, wat ze eigenlijk waren. Hij lachte tegen 't schitteren van chirurgische instrumenten, tegen tooverlantaarns en fotografie-toestellen. Nooit had hij zooveel moois en vreemds bij elkaar gezien. Niets ging voorbij aan de scherprechterij van z'n gulzige oogen. 't Was 'n hartstochtelijk neuzen, een nieuwsgierig slenteren, een onkiesch en brutaal indringen tusschen andermans boel, wat een van z'n liefste bezigheden was. — Je kon er bij denken wat je wou. Vooral op de groote veilingen stond prachtgoed. Daar zwierf hij dagen achtereen. Iedere kruier, iedere makelaar kende hem. Ze hadden 't land aan z'n inhalige, schrokkerige, en wantrouwend-gluiperige onderzoekingsmanier. Als hij wat vroeg, en z'n schelle stem scherpte het provinciaalsche „n"-netje aan ieder woord toe, dan schoven ze langs 'm, lomp, onverschillig, zonder boe of ba! Hij gaf nooit 'n halven cent fooi, tilde zich zelf liever 'n beroerte. De kruiters spogen op hem, als op 'n mand rotte appelen. Maar hij grinnikte erom in zich zelf. Geen antwoord? — dan géén antwoord. Als hij maar z'n rustig, wel heet, maar toch dól-plezierig en veilig gevoel bleef houën, wandelend tusschen al die dingen, uit geldnood of door sterfte van de hand gedaan. Op veilingen was altijd te verdienen, bijna altijd, als je oplette. 't Werd azen op de ongelukken van 'n ander. 't Had de makabere bekoring van strand-vonderij. Je leegde de zakken van schipbreukelingen, die zwijmden of met gebroken oogen den laatsten adem uitkreunden. Er spartelde een gistend avontuur in. — Hij zwierf maar

lokaal uit, lokaal in. Hij begluurde de menschen, die ook kwamen snuffelen. Daar moest hij z'n slag mee slaan. Hij probeerde te gissen of er kenners bij waren. Zag hij 'n musikus met lang haar voor 'n kollektie violen blijven staan, dan gluiperig sloop ie naast, tòch achter hem. Hij beloërde dan sluwigjes, welk nummer hij noteerde, na telkens dan dit, dan dat instrument geprobeerd te hebben. 't Kostte hem gloeiende, nerveuze inspanning alles te volgen, maar z'n brandende energie zwol in kracht. Sluw-heet dacht ie: wat jij er voor geeft, is 't mij ook waard. Van den musikus zwierf ie wèg naar allerlei soort handelaars, die hij vaagjes of goed kende. Voor hun oogen deed hij net of hij maar luchtigjes éven was komen inloopen. Vroegen ze hem, dan zei hij: hè? ja.... hm!.... ik ben juist hier.. niets voor mij.... niets! niets! — Maar gejaagd bleef hij rond de argelooze handelaars heensluipen. Hij bekeek wat zij bekeken, hij betastte wat zij betastten en schuw, met sluwe intelligentie, neusde hij áf van hun katalogi de nummer-groep die zij noteerden. Zoo deed hij bij karpetten, meubels, stoelen, bureaux, lampen, linnengoed, kasten, bij ál wat er stond. O! hij had niets noodig! Voor zich-zelf zou hij voor geen gulden gekocht hebben. Nu was 't voor z'n zaak, die hij denkbeeldige koopers gaf, waarin ie opging, z'n zaak, die heet z'n winlusten streelde. Zoo goedkoop kennis verkrijgen en zoo tegen 'n derde van de waarde boedels inpikken, was 't heerlijkste wat er te denken viel. Hij snoof de veilingluchten letterlijk op. 'n Theeroos kon niet met zoeter zomeravondgeur z'n neus bekittelen. Houtlucht van kasten, meubels, duffe stank van trijp en pluche; roestlucht van kachels, ijzer, staal, 't gaf 'm een benevelend geluk, een gevoel van veilige gezelligheid en verzekerde verdiensten-visioenen. En telkens als hij zoo wat alléén bleef in 'n zaal, wel doodmoe van het trage slenteren, maar in koorts-energie toch op de pijn-zware beenen blijvend, geen slok en geen hap zich gunnend, zwierf hij terug naar de beste nummers, die hij honderdmaal door anderen al had zien betasten, grinnikte hij zich-zelf in, *ik krijg je.... ik.... ik.. ik!*

Hij rekende, schatte, rekende weer en nog eens, maakte

lijsten van waarschijnlijkheids-biedingen, speelde al vooruit in zich-zelf af, wat er gebeuren ging. Dadelijk verscheurde hij z'n gecijfer. Wantrouwig rekende hij nog eens en schreef weer en de bange emotie, of hij goedkoop dan wel duur uit een samenwringenden worstel van bod tegen bod, z'n nummers zou los te werken hebben, doorkrampte z'n heel wezen met avontuurlijke begeerten en angsten, die 'm zóó omknelden, dat er niets anders meer voor hem bestond dan z'n veilingen.

Zoodra hij, in de kijkdagen, 's avonds thuis kwam, lei hij 'n stapel vuile, verkreukte katalogi, bekriebeld met aanteekeeningen, vlak naast zijn bord. Onder 't inlepen van soep, las hij gretig, at snel, gejaagd, niets proevend, niemand ziend. Hij maakte met z'n fijne vrouwehandjes potlood-kruisjes en slangetjes, rood, groen, blauw, lachte tegen z'n hiëroglifisch-geheimzinnig neergekrabbelde notities, als hij weer bedacht, wat dit was en dat was, zich herinnerde op wat 'n sluwe wijze hij gesprekjes over een en ander had afgeluisterd. En soms stroefden de wenkbrauwen in frons, als ie aan 'n nummer kwam waarvan hij vermoedde, dat er hardnekkig omgevochten zou worden. — Flora werd nijdig, stootte 'm aan, vroeg verstoord en beleedigd of hij 't kwartiertje dat hij thuis kwam, nu nóg niet den veilinggrommel uit 't hoofd kon zetten. Maar doof voor ieder verwijt, ieder woord, hakte hij wat uit, zonder zich zelf te hooren.... zei kortaf, gejaagd.... ja-ja-ja!.... ik kom, ik eet al.... goed-goed-goed! — Dan Flora er weer tegen in, om 'm te sarren, z'n verstrooidheid te blameeren voor de oogen van de kinderjuffrouw en de meisjes, die opdienden, — riep weer: Jan.... Jàn!.... eet noe.... Jan, drink!.... Jan, zeg de kinderen 'n woordje.... Jan, daar is 't vleesch.... Jan, wil je aardappelen? — En hij, al nerveuzer, driftiger en wilder er tegen in: Zanic toch zoo niet, Floor.... ik eet.... ja-ja-ja!.... geef maar.... geef maar.... ik eet al...., zich verwerend, zonder van z'n pape-rassen op te zien, dan alleen als ie 'n hap nam. — Lang vóór en lang nà de veilings- en verkoopdagen had ie al voor niets ooren meer. Hij wist nauwelijks, dat ie 'n vrouw met kinderen

had. Kwam hij nu en dan na de veiling-periode bij, door gedwongen rust, wyl er niets te doen was, dan werd hij voor 't gezin onuitstaanbaar kribbig, vitzuchtig, driedubbel lastig en opvliegend-kwaadaardig. Hij bemerkte dan, hoeveel hem aan vertering van z'n vrouw door de vingers ging, hoeveel hij weer met scherpe controle, door onbekommerde, luchthartige lef-brutaliteit van Floor had goed te maken, hoeveel hij weer verrekenen moest met de meiden, z'n kantoorbedienden, met z'n kleine huurders, die 'm allemaal poetsen bakten, terwijl hij weg was met heel z'n vervloekte passie in die veilingwereld. Dan zenuwde hij gejaagd door 't heele huis, knauwde zich-zelf, verwenschte hij zich met al z'n geld om z'n nerveuze, gejaagde ellende, z'n onrust, z'n angsten en de dubbele, zwaarder-sarrende zorgen, die hij zich zonder reden in den kop haalde. Nu kon hij zich niet langer inpraten, dat hem de veiling geen finantieel gevaar gaf. Vooral toen z'n veiling-passie pas uitgegroeid was, fel, onweerhoudbaar, liep hij er angstwekkend gejaagd en dol-nerveus bij. Hij sliep er niet van. De opwindings door al z'n cijfers, nummers, kansen van koop en verkoop, kleine en groote berekeningen, matte hem af, vergroende z'n gezicht, maakte hem soms half razend. Hij zag alleen kasten, stoelen, toestellen, nummers. Hij droomde wild en benauwd. Dan, dat ze hem, stuk voor stuk gekocht, uit de handen wegrukten en kapot sloegen op z'n hoofd; dan dat hij geen menschen meer zag, maar alleen reusachtige nummers, die spraken, liepen, zaten, met sprekende monden, en ál maar sommetje verkauwend en weer uitspuwend, de een na de andere. Hij maakte midden in den nacht, als z'n branderige oogen den slaap niet konden vatten, Flora wakker, met gehoest, gekuch, gereken en getel, om midden in den nacht te vertellen, voor hoeveel dit, voor hoeveel dat gegaan was. Hij hilde en vloekte van spijt als 'm iets ontging, dat later bleek zeer verkoopbaar te zijn. Als Flora dan uitviel, zei: Maar God, Jan.... u maakt ons allemaal verrukt met uw veiling, waarvoor doet ge dat?.... Hebben we niet genoeg? — dan schrok hij even, beheerschte zich, zei kalm terug, heel geheimzinnig: 't zijn

zaken geworden, mooie zaken, daar geef jij toch geen lor om.

Toch begreep ie, zich te moeten beheerschen. De dokter gaf hem wat broomkalie en hij sliep weer beter. Toen ie den fellen spot, den gloeihaat en afschuw van Flora bemerkte tegen alles, wat van z'n veilingen kwam, zweeg ie van z'n koop-verrukkingen, z'n avonturen-kans, maar kropte alles van z'n passie bijeen. Haar gemopper liet 'm steenkoud, zou wel slijten. Erger was 't, dat ie op de veiling zelf zich niet goed kon bedwingen. Eerst dacht hij, dat ie door vuile intrigetjes van makelaars in den val gelokt was, dat ie niets vertrouwen kon dan z'n levende oogen en eigen handen. In iederen trek van hun gezicht zag ie iets raadselachtigs, iets valsch. Later bleek dat verbeelding. Maar tot schuim kookte z'n woede in hem áán, als ie iets voor z'n neus zag weggaan, waarvan hij wist, voelde, dat 't opgedreven werd, alleen omdat 'n kliek tegenbieders 't hèm niet gunde. Hij beefde dan. Z'n stem gilte weer bij ieder hooger bod. Hij leed afschuwelijk, omdat hij niet hooger wou en tóch, meegesleurd door den magnetischen haat van het vijandige kliekje, weer hooger bood! Tot z'n angst en sidder inéén stolde, 'n krampachtige siddering hem doorschokte. „Ga niet verder, niet verder,” trilde z'n stem, „ze sleuren je d'rin!” Plots stomde zijn nerveus-opbied-gegil, keek de notaris tevergeefs naar z'n valsch-lichtende oogen, die niet meer wenkten in z'n doodsvaen kop, maar alleen trilden, hevig, als stortte 'n beroerte over 'm uit.

Hij vertrouwde niemand meer, liet zich dus ook niet voorlichten. Naar eigen intuïtie schatte en berekende hij weer, als z'n begluur- en afluistersysteem niet lukken wou. Bovendien was ie daarmee al eens 'n paar keer heel leelijk er ingelooopen. Ging er op den verkoopdag iets veel lager dan hij voor zich-zelf getaxeerd had, dan werd ie steenbleek van angstige ontroering. Wat verschrikkelijk weinig verstand had ie toch van al die waar, en hoe bar kon ie zich de vingers branden. Ging iets buiten z'n verwachting veel hooger, dan koortste er nog banger jacht in 'm. Heel snel, tusschen de menschenaauwing in, moest ie dan uitmaken, of hij niet door 't haat-

en afgunstklikke opgejaagd, of dat er door vreemden werkelijk meer, veel meer geboden werd en 't nummer groter waarde had, dan ie ooit vermoeden kon. Later werd ie aan die truks en valsche lokkingen meer en meer gewend, ergerde hij zich zelden. 't Was 'n machtsding, begreep hij. Al was hij de rijke, ze waren sterker dan Soonbeek, omdat ze meer wisten op dat gebied. Hij snapte wel, dat hij 't ergst gehaat werd door de kleine samen-koopertjes, joodjes en brutale sjacheraartjes, tegen wie niemand durfde bieden, wijl ze er van leefden en de vuilste taal en bedreigingen uitbraakten, als iemand 't waagde, hooger dan hun klubje te gaan. Daar tusschen stookten en hitsten de makelaars op. Ze begrepen niet, wat die schatrijke kerel met al die dingen toch uitvoerde. Hij kocht wiegen, dames-ondergoed, karpetten, handschoenen, jassen, smokings, rijwielen; hij kocht gordijnen, oude matten, gedeukte kachels, lavementspuiten, kanten dassen; hij kocht badkuipen, hoeden, veeren; vuile matrassen, oude dekens, smerige sjerpen; hij kocht satijnen rokjes, valsche juweelen en chirurgische spuiten. Ze behoorden hém bij iederen koop. Heele relletjes gilden ze naar 'm toe. Maar z'n steenbleek gezicht bleef ijzig in schijn-rust. Alleen z'n wimpers trilden fel. Hij bood door met bevend-gillende stem. 't Schorriemorrie oversmakte hem met vloeken; hij stoorde zich aan niets, hij keek niet om. Hij bood, boød, werd al kalmer en minder gejaagd tegen hun verzet in. Een keer gebeurde 't, dat 'n paar afval-koopers, sjofele zwoegers, weer door hém overboden werden. In dierlijken angst, dat ze 't rommeltje zich voor den neus zouden zien wegkooopen, was één sjacheraar naar Soonbeek gedrongen en had ruzie gezocht. „Jij moth mijn nie op me phoote trapphe!” had 'n zwart-baardige jood 'm toegekrijscht en een stoot voor den buik gegeven. Soonbeek, onthutst, steenbleek, weerde af, zei, dat hij geen voet verzet had. „Da' liech'ie, misgazzet.” Heviger trilden de wimpers van Soonbeek, die er absoluut niets van begreep. Joodje woedde nog wat door en Soonbeek stotterde, verzocht nu dreigend, hem met rust te laten. Toen plots zag ie 't joodje zich in den

zwarten baard krabben en lachend hoorde hij 'm zeggen : „God zegen je, meneer ! ik doch as u 't waz ! neem me nie iebel !”

Toen Soonbeek opkeek naar den notaris, bemerkte ie, dat deze 't nummer afhamerde, zag ie den ruziezoeker grinniken naast z'n makkers, die den heelen rommel gekocht hadden. Toen eerst snapte ie, dat 't een streek geweest was. De joodsjacheraar had ruzie gezocht om hèm juist *buiten* en z'n makkers *aan* bod te houden. Hij vond 't een prachtigen, sluwen zet, bewonderde 't overleg ervan. 'n Dag later groette ie 't joodje vriendelijk, maar bood nu feller dan ooit tegen hem en z'n kompagnons in, bedierf hij nog gemeener hun koop-kans van afval voor altijd.

Dat redde hem half. Ze kregen ontzag voor z'n energie en z'n woest aanhouden. In hemzelf was 't 'n bange warrel. Hij sprak zag, bood in 'n hooge koortsgloeijing van z'n heel denken en voelen. Eindelijk leerde ie al aan de stembuigingen, 't geraas, onderscheiden, of iemand zich-zelf opdreef, of werkelijk een koöper bood, die buiten kliek en klub stond.

Toch moest ie zich verschansen, moest ie veel gewikster kunnen inslaan. Hij ging, omzichtig, zeer sluw en diep-door-dacht voorbereid lui bezoeken in allerlei vakken, die op een of andere wijze van 'm afhingen, van wie hij wist, dat ze 'm met sidderend ontzag naar de oogen keken om z'n millionair-schap. Ze werden al spraakzaam en nerveus als de rijke man zoo dicht en zoo joviaal op hun lijf stond. Met allerlei sluwe, suggestieve en overbluffende praatjes, soms heel geheimzinnig, alsof er ook voor hèn goud te verdienen was, lokte ie ze mee naar de kijklokalen. Hij hoorde ze aan allen kant uit : een vakman over vloerzeilen, 'n ander over piano's, 'n derde over kristalwerk, over pannen, over pullen, oud aardewerk en over schilderijen. Wat hij brandend graag weten wou; vernam hij uit den mond van die kenners. Toch deed ie precies, alsof hij met al die dingen maar 'n schijntje te maken had. Ze moesten absoluut niet merken, dat ze hem 'n heel grooten dienst bewezen. Als er maar getaxeerd werd. Telkens wisselde ie

van personen, koos lui, die elkaar nooit ontmoeten konden, elkaar niet kenden. Onder 't geslenter en sluik gevraag joeg het, driftte 't in hem. Hij wou wel rekken 't samenzijn en toch liet ie ze op 'n droogje ; 't nàtje was, dat ze met Soonbeek liepen als goede kennissen. Bij den verkoop raadpleegde hij àl z'n aantekeningen, voelde hij zich sterk en rustig. Alleen bij antiek goed, porcelein, Delftsch, Chineesch, ging z'n hoofd weer op hol. Niet één antiquair, dien hij op sluwe manier had kunnen besluipen en meetronen. Ze raadden, wat ie wou. Ze kochten zelf. Hij had er geen snars verstand van. Of ie 't mooi of leelijk vond, daar ging 't hier niet om. Voor zich zelf verlangde hij niets van al dien rommel. Hij dronk even lekker uit 'n grofsteen kofiehuis-bouillonkop met 'n rand zoo dik als 'n spekpannekoek. Maar 't ging voor enorme prijzen. 't Bedwelmdde 'm. Er schitterde 'n fascineerende sfeer van geluk en een fabelachtige verdienste om dat antieke goed. Met dollen angst in 't hart kocht ie soms zoo maar in 't wilde. Den eersten keer 'n stel borden, waarop ie dadelijk zeshonderd gulden winstbod kreeg. Doen ? Doen ? gilde verrukking en passie in 'm. Neen, houên, houên ! Lachend sloeg ie alle aanbiedingen af. „'t Is al verkocht,” riep ie drie, vier antiquairs toe. „Aan wie ?” vroegen ze. „Aan mezelf. Wat jullie er voor geeft, geef ik er ook voor !” In dat antwoord herkenden ze in één slag den echten woeker-Soonbeek. Hij stuurde maar naar huis, al wat ie kocht, 'n dolle verzameling van dingen. Flora raasde, schopte tegen die vieze, versjacherde, vuile waar. Hij beheerschte zich, leegde heelemaal, vier kamers boven z'n wisselkantoor en ging daar aan 't kollektioneren. Nu was ie veel vrijer in z'n aankopen.

Op de vier kamers, die hij heelemaal had laten leegruimen, begon de felle herleving van z'n sjacher-verrukking. Hij had de duurste en mooiste, maar dadelijk daarop ook de nietigste en smerigste boedel-uitwerpsels gekocht. Hij bood op 'n Apollo-beeld en in één adem dong ie mee naar 'n stel verkleurde kousebanden. 'n Antieke bijbel liet hij samenpakken met 'n hoopje van zeventig cent : 'n lavementspuit en 'n gebroken portretlijst.

Hij bleef de eeuwige konkurrent van de aanzienlijkste en op 't fijne goed azende makelaars en tegelijk van 'n vloekenden, tot 'n goor hoopje bijeengeschunnigden, alles betastenden en bekritiseerenden troep vodden- en afvalkoopers, uitgehongerde sjacher-gieren met roofvogelklauwen, het in schijn waardelooze en vervuilde naar zich toe scheurend. In onbestemde wuftheid grilde z'n kooplust in alles uit. Daarom bezat ie 'n allerzonderlingst bijeengeschuimde kollektie.

Op z'n afgelegen, verstilde bovenkamers, door matglas ingesloten, dat niemand hem kon beloeren, begon ie met koortsijver te sorteeren, en in z'n nota-boekjes en cahiers z'n nummers te omschrijven, te berekenen en te prijzen voor eigen verkoop. Wat had ie toch ontzettend veel dooréengekocht, die drie jaren van z'n veilingzaak. En nog lang was ie niet klaar met z'n inventariseering. Vooral de kleinere koopjes, die hij goedkoop los had gewerkt, gaven hem bij 't sorteeren telkens meevallers, en 'n hevige win-verrukking.

Wel was 't zorgelijk, dat sorteeren in allerlei afdeelingen en hoeken.

Dáár had ie z'n portretlijsten van glas, smoezelig en bemorst, en 'n eind verder lijstjes van hout. Vlak er naast stapelde hij gevoelige platen en fotografie-gereedschap. Rechtop stonden de kleurige parasols, de rooie, de crème, de zwart-kanten! Boven z'n hoofd hing 't vol kleeren. Voor 't damesgoed had hij 'n heel aparte afdeeling. Voor geen cent mocht verloren gaan. En 't moest alles hagelrein blijven. Na maanden zwoegen kwam ie eindelijk 'n beetje op orde, stond alles prachtig geprijsd, genummerd en opgepoetst als bij 'n uitverkoop. De muren hingen vol heerenkostuums, jongensbroeken, werkmansbroeken, kolberts, jassen, gekleurde vesten, zwarte, grijze en bruine demi-saisons, kellnersrokken, pandjassen, smokings. Van alles hing er, tot zelfs officiers-pakken, matrozenkragen en dragonders-kolbakken. Ieder kleedingstuk hing netjes op houten ramen, zonder kreuk of plooi. Alles glansde proper en smetteloos. Hij zwoegde zich liever dood, dan dat er 'n vlekje op mocht blijven. Zelf ploeterde hij met terpentijn en vlekken-

zeep schoon wat bemorst gekocht was, dat 't zweet hem van z'n voorhoofd droop. Voor 't goed zelf voelde hij niets. Z'n groot-bevend verlangen bleef: van de hand doen, omzetten met winstjes, en dan altijd maar weer nieuw goed inslaan, zonder ophouden, in koortsjacht. Anderen moest hij geen tijd laten te koopen. Op alles was verdienste, op álles! Dát juist maakte 'm razend nerveus. Hij moest niet bang zijn dat ie zelf geen koopers zou vinden. Dat kwam wel, als hij maar onder den neus weg kocht, gretig, overbluffend! En alles op groote schaal, veel, velerlei, en dan wegdoen. Na ontpakking, ordening en opglanzing werd ie, bij 't overzien, telkens van verbazing geslagen, dat hij zoo ontzaglijk veel soort van dingen gekocht had. Soms wist hij zelf niet, hoe hij de nummers omschrijven moest.

Naast z'n parasols stapelden zich groote, kleine en platte kisten met Turksche en Russische sigaretten; daarboven weer sigaren van allerlei kwaliteit, gemerkt met kleurige lettertjes. Met z'n mathematische werktuigen, z'n lenzen, sextanten, verrekijkers en mikroskopen wist ie letterlijk geen raad! Hij was bang voor de geringste trilling, dat ze defekt zouden raken. Dat net van stangetjes, schroefjes en spiraaltjes vond hij ijsig-teer, om er voor op z'n teenen te sluipen als ie er langs moest. 't Zag er heel geheimzinnig en vernielerig uit. Hij had er, als ie 't zich bekennen wou, grooten angst voor. Als er maar iets kon springen in heel dien rommel, dan was ie verloren. Er waren batterijen, elektrische flesschen met vocht! kon dat goedje niet vanzelf heetloopen? Die moest hij 't eerst loozen, de gevaarlijkste dingetjes! Z'n baro- en thermometers stonden anders veilig gepakt naast z'n stapels kleurige waaiers, ivoren en verlakten, en z'n wandelstokken. Hij liep tusschen zijn verzameling als in 'n uitdragerij. Iederen dag telde en bekeek ie z'n damesrokken, z'n mantels, stofte ie den boel fijntjes af. O! o! wat had ie 'n grillige en vreemdsoortige dingen! Op de grootste kamer, onder z'n manskleeren, had hij 'n vijftien groote speeldoozen staan. Als ie 'n prettige taxeer-bui had, haalde hij van twee kasten tegelijk den

beugel over, klingelde er 'n karillon-achtig geklank los, waarvan ie in woesten lach schoot. Hij hield heelemaal niet van muziek; pianospel haatte ie zelfs. Maar die speeldoosmoppies, dat populair getriangel, lokte schunnige heetigheidjes in z'n brein. 't Tandradachtige staalgetril van die zangkam tegen de puntige cylinderdraaiingen amuseerde hem. En of er twee tegen elkaar-in dreunden, 't kon hem niks schelen. Zoo liep ie soms te dansen tusschen het gejoel en tjinkelend geklinkklank van z'n speeldoozen, onder 't plots brommend-veer-verspringen van den cylinder, sorteerdend en uitzoekend in binnen-in stil-stelpend genot. Orde, regel, netheid gaf 'm duizelende emotie. Als de nummers van z'n boekjes slag op slag klopten met die van z'n kollektie, juichte ie, stootte z'n schille stem krijscherig joelzangetjes uit. Dan alles netjes zetten, alles bepoetsen, schoon wrijven; dan overal glansjes en vlammen in opfonkelen. Dan z'n bezittingen op 'n rij, ordelijk, dat ie in stikdonker kon grijpen wat ie hebben wou, en ie alles kraakrein wist! Dát was pas leven.

Heel op de bovenste étage had ie z'n oude petroleum-stellen, z'n porcelein, glas- en aardewerk. Daar stonden half uitgepakte serviezen in hooi, bokalen, kelken, wijnglazen, vischschotels, waschkommen, potten, emaille pannen, en op áángetimmerde planken, gloedrood koperwerk tusschen nikkelen koffiestellen, theepotten en tafelgerij.

Lang niet alles kon hij schoon houën. Dat vrat z'n rust weer weg. Aan alles wou ie soms tegelijk beginnen, maar dan riep hem z'n bediende voor groote zaken, die vóór moesten. Tegenover z'n koperwerk hingen rekken met antieke sabels, klewangs, messen, geweren, pistolen, ponjaards. De „moordhoek" lachte hij in zich zelf. En vlak achter de kamer van steengoed stonden, dicht opeengepakt, z'n fietsen, stoelen, kanapé's, kussens, lei z'n beddegoed, z'n karpetten en gordijnen. 't Stonk er duf en voos. Maar Soonbeek proefde geen duffe luchtversmoring. 't Hout van de waschtafels en bureaux geurde, de karpetten geurden, de heele boel geurde rond hem, alsof ie langs 'n jongbloeiend klaverveld draafde.

Van alles, van alles had ie, niet te tellen, te overzien, voor duizenden en duizenden ! Nu werd 't de groote kunst z'n heele kollektie netjes, met winst van de hand te doen. Alles was nu haarfijn gekatalogiseerd, 't geringste vodje tot 't duurste stuk. Nu kwam de groote drijfjacht onder z'n familie, kennissen, vrienden, afhankelijken, huurdertjes en knechten.

Dan stond ie op z'n kantoor te loeren, als 'n spin in d'r web. De post kwam in.... Een sigaar ? — Asjeblieft meneer ! Z'n bediende snoof al onrustig, wist hoe laat 't was, als de patroon zoo liefjes-gul begon. — 'n Praatje ! Sooneek voelt, dat de man geen tijd heeft, wil hem toch niet loslaten.. Och, éven maar, wenkt hij geheimzinnig, snel vertrillend de schrikoogen. De man belooft liever morgen aan te komen, is d'r z'n vrije dag. — Vólgenden dag zit 't sjovele post-mannetje als 'n meneertje opgedirkt in zondagsche kneljas, zich zeer vereerd voelend, als 'n paal zoo stijf op 'n krukje vóór de grootste brandkast. De bankbiljetten liggen om 'm heen. Hij telt benauwd een, twee, drie, vier brandkasten ! Groote Heer !.... Hij schuift angstig op z'n stoel. Zoo heeft ie nog nooit midden in schatten gezeten. Sooneek rammelt met de sleutels in z'n zak, en z'n bediende telt voor 't loketje duizend gulden in rixsen uit. Postmannetje duizelt, en Sooneek praat, praat gejaagd, liefelijk, schenkt 'n borrel, dringt nog 'n sigaar op.... Postmannetje, half betooverd, heeft, slikt, damp, grijpt niets, niets. En Sooneek, met vlugge jachtzinnnetjes, vraagt, vraagt zonder tijd tot antwoord te laten. Hij overrompelt.... Middenin vertelt ie van z'n jongensjaren.... dat ie eens vier jaar lang van 'n rixs per week geleefd heeft.... en met honderd overspaarde guldens voor 't eerst op de beurs kwam, hihhi ! Als je zuinig bent, bouw je kasteelen. — Postmannetje nikt, lacht, nikt wèer, rookt, slikt z'n borrel, is betooverd.... Sooneek informeert of z'n vrouw 'n naaimachine heeft, 'n moderne natuurlijk !

Ja-ja-ja ? Nee hè ?.... Hij heeft een te koop, 'n heel mooie, nieuw, fonkelnieuw. Hij versputtert, sneller, overrompelend, jagende zinnnetjes, beweert, dat wàt postmannetje in huis heeft,

vodden zijn, absoluut vodden. Wacht maar; hij zal 'm aan 'n boedel helpen, langzaam-aan, langzaam-aan! Of ie broers en zusters heeft, die verloofd zijn? Laat hij ze zeggen, dat ze eerst bij hém komen, voor ze in winkels gaan. Hij heeft alles, alles. Heeft postmannetje 'n kachel? 'n goeie? ja? Kom, laat ie eens mee gaan kijken. Eerst nog 'n likkie? Straks liever, ja straks! straks! ná de zaken! — grinnikt z'n lachmond.

Weer begint ie gloeierige praatjes te vergonzen om de ooren van verbluft postmannetje. Hij laat hem z'n heele kollektie zien, de nummers, de prijzen, de sorteringen in afdeelingen. Hij geniet overstelpend van postmannetjes schuwe, naieve verbazing en van zijn met gròote oogen kijken, als 'n boer voor 'n bulderende gramofoon. Er trilt verzachting en liefdoenerigheid in Soonbeek's stem en gesprek. Na 'n kwartiertje heeft Soonbeek hem 'n kachel, 'n stroeve naaimachine en 'n zondagsche pandjas aangesmeerd. Postmannetje pruttelt wel wat tegen.... „Ik durf nie goed.... voor m'n vrouw, ziet u.... wat zal diè wel zeggen!....” Maar Soonbeek raast, overjacht weer. Wat ze zal zeggen, zeggen! zeggen!! dat je voor koopman in de wieg ben gelegd, mensch!

Hij schatert, ratelt, overrompelt met sluwe, haastige driftwoordjes, en valt er tusschen met z'n afbetalingssysteem, zegt joviaal, dat ie ze 't doodgemakkelijk maakt. Hij laat hem 'n lijst zien van lui uit z'n buurt, die precies zoo bij hem gekocht hebben, 'n guldetje per week; wat is nou 'n guldetje per week? voor de helft van den prijs!

Er zit verkooppassie in 'm te gloeien. Of er z'n leven van afhangt, zoo praat ie. Postmannetje wil wel, bewrijft 't zwarte laken van de jas, vindt 'm heel netjes en gaar nie duur voor acht gulden. Is ie vijf, tien jaar mooi mee! Maar.... maar.... Soonbeek loert, aast! Moest ie nu niet metéén 'n blommig kapothoedje voor moeder de vrouw? Maar postmannetje schreeuwt bang: Nee, néé, meneer!.... die jas.... die mechien.... en dat kacheltje!.... 't Is nou mooi genoeg geweest! Goed, goed, goed! — overratelt Soonbeek nerveus, gejaagd, bang, dat die klant heelemaal terug zal krabbelen, voor ie weer be-

neden is. 't Kostte anders maar een-gulden-tien, 't hoedje'' perste ie er tòch nog uit. — „Waffer hoedje ?” O ! nee-nee, meneer.... asjeblieft niet ! — bangt weer 't postmannetje, nu wèg willend.

Soonbeek voelt z'n ingedrilde gehoorzaamheid aan 't vrouwtje. Hij gaat mee, begrijpt, dat ie niet verder mág gaan. Beneden, tusschen de dreiging der brandkasten, den geldklank en 't geroezemoes van straatdrukte, laat hij 'm vóór 't loketje 'n huur-koopkontraktje teekenen. Hij verlangt eerst de volgende week geld, en alles zal netjes naar huis gestuurd worden.

'n Week later loopt 't storm bij Soonbeek van allerlei soorten lui. Hij zit, op z'n hooge kantoorkruk inééngedoken, te genieten, te dampen, te luisteren naar volk voor z'n veilingzaak, en stil te berekenen.

Soms loopt ie als 'n dolle heen en weer, trap op, trap af, gejaagd, alsof ie achternagezeten werd. De groote verkoop en de makkelijke winsten spelen 'm door 't hoofd. Hij vertrouwt z'n eigen aantekeningen niet goed meer. Heeft ie wel alles precies berekend ? Niets te min genomen ? Klopt alles met zijn eigen boeken ? Er jaagt en scheurt een wroegende onrust in hem. 't krampt door z'n denken, z'n wimpers beven. 't Gaat tè mooi. Maar na een poos overgiert de pret, dat ie zoo kranig alles kwijt wordt, met groote winsten.

Zondag komt z'n groenteman, verlegen. Heel gemakkelijk overrompelt hij dezen groven, zwaren kerel, die in blossige schaamte op alles maar dadelijk ja zegt, uit gegeneerde schuwheid. Vier broeken koopt ie van 'm, zonder passen, zóó maar in 't wild gemeten ; tien paar katoenen handschoentjes voor z'n acht kinderen, maar 't zijn alle dezelfde nummers. „Hindert niet meneer, 't is bestig soo”.... sulligt de verlegen zware vent, „'t sal wel passen.”

Soonbeek heeft lol voor tien. Als ie zulke idioot-klanten meer kreeg ! Er bitst minachting in z'n stem tegen zoo'n lam-meling. — Tóch hield hij meer van giftig dingen en kampen, van lui met sluwe monden en gierige, felle oogen ; die met droge lippen gejaagd meèrekenen, of ze niet afgezet worden.

Al z'n leveranciers had ie aangeklampt, met geheimzinnig korte briefjes, met fluister-praatjes. Ze wisten niet wat ze er van denken moesten. Maar ze kwamen toch, een voor een ! Eerst wisten ze geen raad. Ze hadden voor die spullen geen geld ! Maar Soonbeek lokte, kittelde, vleide met z'n lachmond, legde ze een afbetalingsstelsel uit, verklaarde, dat ze nooit in hun leven weer zoo'n prachigen kans zouden krijgen, om gemakkelijk aan zóó'n boedel te komen. Hij grinnikt, maakt grappen, stoot z'n „ja, hm's" uit, propt ze vol met gemeene, zware sigaren, schenkt bochtcognac en ouê klare, en kraakt heel voornaam met z'n nieuwste schoenen, pas van de veiling. 't Geurt naar rhum en zoet om 'm heen. Z'n blank gezicht gloeit van hartstocht. Z'n handjes met de fonkelringen wijzen aan. En als ze vragen : Ja maar.. hebt u niet dit of dat ?.. grinnikt hij heel geheimzinnig terug, zegt twintig keer achtereen : *ik ?.... ik heb alles.... ik ?.... ik heb alles !* zonder ze nog te laten zien, wát ze verlangen. Kalmpjes neemt ie ze mee, stap voor stap tusschen z'n veiling-koopen doorschuifelend. Eerst laat ie ze de oogen uitkijken van verbazing ; dan houdt ie plots halt en zet ze met den neus voor 't gevraagde. En dan gloeit 't in 'm van trots. Hij overbluft, verblindt ze, ratelt er dadelijk overheen met nieuwe vraagjes, maar blijft toch sluw, koel-nuchter toezien op alles, wat z'n cliënt aanraakt. Hij heeft te gissen, waar ze zinnigheid in hebben, begluurt de gezichten, haalt met kleine, vinnige na-zinnetjes telkens weer terug, wat al losjes beloofd was bij 't eerste gelok. Eenmaal aangeklampt, voelden, op hun beurt, z'n klanten wêl verplichting, maar, in den heeten sjacherdrang, géén ontzag meer voor den millioenair Soonbeek ; trachtten ze met afdingerijtjes te beknibbelen en de afbetaling al minder te krijgen. In die slagvaardige sluwheid groeide Soonbeek. Dát was voor hem, naast de winst, 't zaligste genot. Dat kampen, kracht meten, oversluipen, afketsen, terugslaan en aanvallen, vond ie de machtigste strategie van den handelsgeest, en de sluwe overrompeling er in een taktiek van verrukking scheppende heerlijkheid. Argwaan kon ie tegenover zich zelf dulden, wjl *zijn*

wantrouwen toch altijd nóg grooter was. Vooral 'n sybariet onder z'n klantjes had ie dadelijk te pakken, brak ie in tien minuten klein.

Prompt dokten ze iedere week, Zaterdagmiddag, op. In glans stond ie dan achter z'n loket, de afschrijf-boekjes gereed, waarin met giftangeltjes adderden de sluwe kontraktjes. Want als ze twee weken te laat waren, vervielen àl hun rechten, kon ie genadeloos terugischen wat ie wou; 'n apart genot met nieuwe demonische win-verwikkelingen. — Aan palfreniers en huisknechten van rijke kennissen van de gracht, verkocht ie prachtig gekleurde vesten, jassen, handschoenen. Flora hoorde er met minachting over spreken onder de deftige families. 't Was 'n schande, zoo'n vies gesjacher, meende z'n vrouw. Had hij, schatrijk, dàt noodig? Op zoo'n uitval koelde dadelijk z'n fijn gesar. Hij grinnikte. Wat? 'n Eerlijken handel zou ie niet mogen drijven? Neen hij was voor niets te trotsch. Hij sloeg 'n kwartje verdienste niet af. Dat moest zij toch al lang weten. En genadeloos ging hij voort met z'n verkooping, zonder naar Flora om te kijken.

't Kon 'm wat schelen, of die rijke druktemakers van de gracht hem minachtend bekeken. Overmorgen liet hem toch weer een uit zoo'n bazig en deftig gezelschap roepen, hadden ze hem weer noodig voor geldschieting. Dan wreekte ie zich fijntjes en sarrend op hun grofheid en gesmoorden schimp.

't Ergste sjacherde ie wel met z'n kleine weekhuurders. Die had ie vast, kon ie dreigen met huis-uitzetten, of aan 'n ander verhuren. Hij had 'n troep woninkjes op de Brouwersgracht, Prinsengracht en in de *Jordaan*. Domme, brutale, schreeuwerige mensen, maar als de dood voor politie en huisheer. Daar kwam ie zèlf, begoochelde ze heelemaal. — Dol van blijdschap waren ze, op zoo'n gemakkelijke manier aan enkele nieuwe spullen te komen. Dáár plaatste hij twee stoelen, hiér 'n kanapé, dáár weer 'n nieuwe tafel, elders 'n glimmerig, mahoniehouten kastje, hier 'n spiegel met vaasjes, daar 'n servies en zoo meer. 't Was erger dan gedwongen win-

kelnering, door Soonbeek's schaamteloze suggestie, overhitting en arglistige berekeningen.

Er waren ook onder z'n weekhuurders die traag bedenkingen maakten, er 'n krampigen dwang in voelden van Soonbeek op hun schraal beursje, er eindelijk kort en goed niets van weten wilden. Maar Soonbeek liet deze tegenstribbelaars 't minst graag los. Hij wist precies, hoè ze te pakken. — Wacht, als ie nou eens hier die twee deurknoppen liet maken? Noù.... asteblieft. Zoo, weken lang, dribbelde ie z'n krotjes rond, lastig, praterig, overheerschend, dat 't de onwillige luidjes groen en geel voor d'oogen werd.... Nou kon misschien wel 'n goedkoop blauw papiertje in de voorkamer, maar stònd dat nou zonder dat prachtige mahoniekastje?.... zeg jij nou vader, spreek jij nou! Al die ruitjes d'rin! 't was 'n pracht!.... en die biezen stoeltjes, zoo mooi als ze 't nog nooit gezien hadden! — 't Begon zacht te weeken om 't hart der onwilligen. Haastig berekende Soonbeek de kosten van 'n goedkoop papiertje. Had tóch op de vervuilde muren gemoeten! 't Werd 'n felle, half nijdige sjacher van weerszij, 'n kleine kruishandel, waarbij hij toch overheerschte. — Sluwig verkocht ie die lui z'n slechtste en alleen voor 't oog glanzende goed. De afschrijfboekjes en 't kontraktje volgden, brachten weer wat stroeve ontstemming, voelden ze áán als 'n handboei-knelling.

Al negen keer was 't 'm gebeurd, na zes, zeven of tien maanden afbetaling, dat de lui niet verder wilden of kònden. Dadelijk had ie beslag gelegd zonder erbarmen. Soms had ie zelfs gehoopt, bij die en bij die, dat 't gebeuren zou, kon ie z'n macht laten voelen, en meteen 'n nieuwen verkoop met anderen aangaan. Er was dan 'n pijnlijk geworstel van handen, 'n stuipachtig teruggetrek om te houden wat ze hadden en waarop al zooveel guldens waren afbetaald. Maar Soonbeek, wit van venijn, woedde wat woorden van politie-halen er tusschen, en dadelijk kwam er smartelijke ontspanning in den krampgreep. Enkele der vrouwen snikten dan vooruit. Maar hij voelde zich geweldig en kende geen meelij. Wat zouën ze hèm niet gedaan hebben, in hun plaats? — Soms liet ie zich door zoete

pluimstrijkerij van veinzende en huilende wijven wel éven omverpraten, stelde ie nog 'n week uit. Maar als er dan weer niets kwam, werd ie woest, wreed, giftigde ie uit, dat ze 'm nou niet langer nemen konden. Hij liet 't, zonder politie, door z'n loopknecht en kruiers hun uit de handen wegscheuren, toch bang voor gedreig van vóórroepers en aan den dag brenging van zwendel. Van de negen hadden 't acht afgestaan. Eén karonje-jordaanster, die Soonbeek bijna vermorseld had in 'n krankzinnigen drift-uitval, bleef onwillig.

„Lâ jij d'r es één van je mannetjes ankomme!” had ze zoo dreigend uitgegild, dat ie schuw was weggedruild. Ze had gezegd, dat ze er een paar jaar aan waagde, maar dan zou ze 'm toch, waar ie kwam, achtervolgen en naschreeuwen als 'n vuilen dief en woekeraar. — Soonbeek beefde nog toen ie al veilig en wel tusschen 't drukke gewoel van de Kalverstraat liep. Nou had ie toch z'n „vrouwkje” gevonden. — Bij dat smerige wijf, dat al tien maanden had afbetaald, was ie nou telkens den boel komen mee oppoetsen. Hij had wel verwacht, dat ze een of anderen dag niet meer betalen kon. Daarom had ie zijn stukken in de woning brandhelder onderhouên, onder allerlei verdachte en haar argwaan onderdrukkende praatjes, als: „Wanneer dat goed niet door iemand onderhouên wordt, die er verstand van heeft, is over 'n jaar al 't politoer d'r af!” — Zoo lapte ie dat sluwigjes en suste ie haar sla-mond. Nooit had ie 't wijf zoo fel gehoord, en nu was ie dáár meteen z'n macht kwijt. Hij begreep dat, nu ie den moed niet had om 't te laten weghalen, uit angst voor nagekrijsch op straat, wat ze stèllic zou doen, zij hèm de wet ging stellen met afbetaling. 't Woedde in 'm, dat ie door z'n eigen stomheid misschien een schadepost kreeg. 't Kookte in 'm. Dat moest op 'n stuipdrift uitloopen thuis. — Gejaagder liet ie zich nu inlichten over àl 't doen en laten van 't woeste karonjemensch, aldoor zinnend op 'n felle neerzweeping van haar macht over hèm.

Maanden daarna nog stootte 'n plotseling hevig wantrouwen in 'm òp, 'n wurgend-angstige benauwing, dat ie wel eens

van 'n heel slechte reis kon komen, als meer klanten hem zóó gingen behandelen. — Wat enorm veel dingen had hij nu al niet uitstaan, en hoe hield ie daar rustig 't oog op? Toch bespiedde hij scherper z'n luidjes, zag ie langer toe, voor hij iets afgaf. Eerst bracht ie bezoek op bezoek, en als eenmaal gekocht was, drukte hij vinnig en koud ze de voorwaarden op de ziel. Want ten slotte had ie uitgevischt, waarmee de onverschilligsten onder z'n klanten tóch klein te krijgen waren.

II.

Heel z'n veiling-beheer gaf hem een z'n tijd wegvretend genot, en de fijne kleurmengingen van z'n trotsch handelsvernuft voerden z'n leven óp tot één gloeiende daad van sjacher. Daarom kon hij bloed spuwen van drift, als Flora z'n veiling-koopsels beschimpde. Er bestond geen mooier handel, geen genot-zoeter koop en geen rijker, beter goed dan op de veiling.

Z'n eenige angst was soms, dat ie met 't inkoopen van allerlei soort dingen veel te ver ging. Er waren dagen, dat ie letterlijk van niets kon afblijven. Leed ie onder 'n soort veilings-geesteszienerij, dan zag z'n gezicht grauwegeel van hebzucht. De dingen zag ie dan leven, hem wenken, hoorde ie zich toeroepen. Dan gloeiden z'n handen van vurigheid. Soms bleef ie dan 'n week weg, om zichzelf te knauwen, te martelen, al kòn hij niet verdragen dat, terwijl hij thuis zat, at of dronk of dutte, er hier en daar in Amsterdam groote veilingen waren, met prachtige dingen, waarop verdiend móest worden. 't Idee dat hij thuis zat, en dáár gehandeld werd, maakte 'm razend, verschroeide z'n rustig zitje. Dat was als 'n onthalzing van z'n hebzucht. Hij deed zich schade, groote schade, door niet alles in te slaan wat verkocht werd, en z'n teveel te bergen in z'n eigen leegstaande woningen.

Toch moest ie dat gemartel en gejaag overwinnen, wjl er zooveel in z'n reken-hoofd krioelde. Hij moest toch begripen

dat niet voor ieder ding koopers te vinden waren, en dat ie zich op die manier kleintjes-aan ruïneerde !

't Gewirwar van al z'n zaken bijéén wekte soms zóó'n woeste, nerveuse gejaagdheid in z'n ziel, dat ie niet meer op z'n stoel kon blijven zitten. Dán vloog hem angst naar de keel, wilde wroeging om al 't vertrouwen dat hij nog schonk ; dán over de veiling-passie, die hem toch hevig benauwde, wyl hij die voelde als 'n macht, waarvan hij zich wel nooit los kon rukken. Daartusschen-in brandde z'n spijt weer over z'n eigen begeerten-getemper, en 't smartelijk denken aan wat hij al niet weer voor nieuw goed had kunnen koopen, als ie zich niet zóó ongerust maakte om dien hartstocht. — De duivel hield 'n treurzang bij z'n stervende begeerten. Als 'n helsch oorgeblaas ruischte die zang in z'n bloed mée, door z'n kop. Hij voelde gal bitteren op zijn dorre tong. — Z'n groote geld-schieterijen, z'n beredderen van de smerigste zaken gaven hem, nà z'n veiling-vervoering, nooit meer die voldoening, dat breede genoegen, waarop ie 'n maand lang te gast kon gaan met z'n lekkerst-schrokkerige gedachten. De veiling-koopen prikkelden veel fijner, veel dieper z'n sjacher-verbeelden, combineerden in alle varianten z'n macht, vergrooiden z'n nieuwsgierigheid tot 'n indringend vermogen. — Er duister-gloeide 'n geheimzinnige lokkerij in, die *hij* alleen zóó voelde en in de brandendste genietingen òmschepte. 't Was 'n offerande aan z'n dronken hartstochten, om ze te stillen, te verzadigen en ze daarmee te misleiden.

Dan kwamen eindelijk de dagen van beheersching en koopstilstand ; tijden, waarin *hij* z'n vrouw de huishoudboekjes uit de handen rukte, en woest, geprikkeld, naar de groote keuken holde, om te zien wat daar omging. Dan keek ie in 'n jacht de lijstjes na. Bemerkte hij, dat niet ieder dubbeltje kon verantwoord worden, dan bracht ie de poppen aan 't dansen, vloekte en raasde in ziedende drift, stampte van uitzinnigen toorn op de blanke keuken-steenen, schold en beleeidigde grof de keukenmeid, de werkmeiden, 't kindermeisje, 't heele personeel, dat ze huilden, en z'n menschen hem bleek

en bevend terugkrenkten in geprikkelde woede. Soms sleurden ze hem, in 'n vlaag van saam-uitbarstend verzet, de keuken uit. Maar dadelijk stormde ie weer in, nog feller, met 't schuim op z'n zenuwlach mond, raasde en schold opnieuw. — Ze bedrogen hem allemaal. Hiéruit bleek, dat koffie van 'n gulden ook voor 't personéél bestemd was. Wisten ze dan niet, dat zij maar van zestig cent 't pond mochten gebruiken? En dááruit bleek, dat ze in de keuken dezelfde boter hadden genomen als bij mevrouw aan tafel. Zoo'n schunnige brutaliteit had ie nog nooit beleefd! En met de thee was 't drie weken net zoo gegaan. Toen werd 't weer gewoon keukenthee! Dachten ze soms op die manier hem arm te zuigen? Hij zou ze striemen! Plebejers dronken geen thee, geen koffie, geen room! Waren ze nog niet tevreden met wat ze hadden? Tuig was 't allemaal; ze gapten voor hun vrijers van de sigaren, van 't brood, van 't vleesch, van de visch, van de vruchten, van de groenten, van den wijn, van alles, alles! Dat zoo'n sul als mevrouw niets zag, kon hij niet helpen. Maar hij zou ze drillen! — *Jullie* boter van 'n gulden! Vreet stroop! Ik heb van me leven wel niet anders gedaan!

De meisjes zwegen als 'n stomme kliek, beten zich op de lippen, sidderden van woede en schaamte. Ging z'n grove scherprechterij dan zoover, dat ie ze op het blanke aanrecht voorrekende, hoeveel er gebroken was, hoeveel ie af zou houden, dan barstten ze te zamen uit, oversnauwden hem met giftige woordmeppen, dat ie grauwbleek en met vreeselijke triloogen, zonder één aan te kijken, éven gebluft, stom bleef. Ze gilden dan om mevrouw, maar die kwam niet voor den dag uit schaamte en vernederingsgevoel. Soonbeek ondergroef haar gezag met z'n valsche vitterij. Ze schreide dan stil, boven op 'r zachte chaise-longue, maar hij ging voort met z'n stormende kritiek. Al wat intusschen de keuken inkwam, bekeek ie, onderzocht ie. Iedere bus werd ingeneusd en geen pan bleef op 'r plaats. Den groenteboer, den slager, den melkboer, den bakker, den kruidenier, hij wachtte ze 's morgens, 's avonds op, hardnekkig, en hield ze áán. Ze sidderden, de menschen.

Hij schold, heftig, grof, vloekte en raasde, zei plompweg, dat ie op fielterige manier door hen allen bestolen werd. Was dāt 't volle gewicht? Hier, met je neus erop, en weeg nā! Was dāt eerste kwaliteit boter? suiker? Hier, met je neus er op, en kijk nā! meel, zand, krijt! . . . vuiligheid! Dat hadden ze niet gedacht, hē, dat meneer zelf inspekteerde? De knechten stamelden wat, waren geschrikt, verward, overbluft. . . . Hij joeg, joeg gruwelijk met z'n ondervragingen. Hij zag geen menschen meer. Alleen als zwarte larven kropen angsten van wantrouwen voor z'n oogen. Hij zag van drift en woeste uitzinnigheid bijna niet meer. 't Valsche vuur begon weer te fosforiseeren in z'n oogen. Hij had die winkelknechten, die plebeïsche dieven, wel kunnen fijnknippen, mēt z'n dienstmeiden erbij. En werkelijk vond ie soms kleine afzetterijtjes, sluwig door-gestoken kaarten tusschen de meiden en de knechten. 't Maakte hem dol. Met 'n zenuwkrijsch liet ie ze eindelijk los, wees ie ze de keuken uit. Hij kon niet ophouden met razen, en als 'n losgebroken woesteling holde ie door de gangen, rende ie trap op trap af, vloekend, half stikkend in den heetsten argwaan.

Dat waren z'n razende buien, die altijd in veiling-rust terugkeerden en Flora groot verdriet en ongenoegen veroorzaakten. Telkens zei 'n meid haar den dienst op. Bij zoo'n dollen Jan Hen wou geen sterveling blijven, mokten ze. Flora's smart en wrevel koelden zich in de klachten der meisjes. Ze vond 't 'n schandelijke vernedering voor 't personeel niet minder dan voor haar. Zoo'n felle, stekelige Jan Hen, die loerde in potten en pannen, wien de roode gloed van 't koper nooit glanzend genoeg de oogen kon in-vonken, die opstoof bij 't kleinste deukje in een voorwerp, was niet om te dulden. En zocht ie 't niet beneden, dan zocht ie 't boven, op de kinderkamer, de meidenkamers, bij de kinderjuffrouw, overal vinnig rondloerend op verwaarloozing, vervuiling of vergissingen. Met 'n dierlijk genot kon ie ze dan bovenschellen en sarrend-glimlachend zoetjes met vragen besluipen, om los te barsten als ze er in geloopen waren.

Daartusschen grilligde wel eens 'n bui van toeschietelijkheid voor 't personeel. Hij stapte dan met trilwimpers de keuken in en sjacherde met de meisjes over 't aankopen van waar. Ze moesten vooral beter dingen, en den boel veel goedkooper zien los te krijgen bij den groenteman en bij den vischboer. Dan ging ie zelf, in door z'n schrokkerigheid aangehitste gierigheid, afdingen op alles, wat er voor 'n week noodig was. Hij maakte sluwe beramingen, overstelpde ze met sarrende, gejaagde vraag-zinnetjes, spande strikken, vroeg over en weer, om ze er te laten inloopen, en te zien of ze hem bedrogen en werkelijk wel afdongen, koel, hardvochtig, genadeloos, tot den laatsten cent eruit mergelend. Hij gnuifde van lol, als ie zag, hoe bedremmeld ze voor 'm stonden en hoe hij ze fascineerde. Dan begon ie koeltjes en kalmpjes te cijferen op 't blanke steen van het aanrecht in heel fijn schrift, dat ie dadelijk uitvlakte, als Trees of Toos te dicht op z'n handen stonden. 't Waren intieme reken-stellagetjes, waartusschen ie nu en dan zaken-invalletjes en veiling-gedachtetjes luchtte, gedachtetjes, die niemand zien mocht. Soms stormde in wild gezang 'n meisje de keuken in, maar dadelijk bestierf het gejoel op haar lippen, als ze Soonbeek met z'n blank gezicht, z'n kalen kop en trilwimpers, in z'n gluisperig gereken op het aanrecht zag zitten. Langzaam zacht, begon ie met telkens gesloten oogen, over de voordeelen van koopervbruik te spreken. De meisjes nikten, liepen in en uit. Hij bleef doorratelen. De een nam 'n eind gehoord betoog van de ander óver in gif en wrevel, nu ie weer zoo dwars in den weg zat te Jan-Hennen. Haar knuisten jeukten om hem er uit te smakken, dat ie den nek brak. Maar ze durfden zelfs niet glimlachen. Eindelijk draaide ie van de koopervbruik op z'n veulings-bezittingen. De meisjes moesten dit en dat eens koopen. Wat gaf al dat potten? En wanneer was de vrijer jarig?

Hij sjacherde heet, z'n gezicht verwrongen. Hij had mooie japonnen, streepjes en ruitjes, en mooi ondergoed, met echte kant, grinnikte ie. Ze moesten maar niets zeggen aan mevrouw

en eens stiekem komen kijken. Hij had mooie doozen geur-zeep, heel goedkoop, met zilverpapier, en reukwerk.... alle soorten. En haarolie.... en gekleurde boezelaars.... prachtig! Ze konden alles op afbetaling krijgen.... alles! En dan stiekem, heel stiekem blijven.... en voor minder dan de helft van den prijs in 'n winkel.

Maar Flora had, zoo streng als ze 't kon, de meisjes verboden, ooit iets bij meneer te koopen. Als ze er iets van merkte, ontsloeg zij ze op staanden voet. Tegen die heftigheid durfde Soonbeek niet dadelijk òp. Toch negeerde hij haar, probeerde hardnekkig door te zetten. Mevrouw had nu eenmaal 'n hekel aan alles wat van de veiling kwam. Moesten zij 't daarom ook hebben? O! 't verlangen om tegen haar wil in te verkoopen, was dan zoo brandend in hem. Was 't geen eerlijke handel? Mocht hij die menschen niet aan 'n goedkoop stuk goed helpen? In zichzelf was ie diep overtuigd, dat er nergens beter kon worden gekocht dan op 'n veiling. Hij hield de scherpste van z'n provinciaalsche ennetjes in, maar 't hielp niet. Nooit waagde 't 'n meisje op z'n kantoor te komen kijken, tegen zoo fel verbod van mevrouw in.

Vandaag was ie juist weer hevig in de keuken bezig geweest, en daarover zat ie nu na te tobben, en over de woede van Flora, die vanzelf wel weer wat kalmeeren zou als de Fleury's daar kwamen.

Tegen half negen bracht 't meisje 'n briefje van Maurice, waarin deze meldde dat ie niet komen kon, wijl Kareltje ziek was en z'n vrouw geen stap uit de alkoof durfde doen.

Hij vloekte, Soonbeek, holde door de gang, schreeuwde naar de meiden, dat ze den bringer van 't briefje even bij hem moesten sturen. Maar die was er niet meer.

Flora kribbigde iets toen ze 't hoorde, en sliep weer in. Soonbeek joeg door 't huis, trap op, trap af, teleurgesteld en woedend op Maurice en op 't kind, dat nu juist vanavond ziek moest worden.
